

RENDÉSZETI SZAKVIZSGA
KATASZTRÓFAVÉDELMI-TŰZVÉDELMI IGAZGATÁS

SZABADON VÁLASZTHATÓ VIZSGATÁRGY

„B” ismeretrész

TŰZVÉDELMI IGAZGATÁS

Lektor: Bérczi László tű. dandártábornok
Szerkesztők: Tarnaváry Zoltán, Duruc József
Írta: dr. habil Cziva Oszkár III. és IV. rész
Duruc József I., II. rész

ÁTSZERKESZTETT JEGYZET
A jogszabályváltozásoknak megfelelően átdolgozta: Duruc József
2016.

TARTALOMJEGYZÉK

I. A TŰZ ELLENI VÉDEKEZÉS JOGI SZABÁLYOZÁSA.....	5
1. Az állami szervek, az önkormányzatok, a gazdálkodó szervek és a magánszemélyek tűzvédelmi feladatai	5
1.1. A tűz elleni védekezés fogalma és szabályozása	5
1.2. A tűz elleni védekezésre kötelezettek köre	5
1.3. Az önkormányzatok tűzvédelmi feladatai	5
1.4. A magánszemélyek tűzvédelmi feladatai	6
1.5. A gazdálkodó szervek tűzvédelmi feladatai	6
1.6. A Tűzvédelmi Szabályzat és a Tűzriadó Terv.....	7
2. A tűzoltóság szervezete, működése és irányítási rendszere	8
2.1. A tűzoltóság szervezeti és irányítási rendszere	8
2.2. A hivatásos tűzoltóság – és szerveinek jogállása	8
2.3. Az önkormányzati tűzoltóság jogállása	9
2.4. A létesítményi tűzoltóság jogállása	10
2.5. Az önkéntes tűzoltó egyesületek kategóriái és szaktevékenységük szabályai	11
3. A tűzvédelmi hatósági és szakhatósági tevékenység szabályai	12
3.1. A tűzvédelmi hatósági jogkörök gyakorlására feljogosítottak köre	12
3.1.1. A tűzvédelmi hatóságok hatásköre és illetékessége.....	12
3.2. Az első - és másodfokú tűzvédelmi hatósági jogkörök	12
3.2.2. Az elsőfokú tűzvédelmi hatósági jogkörök	12
3.2.3. A jogorvoslati fórum szabályozása.....	15
3.3. A tűzvédelmi hatósági ellenőrzés rendje	15
3.4. A tűzvédelem szankciórendszere, a tűzvédelmi bírság alkalmazása.....	15
3.4.1. A tűzvédelemben alkalmazott szankciók.....	15
3.4.2. A tűzvédelmi bírság alkalmazása	16
3.5. A tűzvizsgálat fogalma, célja és eljárási rendje	17
3.6. A szakhatósági jogállás jellemzése tűzvédelmi szakhatósági hatáskörök.....	20
3.6.1. A szakhatósági jogállás jellemzői	20
3.6.2. A tűzvédelmi szakhatósági jogkörök.....	21
3.7. A tűzvédelmi piacfelügyeleti tevékenység szabályai	21
4. A tűzvédelmi képzés, felvilágosítás, tájékoztatás.....	22
4.1. A munkavállalók tűzvédelmi oktatása.....	22
4.2. A tűzvédelmi szakvizsga rendszere	23
4.3. A tűzvédelmi szakágazatban alkalmazott munkavállalók és tűzvédelmi szolgáltatók képzési követelményei	23
4.4. A tűzvédelmi szakértői működés feltételei, a szakértői szakterületek	24
4.5. A tűzvédelmi tervezői tevékenység.....	24
Ajánlott irodalom	25
II. AZ ORSZÁGOS TŰZVÉDELMI SZABÁLYZAT ELŐÍRÁSAI - ÉS KÖVETELMÉNYEI.....	25
1. Általános tűzvédelmi műszaki követelmények	25
1.1. A tűzvédelemmel kapcsolatos műszaki követelmények és azok alkalmazása	25
1.1.1. A tűzvédelem műszaki követelményei	25
1.1.2. A Tűzvédelmi Műszaki Irányelvek kiadása és alkalmazása	26
1.1.3. A szabványok alkalmazása	27
1.1.4. Az OTSZ szerkezeti felépítése	27
1.2. A tűzvédelemmel kapcsolatos védelmi célok és tervezési alapelvek	28
1.2.1. A védelmi célok rendszere.....	28
1.2.2. A tűzvédelmi tervezési alapelvek	29
1.2.3. A tűzvédelmi tervezés kiindulási feltételei	30
1.3. A tűzveszélyességi - és kockázati osztályba sorolás	30
1.3.1. Az anyagok tűzveszélyességi osztályba sorolása	30
1.3.2. A kockázat meghatározása	31
2. A létesítés általános követelményei.....	34
2.1. Az építő anyagokkal és építményszerkezetekkel szemben támasztott tűzvédelmi követelmények	34
2.1.1. Az építési termékek teljesítményigazolás	34
2.1.2. Az építési termékek tűzvédelmi osztályai.....	35

2.1.3.	Az építményszerkezetek tűzvédelmi jellemzői	36
2.1.4.	Az építményszerkezetek tűzvédelmi osztályai	36
2.1.5.	Az építményszerkezetek tűzállósági teljesítmény jellemzői	36
2.2.	Az általános szerkezeti követelmények	37
2.3.	A tűzterjedés elleni védelem megoldásai	38
2.3.1.	Tűzterjedés elleni védelem a szomszédos építmények és szabadtéri tárolási egységek között	38
2.3.2.	A tűzterjedés elleni védelem építményrészek között	39
2.3.3.	A tűzszakaszolás követelményei	39
2.3.4.	A homlokzati tűzterjedés elleni védelem követelményei	41
2.3.5.	A gépészeti és villamos átvezetések követelményei	41
2.3.6.	Tűzfalak, tűzgátló lezárások	42
2.3.7.	A rendeltetéstől függő tűzvédelmi létesítési követelmények	43
2.4.	A kiürítés, menekülés, menekítés követelményei	44
2.4.1.	Menekülésben korlátozott személyek elhelyezésére, ellátására, kezelésére, nevelésére, oktatására, gondozására szolgáló rendeltetés követelményei	45
2.4.2.	Az átmeneti védett tér követelményei	45
2.4.3.	A tartózkodási hely védelme	46
2.4.4.	A menekülési útvonal követelményei	46
2.4.5.	A menekülési útvonalon beépített nyílászárók	47
2.4.6.	A menekülésre szolgáló lépcsőház, lépcső követelményei	47
2.4.7.	Helyiség, épületrész kiürítésének további követelményei	48
2.4.8.	A kiüríthetőség bizonyítása és igazolása	48
2.5.	A tűzoltó egységek beavatkozását biztosító követelmények	48
2.5.1.	Általános követelmények	49
2.5.2.	A tűzoltási felvonulási út – és terület	49
2.5.3.	A tűzoltáshoz szükséges oltóanyag biztosítása	50
2.5.4.	A tűzoltósági kulcsszéf	52
2.5.5.	A tűzoltósági beavatkozási központ	52
2.5.6.	A tűzoltósági rádióerősítő	52
2.5.7.	A tűzoltó felvonó	53
2.5.8.	A tűzoltók, napelemek veszélyei elleni védelme	53
2.6.	A hó és füst elleni védelem	53
2.6.1.	Általános követelmények	53
2.6.2.	A hó – és füstelleni védelem működtetése, vezérlése	54
2.6.3.	A hó- és füstelvezetés biztosítása	54
2.6.4.	A hó- és füstelvezető szerkezet követelményei	54
2.6.5.	A füstszakaszolás követelményei	55
2.6.6.	A légpótlás követelményei	55
2.6.7.	A beépítési hely követelményei	55
2.6.8.	A füstmentesítés követelményei	56
2.6.9.	A füstmentes lépcsőházi helyiségkapcsolatok, nyílászárók követelményei	56
2.7.	A villamos és villámvédelmi berendezések általános tűzvédelmi követelményei	56
2.7.1.	A kifeszültségű erősáramú villamos berendezések tűzvédelmi létesítési követelményei	57
2.7.2.	A villámvédelem követelményei	57
2.7.3.	Az elektrosztatikus feltöltődés elleni védelem	58
2.7.4.	Biztonsági világítás, biztonsági jelzések és menekülési útirányt jelző rendszer	59
2.8.	A beépített tűzjelző és tűzoltó berendezések létesítési szabályai	60
2.8.1.	A beépített tűzjelző és tűzoltó berendezések létesítésének közös szabályai	60
2.8.2.	A beépített tűzjelző berendezés létesítési követelményei	61
2.8.3.	A beépített tűzoltó berendezés létesítési követelményei	62
2.9.	Az éghető folyadékok és gázok tárolására, kimérésére vonatkozó létesítési követelmények	63
3.	A használat tűzvédelmi szabályai	63
3.1.	A használat általános követelményei	63
3.1.1.	Az OTSZ általános használati követelményei	64
3.1.2.	A tűzveszélyes tevékenység végzésének általános követelményei	65
3.1.3.	A szállítás általános tűzvédelmi szabályai	66
3.1.4.	A tárolás általános tűzvédelmi szabályai	67
3.1.5.	A tűzoltó készülékek, felszerelések biztosítása	68
3.1.6.	Az OTSZ részletesen határoz meg általános használati követelményeket	69

3.2.	A szabadtéri rendezvények tűzvédelmi követelményei	69
3.3.	Az éghető folyadékok és gázok használati szabályai	72
3.3.1.	Éghető folyadékok tárolása és szállítása.....	72
3.3.2.	PB-gáz cseretelep üzemeltetési előírásai.....	75
Ajánlott irodalom		76
III. SZOLGÁLATI ISMERETEK.....		76
1.	A katasztrófavédelem hivatásos állományú tagja kötelezettségére, szolgáltatellátására, magatartására vonatkozó általános szabályok.....	77
1.1.	A katasztrófavédelmi hivatásos állományú kötelességei	77
1.2.	A szolgálati előjáró kötelességei	77
1.3.	Az alárendelt jelentési kötelezettsége	78
1.4.	A jelentkezés, jelentés rendje	79
1.5.	A katasztrófavédelem hivatásos állományú tagjának magatartása szolgálatban és szolgálaton kívül	80
1.6.	Ruházat viselésének rendje	80
2.	A katasztrófavédelem ügyeleti – és műveletirányítási rendszere.....	81
2.1.	A katasztrófavédelmi ügyeleti tevékenység rendszere	81
2.2.	A katasztrófavédelmi műveletirányító ügyelet működése	83
2.3.	A Katasztrófavédelmi Műveleti Szolgálat működése	84
2.3.2.	A KMSZ felépítése, irányítása	86
2.3.3.	A KMSZ alkalmazása	87
2.3.4.	A KMSZ Működési Szabályzata meghatározza	87
2.4.	A hivatásos tűzoltó – parancsnokságok és szerveik szolgálatszervezése	87
3.	A tűzoltást és műszaki mentést segítő tervek.....	88
3.1.	A túltápsi és műszaki mentési terv fogalma, főbb tartalmi követelményei	88
3.2.	A tűzoltóságok országos műveletirányító tervének készítése és alkalmazása	89
4.	A hivatásos tűzoltóságok részére tartandó szakterületi gyakorlatok rendszere, szervezése	90
4.1.	A gyakorlatok rendszere	90
4.2.	A gyakorlatok követelményei	92
5.	A tűzoltás, műszaki mentés szervezete és vezetése	95
5.1.	A tűzoltási feladat és a műszaki mentés fogalma	95
5.2.	A tűzoltást, műszaki mentést végző, közreműködő szervezetek	95
5.3.	A tűzoltásra és műszaki mentésre jogosultak	96
5.4.	A tűzoltás irányításának módjai	96
5.5.	A tűzoltás, műszaki mentés vezetésére jogosultak köre	97
6.	A tűzoltás, műszaki mentés szakmai szabályai.....	98
6.1.	A kivonulás rendje	98
6.2.	A tűzoltás vezetését végzők jogai és kötelességei	98
6.3.	A tűzoltás és műszaki mentés irányításának átadás - átvétel szabályai	100
6.4.	A tűzoltás és a műszaki mentés folyamata és általános szabályai	101
6.5.	A műszaki mentés során végrehajtandó feladatok	106
6.5.1.	A műszaki mentés vezetése és szervezete.....	107
Ajánlott irodalom		107
IV. A TŰZOLTÁS ÉS A MŰSZAKI MENTÉS ESZKÖZEI		108
1.	Tűzoltásra és műszaki mentésre alkalmazott gépjárművek.....	108
1.1.	Oltó gépjárművek.....	108
1.2.	Magasból mentő gépjárművek	109
1.3.	Műszaki mentő, veszélyelhárító gépjárművek	110
2.	A műszaki mentés eszközei.....	110
2.1.	A baleseti műszaki mentés eszközei	110
2.2.	A vegyi mentés eszközei	111
3.	Védőfelszerelések.....	111
3.1.	Légzőkészülékek	111
3.2.	Védőruhák	112
4.	Híradó eszközök	112
Ajánlott irodalom		113
ÁBRÁK ÉS TÁBLÁZATOK		114

I. A TŰZ ELLENI VÉDEKEZÉS JOGI SZABÁLYOZÁSA

A fejezet célja és tartalma

A vizsgázó információt szerezhethet a tűz elleni védekezés rendszeréről, feladatairól és a tűzvédelmi feladatokat ellátó szervek jogállásáról. Betekintést nyerhet a tűzvédelmi hatósági és szakhatósági jogkörök felosztásába, a tűzvédelem területén alkalmazott szankciók rendszerébe. Olvashat a tűzvizsgálat, a tűzvédelmi hatósági ellenőrzés, valamint a tűzvédelmi képzés, továbbképzés és szakvizsgarendszer lényegéről.

1. Az állami szervek, az önkormányzatok, a gazdálkodó szervek és a magánszemélyek tűzvédelmi feladatai

1.1. A tűz elleni védekezés fogalma és szabályozása

A Magyarországon a tűz elleni védekezés rendszerét, a tűzvédelmi feladatokat, jogokat és kötelezettségeket a törvény¹ (továbbiakban: Tűzvédelmi törvény) és végrehajtási rendeletei szabályozzák. A tűzvédelem lényegét és tartalmát az *1. számú ábra* szemlélteti.

A tűz elleni védekezés részletesen szabályozott tevékenység, anyagi jogi - és eljárási szabályait törvények, kormány- és miniszteri rendeletek széles köre szabályozza. A tűzvédelem szervezeti – és működési rendjét közjogi szervezetszabályozó eszközök is érinthetik. A tűzvédelmi biztonságossági követelmények meghatározásában jelentős szerepet töltenek be - az építési termékek, tűzoltó-technikai termékek, tűz- vagy robbanásveszélyes készülékek, gépek, berendezések tűzvédelmi, biztonságossági tulajdonságait, jellemzőit megállapító műszaki előírások, amelyek lehetnek európai uniós jogi aktus, jogszabály, harmonizált, európai vagy nemzeti szabvány, európai műszaki értékelés, nemzeti műszaki értékelés, hatályos építőipari műszaki engedély vagy műszaki irányelv.

Szükség szerint egyedi hatósági határozatok állapítanak meg tűzvédelmi követelményeket. A tűzvédelmi viszonyok konkrét létesítményi szintű szabályozásának fontos eszközei a gazdálkodó szervek vezetői által kiadott Tűzvédelmi Szabályzatok. A tűzvédelmi hatóságok és hivatásos tűzoltóságok szakmai tevékenységének részletes követelményeit, egységes rendjét a felettes szervek normatív irányítási eszközei, normatív intézkedések, utasítások, parancsok, stb. határozzák meg.

1.2. A tűz elleni védekezésre kötelezettek köre

A tűz elleni védekezésről, mint közfeladatról gondoskodni kell mindenkinek. A Tűzvédelmi törvény szerinti kötelezetteket és főbb kötelezettségeiket a *2. számú ábra* mutatja be.

1.3. Az önkormányzatok tűzvédelmi feladatai

A Tűzvédelmi törvény rendelkezései szerint az önkormányzatoknak és szerveiknek alapvetően tűz megelőzési, lakosságtájékoztatási és az önkormányzati tűzoltóság fenntartásával kapcsolatos feladataik vannak.

A településen az oltóvíz nyelési lehetőségek biztosítása az önkormányzat feladata. Az önkormányzatok részt vesznek a lakosság tűzvédelmi felvilágosításában, a tűzvédelmi propagandában. A telefonon történő tűzjelzés lehetőségét biztosítani kell minden településről a hívásfogadó központ, a katasztrófavédelmi igazgatóság műveletirányító ügyelete vagy a tűzoltóság (a továbbiakban együtt: jelzésfogadó) részére. A települési önkormányzat képviselő-testülete hozzájárulhat a hivatásos tűzoltóság, valamint hozzájárul – a település védelmében szerepet ellátó – az önkormányzati tűzoltóság és az önkéntes tűzoltó egyesület fenntartásához. Önkormányzati tűzoltóság, illetve önkéntes tűzoltó egyesület alapításában vehet részt, gondoskodik az önkormányzati tűzoltóság **fenntartásáról**, működtetéséről és fejlesztéséről. Az

¹ 1996. évi XXXI. törvény a tűz elleni védekezésről, a műszaki mentésről és a tűzoltóságról

önkormányzati tűzoltósággal rendelkező települési önkormányzat képviselő-testülete elrendelheti az irányítása alá tartozó tűzoltóság rendkívüli készenléti szolgálatát, beszámoltatja az önkormányzati tűzoltóparancsnokot, továbbá a belügyminiszter előzetes tájékoztatása mellett megszüntetheti az önkormányzati tűzoltóságot.

1.4. A magánszemélyek tűzvédelmi feladatai

A magánszemélyeknek meg kell ismerniük és meg kell tartaniuk a tulajdonukban, használatukban levő épületek, lakások, kémények, járművek, tűzvédelmi biztonsági előírásait. Kötelesek gondoskodni a műszaki berendezéseik, készülékeik biztonságos használatáról, jogszabályban előírt tűzvédelmi felülvizsgálatáról és biztosítani a tűzvédelmi hatósági ellenőrzés lehetőségét.

Kötelesek gondoskodni arról, hogy a nevelésük, felügyeletük, gondozásuk alatt álló személyek a szükséges tűzvédelmi ismereteket megszerezzék, és tevékenységük során ne okozzanak tüzet vagy közvetlen tűzveszélyt. Teljesíteniük kell a tüzesetek és a műszaki mentést igénylő káresetek jelzésével, valamint a tűz oltásával és a műszaki mentéssel kapcsolatos tájékoztatási, közreműködési és segítségnyújtási kötelezettségeiket. Amennyiben gazdálkodó tevékenységet folytatnak, kötelesek az azzal kapcsolatos tűzvédelmi rendelkezéseket megtartani.

1.5. A gazdálkodó szervek tűzvédelmi feladatai

A gazdálkodóknak (szervezeteknek és személyeknek) gondoskodniuk kell a jogszabályokban hatósági határozatban meghatározott tűzvédelmi előírások megtartásáról, valamint a tevékenységi körükkel kapcsolatos veszélyhelyzetek megelőzésének és elhárításának feltételeiről.

Kötelesek:

- a közvetlen tűzvédelmüket szolgáló – jogszabályban, hatósági határozatban előírt – tűzvédelmi berendezést, készüléket, felszerelést, technikai eszközt állandóan üzemképes állapotban tartani, időszaki ellenőrzésükről, felülvizsgálatokról gondoskodni,
- a tevékenységi körükkel kapcsolatos tüzesetek megelőzésének és oltásának, valamint a műszaki mentés feltételeit biztosítani,
- a tűzoltáshoz szükséges oltóvizet és egyéb oltóanyagokat biztosítani,
- a tűzoltóság részére a helyszíni gyakorlatok megtartását lehetővé tenni,
- a tűzvédelmi hatósági ellenőrzést lehetővé tenni,
- a törvényben meghatározott esetekben tűzvédelmi szabályzatot kell készíteniük,
- jogszabályban meghatározott lakó – és üdülőépületek használati szabályait meghatározni,
- gondoskodni kell arról, hogy munkavállalók a tűzvédelmi szabályzatban foglaltakat megismerjék és megtartsák,
- gondoskodniuk kell a tűzvédelem szervezeti és személyi feltételeiről,
- teljesíteni kell törvényben meghatározott bejelentési, adatszolgáltatási kötelezettségeiket,
- gondoskodni kell az új tűz -és robbanásveszélyes technológiák tűzvédelmi vizsgálatáról,
- kötelesek biztosítani a munkavállalók tűzvédelmi oktatását, illetve a tűzvédelmi szakvizsgákra vonatkozó szabályok megtartását,
- teljesíteni kell a tűzjelzéssel, tűzoltással és mentéssel kapcsolatos – törvényben meghatározott – kötelezettségeket,
- beépített tűzjelző - vagy tűzoltó berendezés létesítését, változtatását, megszüntetését előzetesen engedélyeztetni,
- gondoskodni kell a tulajdonukban lévő erdők és parlagterületek tűzvédelméről,
- szaktanfolyamokon, továbbképzések során oktatni kell az általános és a tananyaghoz kapcsolódó tűzvédelmi ismereteket,
- kormányrendeletben meghatározott feltételek, vagy a tűzvédelmi hatóság előírása esetén létesítményi tűzoltóságot kötelesek fenntartani.

A Tűzvédelmi törvény további kötelezettségeket ír elő az oktatási intézmények vezetőinek, valamint a tervezők, felelős műszaki vezetők, kivitelezők és tűzvédelmi szolgáltatást végzők részére.

1.6. A Tűzvédelmi Szabályzat és a Tűzriadó Terv

A tűzvédelmi jogszabályok soha nem általában fejtik ki hatásukat, hanem konkrét életviszonyok során érvényesülnek. A tűzvédelmi szabályzat lényege, hogy a gazdálkodó szerv vezetője, tulajdonosa a tűzvédelmi jogszabályok rendelkezéseivel összhangban, a hatósági határozatokat figyelembe véve meghatározza a tűzvédelem helyi szervezetét, működését, valamint a megtartandó tűzvédelmi biztonsági követelményeket. Gondoskodik róla, hogy azokat minden érintett megismerje és azok végrehajtását munkajogi eszközökkel is biztosítja.

A tűzvédelmi szabályzatot a Tűzvédelmi törvény és a vonatkozó BM rendelet² alapján kell elkészíteni. A törvény rendelkezései szerint a gazdálkodó tevékenységet folytató magánszemélyeknek, szervezeteknek tűzvédelmi szabályzatot kell készíteni, ha:

- a munkavégzésben részt vevő családtagokkal együtt ötnél több munkavállalót foglalkoztatnak,
- az általuk üzemeltetett, bérelt épületrész, épület területén található olyan helyiség, amelynek a legnagyobb befogadóképessége meghaladja az 50 főt, vagy
- kereskedelmi szálláshelyet üzemeltetnek.

A Tűzvédelmi Szabályzatnak tartalmaznia kell:

- a tűzvédelmi feladatokat is ellátó személyek kötelezettségeit, ezen belül elsősorban az egyes **vezető beosztásúak tűzvédelmi feladatait**, kötelezettségeit;
- a **tűzvédelmi szervezet** feladatára, felépítésére, működési és irányítási rendjére, valamint a **finanszírozására** vonatkozó szabályokat, a tűzvédelmi szervezet tagjainak **képesítési követelményeit**;
- az egyes építményekre, helyiségekre, szabadtéri tárolókra vonatkozó (helyi viszonyokra értelmezett) konkrét **eseti tűzvédelmi használati követelményeket**, előírásokat;
- a tevékenységre vonatkozó **konkrét tűzvédelmi használati szabályokat**, előírásokat;
- az **alkalomszerű tűzveszélyes tevékenység** végzéséhez szükséges írásbeli feltételek meghatározására, illetve előzetes egyeztetésére jogosult személyek meghatározását;
- a **tűzvédelmi oktatással** kapcsolatos feladatokat, a munkavállalókra vonatkozó tűzvédelmi képesítési követelményeket, a tűzvédelmi oktatás és továbbképzés helyi szabályait, a tűzvédelmi szakvizsgára kötelezett munkaköröket;
- a munkavállalóknak a **tűzjelzéssel, tűzoltással, műszaki mentéssel** kapcsolatos feladatait,
- a **létesítményi tűzoltóság** működésének, díjazásának szabályait,
- a tevékenység helyszínét képező és **50 főnél nagyobb befogadóképességű helyiséget tartalmazó önálló rendeltetési egység** vagy önálló rendeltetési egységen belüli, helyiségcsoport (építményrész) esetében a - kiürítési számítással vagy azzal egyenértékű módon igazolt - megengedett maximális befogadóképességet, valamint
- ezekben az esetekben a megengedett maximális befogadóképességnek megfelelő helyiséghasználat módját és felelősét,
- a beépített **tűzjelző berendezések zóna kiiktatási** és visszaállítási körülményeit (OTSZ 202§(8)).
- a Tűzvédelmi Szabályzat **készítője nevét és elérhetőségét**, valamint a készítő **aláírását**.

A háromszintesnél magasabb és tíznél több lakó- és üdülőegységet magában foglaló épületre, épületrészre vonatkozó tűzvédelmi előírásokat, a riasztás, a menekülés lehetséges módozatait, a tűzvédelmi eszközök használatára vonatkozó előírásokat az épületfenntartással kapcsolatban intézkedésre jogosult személy, az **épületre vonatkozó tűzvédelmi használati szabályokban** – írásban – köteles megállapítani.

A Tűzvédelmi Szabályzat mellékleteként Tűzriadó Tervet kell készíteni:

- a robbanásveszélyes osztályba tartozó anyag előállítására, feldolgozására, tárolására szolgáló építményre és szabadterre, ahol az anyag robbanásveszélyes állapotban fordul elő,

² 30/1996. (XII. 6.) BM rendelet a tűzvédelmi szabályzat készítéséről

- tűzveszélyes osztályba tartozó anyag előállítására, feldolgozására, tárolására szolgáló 3.000 m²-nél nagyobb alapterületű építményre és szabadterre,
- a művelődési, oktatási, kulturális, sport, egészségügyi és szociális építményrészre, építményre, létesítményekre;
- azokra a létesítményekre, amelyekben egy tűzszakaszon belül több mint 300 fő tartózkodhat;
- kereskedelmi szálláshelyekre;
- az olyan időszakos vagy állandó jelleggel üzemelő zenés szórakozóhelyekre, ahol egy időben 50 főnél több személy tartózkodhat.

A Tűzriadó Terv

A Tűzriadó Terv célja, hogy a munkahelyeken tűz keletkezése esetén eredményesen lehessen megszervezni a tűz jelzését, a menekülést, a tűz minél korábbi eloltását, a veszélybe kerültek életének és a veszélyeztetett vagyontárgyak mentését, a károk csökkentését.

A Tűzriadó Tervnek tartalmaznia kell:

- a tűzjelzés módját;
- a tűzoltóság, valamint a létesítményben tartózkodók riasztási rendjét, a létesítmény elhagyásának módját;
- tűz esetén a munkavállalók szükséges tennivalóit (tűzvédelmi berendezés kezelése, tűzoltás és mentés, rendfenntartás, technológiai folyamat leállítása, áramtalanítás, stb.);
- a főbb veszélyforrások megnevezését (utalással a védekezési szabályokra);
- a létesítmény helyszínrajzát, szükség szerint az építmény, építményrész szintenkénti alaprajzait a tűzvédelmi szempontból fontos berendezések (eszközök), központi elzárók (kapcsolók) és a vízszerezési helyek, a kiürítési útvonalak jelölését, valamint
- a tevékenység helyszínét képező és 50 főnél nagyobb befogadóképességű helyiségeket, helyiségcsoportokat, a helyiségek megengedett maximális befogadóképességének megjelölésével.

A tűzriadó tervet az érintett munkavállalókkal meg kell ismertetni és szükség szerint, de legalább évenként gyakoroltatni kell és annak tapasztalatait írásban kell rögzíteni. Biztosítani kell a nagyobb létszámot befogadó építmények közösségi terein a mentési terv kifüggesztéséről, valamint a szállásépületek szobáiban a meneküléssel kapcsolatos - jogszabály szerinti - rajzos és szöveges tájékoztatásról.

2. A tűzoltóság szervezete, működése és irányítási rendszere

2.1. A tűzoltóság szervezeti és irányítási rendszere

A tűzoltóság a tűz elleni védekezésre létrehozott és fenntartott szervezet rendszer, amelynek szervei a hivatásos tűzoltóság, az önkormányzati tűzoltóság, a létesítményi tűzoltóság és a beavatkozó önkéntes tűzoltó egyesület (önkéntes tűzoltóság). Nem tűzoltóságok, de a települések tűzvédelmében fontos szerepet töltenek be a szakfeladatot is ellátó közreműködő önkéntes tűzoltó egyesületek.

Az állami tűzoltósági feladatokat is ellátó hivatásos katasztrófavédelmi szervezet fő részei:

- központi szerv a BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság (továbbiakban: BM OKF),
- területi szervek a megyei/fővárosi katasztrófavédelmi igazgatóságok,
- helyi (térségi) szervek: a katasztrófavédelmi kirendeltségek, a hivatásos tűzoltóságok és katasztrófavédelmi őrsök.

A belügyminiszter és a BM OKF főigazgató, tűzoltóság szervezetével és működésével kapcsolatos irányítási jogköreit a Tűzvédelmi Törvény határozza meg.

A tűzoltóság szervezeti és irányítási rendszerét a *3. számú ábra* mutatja be.

2.2. A hivatásos tűzoltóság – és szerveinek jogállása

A hivatásos tűzoltóság tűzoltási, műszaki mentési és tűzmelegelőzési feladatok elvégzésére létrehozott, önálló működési területtel rendelkező állami tűzoltóság. A katasztrófavédelmi őrs a

hivatásos tűzoltóság elsődleges tűzoltási és műszaki mentési, tűzmegeelőzési feladatok elvégzésére létrehozott szervezeti egysége.

A hivatásos tűzoltóság a hivatásos katasztrófavédelmi szerv helyi szerve, állami tűzoltóság, amelyet a BM OKF főigazgató javaslatára a belügyminiszter alapíthat. Parancsnokát a BM OKF főigazgatója nevezi ki, az érintett települési önkormányzatok képviselő-testületei véleményének kikérését követően.

A tűzoltó parancsnok vagy kijelölt helyettese évente beszámol a hivatásos tűzoltóság működési területén működő települési önkormányzatok képviselő-testületének a településsel kapcsolatos tűzvédelmi helyzetről és feladatokról. Amennyiben az érintett önkormányzatoknak súlyos kifogásai vannak a beszámolókkal kapcsolatosan, kezdeményezésükre a tűzoltóság felettes szerve vizsgálatot folytat és intézkedéseket tesz.

A hivatásos tűzoltóság személyi állománya hivatásos szolgálati viszonyban állók, köztisztviselők vagy közalkalmazottak.

A hivatásos tűzoltóság feladatai

- tűzoltási és műszaki mentési tevékenységet végez,
- közreműködik közvetlen tűz- és robbanásveszély esetén a biztonsági intézkedések végrehajtásában,
- állandó készenléti jellegű szolgálatot tart,
- a Kormány által rendeletben meghatározott tűzvédelmi hatósági feladatokat lát el,
- székhelyén az önkormányzat kérésére közreműködik egyes, speciális felkészültséget vagy eszközöket igénylő a középületek biztonságos üzemeltetését szolgáló feladatok ellátásában.
- ellenőrzi az önkormányzati tűzoltóság, a létesítményi tűzoltóság, az önkéntes tűzoltóság és a közreműködő önkéntes tűzoltó egyesület, tűzoltó szakmai tevékenységét.

Minden hivatásos tűzoltóság BM OKF főigazgatói intézkedésben³ meghatározott településeken felelős elsődleges beavatkozónaként a tűzoltási és műszaki mentési szolgáltatás biztosításáért. A működési területen a tűzoltóságok székhely településeitől távol lévő településeken, térségekben **katasztrófavédelmi órsők** létrehozásával, működtetésével, vagy **más tűzoltóságokkal történő megállapodás** alapján történik a megfelelő időben történő segítségnyújtás biztosítása.

2.3. Az önkormányzati tűzoltóság jogállása

Az önkormányzati tűzoltóság tűzoltási és műszaki mentési feladatok elvégzésére létrehozott, elsődleges műveleti körzettel rendelkező önkéntes tűzoltóság.

Az önkormányzati tűzoltóság fő ismérvei

- az önkormányzati tűzoltóságot a települési önkormányzatok, önkormányzati társulások és a tűzoltó egyesületek közösen, vagy az önkormányzatok illetve társulásaik önállóan alapítják,
- működési formája köztestület,
- a hivatásos tűzoltósággal kötött együttműködési megállapodás alapján, a hivatásos tűzoltóság szakmai irányításával működik,
- tűzoltási és műszaki mentési célokra folyamatosan igénybe vehető készenléti szolgálatot lát el,

Az önkormányzati tűzoltóság kérheti a közhasznúsági nyilvántartásba vételét.

Az önkormányzati tűzoltóságok szakmai irányításának és felügyeletének rendjét BM OKF utasítás⁴ szabályozza.

A tűzoltóparancsnokot a köztestület nevezi ki, a megyei katasztrófavédelmi igazgató egyetértésével. Tagjai lehetnek főállású és önkéntes vállalás alapján tűzoltói feladatot ellátók.

³ 42/2016. BM OKF főigazgatói intézkedés a hivatásos tűzoltó-parancsnokságok működési területéről, valamint az önkormányzati tűzoltó-parancsnokságok elsődleges műveleti körzetéről

⁴ 8/2014.(III. 21.) BM OKF főigazgatói utasítás az önkormányzati tűzoltó-parancsnokságok szakmai irányításáról és felügyeleti ellenőrzésének rendjéről

A tűzoltóságnak a tüzesethez, műszaki mentéshez a beérkezett jelzést követően legalább egy gépjárműfecskenővel, és minimum négy fő létszámmal, 8 percen belül meg kell kezdeni a kivonulást és a jelzéstől számítva 25 percen belül ki kell érkezni a káreset helyszínére. Az önkormányzati tűzoltó – parancsnokságok elsődleges műveleti körzetét BM OKF főigazgatói intézkedés⁵ határozza meg.

Az önkormányzati tűzoltóság tagjainak alapvető jogosultságaival kapcsolatosan a Tűzvédelmi törvény rendelkezik. Szakmai feladataira, a szervezetére, működésére, az együttműködési megállapodásaira, vonulási területére, finanszírozási elveinek meghatározására, elsődleges műveleti körzetén kívüli vonulási költségei megtérítésére vonatkozó részletes szabályokat Kormányrendelet⁶ határozza meg. Ugyan ez a Kormányrendelet határozza meg az önkormányzatok részére a tűzoltóságok működéséhez való hozzájárulás elveit.

Az önkormányzati tűzoltóságok legkisebb létszámáról, elhelyezési feltételei - és felszerelése minimális mennyiségéről, minőségéről, valamint szolgálat ellátás rendjéről, továbbá az egyen ruházatra, rangfokozati jelzésekre, egyéni védőfelszerelésekre, személyi és anyagi feltételekre, a tűzoltók egészségi alkalmasságának minimum követelményeire vonatkozó szabályokat miniszteri rendelet⁷ határozza meg.

2.4. A létesítményi tűzoltóság jogállása

A létesítményi tűzoltóság tűzoltási és műszaki mentési feladatok elvégzésére, gazdálkodó szervezet által létrehozott, önálló működési területtel nem rendelkező tűzoltóság. A létesítményi tűzoltóságok rendeltetése a gazdálkodó szervezetek tevékenységével összefüggő tűzoltási és más műszaki mentési feladatok elsődleges ellátása.

Létesítményi tűzoltóságot kell működtetni ott ahol:

- a Kormányrendelet⁸ 2. mellékletében foglalt tűzszakasz alapterülete és a 3 – 7 mellékletei szerinti számított tűzterhelése indokolja, az ott meghatározott minimális készenléti létszámmal;
- az üzemi technológiai folyamat vagy egyéb helyi sajátosság alapján szükséges és az illetékes katasztrófavédelmi kirendeltség javaslatára a katasztrófavédelmi igazgatóság határozatában előírja.

Főfoglalkozású létesítményi tűzoltóságot kell működtetni:

- az atomerőműben,
- jogszabály alapján felső vagy alsó küszöbértékűnek minősülő veszélyes üzemben, ha a biztonsági jelentésben vagy a biztonsági elemzésben feltárt kockázat vagy dominóhatás miatt szükséges, (a tűzszakasz méret és tűzterhelés figyelembevételével),
- ahol az üzemi technológiai folyamat vagy egyéb helyi sajátosság alapján szükséges és az illetékes katasztrófavédelmi kirendeltség javaslata alapján a katasztrófavédelmi igazgatóság előírja.

A létesítményi tűzoltóságok létrehozásának és működésük alapelveit a Tűzvédelmi törvény, részletes szabályait Kormányrendelet szabályozza.

A létesítményi tűzoltóság létszámára, gépjárműveire, felszerelésére, oltó- és mentesítő anyagaira, valamint tartalékaira vonatkozó követelményeket az illetékes katasztrófavédelmi igazgatóság határozatban állapítja meg, azzal a megszorítással, hogy a tűzoltóság létszáma négy főnél kevesebb nem lehet. Ugyancsak a katasztrófavédelmi igazgatóság jogosult a létesítményi tűzoltóság létrehozási – és fenntartási kötelezettség alól felmentést adni.

⁵42/2016. BM OKF főigazgatói intézkedés a hivatásos tűzoltó-parancsnokságok és a műszaki mentőbázisok működési területéről, valamint az önkormányzati tűzoltó-parancsnokságok elsődleges műveleti körzetéről

⁶ 239/2011. (XI.18. Korm. r. az önkormányzati és létesítményi tűzoltóságokra, valamint a hivatásos tűzoltóság, önkormányzati tűzoltóság és önkéntes tűzoltó egyesület fenntartásához való hozzájárulásra vonatkozó szabályokról.

⁷ 48/2011. (XII. 15.) BM rendelet az önkormányzati tűzoltóság legkisebb létszámáról, létesítményei és felszerelése minimális mennyiségéről, minőségéről és a szolgálat ellátásáról

⁸ 239/2011. (XI.18.) Korm. r. az önkormányzati és létesítményi tűzoltóságokra, valamint a hivatásos tűzoltóság, önkormányzati tűzoltóság és önkéntes tűzoltó egyesület fenntartásához való hozzájárulásra vonatkozó szabályokról.

A Kormányrendelet meghatározza azoknak a létesítményeknek a körét, ahol nem kötelező, de kötelezés nélkül - a katasztrófavédelmi igazgatóság által meghatározott feltételeknek megfelelően - tartható fenn létesítményi tűzoltóság. A Kormányrendelet meghatározza azokat a feladatokat, amelyek ellátására a létesítményi tűzoltóságnak alkalmasnak kell lenni, és amelyeket a működése során el kell látnia. A létesítményi tűzoltóságnak vonulási területén biztosítani kell, hogy munkaidőben a riasztástól számított öt percen belül meg tudja kezdeni a kivonulást, és tíz percen belül ki kell érkeznie a tüzeset, illetőleg a műszaki mentés helyszínére. A főfoglalkozású létesítményi tűzoltóságnak a riasztástól számítva két percen belül kell megkezdeni a kivonulást és 10 percen belül ki kell érnie működési területének bármely pontjára. A létesítményi tűzoltóság szakmai irányításának és ellenőrzésének rendjéről BM OKF főigazgatói utasítás⁹ rendelkezik.

2.5. Az önkéntes tűzoltó egyesületek kategóriái és szaktevékenységük szabályai

Az önkéntes tűzoltó egyesület (továbbiakban: ÖTE) a tűzmegelezési, valamint a tűzoltási és műszaki mentési feladatok ellátásában közreműködő vagy részt vevő olyan egyesület, amely alapszabályában ezt tevékenysége céljaként rögzítette. Az ÖTE – k szervi jogállását és alapvető működési szabályait az egyesülési jogról szóló törvény¹⁰ határozza meg. Az önkéntes tűzoltó egyesületek szaktevékenységére vonatkozó alapvető szabályokat, a szaktevékenységet ellátó tagokra vonatkozó jogokat és követelményeket, az együttműködés lehetőségeit és szabályait, valamint a működési, fejlesztési feltételekre vonatkozó szabályokat a Tűzvédelmi törvény határozza meg. Az ÖTE szaktevékenységet csak akkor végezhet, ha arra írásban megállapodást köt a hivatásos tűzoltósággal. Szaktevékenységük tekintetében a megállapodás szerinti tevékenységi területtel rendelkeznek. Szaktevékenységüket a területi és helyi katasztrófavédelmi szervek irányítják, felügyelik és ellenőrzik. Szaktevékenységük irányítására és felügyeletére vonatkozó rendelkezéseket BM OKF utasítás¹¹ határozza meg.

A tűzvédelmi törvény megkülönböztet közreműködő és beavatkozó önkéntes tűzoltó egyesületeket.

A közreműködő önkéntes tűzoltó egyesület a vállalt tevékenységi területen tűzoltási, műszaki mentési feladatokban közreműködő egyesület (nem része a tűzoltóság fogalomnak).

Feladatai szaktevékenysége körében:

- Tűzmegelezési feladat: közreműködés a lakosság tájékoztatásában.
- A tűzoltás, műszaki mentéssel kapcsolatos közreműködés:
 - a segélykérés továbbítás,
 - minden tőle elvárható megtétele a tűzoltásban - mentésben,
 - az észlelők helyszínen maradásra kérése,
 - a helyszínen tartózkodó személyek segítségnyújtásra kérése,
 - a tűzoltás vezető utasításai szerinti feladatok ellátása.

A beavatkozó önkéntes tűzoltó egyesület a vállalt tevékenységi területen a hivatásos katasztrófavédelmi szervvel kötött megállapodás alapján tűzoltási, műszaki mentési feladatokat végző egyesület (önkéntes tűzoltóság).

Megfelelősége bizonyítását követően részére az Országos Tűzoltósági Főfelügyelő **beavatkozó tevékenységi területet** jelöl ki, ahol **elsődlegesen beavatkozó tűzoltóságként** tevékenykedik. A beavatkozó önkéntes tűzoltóság jogállását, létrehozásának és működésének részletes szabályait a tűzvédelmi törvény és BM OKF utasítás¹² szabályozzák.

⁹ 2/2013. (II. 16.) BM OKF utasítás a létesítményi tűzoltóság szakmai irányításáról és felügyeleti ellenőrzésének rendjéről

¹⁰ 2011. évi CLXXV. törvény az egyesülési jogról, a közhasznú jogállásról, valamint a civil szervezetek működéséről és támogatásáról

¹¹ 3/2013. (V. 17.) BM OKF utasítás az önkéntes tűzoltó egyesületek támogatásának, tűzoltó szakmai irányításának és felügyeletének katasztrófavédelmi feladatairól

¹² 2/2014. (I. 17.) BM OKF utasítása az önkéntes tűzoltó egyesület önálló beavatkozásának feltételeiről és a beavatkozó önkéntes tűzoltó egyesület (önkéntes tűzoltóság) tevékenységéről

3. A tűzvédelmi hatósági és szakhatósági tevékenység szabályai

3.1. A tűzvédelmi hatósági jogkörök gyakorlására feljogosítottak köre

3.1.1. A tűzvédelmi hatóságok hatásköre és illetékessége

A tűzvédelmi hatóság jogszabályokban meghatározott esetekben engedélyező, tiltó és korlátozó intézkedéseket tesz, lefolytatja a tűzvizsgálatot, a tüzesettel kapcsolatban hatósági bizonyítványt ad ki, valamint a tűzvédelmi kötelezettségeket megsértőkkel szemben tűzvédelmi bírságot szab ki. A tűzvédelmi hatóságokat és a tűzvédelmi hatósági jogköröket Kormányrendelet¹³ határozza meg. Tűzvédelmi ügyekben a kormányrendeletben meghatározott körben ügydöntő hatósági jogkörrel rendelkeznek első fokon a katasztrófavédelmi kirendeltségek, a megyei/fővárosi katasztrófavédelmi igazgatóságok, valamint a BM OKF. A Magyar Honvédség létesítményei tekintetében tűzvédelmi hatóságként első fokon a Honvédelmi Minisztérium Hatósági Hivatal, másodfokon a honvédelmi miniszter jár el.

A katasztrófavédelmi kirendeltségek illetékességi területét miniszteri rendelet¹⁴ állapítja meg. A tűzvédelmi hatóságok jogköreik gyakorlása során a közigazgatási hatósági eljárási törvény¹⁵ (továbbiakban: Ket.) és a vonatkozó különös eljárási szabályok rendelkezései szerint járnak el. A hivatásos katasztrófavédelmi szervek hatósági munkavégzésének irányításáról és a hatósági koordinációs tevékenységről BM OKF főigazgatói intézkedés¹⁶ rendelkezik.

3.2. Az első - és másodfokú tűzvédelmi hatósági jogkörök

3.2.2. Az elsőfokú tűzvédelmi hatósági jogkörök

3.2.2.1. A katasztrófavédelmi kirendeltségek tűzvédelmi hatósági jogkörei

Tűzvédelmi hatóságként első fokon (a Kormányrendeletben meghatározott kivételekkel) a katasztrófavédelem helyi szervei, az illetékes katasztrófavédelmi kirendeltségek járnak el és hatósági jogkörükben az alábbi jogosultságokat gyakorolják:

- Eljárnak az OTSZ – ben meghatározott azon engedélyezési ügyekben, melyeket a Korm. rendelet nem utal a hivatásos katasztrófavédelmi szerv területi vagy központi szerve hatáskörébe.
- Eljárnak a beépített tűzjelző, tűzoltó berendezések engedélyezési ügyeiben [létesítés, használatbavétel, átalakítás, megszüntetés, stb.].
- Ellenőrzik a létesítmény, az építmény, a helyiség vagy a szabadterületen a tűzvédelmi létesítési és használati szabályok, valamint a járműveken a használati szabályok betartását.
- Ellenőrzik a Tűzvédelmi törvény 12. § (1) bekezdésének hatálya alá nem tartozó tűzvédelmi szolgáltatási tevékenységet.
- Eljárnak a Tűzv. törvény 20.§ -ban meghatározott bejelentési kötelezettségek ügyeiben.
- A jogszabályok keretei között megállapítják a tűzvédelmi kötelezettségeket.
- Az üzemeltetést, a tevékenységet a tűzvédelmi követelmények érvényesítéséig, de legalább a szabálytalanság megállapításától számított 24 órára megtilthatják, ha:
 - a megengedett maximális befogadóképességet 15%-nál nagyobb mértékben meghaladják, vagy azt az arra kötelezettek a Tűzvédelmi Szabályzatban nem állapították meg, vagy a kiürítési feltételeket nem biztosítják,
 - a Tűzvédelmi törvény 20. § (1) bekezdése szerinti bejelentési kötelezettségnek nem tettek eleget, vagy az engedélyezett tevékenységtől kedvezőtlenül eltérnek,

¹³ 259/2011. (XII. 7.) Korm. rendelet a tűzvédelmi hatósági feladatokat ellátó szervezetekről, a tűzvédelmi bírságról és a tűzvédelemmel foglalkozók kötelező élet- és balesetbiztosításáról

¹⁴ 43/2011. (XI. 30.) BM rendelet a katasztrófavédelmi kirendeltségek illetékességi területéről

¹⁵ 2004. évi CXL. törvény a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól

¹⁶ 17/2015. BM OKF főig. intézkedés a katasztrófavédelem központi, területi és helyi szerveit érintő hatósági és szakhatósági tevékenység végzéséről.

- tűzvédelmi szabály megszegésével az életet, a testi épséget vagy a vagyonbiztonságot közvetlenül veszélyeztetik.
- Azt a munkavállalót, aki a munkakörével kapcsolatos tűzvédelmi előírásokat, vagy a tűzjelzésre vagy tűzoltásra szolgáló eszközök, felszerelések használatát nem ismeri, a szükséges ismeretek megszerzéséig az ott folytatott tevékenységtől eltiltják.
- A szabadtéri rendezvény megtartását megtilthatják, a rendezvény azonnali befejezését rendelhetik el, ha a meghatározott tűzvédelmi előírások nem garantálják a biztonságot, vagy nem tartják be azokat.
- Lefolytatják a jogszabályban előírt hatósági egyeztetéseket.
- Lefolytatják a tűzoltó készülékek karbantartása tevékenység tűzvédelmi jogszabályban foglaltak szerinti végzésének helyszíni ellenőrzését.
- Eljárnak a kéményseprő-ipari közszolgáltatásról szóló törvény¹⁷ 7§. (2) bekezdés *a), b), d), és e)* pontjaiban meghatározott hatósági felügyeleti eljárásokban.

Egyes hatósági szolgáltatásokért az igénybevevő igazgatási szolgáltatási díjat köteles fizetni, amelynek részletes szabályait BM rendelet határozza meg¹⁸.

A hivatásos tűzoltó – parancsnokságok tűzvédelmi hatósági jogkörrel nem rendelkeznek, azonban - a katasztrófavédelmi hatósági osztály vezetője által részletesen meghatározottak szerint - közreműködnek a tűzvédelmi hatósági tevékenységben és a helyszíni hatósági ellenőrzési feladatokban.

3.2.2.2. A katasztrófavédelmi igazgatóságok tűzvédelmi hatósági hatáskörei

A megyei/fővárosi katasztrófavédelmi igazgatóságok I. fokú tűzvédelmi hatóságként - a Kormányrendeletben meghatározott kivételekkel – eljárnak:

- A Tűzvédelmi törvény 12.§ (1) a)-d) pontjaiban meghatározott bejelentés köteles tűzvédelmi szolgáltatásokkal kapcsolatos közigazgatási hatósági eljárásokban (kivétel van!).
- A tűzvédelmi szakvizsgára vonatkozó miniszteri rendeletben¹⁹ meghatározott esetekben megtiltják a tűzvédelmi szakvizsga megtartását, továbbá dönt a tűzvédelmi szakvizsgabizonyítványok érvénytelenítéséről.
- A polgári repülőterek, a metró és földalatti vasúti létesítmények, valamint az Országház, Országgyűlési Irodaház, Miniszterelnökség létesítményei tekintetében I. fokú tűzvédelmi hatóságként.
- Eljárnak a nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű beruházásokkal összefüggő, - a Kormány által rendeletben meghatározott - közigazgatási hatósági ügyekben (a továbbiakban: **kiemelt jelentőségű ügy**), ha kormányrendelet másként nem rendelkezik.
- A létesítmény, az építmény, a helyiség vagy szabadtér területén a tűzvédelmi létesítési és használati szabályok, valamint a járművön a tűzvédelmi használati szabályok betartását ellenőrzik.
- Jogosultak lefolytatni a kormányrendeletben meghatározott nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű beruházások megvalósításával kapcsolatos helyszíni szemléket és hatósági ellenőrzéseket, amennyiben az eljárás lefolytatását Korm. r. más szerv (pl. a BM OKF) hatáskörébe utalja.
- A kéményseprő-ipari tevékenységről szóló törvényben meghatározott hatósági felügyeleti eljárásokban (a katasztrófavédelmi kirendeltségek jogkörébe tartozó ügyek kivételével) járnak el.

¹⁷ 2015. évi CCXI. tv a kéményseprő - ipari tevékenységről (a továbbiakban: Kstv)

¹⁸ 16/2012. (IV. 3.) BM rendelet az egyes tüzmegeelőzési hatósági, szakhatósági eljárásokért és szolgáltatásokért fizetendő igazgatási szolgáltatási díjról

¹⁹ 45/2011. (XII. 7.) BM rendelet a tűzvédelmi szakvizsgára kötelezett foglalkozási ágakról, munkakörökről, a tűzvédelmi szakvizsgával összefüggő oktatásszervezésről és a tűzvédelmi szakvizsga részletes szabályairól

- Eltérést engedélyezhetnek az épületek, építmények tűzvédelmi használati előírásai, valamint a tűzoltóságok beavatkozásával kapcsolatos követelmények alól.
- Lefolytatják a tűzvizsgálati eljárást (a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok kivételével).
- Az alább felsorolt esetekben eljárnak az építmények beépített tűzjelző és tűzoltó berendezéseinek engedélyezési ügyeiben:
 - magas építmények,
 - a 20 000 m² összesített szint alapterületűnél nagyobb, 14,00 métert meghaladó legfelső építményszinttel rendelkező építmények,
 - a 4000 főnél nagyobb befogadóképességű művelődési, kulturális rendeltetésű közhasználatú építmények,
 - a 10000 főnél nagyobb befogadóképességű sport rendeltetésű közhasználatú építmények,
 - az 50 MW és annál nagyobb teljesítményű erőművek,
 - a fekvőbeteg-ellátásra, továbbá a menekülésben korlátozottak elhelyezésére szolgáló építmények, amennyiben az elhelyezés 14,00 méter felett történik,
- Eljárnak azon beépített tűzoltó berendezések létesítési és használatbavételi ügyeiben, amelyek tervezése és kivitelezése jogszabályban, nemzeti szabványban teljes körűen nem szabályozott.

Szolgáltatás felügyeleti hatóságként eljárnak a hatáskörükhöz kapcsolódó szolgáltatók tekintetében a vonatkozó jogszabályok^{20 21} szerint.

3.2.2.3. A BM OKF I. fokú tűzvédelmi hatósági hatáskörei

Elsőfokú tűzvédelmi hatóságként a BM OKF főigazgatója:

- Engedélyezi azon tűzoltó-technikai termék forgalmazását, aminek tűzvédelmi biztonságossági követelményeire nincs irányadó jogszabály, honosított harmonizált szabvány.
- Eltérést engedélyezhet az épületek, építmények tűzvédelmi létesítési előírásai alól.
- Elbírálja a vonatkozó műszaki követelmény előírásától eltérő, de azzal legalább egyenértékű biztonságot nyújtó műszaki megoldást.
- A külön jogszabályban meghatározott esetekben dönt a védelem egyenértékűségéről.
- Eljár a Tűzvédelmi törvény szerinti tűzvédelmi szakértői tevékenységekkel összefüggő közigazgatási hatósági ügyekben.
- Eljár a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok tűzvédelmi ügyeiben.
- Eljár a területi szerv, valamint a Katasztrófavédelmi Oktatási Központ tűzvédelmi szakvizsgával összefüggő oktatásszervezői tevékenységével és az általuk szervezett tűzvédelmi szakvizsgáztatással kapcsolatos közigazgatási hatósági eljárásokban, miniszteri rendeletben meghatározott esetben megtiltja a tűzvédelmi szakvizsga megtartását, és dönt a tűzvédelmi szakvizsga-bizonyítványok érvénytelenítéséről,
- Eljár a számítógépes szimulációs programmal végzett, egyedileg tervezett megoldás jóváhagyására indított eljárásban.
- Az építményszerkezetek tűzvédelmi követelményeknek való megfelelése igazolására kiadott nyilatkozatokkal összefüggésben:
 - személyes adatokat nem tartalmazó nyilvántartást vezet a kiadott nyilatkozatokról,
 - ellenőrzi a kiadott nyilatkozatok megfelelőségét.

A vonatkozó Kormányrendeletben meghatározott hatósági jogkörökön túl számos jogszabály határoz meg tűzvédelmi hatóságok részére feladatokat és hatásköröket. A teljesség igénye nélkül ilyen külön jogszabályok tartalmazznak olyan jogköröket, mint pl.: az egyes szankciók alkalmazása, a hatósági nyilvántartás vezetése, a hatósági bizonyítvány kiadása, a hatósági igazolvány kiállítás, az önkormányzati és létesítményi tűzoltósággal kapcsolatos hatósági feladatok, a tűzvédelmi szakvéleményezés, a tűzvédelmi termékek tanúsító szervezeteinek

²⁰ 2009. évi LXXVI. tv. a szolgáltatási tevékenység megkezdésének és folytatásának általános szabályai

²¹ 50/2011. (XII. 20.) BM rendelet a bejelentés köteles tűzvédelmi szolgáltatási tevékenységek megkezdésének és folytatásának részletes szabályairól

kijelölése, az ózonréteget károsító és üvegházhatású gázokkal kapcsolatos tűzvédelmi jellegű feladatok,²² stb.

3.2.3. A jogorvoslati fórum szabályozása

A katasztrófavédelmi kirendeltségek hatósági jogkörébe tartozó ügyekben másod fokon a területileg illetékes katasztrófavédelmi igazgatóság jár el. A katasztrófavédelmi igazgatóság elsőfokú döntése esetén másod fokon a BM OKF jogosult eljárni.

Azokban a tűzvédelmi ügyekben, amelyekben első fokon a BM OKF járt el, a Ket. rendelkezése szerint fellebbezésnek nincs helye, bírósági úton támadható.

3.3. A tűzvédelmi hatósági ellenőrzés rendje

A jogszabályokban, hatósági határozatokban előírt tűzvédelmi előírások érvényesülésének egyik fontos kontrollja a tűzvédelmi hatósági ellenőrzés. A létesítmények tűzvédelmi hatósági ellenőrzése a létesítés és a használat során megtartandó, valamint a tűzoltás alapvető feltételeinek biztosítását meghatározó tűzvédelmi jogszabályok, hatósági előírások érvényesítését hivatott vizsgálni és értékelni. A létesítmények tűzvédelmi hatósági ellenőrzését – az adott létesítmény helye szerint illetékes katasztrófavédelmi kirendeltség, az illetékes katasztrófavédelmi igazgatóság, illetve Kormányrendeletben²³ külön meghatározott esetekben a BM OKF tartja. A zenés, táncos rendezvények helyszíneinek és a rendezvények megtartásának biztonsági ellenőrzése külön Kormányrendelet²⁴ szerint történik. A katasztrófavédelmi kirendeltségek részére ellenőrzési kötelezettségeket határoznak meg kormányrendeletek egyes bejelentés-köteles ipari, szolgáltató és kereskedelmi tevékenységekkel, szálláshelyekkel, vásárokkal, piacokkal kapcsolatosan. Ellenőrzési joga van a katasztrófavédelmi kirendeltségnek a gazdálkodó szervek tűzvédelmi helyzetre kiható változásainak bejelentését követően. A katasztrófavédelmi igazgatóságok hatósági ellenőrzési tevékenységébe bevonhatók a Katasztrófavédelmi Művelési Szolgálat és a Katasztrófavédelmi Mobil Laboratórium is.

Az ellenőrzés tervezésére, lefolytatására és dokumentálására a Ket. szabályait kell alkalmazni. A hatósági ellenőrzéssel kapcsolatosan a létesítmények kimutatásba vételére, az iratkezelés sajátos szabályaira, az ellenőrzési tevékenység tervezésére az ellenőrzés megtartására és dokumentálására vonatkozó egységes követelményeket BM OKF főigazgatói intézkedések²⁵ határozzák meg.

A Ket. rendelkezéseivel összhangban a tűzvédelmi hatóság az ügyfél kérelmére hatósági ellenőrzést folytat le és szabálytalanság hiányában, kérelemre hatósági bizonyítványt ad ki.

Az ellenőrzésen tapasztalt hiányosságokkal kapcsolatosan az ellenőrző tűzvédelmi hatóságot intézkedési kötelezettség terheli.

3.4. A tűzvédelem szankciórendszere, a tűzvédelmi bírság alkalmazása

3.4.1. A tűzvédelemben alkalmazott szankciók

Közigazgatási szankciók és különleges intézkedések

Szankciók:

- a tűzvédelmi bírság, a Kormányrendelet²³ szerint, (helyszíni bírságot is),
- piacfelügyeleti bírság a piacfelügyeleti törvény,²⁶ a Tűzvédelmi törvény és a tűzvédelmi piacfelügyeleti eljárást meghatározó Kormányrendelet²⁷ szerint,

²² 14/2015. (II. 10.) Korm. rendelet a fluortartalmú üvegházhatású gázokkal és az ózonréteget lebontó anyagokkal kapcsolatos tevékenységek végzésének feltételeiről

²³ 259/2011. (XII. 7.) Korm. rendelet a tűzvédelmi hatósági feladatokat ellátó szervezetekről, a tűzvédelmi bírságról és a tűzvédelemmel foglalkozók kötelező élet- és balesetbiztosításáról

²⁴ 23/2011. (III. 8.) Korm. rendelet a zenés, táncos rendezvények működésének biztonságosabbá tételéről

²⁵ 17/2015. BM OKF főig. intézkedés, a katasztrófavédelem központi, területi és helyi szerveit érintő hatósági és szakhatósági tevékenység végzéséről. 27/2014 BM OKF főigazgatói intézkedés a Katasztrófavédelem Hivatásos Szervei Ellenőrzési és Felügyeleti Szabályzatának kiadásáról.

²⁶ 2012. évi LXXXVIII. törvény a termékek piacfelügyeletéről

²⁷ 367/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet a BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság piacfelügyeleti eljárásának részletes szabályairól

- szolgáltatás felügyeletét ellátó hatóság által kiszabható bírság²⁸ a bejelentés elmulasztása esetén,
- a kéményseprő – ipari tevékenységről szóló törvény alapján kiszabható bírság,
- a klímavédelmi bírság,
- a közigazgatási eljárási bírságok, Ket. szerint,

Különleges intézkedések saját hatáskörben a Kormányrendelet²⁹ szerint:

- az üzemeltetést, a tevékenységet a tűzvédelmi követelmények érvényesítéséig, de legalább a szabálytalanság megállapításától számított 24 órára megtilthatja,
- a munkavállalót a szükséges tűzvédelmi ismeretek megszerzéséig az ott folytatott tevékenységtől eltiltja. (fellebbezésre tekintet nélkül azonnali végrehajtás),
- az OTSZ-ben meghatározott esetben a szabadtéri rendezvény megtartását megtilthatja, illetve a rendezvény azonnali befejezését rendelheti el,
- megtiltja a tűzvédelmi szakvizsga megtartását, és dönt a tűzvédelmi szakvizsga-bizonyítványok érvénytelenítéséről.

Egyéb intézkedések saját hatáskörben:

- felhívást alkalmazhat a Ket. 94§. szerint,
- a kis - és középvállalkozások hatósági ellenőrzése során feltárt hiányosságok tekintetében a szankciók alkalmazásánál a KKV tv.³⁰ 12/A§. rendelkezéseinek figyelembevételével figyelmeztetés, vagy felhívás.

A közigazgatási szankciók és különleges intézkedések alkalmazására általában a Ket. illetve a vonatkozó külön jogszabály előírásai szerinti eljárásban kerülhet sor.

Szabálysértési szankciók: a helyszíni bírság és a szabálysértési feljelentés, amelyek alkalmazására a szabálysértésről szóló törvény³¹ rendelkezései szerint kerülhet sor.

Büntetőjogi szankciók: a BTK (2012. évi C. tv.) szerint tűz okozással is elkövethető bűncselekmények elkövetőivel szemben a bűnüldöző szervek és a bíróság alkalmazza a büntető eljárás szabályairól szóló 1998. évi XIX. törvény rendelkezései szerint.

Munkajogi szankciók, a munkáltató szabályozása (és eljárása) szerint. Alkalmazásukra a Munka Törvénykönyve, a Kormánytisztviselők jogállásáról, a Köztisztviselők jogállásáról és a Közalkalmazottak jogállásáról szóló törvények rendelkezései szerint kerülhet sor.

Polgári jogi szankciók

A Polgári Törvénykönyv rendelkezései szerint alkalmazhatók, a Tűzvédelmi törvény kapcsolódó rendelkezéseit is figyelembe véve.

A tűzvédelmi hatóság által alkalmazható egyes szankciók egységes eljárásrendjét és az alkalmazandó iratmintákat BM OKF főigazgatói intézkedés³² határozza meg.

3.4.2. A tűzvédelmi bírság alkalmazása

A tűzvédelmi hatóság tűzvédelmi bírság fizetésére kötelezhet magánszemélyeket és szervezeteket a Kormányrendelet³³ mellékletében meghatározott tűzvédelmi szabálytalanságok esetén. A Korm. rendelet a mellékletében tételesen felsorolja a bírsággal sújtható szabálytalanságokat (51 pontban) és az egyes szabálytalanságok esetén kiszabható bírságösszegek alsó és felső határát.

²⁸ 186/2009. (IX. 10.) Korm. r. a bejelentés köteles szolgáltatási tevékenységek tekintetében a bejelentés elmulasztása esetén fizetendő bírságról, továbbá a szolgáltatás felügyeletét ellátó hatóságok általános kijelöléséről

²⁹ 259/2011. (XII. 7.) Korm. rendelet a tűzvédelmi hatósági feladatokat ellátó szervezetekről, a tűzvédelmi bírságról és a tűzvédelemmel foglalkozók kötelező élet- és balesetbiztosításáról

³⁰ 2004. évi XXXIV. tv. a kis- és középvállalkozásokról, fejlődésük támogatásáról

³¹ 2012. évi II. törvény a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről.

³² 17/2015. BM OKF főig. intézkedés, a katasztrófavédelem központi, területi és helyi szerveit érintő hatósági és szakhatósági tevékenység végzéséről.

³³ 259/2011. (XII. 7.) Korm. rendelet a tűzvédelmi hatósági feladatokat ellátó szervezetekről, a tűzvédelmi bírságról és a tűzvédelemmel foglalkozók kötelező élet- és balesetbiztosításáról

A hatóság a bírság kiszabása során az eset összes körülményeire tekintettel dönt a bírság kiszabásáról és a bírság összegének meghatározásáról. **A hatóság mérlegelési lehetőségei**, hogy kiszab - e bírságot, valamint, hogy mekkora legyen a tényleges bírság összeg az alsó és felső határ között. **Nem lehet azonban mérlegelés tárgya** a bírság kiszabása azoknál a szabálytalanságoknál, ahol a Korm. rendelet úgy rendelkezik, (2–9., 13–17., 19–20., 22–26., 31–32. és 38. tényállás pontok) valamint **ha a szabálytalanság ismételen fordul elő. Több szabálytalanság esetén** a bírságösszegek összeadódnak, ilyenkor a kiszabható bírság felső határa 10 millió Ft.

A bírság ugyanazon tényállás mellett a közléstől számított 2 hónap elteltével **ismételen kiszabható** (fokozatosság). **A bírság megfizetése nem mentesít** más felelősségi formák alól és nem mentesít a szabálytalanság megszüntetés kötelezettsége alól. A bírság meg nem fizetése esetén az összeget késedelmi pótlék terheli, ami adók módjára behajtandó köztartozás.

A tűzvédelmi bírságolás eljárásrendje:

A tűzvédelmi bírság kiszabása során a 2004. évi CXL. tv. rendelkezéseit kell alkalmazni. Az eljárás lefolytatására vonatkozó részletes szabályokat a Korm. rendelet, az egységes eljárásrendet pedig a BM OKF főigazgatói intézkedés³⁴ tartalmazza.

A bírságolási hatáskörrel rendelkezik:

- az eljáró tűzvédelmi hatóság, ha az eljáráshoz közvetlenül kapcsolódik,
- a helyszín tűzvédelmi hatósági ellenőrzésére jogosult hatóság,
- a 41. pont szerinti esetekben a BM OKF.

Határidők az eljárás megindítására (jogvesztő, elévülési határidők):

Eseti szabálytalanságok esetén a szabálytalanságnak a hatóság tudomására jutásától számított 3 hónapon belül, illetve a jogsértés bekövetkezésétől számított 1 éven belül indíthatja meg a hatóság a bírságolási eljárást. A jogvesztő határidő kezdete állapot szabálytalanság esetén a szabályszegő magatartás abbahagyásától, illetve, a szabálytalan állapot megszűnésétől számítható.

A tűzvédelmi bírság helyszíni bírságként is kiszabható a Kormányrendeletben meghatározott esetekben, - és feltételekkel, de csak akkor, ha az érintett a személy a szabálytalanság elkövetésének a tényét elismerte. Helyszíni bírságolás esetén fellebbezésre nincs lehetőség.

3.5. A tűzvizsgálat fogalma, célja és eljárási rendje

A Tűzvédelmi Törvény rendelkezése szerint **a tűzvizsgálat** a tűz keletkezési idejének, helyének és okának felderítésére irányuló hatósági tevékenység, amelynek célja olyan tűzmegelőzési, tűzoltási beavatkozási tapasztalatok megszerzése, következtetések levonása, amelyek alkalmasak a tűzmegelőzési ismeretek bővítésére és a mentési beavatkozási feltételek javítására.

A Kormányrendelet³⁵ és a miniszteri rendelet³⁶ szerint a tűzvizsgálati hatósági eljárás lefolytatása a tüzeset keletkezési helye szerint illetékes katasztrófavédelmi igazgatóság (továbbiakban: tűzvédelmi hatóság), hatáskörébe tartozik (a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok létesítményei kivételével). Tűzvizsgálati ügyekben II. fokon a BM OKF jár el.

A tűzvizsgálati eljárást a Ket. rendelkezései, a Tűzvédelmi törvény, valamint a miniszteri rendeletben meghatározott szabályok szerint kell lefolytatni. A jogszabályi követelmények gyakorlati érvényesítésére, az eljárási kérdések szabályozására és az iratok követelményeire BM OKF főigazgatói intézkedés³⁷ rendelkezik.

³⁴17/2015. BM OKF főig. intézkedés, a katasztrófavédelem központi, területi és helyi szerveit érintő hatósági és szakhatósági tevékenység végzéséről.

³⁵ 259/2011. (XII. 7.) Korm. rendelet a tűzvédelmi hatósági feladatokat ellátó szervezetekről, a tűzvédelmi bírságról és a tűzvédelemmel foglalkozók kötelező élet- és balesetbiztosításáról.

³⁶ 44/2011. (XII. 5.) BM rendelet a tüzesetek vizsgálatára vonatkozó szabályokról.

³⁷17/2015. BM OKF főig. intézkedés, a katasztrófavédelem központi, területi és helyi szerveit érintő hatósági és szakhatósági tevékenység végzéséről.

A tűzoltóságok a tudomásukra jutott tüzesetekről kötelesek adatokat gyűjteni és szolgáltatni, függetlenül attól, hogy indult-e tűzvizsgálati eljárás vagy sem. A kötelezően gyűjtendő adatok körét és a továbbítás rendjét a BM rendelet határozza meg. Az adatgyűjtés személyes adatkörben csak a névre, lakcímre és más elérhetőségre terjedhet ki.

A BM rendelet előírásai szerint a tűzvédelmi hatóság a tűzvizsgálatot hivatalból kezdi meg és folytatja le, amennyiben:

- a tüzesettel összefüggésben bűncselekmény gyanúja merül fel;
- a tüzeset következtében haláleset történt;
- a tüzeset riasztási fokozata III - as vagy annál magasabb volt,
- a hatóság vezetője szakmai szempontból indokoltnak tartja.

A BM OKF főigazgatói intézkedés az alábbi kötelező eljárás-indítási szempontokat, határoz meg:

- a tüzeset során súlyos-életveszélyes sérülés történt,
- a tűz középmagas vagy magas lakóépületben keletkezett és az esemény során szintek közötti tűzterjedés valósult meg,
- veszélyes üzemben keletkezett tűz esetében, amennyiben a tűz, veszélyes anyaggal kapcsolatosan, a veszélyes üzem működésével összefüggésben keletkezett,
- a tűz, veszélyes áru szállítása, vagy a szállítás telephelyi előkészítése során következett be, kivéve, ha a tűz a jármű műszaki meghibásodása miatt keletkezett,
- a tűz által érintett területen a tűzvizsgáló által becsült kárérték meghaladja az 50 millió Ft-ot.

Az igazgató saját hatáskörben elrendelheti a tűzvizsgálati eljárás lefolytatását ha:

- a sorozatos tüzesetek vélhetően valamely tűzvédelmi előírás elégtelenségére, pontatlanságára vezethetők vissza,
- a sorozatos tüzesetek (vélhetően) egy bizonyos készülékre, berendezésre, technológiára, háztartási készülékre, stb. vezethetők vissza,
- olyan készülékre, berendezésre, technológiára visszavezethető tüzeset, amelynek elterjedése várható, és a készülékre, berendezésre, technológiára tűzvédelmi, tűzoltási szabályok kialakítása, megállapítása indokolt. (pl.: *házakon napelemek*),
- a tüzesetek során építőanyaggal, épületszerkezetekkel, építési módokkal kapcsolatban tapasztalt olyan hiányosság, amely tűzvédelmi intézkedést, tűzoltási szabályok kialakítását teszi indokolttá,
- a tüzeset során a beépített tűzvédelmi berendezés nem az elvárható hatékonysággal működött,
- a közszolgáltatás folyamatosságára, a közszolgáltatást igényvevők biztonságára, egészségére hatással bíró tüzeset történt

Amennyiben az igazgató a fent felsoroltak körébe tartozó, a tűzvizsgálat lefolytatására indokot adó körülményről értesül, dönt a tűzvizsgálat elrendeléséről, intézkedik a tüzeseti helyszíni szemle lefolytatására és a megyei/fővárosi főügyelet útján értesíti a helyszíni biztosítása érdekében a tűzoltás vezetőt.

A beavatkozást irányító tűzoltás vezetőt a tűzvizsgálat megindítására okot adó körülmények tekintetében jelentési kötelezettség terheli. A tűzvizsgálati eljárás során a hatóság haladéktalanul tűzvizsgálati helyszíni szemlét tart. A helyszíni szemlét **Katasztrófavédelmi Műveleti Szolgálat** [továbbiakban: KMSZ], illetve annak akadályoztatása esetén az igazgató által kijelölt, előírt felkészültségű személy végzi. Kivételesen indokolt esetben az igazgató által összeállított szemlebizottság végzi a szemlét. A helyszínelőtől elvárás a „forrónyomos” helyszíni vizsgálat, amely során elvégzi a tanúmeghallgatásokat, a szükségessé váló más eljárási részcselekményeket és az iratok kiadmányozásra történő előkészítését. Az eljárás lefolytatója felelős a szükséges és lehetséges eljárási cselekmények elvégzéséért. A tűzvizsgálati eljárás ügyintézési határideje 35 nap.

A tűzeseti helyszínelő a szemle, illetve a vizsgálat során jogosult:

- a tűzoltás vezetőtől a tűzvizsgálati tevékenységhez kapcsolódó segítséget kérni,
- tájékoztatást kérni a beavatkozó tűzoltóktól, az ügyféltől, a tanútól, valamint a helyszínen tartózkodó olyan személytől, akinek az ügygel kapcsolatos releváns tényről, adatról tudomása lehet,
- meghatározni, hogy a szemlén kik vehetnek részt, és a helyszínen kik tartózkodhatnak,
- a szemle befejezéséről vagy felfüggesztéséről dönteni.

A helyszíni szemléről készített jegyzőkönyv tartalmi követelményeit a BM rendelet és BM OKF főigazgatói intézkedés tételesen meghatározza.

A katasztrófavédelmi szerv, amennyiben a tűzesettel összefüggésben bűncselekmény gyanúja merül fel, vagy a tűzeset következtében haláleset történt, haladéktalanul köteles a rendőrség ügyeletét, illetve ha a bűncselekmény elkövetésével megalapozottan gyanúsítható személy katoná, az illetékes katonai nyomozó hatóságot értesíteni. Ezekben az esetekben a tűzvizsgálati eljárás megindításáról, az első eljárási cselekmények elvégzéséről írásban értesíti a rendőrséget.

A tűzoltóság, a tűzvizsgáló vagy a rendőrség kiérkezéséig köteles biztosítani a tűzeset helyszínét, továbbá azoknak a tárgyaknak, eszközöknek az őrzését, amelyek a bűncselekmény gyanújának bizonyítékul szolgálnak. Az ilyen helyszín biztosítási feladathoz a Tűzvédelmi törvény különleges intézkedési jogköröket biztosít a tűzoltóság tagjának.

Bűncselekmény gyanúja, vagy haláleset esetén a tűzvizsgálati cselekmény (szemle, ügyfél, vagy tanúk meghallgatása) a rendőrséggel egyeztetve, együttműködve végezhető. A tűzvizsgáló feladata elsősorban a tűz lehetséges keletkezési körülményeinek, okának, helyének, idejének megállapítása, a tűz terjedési irányának meghatározása. Amennyiben a tűzvizsgálat során az esettel összefüggésben bűncselekmény megalapozott gyanúja merül fel az igazgató köteles feljelentést tenni az illetékes rendőrségnél. A BM rendelet szabályozza az ilyen ügyeknél keletkezett iratok megküldésére vonatkozó, illetve az ügy lezárásáról történő tájékoztatás szabályait.

A tűzvizsgáló az eljárás során segítséget kérhet a rendőrségtől a tűzeset helyszínének biztosítása, a nyomok megőrzése, rögzítése, valamint a tűzeset helyszínén az ügyfelek, tanúk felkutatása, azonosítása, helyszínen tartása céljából.

A BM rendelet meghatározza a tűzvizsgálattal kapcsolatos: biztosítási cselekményekre, a tűzvizsgálatot lefolytató személyekre, az ügyeletre, a tűzvizsgálati eljárás lefolytatására és a hatósági bizonyítvány kiadására vonatkozó követelményeket, valamint a tűzvizsgálathoz kapcsolódó szakmai értékelés szempontjait.

A tűzvizsgálat megállapításainak összegzése

A BM rendelet és a kapcsolódó BM OKF főigazgatói intézkedés³⁸ rendelkezései szerint a tűzvizsgálat során összegyűjtött bizonyítékok felhasználásával összefoglaló jelentést kell készíteni. Az összefoglaló jelentés a tűzvizsgálati eljárásról készült - tűzvizsgálati jelentés tervezetének minősülő szakmai dokumentum, melyet a tűzvizsgáló a BM rendeletben³¹ meghatározott szakmai szempontok alapján állít össze. **Az összefoglaló jelentés** alapján a hatóság vezetője dönt a tűzvizsgálat kiegészítéséről, vagy záradékolja az összefoglaló jelentést, és meghatározza a teendő további intézkedéseket.

A tűzvizsgálati eljárás a tűzvizsgálati jelentés kiadásával zárul, ami valójában az eljárást lezáró hatósági döntés.

³⁸ 17/2015. BM OKF főig. intézkedés, a katasztrófavédelem központi, területi és helyi szerveit érintő hatósági és szakhatósági tevékenység végzéséről.

3.6. A szakhatósági jogállás jellemzése tűzvédelmi szakhatósági hatáskörök

A közigazgatási eljárásban a hatósági döntés számos ügytípusban több közigazgatási szerv közreműködését igényli. Vannak olyan bonyolultabb közigazgatási ügyek, amelyek eldöntéséhez több igazgatási ágazat jogszabályait, technikai normáit kell figyelembe venni. E különféle jogszabályok alkalmazására különböző igazgatási ágazathoz tartozó közigazgatási szervek hivatottak. Ezeknek a közigazgatási ügyeknek az elintézéséhez valamennyi érintett szerv „engedélyét”, jóváhagyását, **állásfoglalását** be kell szerezni. A közigazgatási eljárások gyors, egyszerű intézése érdekében egy sajátos eljárással - a hatósági és szakhatósági jogállás létrehozásával - megoldható, hogy egy hatósági döntésben nyerjen megfogalmazást valamennyi érintett hatóság által előírt követelmény. Erre akkor kerülhet sor, ha azt törvény, vagy kormányrendelet elrendeli, illetve az ügyben eljáró hatóság törvényben meghatározott mérlegelési jogkörében azt szükségesnek tartja.

3.6.1. A szakhatósági jogállás jellemzői

A szakhatóság közreműködése törvényben, kormányrendeletben meghatározott esetekben kötelező - kivéve, ha e tekintetben törvényben meghatározott mérlegelési joga van az eljáró hatóságnak. Ha a Ket. eltérően nem rendelkezik, a szakhatóságokra is a hatóságra vonatkozó eljárási szabályokat kell alkalmazni. A szakhatóságot az ügyféllel jogviszonyban álló hatóság keresi meg és a szakhatósági eljárás illetékének, eljárási díjának megfizetéséről is a hatóság gondoskodik (kivéve az előzetes szakhatósági hozzájárulást). A szakhatóság megkeresése esetén köteles vizsgálni hatáskörét és illetékességét. A szakhatóság az ügyben csak a hatáskörébe tartozó rész kérdésben foglalhat állást, valamint akkor, ha a törvény, vagy kormányrendelet hatáskörébe utalja az adott kérdés vizsgálatát. Ilyen esetben tisztázza a tényállást és indokolással alátámasztott érdemi állásfoglalást alakít ki (hozzájárulását megadja, kikötésekkel járul hozzá, vagy megtagadja a hozzájárulást). Törvény vagy kormányrendelet egyes ügyfajtákban kötelezheti a hatóságot és a szakhatóságot az engedélyezési feltételek egyeztetés útján való megállapítására. Ütköző szakhatósági állásfoglalások esetén a feleket egyeztetési kötelezettség terheli. A szakhatósági közreműködés kereteit és részletes eljárási rendjét a közreműködést elrendelő jogszabály meghatározhatja, ami köti a szakhatóságot, a szakhatóság állásfoglalásának általában jogszabályon kell alapulni. A szakhatósági állásfoglalás tartalmára a hatóság határozatára vonatkozó szabályokat kell alkalmazni (kivéve, amit a Ket. eltérően szabályoz). A szakhatóság állásfoglalása köti az eljáró hatóságot és a szakhatóságok megnevezését, állásfoglalását, valamint annak indokolását a hatósági határozatba bele kell foglalni. A szakhatósági eljárás határideje általában 15 nap. A szakhatósági eljárás időtartama nem számít be a hatósági eljárás alaphatáridejébe. Ha a szakhatóság határidőn belül nem foglal állást, (távol marad) a hatóság a szakhatóság felettes szervéhez fordul. A szakhatóság az eljárása során a hatóságot megillető eljárási rész döntésekre nem jogosult, azokat a hatóságnál kezdeményezi, jogosult azonban az ügyfelet hiánypótlásra felszólítani. Törvény, vagy kormányrendelet lehetővé teheti, hogy az ügyfél kérelmére a szakhatóság előzetes szakhatósági hozzájárulást adjon ki, ami meghatározott ideig köti a szakhatóságot. A szakhatóság az állásfoglalásának tartalmát (az előzetes szakhatósági hozzájárulás kivételével) a határozat jogerőre emelkedéséig, jogsértés esetén egy alkalommal módosíthatja. A hatóság illetve a szakhatóság a jogsértő határozat, illetve állásfoglalás esetén az új döntés költségének megtérítésére – törvényi feltételek mellett - kötelezett. A szakhatóság állásfoglalása, előzetes hozzájárulása és végzései ellen önálló jogorvoslatnak nincs helye, azok a határozat elleni jogorvoslat körében támadhatók. A szakhatóság, ha állásfoglalását – jogellenesen - nem kérték ki, vagy azt figyelmen kívül hagyták, egyeztet a hatósággal és ha az egyeztetés eredménytelen, felügyeleti eljárást kezdeményez.

3.6.2. A tűzvédelmi szakhatósági jogkörök

A tűzvédelmi szakhatósági jogköröket alapvetően a Kormányrendelet³⁹ határozza meg. A tűzvédelmi szakhatóság bevonásának különös esetköreit törvények és kormányrendeletek széles köre szabályozza, amelyeknek felsorolása BM OKF honlapján elérhető.

Általános tűzvédelmi szakhatóság első fokú eljárásokban az illetékes katasztrófavédelmi kirendeltség.

Első fokú tűzvédelmi szakhatóságként a megyei/fővárosi katasztrófavédelmi igazgatóságok járnak el:

- a polgári repülőtereket, a metró és földalatti vasúti létesítményeket, valamint az Országház, Országgyűlési Irodaház, Miniszterelnökség létesítményeit érintő közigazgatási hatósági eljárásokban,
- az alábbi építmények építésügyi hatósági eljárásaiban:
 - magas építmények,
 - a 20 000 m² összesített szint alapterületűnél nagyobb, 14,00 métert meghaladó legfelső építményszinttel rendelkező építmények,
 - a 4000 főnél nagyobb befogadóképességű művelődési, kulturális rendeltetésű közhasználatú építmények,
 - a 10000 főnél nagyobb befogadóképességű sport rendeltetésű közhasználatú építmények,
 - az 50 MW és annál nagyobb teljesítményű erőművek,
 - a fekvőbeteg-ellátásra, továbbá a menekülésben korlátozottak elhelyezésére szolgáló építmények, amennyiben az elhelyezés 14,00 méter felett történik,
- **kiemelt jelentőségű ügyben**, ha kormányrendelet másként nem rendelkezik.

Első fokú tűzvédelmi szakhatóságként a BM OKF jár el

- a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok létesítményei vonatkozásában,
- ahol törvény, vagy kormányrendelet úgy rendelkezik.

A tűzvédelmi szakhatósági tevékenységek egységes eljárásrendjét a Ket és a vonatkozó jogszabályok figyelembevételével, valamint az alkalmazandó iratmintákat BM OKF főigazgatói intézkedés⁴⁰ tartalmazza részletesen.

Nem szakhatósági ügy, de fontos kapcsolódó terület a településfejlesztési és településrendezési eljárásokban történő katasztrófavédelmi - ezen belül tűzvédelmi - egyeztetési és véleményezési tevékenység, amit a katasztrófavédelmi igazgatóságok BM OKF főigazgatói intézkedés szerinti rendben végeznek.

3.7. A tűzvédelmi piacfelügyeleti tevékenység szabályai

A termékek piacfelügyeletére vonatkozó alapvető szabályokat a piacfelügyeleti törvény⁴¹ és a kapcsolódó Kormányrendelet⁴² határozza meg. Az építési termékek, a tűzoltó-technikai termékek, továbbá a tűz- vagy robbanásveszélyes készülékek, gépek, berendezések, (termékek) tűzvédelmi megfelelősége tekintetében Kormányrendelet⁴³ rendelkezései szerint a BM OKF jár el piacfelügyeleti hatóságként. Külön jogszabály⁴⁴ rendelkezései szerint a katasztrófavédelmi szervek járnak el piacfelügyeleti hatóságként a nyitott égésterű

³⁹ 259/2011. (XII. 7.) Korm. rendelet a tűzvédelmi hatósági feladatokat ellátó szervezetekről, a tűzvédelmi bírságról és a tűzvédelemmel foglalkozók kötelező élet- és balesetbiztosításáról

⁴⁰ 17/2015. BM OKF főig. intézkedés, a katasztrófavédelem központi, területi és helyi szerveit érintő hatósági és szakhatósági tevékenység végzéséről.

⁴¹ 2012. évi LXXXVIII. törvény a termékek piacfelügyeletéről

⁴² 6/2013. (I. 18.) Korm. rendelet a piacfelügyeleti tevékenység részletes szabályairól

⁴³ 367/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet a BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság piacfelügyeleti eljárásának részletes szabályairól

⁴⁴ 2015. évi CCXI. törvény a kéményseprő-ipari tevékenységről 5§ [8-10]

tüzelőberendezés üzemeltetése során keletkező szén-monoxid érzékelésre szolgáló berendezés műszaki előírásoknak való megfelelése tekintetében. A vonatkozó Kormányrendelet, a tűzvédelemmel összefüggő piacfelügyeleti hatósági feladatokhoz kapcsolódó helyszíni ellenőrzések lefolytatására a katasztrófavédelmi kirendeltséget is feljogosítja. Amennyiben a BM OKF, mint piacfelügyeleti hatóság megállapítja, hogy a rendeltetésszerűen használt termék tűzvédelmi szempontból veszélyezteti a biztonságot, vagy ha a termék a forgalomba hozatalhoz, forgalmazáshoz, beépítéshez szükséges irattal nem rendelkezik, megtiltja annak forgalomba hozatalát, forgalmazását, beépítését, felhasználását és piacfelügyeleti bírságot szabhat ki.

A piacfelügyeleti eljárásokban az ügyintézési határidő 45 nap. A piacfelügyeleti eljárások részletes szabályait a hivatkozott Kormányrendeletek tartalmazzák. A termékek tűzvédelmi megfelelésének igazolására vonatkozó szabályokat a vonatkozó BM rendeletek⁴⁵ határozzák meg. **Az építési termékek teljesítmény igazolásának részletes szabályairól a 305/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet és annak előírásaival összhangban Kormányrendelet⁴⁶ rendelkezik. A jogszabályi kötelezés alapján felszerelt szén-monoxid-érzékelő berendezésnek a vonatkozó műszaki követelményekről szóló miniszteri rendeletnek⁴⁷ való megfelelését a kéményseprő-ipari szerv, a kéményseprő - ipari szolgáltató/közszolgáltató, vagy a tűzvédelmi hatóság ellenőrzése során jogszabályban meghatározott módon kell igazolni.** Amennyiben a szén-monoxid-érzékelő berendezés megfelelésének jogszabály szerinti igazolása nem történik meg, erről az ellenőrzést végző értesíti az illetékes piacfelügyeleti hatóságot a szükséges adatok megadásával.

4. A tűzvédelmi képzés, felvilágosítás, tájékoztatás

4.1. A munkavállalók tűzvédelmi oktatása

A munkáltatók csak olyan munkavállalót, illetve segítő családtagot foglalkoztathatnak, akik ismerik az ottani tevékenységgel kapcsolatos veszélyeket, biztonsági követelményeket, a tűz esetén követendő magatartás szabályait, a tűzjelzés lehetőségét és a tűzoltó készülékek használatát. A munkáltató köteles gondoskodni a munkavállalók, illetőleg a munkavégzésben részt vevő családtagok tűzvédelmi oktatásáról és rendszeres – évenkénti - továbbképzéséről, annak érdekében, hogy a tűzvédelmi ismereteket és a tűz esetén végzendő feladataikat megismerjék. A tűzvédelmi oktatás a létesítményre vonatkozó tűzvédelmi előírások ismertetése, amely elméleti és gyakorlati részből áll. Szükség esetén rendkívüli tűzvédelmi oktatás végzése is szükségessé válhat.

A tűzvédelmi tájékoztatás, felvilágosítás szükségessége és eszközei

A társadalom tűzvédelmi, biztonsági kultúrája, az emberek veszély- és biztonság tudata nagyban meghatározza, hogy milyen gondossággal, fegyellemmel és felelősségtudattal gondoskodnak saját és környezetük tűz elleni védelméről. Ebben a tudatformálásban meghatározó szerepe van az iskolai és szülői nevelésnek, a jognak, a környezet jogkövető magatartásának, a tömegkommunikáció különféle formáinak. Elengedhetetlen és nélkülözhetetlen eszköze a lakosság tűzvédelmi felkészítésének a tudatos, célirányos tűzvédelmi tájékoztatás és felvilágosítás, amelyben a tűzvédelmi törvény fontos szerepet szán az önkormányzatoknak, a tűzoltóságoknak, az önkéntes tűzoltó egyesületeknek, az oktatási intézményeknek, a munkáltatóknak és természetesen ez fontos feladata minden tűzvédelmi szakembernek.

⁴⁵ 22/2009. (VII. 23.) ÖM rendelet a tűzvédelmi megfelelési tanúsítvány beszerzésére vonatkozó szabályokról, valamint a 26/2004. (VI. 11.) BM rendelet az egyes műszaki termékek tűzvédelmi megfelelését vizsgáló, ellenőrző és tanúsító szervezetek kijelöléséről.

⁴⁶ 275/2013. (VII. 16.) Korm. rendelet az építési termék építménybe történő betervezésének és beépítésének, ennek során a teljesítmény igazolásának részletes szabályairól

⁴⁷ 12/2014.(II.21.) BM r. a szén – monoxid érzékelő berendezésekre vonatkozó műszaki követelményekről

4.2. A tűzvédelmi szakvizsga rendszere

A Tűzvédelmi törvény rendelkezései szerint jogszabályban meghatározott foglalkozási ágakban és munkakörökben csak tűzvédelmi szakvizsgával rendelkező személyek foglalkoztathatók. A tűzvédelmi szakvizsgára kötelezett foglalkozási ágakról és munkakörökről, a szakvizsgarendszer szereplőinek jogairól, kötelességeiről, valamint a szakvizsgák rendjéről BM rendelet⁴⁸ rendelkezik. A munkáltatóknak a szakvizsgára kötelezettekéről nyilvántartást kell vezetni. A szakvizsgával megszerzett bizonyítvány 5 évig érvényes. Az érvényesség lejártá előtt ismételt szakvizsga tehető.

A tűzvédelmi szakvizsga oktatásszervezés és vizsgáztatás bejelentésköteles tűzvédelmi szolgáltatás, amelynek szabályait BM rendelet⁴⁹ a szolgáltatási törvényre⁵⁰ is alapozva határozza meg.

4.3. A tűzvédelmi szakágazatban alkalmazott munkavállalók és tűzvédelmi szolgáltatók képesítési követelményei

A Tűzvédelmi törvény rendelkezései szerint a gazdálkodó tevékenységet folytató szervezeteknek és magánszemélyeknek a tűzvédelem biztosításáról:

- megfelelő szervezettel, (tűzvédelmi osztály, csoport, írásban megbízott feladatellátók szervezett csoportja),
- tűzvédelmi szakképesítéssel rendelkező személlyel, illetve
- szolgáltatás igénybevételével kell gondoskodniuk:
 - **ahol robbanásveszélyes** osztályba tartozó anyagot **állítanak elő, dolgoznak fel, tárolnak** és az egy telephelyen előállított, feldolgozott, tárolt **anyag együttes, egyidejű mennyisége meghaladja az 1.000 kg vagy liter** mennyiséget,
 - **ahol tűzveszélyes osztályba tartozó anyagot, terméket tárolnak** és az egy telephelyen a szabadtéri és az épületen belüli tárolásra szolgáló **összesített alapterület meghaladja az 1.000 m²-t,**
 - **ahol ipari vagy mezőgazdasági tevékenységet végeznek** és a családtagokkal együtt a munkavégzésben részt vevő **munkavállalók egyidejű létszáma meghaladja a 100 főt,**
 - **ahol olyan épületrészt, épületet üzemeltetnek, bérelnek:**
 - amelyben **tömegtartózkodásra szolgáló helyiség** található,
 - amely **összesített befogadóképessége meghaladja az 500 főt,** vagy
 - amelyben **menekülésben korlátozott személyek** elhelyezése, ellátása, kezelése, nevelése, oktatása, gondozása történik és e személyek **egyidejű létszáma meghaladja a 20 főt.**

A tűzvédelmi törvény végrehajtási rendelete⁵¹ meghatározza a tűzvédelmi szakképesítéssel rendelkező személy szakmai végzettségének szintjeit és a foglalkoztatás kötelező minimális időtartamát. A fenti körbe nem tartozó gazdálkodó szervek esetén a szerv vezetője – felelősségi körében - dönt, hogy milyen módon szervezi meg a szakszerű tűzvédelmet. A gondoskodási kötelezettség a tulajdonost, üzemeltetőt, vezetőt terheli. Jogszabály az ilyen gazdálkodók részére is kiköt meghatározott tűzvédelmi szakfeladatokhoz (pl. tűzvédelmi szabályzat készítés) tűzvédelmi szakember igénybevételét.

A BM rendelet meghatározza, hogy melyek azok a tűzvédelmi szakágazati tevékenységek, amelyek csak előírt tűzvédelmi szakmai képesítéssel végezhetők és meghatározza egyes tűzvédelmi szolgáltatói tevékenységek képesítési követelményeit.

⁴⁸ 45/2011. (XII. 7.) BM rendelet a tűzvédelmi szakvizsgára kötelezett foglalkozási ágakról, munkakörökről, a tűzvédelmi szakvizsgával összefüggő oktatásszervezésről és a tűzvédelmi szakvizsga részletes szabályairól

⁴⁹ 50/2011. (XII. 20.) BM rendelet a bejelentés köteles tűzvédelmi szolgáltatási tevékenységek megkezdésének és folytatásának részletes szabályairól

⁵⁰ 2009. évi LXXVI. törvény a szolgáltatási tevékenység megkezdésének és folytatásának feltételeiről

⁵¹ 9/2015. (III. 25.) BM rendelet a hivatásos katasztrófavédelmi szerveknél, az önkormányzati és létesítményi tűzoltóságoknál, az önkéntes tűzoltó egyesületeknél, valamint az ez irányú szakágazatokban foglalkoztatottak szakmai képesítési követelményeiről és szakmai képzéseiről

4.4. A tűzvédelmi szakértői működés feltételei, a szakértői szakterületek

A tűzvédelmi szakértői tevékenység olyan ok-okozati összefüggések magas szakmai színvonalú értékelése, vitatott események megítélése, hibák, károk, és ezek okainak feltárása, valamint mindezekkel kapcsolatos vélemények, tűzvédelmi dokumentációk készítése, mely az épített környezet tűz elleni védelmével, a bekövetkezett tüzesettel, a tűzoltó technikai eszközökkel kapcsolatos műszaki jelenségekkel függ össze.

A tűzvédelmi szakértői tevékenységet és a névjegyzékbe vétel feltételeit a Tűzvédelmi törvény és a tűzvédelmi szakértői tevékenység szabályairól szóló BM rendelet⁵² szabályozza, összhangban az igazságügyi szakértői tevékenységről szóló rendelkezésekkel^{53,54}. A tűzvédelmi szakértői szakterületeket a *1. számú táblázat* tartalmazza.

A Tűzvédelmi törvény rendelkezései szerint a tűzvédelmi szakértői tevékenység bejelentés – köteles tevékenység. A BM OKF mint hatóság névjegyzéket vezet a tűzvédelmi szakértőkről, felügyeli és ellenőrzi tevékenységüket.

4.5. A tűzvédelmi tervezői tevékenység

Jogszabályban meghatározott esetben az építészeti-műszaki tervdokumentáció része a tűzvédelmi dokumentáció, amely tartalmazza a Tűzvédelmi törvény és annak végrehajtási rendeletében előírt tűzvédelmi követelményeknek való megfelelés dokumentálását tervekkel és műszaki leírásokkal. A vonatkozó Kormányrendelet⁵⁵ előírásai szerint tűzvédelmi dokumentációt kötelező készíteni, ha:

- az általános és sajátos építésügyi hatósági eljárásokban a vonatkozó jogszabály tűzvédelmi szakhatóság bevonását írja elő, illetve ha
- az építmény kettő vagy több pinceszintet tartalmaz.

A tűzvédelmi dokumentációt csak az a természetes személy készítheti, aki tűzvédelmi szakértő, vagy tűzvédelmi tervezői jogosultsággal rendelkezik. A tűzvédelmi tervezői jogosultság a tűzvédelmi tervezői névjegyzéket vezető szerv (mérnökkamara, építészkamara) engedélyével gyakorolható.

A tűzvédelmi tervezői tevékenység folytatása annak engedélyezhető, aki

- büntetlen előéletű,
- rendelkezik a Kormányrendeletben meghatározott szakmai képzéssel, szakirányú végzettséggel,
- megfelel az ott meghatározott egyéb feltételeknek (gyakorlat) és
- a tervező- és szakértő mérnökök, valamint építészek szakmai kamaráiról szóló törvényben meghatározott területi mérnöki vagy építész kamarának a tagja.

A tűzvédelmi tervezői névjegyzéket vezető szerv az engedély megadásával egyidejűleg névjegyzékbe veszi a jogosultságot szerzett természetes személyt.

A tűzvédelmi tervezői szakterületek

1. Beépített tűzjelző berendezés tervezői tevékenység: a beépített tűzjelző berendezés létesítésének, átalakításának engedélyezési eljárásához és a kivitelezéshez szükséges dokumentáció elkészítése.
2. Beépített tűzoltó berendezés tervezői tevékenység: a beépített tűzoltó berendezés létesítésének, átalakításának engedélyezési eljárásához és a kivitelezéshez szükséges dokumentáció elkészítése.
3. Építésügyi tűzvédelmi tervezői tevékenység: Tűzvédelmi törvény 21. § (1) bekezdésében meghatározott tűzvédelmi dokumentáció elkészítése.

⁵² 47/2011. (XII. 15.) BM rendelet a tűzvédelmi szakértői tevékenység szabályairól

⁵³ 2005. évi XLVII. törvény az igazságügyi szakértői tevékenységről

⁵⁴ 9/2006. (II. 27.) IM rendelet az igazságügyi szakértői szakterületekről, valamint az azokhoz kapcsolódó képesítési és egyéb szakmai feltételekről szóló,

⁵⁵ 375/2011. (XII. 31.) Korm. rendelet a tűzvédelmi tervezői tevékenység folytatásának szabályairól

A tűzvédelmi tervezői felelősséghez kapcsolódó követelmények, hogy a tűzvédelmi tervezőnek, szakértőnek a jogosultságát igazoló azonosító számmal és aláírásával kell ellátnia az általa készített tűzvédelmi dokumentációt. A beépített tűzjelző vagy beépített tűzoltó berendezés tervezőnek az általa készített terveket, iratokat és számításokat, a tervezői nyilatkozatot alá kell írnia, és ezzel azonos helyen fel kell tüntetnie szakképesítését, értesítési címét, valamint a tervezői névjegyzékben szereplő nyilvántartási számát.

Összeférhetlenségi szabály, hogy nem folytathat tűzvédelmi tervezői tevékenységet a tűzvédelmi dokumentáció, engedélyezésében, szakhatósági bírálatában vagy az annak alapján megvalósítandó építmény, berendezés kivitelezésében és annak használatbavétele során hatósági feladatot ellátó személy.

Ajánlott irodalom

1996. évi XXXI. törvény a tűz elleni védekezésről, a műszaki mentésről és a tűzoltóságról.

A fejezet anyagához a lábjegyzetben meghatározott jogszabályok, közjogi szervezetszabályozó eszközök és belső irányítási normák.

II. AZ ORSZÁGOS TŰZVÉDELMI SZABÁLYZAT ELŐÍRÁSAI - ÉS KÖVETELMÉNYEI

A fejezet célja és tartalma

A vizsgáló megismerkedhet az Országos Tűzvédelmi Szabályzat (továbbiakban: OTSZ) tűzvédelemben betöltött meghatározó szerepével, fogalom – és követelményrendszerével. Információt szerezhet az épületek, építmények, létesítmények alapvető tűzvédelmi létesítési és használati követelményeiről, a tűzvédelmi berendezések létesítési és üzemeltetési, valamint a tűzvédelmi eszközök és felszerelések készenléti követelményeiről. Megismerheti az anyagok, tűzveszélyességi osztályba sorolásának, a kockázati egységek kockázati osztályba sorolásának, az épületek, épületrészek, speciális építmények mértékadó kockázatának meghatározását. Megtanulhatja az éghető folyadékok és éghető gázok tárolásának és szállításának biztonsági követelményeit. Ismereteket szerezhet az építményekben, szabadtereken tartózkodó személyek biztonságával, menekítési és mentési lehetőségeinek biztosításával valamint a tűzoltás, műszaki mentés feltételeit biztosító követelményekről.

1. Általános tűzvédelmi műszaki követelmények

1.1. A tűzvédelemmel kapcsolatos műszaki követelmények és azok alkalmazása

1.1.1. A tűzvédelem műszaki követelményei

A tűzvédelem műszaki követelményeinek érvényesülése fontos közérdek. Az alapvető műszaki követelményeket műszaki tartalmú jogszabályok határozzák meg. A jogalkotás elvei szerint elvárás, hogy jogszabály ne tartalmazzon részletes műszaki, technikai előírásokat. Ezt az elvet követi az OTSZ is, miszerint elsősorban a tűzvédelem érdekében szükséges jogi elvárásokat, műszaki követelményeket, elérendő biztonsági szintet határozza meg. **A tűzvédelmi biztonságossági követelmények** és az OTSZ – ben meghatározott **védelmi célok** megvalósításának részletszabályait, méretezési, számítási eljárásait más - részletes műszaki követelményeket tartalmazó – normák, szabványok és tűzvédelmi műszaki követelmények tartalmazzák, vagy a tervező saját kreatív eljárása, mérnöki módszere szerint oldja meg.

Tűzvédelmi, biztonságossági követelmény alatt az építési termék, tűzoltó-technikai termék, tűz- vagy robbanásveszélyes készülék, gép, berendezés tűzvédelmi, biztonságossági tulajdonságát, jellemzőjét megállapító **műszaki előírást** kell érteni. A tűzvédelmi biztonságossági követelményeket meghatározó **műszaki előírások**, műszaki tartalmú alapidokumentumok, melyek lehetnek **európai uniós jogi aktusok, jogszabályok, harmonizált, európai vagy nemzeti szabványok, európai műszaki értékelések, nemzeti műszaki értékelések, hatályos építőipari műszaki engedélyek vagy műszaki irányelvek.**

A Tűzvédelmi törvény rendelkezései szerint az OTSZ meghatározza az épületek, építmények létesítési és használati, valamint a tűzoltóságok beavatkozásával kapcsolatos **tűzvédelmi követelményeket, az elérendő biztonsági szintet.**

Az OTSZ – ben meghatározott biztonsági követelmények figyelembevételével a tűzvédelmi műszaki irányelvek kidolgozásáért felelős bizottság - Tűzvédelmi Műszaki Bizottság – (továbbiakban: Bizottság) kidolgozza az OTSZ – ben meghatározott biztonsági szintnek megfelelő egyes műszaki megoldásokat, számítási módszereket tartalmazó **tűzvédelmi műszaki irányelveket (továbbiakban: TvMI).** A Bizottság által szakmailag kidolgozott TvMI – ket a BM OKF főigazgatója adja ki és azok folyamatos gondozása, korszerűsítése a Bizottság⁵⁶ feladata.

Az OTSZ – ben meghatározott biztonsági szint tehát elérhető:

- tűzvédelmet érintő nemzeti szabvány betartásával,
- a tűzvédelmi műszaki irányelvekben kidolgozott műszaki megoldások, számítási módszerek alkalmazásával, vagy
- a tűzvédelmi műszaki irányelvektől vagy a nemzeti szabványtól részben vagy teljesen eltérő megoldással, ha az azonos biztonsági szintet a tervező igazolja és a hatóság azt elbírálja és jóváhagyja.

Az OTSZ – ben meghatározott követelményeket kell megtartani a létesítmény, építmény, építményrész tervezése és kivitelezése, átalakítása, bővítése, korszerűsítése, helyreállítása, felújítása, használata, a rendeltetés módosítása, a beépített tűzvédelmi berendezés létesítése, átalakítása, megszüntetése, használata, gép, berendezés, eszköz használata, tárolása, anyagok előállítása, használata, tárolása a szabadtéri rendezvények tartása, és más, tűzvédelmet érintő használat, tevékenység során.

Meglévő építmények, építményrészek átalakítása, bővítése, korszerűsítése, helyreállítása, felújítása, rendeltetésének módosítása esetén az OTSZ követelményeit az átalakítás mértékének, körének és az építmény, építményrész tűzvédelmi helyzetét befolyásoló hatásainak figyelembe vételével kell alkalmazni.

Fontos alkalmazási szabály, hogy amennyiben az OTSZ nem tartalmaz a fenti esetekre előírást, akkor a vonatkozó műszaki követelmények tűzvédelmi rendelkezéseit vagy azzal egyenértékű megoldást, kialakítást kell alkalmazni.

A műszaki követelmények alkalmazásának önkéntességét és rugalmasságát – a tervezői szabadság és felelősség érvényesülését - biztosítja, hogy az OTSZ – ben foglalt előírásoktól a hatóság eltérést engedélyezhet, ha a tervező igazolja az ott meghatározott védelmi célok teljesülését.

1.1.2. A Tűzvédelmi Műszaki Irányelvek kiadása és alkalmazása

A Tűzvédelmi Műszaki Irányelv (TvMI) az OTSZ - ben meghatározott tűzvédelmi követelményeknek, az elérendő biztonsági szintnek megfelelő, egyes műszaki megoldásokat, számítási módszereket tartalmazó műszaki dokumentum.

A TvMI – k kidolgozását a BM rendeletben meghatározott Tűzvédelmi Műszaki Bizottság végzi és kiadására a BM OKF főigazgatója jogosult. A kiadott TvMI – k a BM OKF honlapján nyilvánosan elérhetők és rendszeresen, legalább évenként frissítésre kerülnek, amivel lehetővé válik, hogy a műszaki élet fejlődésének és a gyakorlati igényeknek megfelelően, rugalmasan lehessen a követelményeknek megfelelő normatív műszaki megoldásokat alakítani.

A TvMI- k olyan választható műszaki megoldásokat, számítási módszereket tartalmaznak, amelyekkel teljesül az OTSZ – ben meghatározott elvárt biztonsági szint. A TvMI – be tehát bekerülnek azok a választható megoldási lehetőségek, amelyekre hivatkozás van az OTSZ – ben. Ezek olyan szakmai tervezési segédletek, megoldásgyűjtemények, amelyeknek az alkalmazása

⁵⁶ 53/2014. (XII. 5.) r. a Tűzvédelmi Műszaki Bizottság létrehozásának, összetételének, feladatkörének és működésének részletes szabályairól

javasolt, de nem kötelező, az általuk leírt megoldások alkalmazásával az OTSZ követelményei (külön bizonyítás nélkül) megtartottnak tekintendők.

Jelenleg 12 témakörben van hatályos TvMI, e témakörök a tűzterjedés elleni védelem, a kiürítés, a hő -és füst elleni védelem, a tűzoltó beavatkozási feltételek, a beépített tűzjelző berendezések, a beépített tűzoltó berendezések, a villamos és villámvédelmi berendezések, a számítógépes szimuláció, a Tűzvédelmi Műszaki Megfelelőségi Kézikönyv és a szabadtéri rendezvények, az építményszerkezetek tűzvédelmi jellemzői, valamint a felülvizsgálat, karbantartás. Több kidolgozó munkacsoportok is alakult és dolgozik további kérdéskörökben TvMI -k kimunkálására.

1.1.3. A szabványok alkalmazása

A szabvány egy elismert szabványügyi testület által ismételt vagy folyamatos alkalmazás céljára elfogadott műszaki előírás, amelynek betartása nem kötelező -és amely lehet: **nemzetközi szabvány, európai szabvány, harmonizált szabvány, nemzeti szabvány.**

A szabványok jogszabállyal ellentétes előírást nem tartalmazhatnak.

Az OTSZ alkalmazása szempontjából kiemelt jelentősége van az Európai Bizottság által az Európai Unió Hivatalos Lapjában kihirdetett **harmonizált európai szabványoknak**, amelyeket – a kihirdetést követően hat hónapon belül – minden európai uniós országnak, Magyarországnak is kötelező átvennie. Jelentőségük abban áll, hogy a harmonizált szabványok a Bizottság megrendelésére, kimondottan a műszaki direktívában nevesített, alapvető biztonsági követelmények alapján készített műszaki előírások. Az azokban foglalt megoldásokat az egész európai unióban lehet alkalmazni és azt mindenkinek el kell fogadnia. Az elvárható biztonságot a harmonizált szabvány szerinti műszaki megoldás adja. Harmonizált szabvány hiányában a **nemzeti szabályozás** is megfelelő alap ahhoz a vélelemhez, hogy az alapvető biztonságossági követelmények teljesülnek.

A szabványok alkalmazása szempontjából az önkéntességet⁵⁷ minden esetben biztosítani kell. Ennek során jogszabály elrendelheti ezek alkalmazását, de meg kell teremteni annak lehetőségét, hogy a szabványban foglalttal azonos biztonsági szintű, de az abban foglaltaktól eltérő műszaki megoldás is megvalósulhasson. A szabványelőírástól eltérő megoldás védelmi céloknak való megfelelését és a legalább a szabványkövetelménnyel azonos biztonsági szint teljesülését a tervezőnek (alkalmazónak) kell bizonyítani és tűzvédelmi ügyekben a hatóság jóváhagyása szükséges.

1.1.4. Az OTSZ szerkezeti felépítése

Az Országos Tűzvédelmi Szabályzat kiadásáról szóló BM rendelet⁵⁸ bevezető része tartalmazza az annak elrendelésére, alkalmazására vonatkozó előírásokat, a rendeletben foglalt tűzvédelmi szabályok alóli eltérés kereteit, illetve az előírások csoportosítását. Az OTSZ-ben foglalt követelmények az alábbi csoportokba sorolhatók:

- létesítési előírások,
- tűzoltóságok beavatkozásával kapcsolatos követelmények,
- tűzvédelmi használati előírások,
- azok a rendelkezések, melyek alól eltérés nem engedélyezhető.

Ezen csoportosítás értelme, hogy a tűzvédelmi hatáskörök kijelölésénél⁵⁹ a megfelelő ismerettel rendelkező tűzvédelmi hatóság kerüljön kijelölésre az egyes ügyekben. Főszabály, hogy ha jogszabály nem határozza meg az OTSZ –ben meghatározott ügyekben az engedélyező szervezet, akkor az engedélyező hatóság az illetékes katasztrófavédelmi kirendeltség. A tűzoltóságok beavatkozásával kapcsolatos követelmények és a tűzvédelmi használati előírások – főszabályként - a területi szervek, míg a létesítési előírások alóli eltérések engedélyezése a központi szerv

⁵⁷ 1995. évi XXVIII. törvény a nemzeti szabványosításról

⁵⁸ 54/2014 (XII. 5.) BM rendelet az Országos Tűzvédelmi Szabályzatról

⁵⁹ 259/2011. (XII. 7.) Korm. rendelet a tűzvédelmi hatósági feladatokat ellátó szervezetekről, a tűzvédelmi bírságról és a tűzvédelemmel foglalkozók kötelező élet- és balesetbiztosításáról

hatáskörébe tartoznak. A tűzvédelmi hatóságok nem adhatnak eltérési engedélyt a jogszabályban konkrétan felsorolt (tiltott) jogszabályhelyek előírásai alól.

Az OTSZ szerkezeti felépítése folyamatos sorszámozással fejezetekre, és címekre tagozódik az alábbiak szerint:

- Az I. – II. fejezet a jogszabály szempontjából fontos általános rendelkezések és alapfogalmak meghatározásai.
- A III. fejezet a védelmi célokat és tervezési alapelveket szabályozza.
- A IV. fejezet tűzveszélyességi - és kockázati osztályba sorolás szabályait határozza meg.
- Az V. – VIII., valamint a X. – XVII. fejezetek a létesítési tűzvédelmi követelményeket tartalmazzák.
- A IX. fejezetben a tűzoltóságok beavatkozásával kapcsolatos követelmények kerülnek meghatározásra.
- A XVIII - XIX. fejezetben foglaltak az építmények tűzvédelmi használati előírásait szabályozzák.
- A XX. fejezet az ellenőrzési, karbantartási, felülvizsgálati követelményeket egy fejezetbe összerendezve tartalmazza.
- A XXI. fejezet tűzvédelmi műszaki megfelelőségi kézikönyv készítési és vezetési kötelezettséget szabályozza.

A fejezeteken, címeken belüli előírások folyamatos számozású § - okban kerültek rögzítésre.

Az OTSZ – ben meghatározott követelmények jellegét tekintve:

- részben általános követelmények,
- részben kockázattól függő követelmények,
- részben rendeltetéshez kapcsolódó követelmények.

Konkrét probléma rendezése során mindhárom követelménykör előírásait figyelembe kell venni.

1.2. A tűzvédelemmel kapcsolatos védelmi célok és tervezési alapelvek

1.2.1. A védelmi célok rendszere

Az OTSZ a tűzvédelmi követelményeket meghatározott és rendszerezett védelmi célokhoz rendeli. A védelmi célok fő **területei az életvédelmi, és az értékvédelmi célok**. Az értékvédelmi célok között határozottan különbséget tesz a **közösségi értékvédelmi és tulajdonosi értékvédelmi** célok között. Az értékvédelmi célok elkülönítése a kockázatvállalás szempontjából egyfajta prioritást alapoz meg és lehetőséget teremt a rugalmasabb tulajdonosi/beruházói döntésekre. Az OTSZ a rugalmas tulajdonosi döntések határát egyértelműen meghúzza azzal a szabállyal, hogy **az értékvédelmi célok teljesülése érdekében tett tulajdonosi intézkedések nem befolyásolhatják kedvezőtlenül az életvédelmi és a közösségi értékvédelmi célok teljesülését**.

Az életvédelmi célokhoz tartoznak különösen:

- a veszélyeztetett személyek menekülésének, mentésének biztosítása,
- a menekülés és a mentés során az életfeltételek biztosítása,
- a tűzoltói beavatkozás résztvevőinek védelme és
- a tűzoltói beavatkozás feltételeinek biztosítása.

A közösségi értékvédelmi célokhoz tartoznak különösen:

- a lakáscélú ingatlanállomány védelme,
- a létfontosságú rendszerek egyes elemeinek védelme,
- a társadalom alapvető ellátását biztosító intézmények védelme,
- a kulturális örökség megóvása, védelme és
- a környezet – talaj, élővilág, levegő, víz – megóvása, védelme, a visszafordíthatatlan vagy az aránytalanul nagy ráfordítással megszüntethető károsodás elkerülése.

A tulajdonosi értékvédelmi célokhoz tartoznak különösen:

- a működés, üzemelés folyamatosságának fenntartása,
- a tulajdon, raktárkészlet, állatállomány védelme,

- az eszközök, berendezések védelme, működőképességük fenntartása,
- a piacvesztés elkerülése és
- a beruházói, biztosítási, üzemeltetési költségek optimalizálása.

1.2.2. A tűzvédelmi tervezési alapelvek

A tervezési alapelvek a tervezők (és a terveket értékelő hatóságok) részére határoznak meg olyan alapvető követelményeket, amelyeket a tervezés során szem előtt kell tartani és érvényesíteni kell. **Ezek az alapelvek az alábbiak:**

Az építési termékeket és az építményszerkezeteket a tervezés során úgy kell megválasztani, hogy:

- a kockázat függvényében a tartószerkezetek teherhordó képességüket, a térelhatároló szerkezetek integritásukat és hőszigetelő képességüket az OTSZ szerinti időtartamig őrizték meg,
- a tűzvédelmi célú építményszerkezetek, építési termékek tűz esetén szerepüket az OTSZ szerinti időtartamig töltsék be, funkciójukat megtartsák, a tűz jelenlétére hatékonyan reagáljanak,
- a tűz és kísérőjelenségei terjedését funkciójuknak megfelelően gátolják, nehezítsék vagy irányítsák, valamint
- a belőlük fejlődő hő, füst és égéstermékek mennyisége a lehető legkisebb legyen.

Korlátozni kell a tűz – és kísérőjelenségei átterjedését:

- a szomszédos építményekre,
- a menekülési útvonalakra,
- a szomszédos tűzszakaszokra,
- a szomszédos önálló rendeltetési egységekre,
- a tűz keletkezési helyétől eltérő építményszintekre,
- a tűzgátló szerkezetekkel határolt terekre és
- az átmeneti védett terekre.

Az építményben tartózkodók részére biztosítani kell:

- a menekülési útvonal elérhetőségét az építmény bármely pontjáról azon időtartam alatt, ameddig a menekülési útvonalhoz vezető úton az életfeltételek biztosítottak,
- a menekülési útvonal késedelem nélküli használatát, felismerhetőséget, megvilágítását, akadályok feloldását, az átbocsátóképességet,
- a menekülési útvonal védelmét a tűz és kísérőjelenségei ellen,
- a menekülési képességtől függően meghatározott időn vagy távolságon belül a biztonságos térbe vagy az átmeneti védett térbe jutást vagy a tartózkodási hely védelmét, továbbá
- a kockázattól függően:
 - a megfelelő tartalmú, késedelem nélküli, a kiürítés szakaszaihoz igazított tájékoztatást a tűzről,
 - az alternatív menekülési lehetőséget, a többirányú kiürítést,
 - a pánik kialakulásának valószínűségét csökkentő műszaki megoldásokat és
 - az építmény környezetében a kijutáshoz, az építmény elhagyásához szükséges és alkalmas területet.

A tűz során fejlődő hő és füst káros hatásai miatt hő és füst elleni védelemmel kell biztosítani:

- a menekülő személyek védelmét,
- a tartószerkezetekre ható hőterhelés csökkentését,
- a tűzfészek észlelhetőségét és legalább egy irányból való megközelíthetőségét és
- a tulajdonos döntése, kockázatvállalása függvényében az értéktárgyak védelmét.

A tűzoltói beavatkozás hatékonysága céljából biztosítani kell:

- az építmény akadálytalan megközelítését tűzoltó gépjárművel,
- az építmény környezetében és az építményen belül a rendeltetésnek megfelelő oltóanyag ellátást,

- a veszélyforrások felismerésének lehetőségét,
- a tűzoltói beavatkozást segítő berendezéseket, eszközöket és azok tűzoltóság általi kezelhetőségét, továbbá
- a kockázattól függően:
 - a tűzoltóság késedelem nélküli riasztását, a megfelelő részletezettségű tájékoztatást a tűz helyszínéről és a beavatkozást befolyásoló körülményekről,
 - az építmény környezetében a tűzoltó gépjárművek, technikai eszközök működéséhez, működtetéséhez szükséges és igénybe vehető területet és
 - a károkozás nélküli bejutást az építménybe.

1.2.3. A tűzvédelmi tervezés kiindulási feltételei

A kiindulási feltételekkel az OTSZ meghatározza azokat a kereteket, peremfeltételeket, amelyeket a tervező tűzvédelmi szempontból alapul vehet a tervezés során. Ezek a feltevések, (fikciók) amelyeket az elbírálás során a tűzvédelmi hatóság is alapul vesz, az alábbiak:

- a tervezés során az építmény tűzvédelmi megoldásait egyidejűleg egyetlen, - az építmény tetszőleges pontján keletkező - tűz, károsító hatásainak figyelembe vételével kell tervezni és méretezni,
- azt kell feltételezni, hogy az építményt a tűz keletkezésekor rendeltetésszerűen használják,
- abból kell kiindulni, hogy a veszélyeztetett személyek létszáma, menekülési képessége a rendeltetésnek megfelelő és
- a tűzzel egyidejűleg más veszélyt, kárt, a tűzvédelmi megoldások működésképtelenségét okozó esemény nem következik be.

Az OTSZ kötelezi a tervezőt, hogy a tűzvédelmi megoldások közötti összefüggések, kapcsolatok, kapcsolódások tervezése során legyen kellően gondos és vegye figyelembe az esetlegesen bekövetkező működésképtelenséget előidéző hibák hatását is.

1.3. A tűzveszélyességi - és kockázati osztályba sorolás

A tűzvédelmi rendelkezések alkalmazása során a tűzvédelmi követelményeket:

- **az anyagok** és keverékek esetén azok **tűzveszélyességi osztálya** alapján,
- **a kockázati egységek és a speciális építmények** esetén azok **kockázati osztálya** alapján,
- **az épületek, az önálló épületrészek** esetén azok **mértékadó kockázati osztálya** alapján **kell megállapítani.**

1.3.1. Az anyagok tűzveszélyességi osztályba sorolása

A tűzveszélyességi osztály az anyagra, keverékre vonatkozó besorolás, amely az anyag, keverék fizikai, kémiai tulajdonságát alapul véve, tűzvédelmi szempontból a viselkedését, veszélyességét jellemzi. Az anyagok tűzveszélyességi szintjét, tehát főképp azok tűzveszélyességi osztálya fejezi ki. Az OTSZ az anyagok előállításával, tárolásával, forgalmazásával, szállításával, felhasználásával kapcsolatos tűzvédelmi követelmények jellegét, szigorúságát főképp azok tűzveszélyességi osztályától függően határozza meg. Az anyagok tűzveszélyességi osztályba sorolását elsősorban a halmazállapottól függő, - vizsgálattal meghatározott - anyagi jellemzők alapján végezzük el. Fontos összefüggés, hogy az anyagok besorolásának szabályai összhangban vannak a kémiai biztonságról szóló törvény anyag besorolási szabályaival, az építési termékek tűzvédelmi osztályaival, valamint a tűzveszélyességi osztályba sorolás korábbi szabályaival.

Az OTSZ az anyagokra vonatkozóan alábbi három tűzveszélyességi osztályt különbözteti meg:

- **„Robbanásveszélyes”** tűzveszélyességi osztály,
- **„Tűzveszélyes”** tűzveszélyességi osztály,
- **„Nem tűzveszélyes”** tűzveszélyességi osztály.

Az anyagok tűzveszélyességi osztályba sorolására az alábbi szabályok vonatkoznak:

Robbanásveszélyes osztályba tartozik:

- a kémiai biztonságról szóló törvény szerint robbanó (robbanásveszélyes), fokozottan tűzveszélyes, tűzveszélyes, kismértékben tűzveszélyes anyag és keverék,
- az a folyadék, olvadék, amelynek zárttéri lobbaspontja 21 °C alatt van vagy nyílttéri lobbaspontja legfeljebb 55 °C, vagy üzemi hőmérséklete nagyobb, mint a nyílttéri lobbaspont 20 °C- kal csökkentett értéke,
- az éghető gáz, gőz, köd és
- az a por, amely a levegővel robbanásveszélyes keveréket képez,
- a hatályos OTSZ hatálybalépése előtt „A”-„B” tűzveszélyességi osztályba sorolt anyagok.

Tűzveszélyes osztályba tartozik:

- a szilárd éghető anyag, ha nem tartozik robbanásveszélyes osztályba,
- a legalább 50 °C nyílttéri lobbaspontú gázolajok, tüzelőolajok, petróleum,
- az a folyadék, olvadék, amelynek nyílttéri lobbaspontja 55 °C felett van, vagy üzemi hőmérséklete a nyílttéri lobbaspontjánál legalább 20 °C-kal kisebb,
- az a gáz, amely önmaga nem ég, de az égést táplálja, a levegő kivételével,
- a vonatkozó műszaki követelmény szerinti eljárással meghatározott, 150 °C-nál magasabb gyulladási hőmérsékletű B-F tűzvédelmi osztályú építőanyag és
- az a vizes diszperziós rendszer, amelynek lobbaspontja szabványos módszerrel nem állapítható meg, és éghetőanyag-tartalma 25%-nál nagyobb, víztartalma pedig 50%-nál kisebb
- a hatályos OTSZ hatálybalépése előtt „C”-„D” tűzveszélyességi osztályba sorolt anyagok.

Nem tűzveszélyes osztályba tartozik:

- a nem éghető anyag⁶⁰,
- az A1 vagy A2 tűzvédelmi osztályú építőanyag, valamint
- a hatályos OTSZ hatálybalépése előtt „E” tűzveszélyességi osztályba sorolt anyagok.

Az éghető folyadékokat és olvadékokat a tűzveszélyességi osztály mellett a tűzveszélyességi fokozattal is jellemezzük, amit nemzetközi előírások tesznek szükségessé. Az éghető folyadékok szabványos⁶¹ tűzveszélyességi fokozatba sorolásának főbb jellemzőit a 2. számú táblázat tartalmazza.

1.3.2. A kockázat meghatározása

A terek tűzvédelmi követelményeket befolyásoló kockázatának megállapításához meg kell határozni:

- az adott épületet, önálló épületrészt alkotó kockázati egységeket,
- a kockázati egységek kockázati osztályait, és azok figyelembevételével
- az épület, önálló épületrész mértékadó kockázati osztályát, továbbá
- a speciális építmény esetén annak kockázati osztályát.

A kockázati egységeket és a kockázati osztályokat a tűzvédelmi dokumentációt készítő személy határozza meg.

1.3.2.1. A kockázati egységek és kockázati osztályok lényege

A kockázati egységek

A kockázati egység az építmény vagy annak tűzterjedés-gátlás szempontjából körülhatárolt része, amelyen belül a kockázati osztályt meghatározó körülményeket a tervezés során azonos mértékben és módon veszik figyelembe.

⁶⁰ OTSZ 4§(2) 101. p.

⁶¹ MSZ 9790

A kockázati egység lehet:

- önálló rendeltetési egység,
- szomszédos önálló rendeltetési egységek csoportja,⁶²
- speciális építmény,
- az épületnek, az önálló épületrésznek, a speciális építménynek a tűzvédelmi dokumentáció készítéséért felelős személy által meghatározott része.

A kockázati egység részét képezheti a

- közlekedő helyiség,
- a rendeltetéssel összefüggő tárolásra szolgáló tároló helyiség,
- a legfeljebb 4 parkoló állással rendelkező gépkocsi tároló helyiség,
- villamos, valamint gépészeti helyiség,
- ipari, mezőgazdasági, tárolási alaprendeltetés esetén a rendeltetéssel összefüggő szociális helyiség és az üzemviteli, adminisztratív tevékenységek ellátását biztosító helyiség.

A kockázati osztályok

A kockázati osztály a tűz esetén a veszélyeztetettséget, a bekövetkező kár, veszteség súlyosságát, a tűz következtében fellépő további veszélyek mértékét kifejező besorolás. A kockázati osztályba sorolást főképp a vertikális kiterjedésből eredő, a benntartózkodó személyek számából, menekülési képességéből – és a rendeltetésből eredő kockázatok alapozzák meg.

A kockázati osztálytól függ pl.:

Kockázati egységen belül:

- a helyiség burkolatai (menekülési útvonal kivételével),
- a menekülési útvonal hossza/ideje,
- a tűzszakasz megengedett területe,
- tűzeseti fogyasztó működőképesség megtartásának időtartama,
- tűzjelző, tűzoltó berendezés szükségessége,
- az oltóvízellátás biztosításának időtartama, stb.

Építmény esetén:

- az épületszerkezetek szerkezeti állékonysági követelményei, a tűzgátló szerkezetek, a menekülési útvonalak szerkezetei,
- az épületek közötti tűztávolság mértéke, stb.

A kockázat mértéke szerint a kockázati egység, a speciális építmény, az épület, önálló épületrész, az alábbi kockázati osztályok valamelyikébe sorolható:

<u>MEGNEVEZÉSE</u>	<u>JELÖLÉSE</u>
- nagyon alacsony kockázati, osztályba,	NAK
- alacsony kockázati, osztályba,	AK
- közepes kockázati, osztályba vagy	KK
- magas kockázati, osztályba	MK

A mértékadó kockázati osztály

A mértékadó kockázati osztály az építmény, az önálló épületrész speciális építmény egészére vonatkozó besorolás, amely megegyezik az abban elhelyezkedő kockázati egységek kockázati osztályai közül a legszigorúbbal.

Az épület, az önálló épületrész mértékadó kockázati osztálya a fentiek szerint megállapított kockázati osztálynál eggyel szigorúbb kockázati osztálynak felel meg akkor, ha az épület, az önálló épületrész befogadóképessége meghaladja:

- NAK osztály esetén az 500 főt,
- AK osztály esetén az 1500 főt,
- KK osztály esetén a 3000 főt.

⁶² OTSZ 11§

1.3.2.2. A kockázati egység kiterjedésének meghatározása

A kockázati egység kiterjedésének meghatározása során figyelembe kell venni:

- az egyes helyiségek, helyiségcsoportok, építményrészek tűzvédelmi helyzetét befolyásoló, a rendeltetéssel, a tervezett kialakítással összefüggő körülményeket és azok hatását,
- a helyiségkapcsolatok tervezett kialakítását és
- a beépített tűzjelző és tűzoltó berendezés által biztosított védelmi szintet.

Azonos kockázati egységbe helyezhetők az OTSZ – ben meghatározott feltételek esetén:

- a lakások egymással,
- a lakások és a közösségi rendeltetésű önálló rendeltetési egységek,
- a lakások a közösségi és az ipari rendeltetésű önálló rendeltetési egységekkel.

Az azonos kockázati osztályba helyezés eseteiben a kockázati egység alaprendeltetése megegyezik a kockázati egységen belüli, azonos alaprendeltetésű önálló rendeltetési egységek alaprendeltetésenként összesített alapterülete alapján a legnagyobb területet elfoglaló alaprendeltetéssel.

A tűzvédelmi dokumentáció készítéséért felelős személy a kockázati egység kiterjedésének meghatározása során az alábbiakat veszi figyelembe:

- a rendeltetést,
- a helyiségek befogadóképességét és az egyes helyiségek közötti helyiségkapcsolatokat,
- a helyiségek elhelyezkedését a kijáratok szintjéhez képest,
- a benttartózkodó személyek menekülési képességét, helyismeretét, ébrenlétét,
- a személyek mentésének eszközigényét, a mentést segítő szükséges és rendelkezésre álló létszámát,
- az előállított, felhasznált, keletkező, tárolt anyagok mennyiségét, tűzveszélyességi jellemzőit és osztályát, olthatóságát,
- az előállítás, használat, tárolás tűzveszélyességet befolyásoló körülményeit,
- a tárolt, kiállított, bemutatott, a rendeltetéshez tartozó tevékenységgel érintett anyagokat, tárgyakat közösségi értékvédelmi szempontból, továbbá pótolhatóságát,
- meglévő építmény esetén az építmény adottságait,
- létfontosságú rendszerelem esetén annak jellemzőit,
- a tevékenység körülményeit, jellemző adottságait, az adott technológiából adódó állapotokat és azok jellemzőit,
- a beépített tűzjelző és tűzoltó berendezéssel való ellátottságot.

1.3.2.3. A kockázati osztály meghatározásának szabályai

Alapszabályok:

- A kockázati egység kockázati osztályát az OTSZ vonatkozó melléklete⁶³ alapján kell meghatározni.
- A speciális építmény kockázati osztályát az OTSZ XII. fejezet rendelkezései alapján kell meghatározni.
- Az OTSZ vonatkozó mellékletében⁶⁴ nem szereplő ipari és mezőgazdasági alaprendeltetés esetén a kockázati osztályt a tűzvédelmi dokumentáció készítéséért felelős személy határozza meg.

A kockázati egységek kockázati osztályának meghatározási szabályai jelentős részben az adott **kockázati egységek alaprendeltetéséhez** kapcsolódnak.

A kockázati egység kockázati osztálya **általában**, illetve **lakó és közösségi alaprendeltetés esetén** az OTSZ vonatkozó táblázatai⁶⁵ alapján, a kockázati egység

- legfelső szintjének padlómagassága,

⁶³ OTSZ 1. melléklet 1 – 4 táblázatok

⁶⁴ OTSZ 1. melléklet 4. táblázat

⁶⁵ OTSZ 1. melléklet 1.-2. táblázatai

- a pinceszintek száma, (mélysége),
- a legnagyobb befogadó képességű helyiségének befogadóképessége,
- a kockázati egységet rendeltetésszerűen használó személyek menekülési képessége

figyelembevételével kerül meghatározásra azzal a megkötéssel, hogy:
a kockázati egység kockázati osztálya megegyezik a fenti szempontok szerint megállapított kockázatok közül a legszigorúbb kockázattal.

A kockázati egység kockázati osztályának meghatározása - az általános szempontok szerint megállapított kockázati osztályon túl - **tárolási alaprendeltetés esetén** az OTSZ táblázata⁶⁶ alapján:

- a tárolt anyag tűzveszélyességi osztálya (jellemzői),
- a tárolási mennyiség,
- tárolási mód,
- csomagolóanyagok,
- esetenként a tárolótér alapterülete és más sajátosságai, valamint
- a járműtárolási rendeltetés figyelembevételével történik.

A kockázati egység kockázati osztályának meghatározása - az általános szempontok szerint megállapított kockázati osztályon túl - **ipari, mezőgazdasági alaprendeltetés esetén** az OTSZ vonatkozó táblázata⁶⁷ alapján,

- az anyagok tűzveszélyességi jellemzői,
- veszélyességi zónák,
- a technológia jellemzői figyelembevételével történik.

Az ipari – mezőgazdasági alaprendeltetéstől és speciális rendeltetéstől eltérő rendeltetések esetén a kockázati egység kockázati osztályát a tűzvédelmi dokumentáció készítéséért felelős személy a kockázati egység meghatározásához figyelembe veendő⁶⁸ felsorolt jellemzők és a tűzvédelmi helyzetet befolyásoló egyéb körülmények vizsgálatával, mérlegelésével, a hasonló rendeltetések⁶⁹ szerinti kockázati osztályok figyelembevételével határozza meg.

2. A létesítés általános követelményei

2.1. Az építő anyagokkal és építményszerkezetekkel szemben támasztott tűzvédelmi követelmények

A tűz elleni védekezés egyik legfontosabb feladata, hogy olyan építmények, létesítmények készüljenek, amelyekben biztonsággal lehet dolgozni, élni, amelyek kielégítik a tűzbiztonsági, élet- és vagyónvédelmi előírásokat.

Alapvető követelmény, hogy tűz esetén az építmény állékonysága egy előírt, de korlátozott időtartamra – ha az időbeli követelmények meghatározhatók – biztosítsa a bennlévők biztonságos menekülését, mentésük lehetőségét és a tűzoltói beavatkozást, továbbá, hogy a tűz más építményt, ingatlant vagy tulajdont a lehető legkisebb mértékben veszélyeztessen. Ennek biztosításában meghatározó szerepe van az épület tervezőjének, felelős műszaki vezetőjének és kivitelezőjének.

2.1.1. Az építési termékek teljesítményigazolása

Az 305/2011/EU rendeletnek (CPR) egységes forgalomba hozatali előírásai szerint az építési termékek teljesítményének meghatározása, gyártó kötelessége, aki azt **teljesítmény nyilatkozattal** igazolja és meghatározott esetekben CE jelöléssel jelzi.

A 305/2011/EU rendelet hatálya alá nem tartozó építményszerkezet műszaki előírásban meghatározott tűzvédelmi követelményeknek való megfelelését, az alábbi módok valamelyike szerint kell igazolni:

⁶⁶ OTSZ az 1. melléklet 3. táblázata

⁶⁷ OTSZ 1. melléklet 4. táblázata

⁶⁸ OTSZ 10§ (3)

⁶⁹ OTSZ 1. melléklet 4. táblázata

- Magyarországon vagy az Európai Unióban akkreditált vizsgáló laboratórium által elvégzett vizsgálati jelentés vagy a vizsgáló laboratórium ez alapján kiadott nyilatkozata,
- a vonatkozó Eurocode szabványok alapján elvégzett tűzállósági vagy tűzvédelmi méretezés, a méretezésnek megfelelő kivitelezést igazoló felelős műszaki vezető építési napló bejegyzése,
- szakértői intézet vagy akkreditált vizsgáló laboratórium igazolása alapján a felelős műszaki vezető építési napló bejegyzése,
- a jogszabályi előírásoknak való megfelelés igazolására a felelős műszaki vezető építési napló bejegyzése, amennyiben az adott összetételű építményszerkezet tűzvédelmi teljesítményét a jogszabály vagy tűzvédelmi műszaki irányelv meghatározza,
- a vonatkozó miniszteri rendeletben⁷⁰ meghatározott esetben a tűzvédelmi szakértő vagy a tűzvédelmi tervező nyilatkozata.

A Tűzvédelmi törvény rendelkezései szerint az építési termék, építményszerkezet tűzvédelmi tulajdonságait a fentiek szerint kell igazolni. A kivitelezési dokumentáció tűzvédelmi munkarésze nem helyettesíti a termék tűzvédelmi jellemzőit igazoló dokumentumokat.

Az építési termékek betervezésével, beépítésével, kivitelezésével, valamint ezek során a termékek teljesítményének igazolásával kapcsolatos szabályokat kormányrendelet⁷¹ határozza meg.

2.1.2. Az építési termékek tűzvédelmi osztályai

Az építőanyagokat a tűzvédelmi előírások alkalmazása szempontjából a tűzveszélyességi anyagvizsgálatok során nyert mérési adatok, valamint meghatározott paraméterek és az osztályba sorolással kapcsolatos szabványban rögzített besorolási kritériumok alapján tűzvédelmi osztályokba sorolják.

A vonatkozó műszaki követelmény⁷² táblázatos formában tartalmazza azokat a szempontokat, melyek szerint az osztályba sorolás elvégezhető. A vonatkozó szabvány **7-7 tűzvédelmi osztályt** különböztet meg, az építési anyagokra általában, valamint külön a padlóburkolatokra, és a csőszigetelésekre.

Ezeket az osztályokat a következőképpen jelölik:

- **A1; A2; B; C; D; E; F** (építési anyagok általában)
- **A1_n; A2_n; B_n; C_n; D_n; E_n; F_n** (padlóburkolatok)
- **A1_L; A2_L; B_L; C_L; D_L; E_L; F_L** (csőszigetelések)

A fő tűzvédelmi osztályok meghatározása mellett:

- az **A2–E, A2_L–E_L tűzvédelmi osztályok esetén a füstképződés, és az olvadék - képződés,**
- az **A2_n–D_n tűzvédelmi osztályok esetén a füstképződés** kritériumainak figyelembe vételével további alkategóriákat határoznak meg,

A füstképződési kategóriák jelzései: s1; s2; s3

Az olvadék képződési kategóriák jelzései: d0, d1, d2

Az OTSZ általános szerkezeti követelmények körében határozza meg, hogy építőanyagként nem használhatók fel a vonatkozó műszaki követelményeknek megfelelő vizsgálattal meghatározott, 150C⁰-nál alacsonyabb gyulladási hőmérsékletű anyagok, kivétel a kátrány, a bitumen, továbbá a kiszáradt festék- és ragasztóanyagok.

Az F, F_n és F_L tűzvédelmi osztályú építőanyag, építési termék csak abban az esetben építhető be, ha:

- felhasználását műszaki előírás kifejezetten engedélyezi vagy
- a felhasználás során többrétegű építményszerkezetet hoznak létre, amellyel szemben az OTSZ tűzállósági teljesítmény-követelményt támaszt, és a létrehozott építményszerkezet az F, F_n és

⁷⁰ 55/2013. (X. 2.) BM rendelet az egyes építményszerkezetek tűzvédelmi követelményeknek való megfelelésének a tűz elleni védekezésről, a műszaki mentésről és a tűzoltóságról szóló 1996. évi XXXI. törvény 13. § (4) bekezdés e) pontja szerinti igazolásának eseteiről és módjáról

⁷¹ 275/2013. (VII. 16.) Korm. rendelet az építési termék építménybe történő betervezésének és beépítésének, ennek során a teljesítmény igazolásának részletes szabályairól

⁷² MSZ EN 13501-1

F_L tűzvédelmi osztályú építőanyaggal, építési termékkel együtt vizsgálva A1, A2 vagy B tűzvédelmi osztályba tartozik és kielégíti a tűzállósági teljesítmény-követelményt.

Az F , F_{fl} és F_L tűzvédelmi osztályú építőanyagot tartalmazó többretegű építési termék csak abban az esetben építhető be, ha az F tűzvédelmi osztályú építőanyaggal együtt vizsgálva az A1, A2 vagy B tűzvédelmi osztályba tartozik, és az F tűzvédelmi osztályba tartozó anyag folytonossága A1 vagy A2 tűzvédelmi osztályba tartozó anyaggal indokolt esetben – tűzszakasz határon – megszakítható.

2.1.3. Az építményszerkezetek tűzvédelmi jellemzői

Az építményeket különböző építményszerkezetek alkotják, amely szerkezetek építési termékek (beleértve a készleteket is) összeépítésével kerülnek létrehozásra. Az építési termékek fő tűzvédelmi jellemzőiként azok **tűzvédelmi osztályát** és az egyes szerkezetek **tűzvédelmi teljesítmény jellemzőit** kell szem előtt tartani. Az építményszerkezetek tűzvédelmi jellemzőire vonatkozó alapvető követelményeket az OTSZ határozza meg. A meglévő és az OTSZ – ben részleteiben nem értelmezett építményszerkezeti tűzvédelmi jellemzők meghatározásához, alkalmazásához a vonatkozó TvMI⁷³ tartalmaz iránymutatást.

2.1.4. Az építményszerkezetek tűzvédelmi osztályai

Az építményszerkezetek tűzvédelmi osztályba sorolásának kritériumait az OTSZ⁷⁴ határozza meg, a szerkezetek alkotó anyagai és a kialakítás figyelembevételével. Jelölésükre az építési termékek tűzvédelmi osztályainál megismert jelölési rendet kell alkalmazni.

Az OTSZ kitételeket tartalmaz arra vonatkozóan, hogy A1 és A2 tűzvédelmi osztályú építményszerkezetek esetén milyen tűrések engedhetők meg éghető anyagú komponensek tekintetében.

Azoknak a szerkezeteknek a besorolását, amelyeknek tűzvédelmi osztálya az OTSZ rendelkezései alapján egyértelműen nem határozható meg, komponenseik tűztechnikai vizsgálatok során észlelt viselkedése és tűzvédelmi osztálya figyelembevételével kell elvégezni, meghatározni.

2.1.5. Az építményszerkezetek tűzállósági teljesítmény jellemzői

A különböző építményszerkezetek az alábbi tűzvédelmi teljesítményjellemzők közül valamelyiknek, - vagy funkciójától függően többnek – kell, hogy megfeleljenek:

- **teherhordó képesség** (jele: **R**): a szerkezeti elemek azon képessége, hogy egy bizonyos ideig egy vagy több oldalukon fennálló meghatározott mechanikai igénybevétel mellett ellenállnak a tűz hatásának szerkezeti stabilitásuk bármilyen vesztesége nélkül.
- **integritás** (jele: **E**): az építményszerkezetnek egy elválasztó funkcióval rendelkező képessége, amikor a tűz az egyik oldalán történő kitéttel szemben ellenáll anélkül, hogy a tűz a lángok vagy a forró gázok átjutása következtében áterjedne a másik oldalra, s azok a ki nem tett felületen vagy a felülettel szomszédos bármely anyagon gyulladást okozhatnának.
- **szigetelés** (jele: **I**): az építményszerkezet azon képessége, hogy ellenáll a csak egyik oldalon bekövetkező tűzkitétnek anélkül, hogy szignifikáns hőátadás eredményeként a tűz átjutása bekövetkezne a kitétt felületről a ki nem tett felületre.
- **sugárzás** (jele: **W**): az építményszerkezeti elemek azon képessége, amely egy oldalon történő tűzkitét esetén vagy a szerkezeten keresztül, vagy a ki nem tett felülettől a szomszédos anyagok felé irányuló jelentős hőszugárzás csökkentése eredményeként csökkenti a tűz átmenetének valószínűségét.
- **mechanikai hatás** (jele: **M**): az építményszerkezeteknek az a képessége, hogy ütésnek ellenállnak abban az esetben, ha a tűzben egy másik komponens szerkezeti hibája következtében az illető szerkezethez ütődik.
- **önzáródás** (jele: **C**): egy ajtó- vagy egy zárszerkezet azon képessége, hogy automatikusan becsukódik, s ez által lezár egy nyílást.

⁷³ TvMI 11.1:2016.07.15. Építményszerkezetek tűzvédelmi jellemzői

⁷⁴ OTSZ 14§.

- **füstáteresztés** (jele: **S**): építményszerkezetek azon képessége, hogy csökkentik, vagy eliminálják a gázok vagy a füst átjutását az építményszerkezet egyik oldaláról a másikra.
- **„koromtűz”-zel szembeni ellenálló képesség** (jele: **G**): kémények és égéstermék-elvezetők ellenálló képessége koromlerakódásból származó tűzzel szemben.
- **üzemképesség fenntartása** (jele: **P** vagy **PH**): tűz esetén kábelek áramellátási és/vagy jelátviteli képességének folyamatos fennmaradása.
- **tűzvédő képesség** (jele: **K**): fal és mennyezetburkolatok, valamint álmennyezetek azon képessége, amely a mögöttük/fölöttük lévő anyagnak egy bizonyos ideig védelmet biztosít (tűzzel, szenesedéssel és más hőkárosodással szemben).

Az osztályozási időtartam változatok (határértékek) lehetnek: 15, 20, 30, 45, 60, 90, 120, 180, 240 perc. Az OTSZ szerkezet típusonként határoz meg határérték (időtartam) követelményeket.

Alapvető követelmény, hogy az igazolt teljesítmények alapján építési termékeket és az építményszerkezeteket a tervezés során úgy kell megválasztani, hogy:

- a kockázat függvényében a tartószerkezetek teherhordó képességüket, a térelhatároló szerkezetek integritásukat és hőszigetelő képességüket – a várható tűzhatást figyelembe véve – az OTSZ szerinti időtartamig őrizték meg,
- a tűzvédelmi célú építményszerkezetek, építési termékek tűz esetén szerepüket az OTSZ szerinti időtartamig töltsék be, funkciójukat megtartsák, a tűz jelenlétére hatékonyan reagáljanak,
- a tűz és kísérőjelenségei terjedését funkciójuknak megfelelően gátolják, nehezítsék vagy irányítsák, valamint
- a belőlük fejlődő hő, füst és égéstermék mennyisége a lehető legkisebb legyen.

2.2. Az általános szerkezeti követelmények

Az OTSZ **tűzeseti állékonysági követelményként** határozza meg, hogy az épületek, speciális építmények tervezése és megvalósítása során figyelembe kell venni a tűzesetek során keletkező hő és füst káros hatásait.

A tartószerkezeteket úgy kell megtervezni, kivitelezni, hogy tűz esetén az OTSZ – ben előírt időtartamig:

- azok teherhordó képessége megmaradjon,
- szerkezeti állékonyságával biztosítsa a védelmi szerkezetek rendeltetésének ellátását és
- a tűzszakasz vagy önálló épületrész a tűz és kísérő jelenségei elleni védelmi képességét be tudja tölteni.

Az OTSZ a tételesen felsorolt⁷⁵ építmények építményszerkezeteivel szemben nem támaszt tűzvédelmi követelményt.

Általános követelmények, hogy:

- az építmények szerkezeti állékonyságát biztosító tartószerkezeti elemek feleljenek meg az OTSZ vonatkozó táblázatában⁷⁶ meghatározott tűzvédelmi osztály és tűzállósági teljesítmény előírásoknak,
- a tűzeseti fogyasztókat és kapcsolódó rendszer-elemeiket megfelelő állékonyságot biztosító tartószerkezetekhez vagy azokkal legalább megegyező tűzvédelmi jellemzőkkel rendelkező segédszerkezeteihez kell rögzíteni, a rögzítésük azzal azonos tűzállósági teljesítményű legyen,
- az egyes építményszerkezetekre vonatkozó követelményeket az építményszerkezetek építményen belül betöltött statikai szerepének, a teherátadás rendjének figyelembevételével kell meghatározni,
- egy építményszerkezet alátámasztására, gyámolítására, függesztésére, merevítésére nem alkalmazható az adott szerkezet tűzállósági követelményénél kisebb tűzállóságú szerkezet.

⁷⁵ OTSZ 15§. (2)

⁷⁶ OTSZ 2. melléklet 1. táblázat

2.3. A tűzterjedés elleni védelem megoldásai

A tűzterjedés elleni védelem olyan megoldások összessége, amelyek folytonos alkalmazásával a tűz áttérjedése a védett építményre, építményrészre, szabadtéri tárolási egységre meggátolható a következő módszerek valamelyikével: tűztávolság, tűzgátló építményszerkezet, beépített tűzterjedés gátló berendezés, egyéb, a tűzterjedési vagy tűzállósági határértéket biztosító kialakítás.

Alapkövetelmény, hogy korlátozni kell a tűz és kísérijelenségei áttérjedését:

- a szomszédos építményekre,
- a menekülési útvonalakra,
- a szomszédos tűzszakaszokra,
- a szomszédos önálló rendeltetési egységekre,
- a tűz keletkezési helyétől eltérő építményszintekre,
- a tűzgátló szerkezetekkel határolt terekre és
- az átmeneti védett terekre.

A tűzterjedés elleni védelem alkalmazható módozataira a vonatkozó TvMI⁷⁷ tartalmaz megoldási lehetőségeket.

2.3.1. Tűzterjedés elleni védelem a szomszédos építmények és szabadtéri tárolási egységek között

A tűz áttérjedését meg kell gátolni:

- az azonos vagy szomszédos telken álló, szomszédos épületek között,
- a szabadtéri tárolóterület, tárolási egysége és a szomszédos épület között,
- a szabadtéri tárolóterület szomszédos tárolási egységeiből kialakított tűzszakaszok között és
- a speciális építmények és a szomszédos épület vagy speciális építmény között, ha azt az OTSZ előírja.

Ezekben az esetekben a tűzterjedés elleni védelem biztosítható:

- tűztávolság tartásával,
- szomszédos telken álló épületek vagy szomszédos építési telken álló épület és szabadtéri tárolóterület tárolási egysége esetén tűzfal létesítésével,
- szabadtéri tárolóterület szomszédos tűzszakaszai között azok függőleges vetületét legalább 1,0 méterrel meghaladó, legalább REI 90-M tűzállósági teljesítményű tűzfal létesítésével,
- azonos telken álló épületek vagy azonos telken álló épület és szabadtéri tárolóterület tárolási egysége esetén a homlokzat és a tető tűztávolságon belüli részének tűzterjedés ellen védett, az épületek tűzszakaszainak elválasztására vonatkozó követelményeknek megfelelő kialakításával.

Nem kell az azonos telken álló, szomszédos épületek közötti tűzterjedés elleni védelemről gondoskodni, ha:

- az épületek egyetlen tűzszakaszként kialakíthatók vagy
- az épület és az épülettel szemközti és tűztávolságon belüli homlokzatszakaszt magába foglaló épületrész egyetlen tűzszakaszként kialakítható vagy
- az épületek egymással szemközti és tűztávolságon belüli homlokzatszakaszát magukba foglaló épületrészek egyetlen tűzszakaszként kialakíthatók.

Nem kell az azonos telken álló épület és szabadtéri tárolóterület, tárolási egysége közötti tűzterjedés elleni védelemről gondoskodni, ha a szabadtéri tárolóterület vagy annak része és az épület vagy annak része az OTSZ szerint egyetlen tűzszakaszként kialakítható.

Az épület vagy épületrész tűzszakaszához akkor tartozhat a szabadtéri tároló terület tárolási egysége, ha a tárolási egység tároló helyiségként való kialakítása esetén a tűzszakasz részét képezhetné.

⁷⁷ TvMI 1.1. 2015. 03. 05. Tűzterjedés elleni védelem

A tűztávolság biztosítása

A tűztávolság a külön tűzszakaszba tartozó szomszédos építmények, szomszédos szabadtéri tárolási egységek, szomszédos építmény és szabadtéri tárolási egység között megengedett legkisebb, vízszintesen mért távolság.

A szükséges tűztávolság megállapításának lehetőségei:

- az OTSZ vonatkozó táblázatai⁷⁸ alapján,
- speciális építmény esetén az OTSZ külön fejezete⁷⁹ szerint, vagy
- számítással

A szabadtéri tárolóterület tűztávolságának táblázat szerinti meghatározása esetén szomszédos tárolási egységek között az egyes tárolási egységekhez hozzárendelt tűztávolságok közül a nagyobbat kell biztosítani.

Az OTSZ meghatározza, hogy az épülettől, szabadtéri tárolási egységtől tartandó tűztávolságot milyen szempontok⁸⁰ szerint kell mérni.

Az épületen kívüli, azzal összeköttetésben nem álló technológiai berendezés esetén a tűztávolság szükségességét, mértékét a tűzvédelmi dokumentáció készítéséért felelős személy határozza meg.

2.3.2. A tűzterjedés elleni védelem építményrészek között

A tűzterjedés elleni védelem megfelelő megoldását kell biztosítani:

- a szomszédos tűzszakaszok között,
- a szomszédos kockázati egységek között,
- ha az OTSZ rendelkezései azt előírják:
 - a homlokzaton és a tetőn,
 - a speciális építményen belül,
 - az azonos tűzszakaszba tartozó szomszédos helyiségek, helyiségcsoportok között,
 - az azonos tűzszakaszba tartozó az építményszintek között.

A tűzgátló építményszerkezeteknek a tűzterjedés elleni védelem céljából való alkalmazása esetén az OTSZ- ben meghatározott⁸¹ tűzvédelmi osztály- és tűzállósági teljesítménykövetelményeket kell teljesíteni.

A tűzterjedés elleni védelem beépített tűzterjedés gátló berendezéssel is megoldható, aminek meg kell felelnie az OTSZ – ben külön meghatározott követelményeknek⁸².

Tűzgátló válaszfallal, tűzgátló fallal, vagy azt helyettesítő beépített tűzterjedés gátló berendezéssel kell elválasztani:

- az önálló rendeltetési egységet a szomszédos helyiségtől,
- a hő és füst elleni védelemre kötelezett helyiséget a szomszédos helyiségtől,
- a menekülési útvonalat a szomszédos helyiségtől,
- a 20 főt meghaladó befogadóképességű helyiséget a szomszédos helyiségtől,
- azt a helyiséget a szomszédos helyiségtől, amely esetében azt az OTSZ előírja.

Ezekben az esetekben azonban a tűzgátló válaszfalban a gépészeti vagy elektromos vezetékrendszerek átvezetési helyén nem kell tűzgátló záró elemet alkalmazni.

2.3.3. A tűzszakaszolás követelményei

2.3.3.1. A tűzszakaszok kialakítása

A tűzszakasz az épület, a speciális építmény, a szabadtéri tárolóterület meghatározott része, amelyet a szomszédos építmény- és térrésztől tűzterjedés ellen védetten alakítanak ki. A

⁷⁸ OTSZ 3. melléklet 1-3. táblázata

⁷⁹ OTSZ XII. fejezet

⁸⁰ OTSZ 18§ (3)

⁸¹ OTSZ 2. melléklet 1. táblázata

⁸² OTSZ 19§ (2)

tűzszakasz terület az egy adott tűzszakaszhoz tartozó helyiségek nettó alapterületének összessége m²-ben.

Tűzszakaszokat kell kialakítani

- a kockázati egységen belül, ha annak alapterülete meghaladja az OTSZ táblázata szerint megengedett legnagyobb tűzszakasz méretet,
- a szabadtéri tárolóterület tárolási egységeiből, ha azok összesített alapterülete, kiterjedése meghaladja az OTSZ szerint megengedett legnagyobb tűzszakasz méretet,
- a speciális építményben az OTSZ külön fejezete⁸³ szerint,
- közműalagútban, ha annak szükségességét a tűzvédelmi szakhatóság a tűzterjedés gátlása céljából előírja.

Az építmény tűzszakaszainak legnagyobb megengedett méretét az OTSZ az alaprendeltetés figyelembevételével határozza meg⁸⁴.

A szabadtéri tárolóterület tárolási egységeiből kialakított tűzszakasz megengedett legnagyobb kiterjedése:

- kizárólag nem tűzveszélyes anyag, termék esetén, ha azt éghető anyagú csomagolás, tárolóeszköz nélkül tárolják, 10.000 m²,
- nem tűzveszélyes anyag, termék esetén, ha azt éghető anyagú csomagolással vagy éghető anyagú tárolóeszköz alkalmazásával tárolják, 4.000 m²,
- tűzveszélyes anyag, termék esetén a csomagolás éghetőségétől függetlenül, 2.000 m².

Az OTSZ előírja⁸⁵, hogy az eltérő rendeltetésű önálló rendeltetési egységek azonos kockázati egységbe helyezése esetén hogyan kell a tűzszakasz megengedett legnagyobb alapterületét meghatározni.

2.3.3.2. A tűzszakaszok csatlakozása épületek külső szerkezetein

A tűzszakasz határ vonalában tűzterjedés elleni gátat vagy azt helyettesítő beépített tűzterjedés gátló berendezést kell létesíteni:

- eltérő tűzszakaszhoz tartozó külső térelhatároló falfelületek között az OTSZ – ben meghatározott kivétellel, valamint
- a tetőn.

Az egymással 120°-nál kisebb szöget bezáró, eltérő tűzszakaszhoz tartozó külső térelhatároló falfelületek esetében az eltérő tűzszakaszhoz tartozó és egymástól legfeljebb 5 méter távolságra lévő falfelületet tűzterjedés ellen védetten kell kialakítani.

Eltérő magasságú tűzszakaszok csatlakozásánál tűzterjedés ellen védetten kell kialakítani

- a magasabb tűzszakaszhoz tartozó homlokzattal a csatlakozástól függőlegesen mért 10 méter magasságig vagy.
- az alacsonyabb tűzszakasz tetőfelületét a magasabb tűzszakaszhoz tartozó homlokzattól vízszintesen mért 5 méter távolságon belül.

Ha a tűzszakasz határ vonalától vízszintesen mért 5 méter távolságon belül az egyik tűzszakasz magassága meghaladja a tűzszakasz határt képező tetőfelület magasságát, tűzterjedés ellen védetten kell kialakítani az OTSZ – ben meghatározott módon⁸⁶.

A homlokzat és a tető tűzterjedés ellen védendő részeit az OTSZ melléklete ábrákon⁸⁷ mutatja be.

⁸³ OTSZ XII. fejezet

⁸⁴ - lakó és közösségi alaprendeltetés esetén az OTSZ 5. melléklet 1. táblázata,
- tárolási alaprendeltetés esetén az OTSZ 5. melléklet 2. táblázata,
- ipari és mezőgazdasági alaprendeltetés esetén az OTSZ 5. melléklet 3. táblázata
- speciális építmények esetén az OTSZ XII. fejezet tartalmazza.

⁸⁵ OTSZ 21§.(4)

⁸⁶ OTSZ 23§ (2)

⁸⁷ 4. melléklet 1-4. ábrája

2.3.4. A homlokzati tűzterjedés elleni védelem követelményei

A külső térelhatároló fal azonos tűzszakaszhoz tartozó szakaszát – az OTSZ – ben meghatározott kivételekkel⁸⁸ - homlokzati tűzterjedés elleni védelem biztosításával kell kialakítani.

A homlokzati tűzterjedés elleni védelem magába foglalja:

- a külső térelhatároló fal, a hőszigetelő anyag és a fal burkolati, bevonati, külső hőszigetelő kompozit rendszerének tűzvédelmi osztályára, valamint megszakítására előírt követelmények teljesítését,
- átszellőztetett légréses fal kialakítása esetén a légrésen belüli tűzterjedés megakadályozását,
- az OTSZ által előírt homlokzati tűzterjedési határérték teljesítését.

A külső térelhatároló fal burkolati, bevonati, vakolt hőszigetelő rendszerével kapcsolatos követelményeket az OTSZ részletesen szabályozza⁸⁹.

Az alkalmazott hőszigetelő anyag tűzvédelmi osztálya:

- átszellőztetett légréssel kialakított külső térelhatároló fal esetén kizárólag A1,
- lábazati felületen A1-E lehet.

Az OTSZ további részletes követelményeket határoz meg a külső térelhatároló falak burkolati, bevonati és külső hőszigetelő rendszereinek biztonságos megoldásaira, tűzvédelmi sávokkal történő megszakítására.

A tűzterjedés elleni gátak kialakítása, geometriája meg kell, hogy feleljen az OTSZ mellékletében⁹⁰ meghatározott követelményeknek.

A homlokzati tűzterjedési határérték

A homlokzati tűzterjedési határérték a vonatkozó műszaki követelményeknek megfelelő vizsgálat kezdetétől számított, a tűznek a homlokzati építményszerkezeteken történő terjedésére jellemző határállapot bekövetkezéséig eltelt idő.

Az OTSZ homlokzati tűzterjedési határérték-követelményt határoz meg:

- a nyílásos külső térelhatároló falszerkezettel szemben,
- a B–E tűzvédelmi osztályú külső térelhatároló falszerkezettel szemben,
- a légrés nélkül rögzített, szerelt B–D tűzvédelmi osztályú burkolati-, bevonati-, külső hőszigetelő kompozit rendszerek, valamint a légréses A1–D tűzvédelmi osztályú burkolati-, bevonati-, külső hőszigetelő kompozit rendszerek alkalmazása esetén az érintett külső térelhatároló falszerkezettel szemben.

Lehetővé teszi az OTSZ hogy a homlokzati tűzterjedési határérték biztosítása helyettesíthető legyen az ott meghatározott megoldásokkal.

A külső térelhatároló falra vonatkozó homlokzati tűzterjedési határérték követelménye az épület teljes magasságában a vonatkozó műszaki követelmény szerinti vizsgálattal igazoltan:

- földszint és legfeljebb 2 további építményszint esetén 15 perc,
- földszint és legalább 3, legfeljebb 4 további építményszint esetén 30 perc,
- földszint és 4-nél több további építményszint esetén 45 perc.

2.3.5. A gépészeti és villamos átvezetések követelményei

Az OTSZ által előírt E és I tűzállósági teljesítménnyel rendelkező, helyiségek közötti építményszerkezetekben a szerkezeten átvezetett villamos vagy gépészeti vezetékrendszerek átvezetési helyein, a vezeték és az építményszerkezet közötti résben, nyílásban, hézagban a tűz átterjedését az átvezetéssel érintett építményszerkezetre előírt tűzállósági teljesítmény-követelmény időtartamáig meg kell gátolni.

⁸⁸ OTSZ 24§.(2)

⁸⁹ OTSZ 25§ (2)

⁹⁰ OTSZ a 6. melléklet 1-5. ábrái

Az így kialakított tűzgátló lezárást tartós jelöléssel kell ellátni az átvezetéssel érintett építményszerkezet mindkét oldalán, a gépészeti aknák belső felületének kivételével.

Az építményszintek között csoportosan átvezetett villamos és gépészeti vezetékrendszereket

- ha az épület, önálló épületrész mértékadó kockázati osztálya KK, gépészeti aknában,
- ha az épület, önálló épületrész mértékadó kockázati osztálya MK, önálló, csak gépészeti vagy csak villamos vezetékrendszert tartalmazó gépészeti aknában kell vezetni.

A villamos és gépészeti aknák vezetékrendszerek rögzítésére szolgáló falát falazóelemekből vagy legalább 12 cm vastag vasbetonból kell kialakítani.

Az OTSZ követelményeket határoz meg az építményszintek azonos tűzszakaszba tartozó részei között átvezetett gépészeti aknák szemétdobók és szennyes ledobók tűzterjedés elleni védelmére és korlátozza a villamos – és gépészeti rendszerek tűzterjedés elleni gátakon történő vezetésének lehetőségeit.

2.3.6. Tűzfalak, tűzgátló lezárások

A tűzgátló építményszerkezet tűzterjedés elleni védelem céljából alkalmazott építményszerkezet, amely a tűz áttérjedését az általa elválasztott térrészek között meghatározott ideig meggátolja. A tűzgátló építményszerkezetek körébe tartoznak a **tűzgátló alapszerkezetek**, a **tűzgátló lezárások** és a **tűzterjedés elleni gátak**.

A tűzfal, a vonatkozó műszaki követelménynek megfelelő tűzállósági határértékű, A1 tűzvédelmi osztályú térelhatároló folytonos függőleges falszerkezet, amelyet úgy kell kialakítani, hogy az általa elválasztott tűzszakaszok vagy építmények egyikének állékonyság-vesztése, illetve az ebből adódó oldalirányú erőhatás esetén is megőrizze tűzterjedést gátló képességeit.

A tűzgátló fal, falszerkezet, amely az általa elválasztott tűzszakaszok, önálló rendeltetési egységek vagy helyiségek között a tűz áttérjedését meghatározott ideig meggátolja.

A tűzgátló födém, födém szerkezet, amely az általa elválasztott tűzszakaszok vagy helyiségek között a tűz áttérjedését meghatározott ideig meggátolja.

A tűzgátló válaszfal, tűzgátló lezárások nélkül kialakított, nem teherhordó falszerkezet, amely – a tömör falfelületen vizsgálva – az általa elválasztott helyiségek között a tűz áttérjedését meghatározott, a tűzgátló falra előírt időtartamnál rövidebb ideig meggátolja.

A tűzgátló nyílászáró, a tűzgátló ajtó, ablak, kapu, függönykapu, redőnykapu, zsalu és a technológiai szállítópálya átvezető nyílását lezáró tűzgátló lezárás, amely csukott állapotban a tűz áttérjedését meghatározott ideig meggátolja,

A tűzgátló lezárás, építményszerkezetek nyílásainak, áttöréseinek, valamint vezetékek, vezetékrendszerek átvezetésének tűzterjedést gátló elzárását biztosító műszaki megoldás, amely a tűz nyíláson, áttörésen, valamint a vezetéken keresztüli terjedését meghatározott ideig meggátolja. Ebbe a körbe tartoznak a tűzgátló nyílászárók, a tűzgátló záróelemek, a tűzgátló réskitöltő-réslezáró rendszerek és a tűzgátló lineáris hézagtömítések.

A beépített tűzterjedésgátló berendezés, tűzgátló építményszerkezet helyett, tűzterjedés elleni védelem céljából alkalmazott beépített automatikus tűzvédelmi berendezés, amely a tűz áttérjedését a helyettesített tűzgátló építményszerkezettel védendő térrészbe meghatározott ideig meggátolja.

Kialakítási követelmények:

A tűzfalat úgy kell kialakítani, hogy az épület egészét – beleértve a tetőszerkezetet is – függőlegesen metssze át. Tűzfalban az épületek közötti átjáráshoz, technológiai kapcsolatokhoz, tűzgátló nyílászáróval ellátott nyílások a tűzfal felületének 10%-át meg nem haladó összesített nyílásfelülettel alakíthatók ki.

A tűzgátló lezárások a tűzterjedés elleni védelmet folyamatosan csukott állapotukkal vagy a nyílás, áttörés, átvezetés tűz esetén történő automatikus lezárásával biztosítják.

Az OTSZ – ben meghatározott kivétellel – és feltételekkel a tűzszakasz határon átvezetett légtechnikai vezeték tűzgátló lezárására a beépített tűzjelző berendezés által vezérelhető tűzgátló

záró elemet kell alkalmazni és annak tűzjelző berendezés általi, késedelem nélküli vezérlését biztosítani kell.

A beépített tűzjelző berendezés által felügyelt területet ellátó központi szellőző berendezést a beépített tűzjelző berendezésnek az általa észlelt tűz esetén késedelem nélkül le kell állítania.

A beépített tűzjelző berendezés által vezérelt, a tűzjelzéssel érintett tűzszakaszon belüli vagy annak határán beépített, üzemszerűen nyitva tartott tűzgátló nyílászárók csukódását a beépített tűzjelző berendezésnek - az OTSZ – ben meghatározott kivételekkel - késedelem nélkül kell vezérelnie.

A tűzszakasz határon áthaladó technológiai szállítópálya leállítását az érintett tűzszakaszok legalább egyikében lévő beépített tűzjelző berendezés tűzjelzés esetén, a tűzszakasz határon lévő nyílás szabaddá válását követően késedelem nélkül vezérelje.

Az OTSZ részletes követelményeket határoz meg a **tetők tűzterjedés elleni védelmére és a tetőtér-beépítés követelményeire**.

2.3.7. A rendeltetéstől függő tűzvédelmi létesítési követelmények

A robbanásveszélyes osztályba tartozó anyag előállítására, feldolgozására, használatára, tárolására és forgalmazására szolgáló alaprendeltetésű helyiség létesítése:

A helyiséget más helyiségtől

- tűzgátló szerkezettel kell elválasztani,
- másik helyiséggel közvetlenül a szabadba szellőztetett tűzgátló előtérrel szabad összekapcsolni.

Természetes szellőzés esetén a helyiség alapterületének legalább az 1%-át kell biztosítani szellőző felületként. Mesterséges szellőztetés esetén az előtérben legalább 50 Pa (0,0005 bar) relatív túlnyomást kell biztosítani.

A robbanásveszélyes osztályba tartozó anyag előállítására, feldolgozására, tárolására szolgáló helyiség padlóburkolata és lábazata, ha az anyag robbanásveszélyes állapotban fordul elő, mechanikai hatásra gyújtóképes szikrát nem okozó, elektrosztatikus szempontból vezetőképes - éghető folyadékok előfordulása esetén - folyadékot át nem eresztő kialakítású legyen.

Követelményeket határoz meg az OTSZ:

- az épületen belüli szemétyűjtő helyiség szerkezeteire,
- a tűzveszélyes osztályú anyag tárolására szolgáló helyiség szerkezeteire,
- a padlástéren kialakított központi szellőző berendezésekre,
- a beépített tűzoltó berendezés oltóközpont-helyisége, gépházának szerkezeti követelményeire,
- a szellőzőrendszerek és gépészeti aknák kialakítására.
- követelményként támassza, hogy az adott épület mértékadó kockázati besorolásának megfelelő tűzgátló építményszerkezetekkel kell határolni a tételesen felsorolt⁹¹ tereket.

Az OTSZ **nevesített rendeltetéshez** kapcsolódó tűzállósági követelményeket határoz meg a kockázati osztályokat is figyelembe véve:

- lakó, üdülő rendeltetésű,
- szállás rendeltetésű,
- oktatási, nevelési, gyermekfoglalkoztató, játszóház rendeltetésű,
- iroda, igazgatási rendeltetésű,
- egészségügyi rendeltetésű,
- szociális rendeltetésű,
- művelődési, kulturális, hitéleti rendeltetésű,
- vendéglátás, szolgáltatási rendeltetésű,
- kereskedelmi rendeltetésű,
- kényszertartózkodásra szolgáló,
- sportrendeltetésű,

⁹¹ OTSZ 33§.(7)

- gépjárműtároló rendeltetésű,
- mezőgazdasági rendeltetésű és
- ipari rendeltetésű

helyiségekre, rendeltetési egységekre, épületrészekre, épületekre.

2.4. A kiürítés, menekülés, menekítés követelményei

A kiürítés és menekülés követelményeit az OTSZ határozza meg. A megvalósítás módozataira és a számítási eljárásokra a vonatkozó TvMI⁹² tartalmazza a megoldási lehetőségeket.

A kiürítés és a menekülési útvonal fogalmi

A kiürítés az épületben, speciális építményben tartózkodó személyek eltávozása, eltávolítása tűz esetén, ami magába foglalja a menekülést és a mentést.

A kiürítés első szakasza a menekülés azon része, amely a tartózkodási helytől a menekülési útvonal eléréséig vagy – ha az menekülési útvonal igénybevétele nélkül biztosítható az átmeneti védett térbe vagy a biztonságos térbe jutásig tart.

A kiürítés második szakasza a menekülés azon része, amely a menekülési útvonal elérésétől a biztonságos térbe vagy átmeneti védett térbe jutásig tart,

A menekülési útvonal a menekülő személyek által igénybe vett közlekedési útvonal, amely kialakításával tűz esetén a kiürítés második szakaszában – lakás esetén a lakásbejáratot, tömegtartózkodásra szolgáló helyiség esetén a helyiség kiürítésére szolgáló nyílászárót követő útvonalon – biztosítja a menekülő személyek biztonságát a meneküléshez szükséges időtartamig.

Alapvető biztonsági követelmények, hogy az építményben tartózkodók védelme érdekében biztosítani kell:

- a menekülési útvonal elérhetőségét az építmény bármely pontjáról azon időtartam alatt, ameddig a menekülési útvonalhoz vezető úton az életfeltételek biztosítottak,
- a menekülési útvonal késedelem nélküli használatát, felismerhetőséget, megvilágítását, akadályok feloldását, az átbocsátóképességet,
- a menekülési útvonal védelmét a tűz és kísérőjelenségei ellen,
- a menekülési képességtől függően meghatározott időn vagy távolságon belül a biztonságos térbe vagy az átmeneti védett térbe jutást vagy a tartózkodási hely védelmét, valamint
- a kockázattól függően
 - a megfelelő tartalmú, késedelem nélküli, a kiürítés szakaszaihoz igazított tájékoztatást a tűzről,
 - az alternatív menekülési lehetőséget, a többirányú kiürítést,
 - a pánik kialakulásának valószínűségét csökkentő műszaki megoldásokat és
 - az építmény környezetében a kijutáshoz, az építmény elhagyásához szükséges és alkalmas területet.

A védelmi követelmények érdekében az épületeket úgy kell kialakítani, hogy tűz esetén:

- a benttartózkodó személyek
 - a tartózkodási helyüket képező helyiséget elégséges számú, átbocsátóképességű és megfelelő helyen beépített kijáraton elhagyhassák,
 - a tartózkodási helytől mérve a megengedett elérési távolságon belül menekülési útvonalra, biztonságos térbe vagy átmeneti védett térbe juthassanak,
- a nem menthető személyek tartózkodási helye kielégítő védelmet nyújtson a tűz és kísérőjelenségei ellen.

Menekülésben korlátozott személyek számára létesített átmeneti védett térből a mentés lehetőségét biztosítani kell.

⁹² TvMI 1.1. 2015. 03. 05. Kiürítés

TvMI 8.1. 2015. 03. 05. Számítógépes tűz – és füstterjedési, valamint menekülési szimuláció

Az önállóan menekülő személyek menekülése akkor tervezhető átmeneti védett térbe, ha azt önálló tűzszakaszként alakítják ki, amelyből a biztonságos térbe jutás a tűzszakaszba lépés helyétől a megengedett elérési távolságon belül biztosított.

A speciális építmények kiürítését és a szabadtéri rendezvények kiürítését az OTSZ külön rendelkezései szerint kell biztosítani.

A kiürítés irányát, a menekülési útvonalak vonalvezetését, a menekülési útvonal méreteit

- az OTSZ vonatkozó táblázatában⁹³ foglaltak szerint a menekülési útvonal elérési távolságának meghatározásával, vagy
- számítással kell megtervezni.

Lépcsőn való haladás esetén a megtett út hosszúságaként a szintkülönbség háromszorosát kell számításba venni.

A helyiség befogadóképességét a tervezői, üzemeltetői adatszolgáltatás szerinti kiüríthető létszám és az OTSZ vonatkozó táblázata⁹⁴ szerinti fajlagos létszámmal számított létszám közül a nagyobb érték jelenti.

A menekülési útvonal legkisebb szabad szélességét és a menekülési útvonalon beépített ajtók legkisebb szabad bel-méretét, annak teljes hosszán a menekülési útvonalon menekülő személyek létszámának függvényében, az OTSZ vonatkozó táblázata⁹⁵ alapján kell meghatározni.

A menekülési útvonal ajtóinak és az 50 fő feletti befogadóképességű helyiség menekülésre szolgáló ajtóinak legkisebb szabad magassága 1,95 m.

2.4.1. Menekülésben korlátozott személyek elhelyezésére, ellátására, kezelésére, nevelésére, oktatására, gondozására szolgáló rendeltetés követelményei

A menekülésben korlátozott személyek speciális intézménye olyan, menekülésben korlátozott személyek elhelyezésére, ellátására, kezelésére, nevelésére, oktatására, gondozására szolgáló intézmény, amelyben az elhelyezett, ellátott, kezelt, nevelt, oktatott, gondozott személyek menekülési képességét az életkoron kívül egyéb tényező is kedvezőtlenül befolyásolja.

Az ilyen rendeltetésű épületekben a speciálisnak nem minősülő általános iskolák kivételével, valamint ahol a rendeltetés alapján az OTSZ előírja, a menekülésben korlátozott személyek részére a nem menthető személyek kivételével:

- a kijárat szinten biztonságos térbe jutást,
- a kijárat szinttől eltérő építményszinten átmeneti védett térbe jutást kell biztosítani.

Más rendeltetésű épületek akadálymentesítése esetén a tűzvédelmi szakhatóság előírhatja átmeneti védett tér szükségességét és jellemzőit. Ha azt a tűzvédelmi szakhatóság a menekülés, mentés elősegítése céljából előírja, menekülési felvonót kell létesíteni. A menekülési felvonó feleljen meg a tűzoltó felvonóra vonatkozó műszaki követelményeknek, azzal a kiegészítésekkel, hogy:

- a felvonó aknaajtájának szabad szélessége legalább 0,9 méter legyen,
- a felvonó aknaajtaja előtt legalább 1,5 méter x 1,5 méter alapterületű szabad terület legyen,
- a felvonónak legalább azokat az építményszinteket kell kiszolgáltatnia, amelyek kiürítéséhez figyelembe veszik.

2.4.2. Az átmeneti védett tér követelményei

Az átmeneti védett tér lehet

- önálló helyiség,
- önálló menekülési útvonallal rendelkező tűzszakasz,
- füstmentes lépcsőház pihenő része vagy
- tetőfödém.

Az átmeneti védett teret úgy kell elhelyezni és kialakítani, hogy az oda menekült, menekített személyek biztonságos térbe mentése menekülési útvonalon keresztül végrehajtható legyen,

⁹³ OTSZ 7. melléklet 1. táblázata

⁹⁴ OTSZ 7. melléklet 2. táblázata

⁹⁵ OTSZ 7. melléklet 3. táblázata

továbbá annak befogadóképesége megfeleljen az adott építményszinten egyidejűleg tartózkodó, menekülésben korlátozott személyek maximális létszámának.

A tűzvédelmi szakhatóság előírhatja

- a kétirányú kommunikációs összeköttetés létesítését az átmeneti védett tér és az épület szakhatóság által meghatározott pontja között, valamint
- az átmeneti védett tér megközelítési útvonalán menekülési jelek elhelyezését.

Az önálló helyiségként kialakított átmeneti védett teret:

- menekülési útvonalat képező közlekedőhöz, füstmentes lépcsőházhoz, füstmentes lépcsőházi előtérhez vagy menekülési felvonó előtéréhez kapcsolódóan kell elhelyezni,
- a szomszédos helyiségektől tűzgátló építményszerkezetekkel kell határolni,
- a homlokzati tűzterjedés ellen védetten kell kialakítani,
- biztonsági világítással kell ellátni és
- a rendeltetésére utaló biztonsági jellel kell ellátni.

Az önálló helyiségként kialakított átmeneti védett tér bejárati ajtaja az OTSZ – ben előírt tűzállóságú és füstgátló minősítésű legyen.

A füstmentes lépcsőházi pihenő részeként kialakított átmeneti védett teret úgy kell a lépcsőházon belül elhelyezni, hogy az ott várakozó személyek ne akadályozzák a nyílászárók használatát és a menekülést. A védett teret a rendeltetésére utaló biztonsági jellel kell ellátni és a várakozásra kijelölt terület határait a padlón jelölni kell.

Tetőfödémén akkor alakítható ki átmeneti védett tér, ha

- az előző megoldások egyike sem valósítható meg,
- az ott közlekedő, vagy várakozó személyeket a füst nem veszélyezteti,
- a leesés elleni védelem biztosított és
- a tetőfödém szerkezeti tűzállósága az OTSZ előírásai szerint biztosított.

2.4.3. A tartózkodási hely védelme

Az előkészítéssel menthető vagy előkészítéssel sem menthető személyek tartózkodási helyét:

- a szomszédos helyiségektől tűzgátló építményszerkezetekkel kell határolni,
- a homlokzati tűzterjedés ellen védetten kell kialakítani,
- biztonsági világítással kell ellátni és
- úgy kell kialakítani, hogy a rendeltetészerű működés fenntartása, az ehhez szükséges berendezések, rendszerek működése biztosított legyen.

Ezeknek a megoldásoknak a megfelelőségét a tűzvédelmi szakhatósággal előzetesen egyeztetni kell.

2.4.4. A menekülési útvonal követelményei

A menekülési útvonal lehet:

- közlekedési útvonalat képező helyiség,
- lépcsőház,
- szabadlépcső vagy
- átrium, nyitott folyosó, függőfolyosó.

Főszabályként csúszda, felvonó – kivéve a menekülési felvonót –, mozgólépcső, valamint 25%-nál meredekebb lejtő menekülés céljából nem vehető figyelembe. Vészletrát, vészhágcsőt menekülés céljára ipari, mezőgazdasági vagy tárolási rendeltetés esetén, valamint gépészeti helyiség, gépészeti tér esetén lehet használni.

A menekülési útvonal építményszerkezetei tűzvédelmi jellemzőinek meg kell felelniük az OTSZ táblázata⁹⁶ szerinti követelményeknek.

⁹⁶ OTSZ 2. melléklet 1. táblázata

A menekülési útvonal hő- és füst elleni védelmét, valamint az útvonal biztonsági világítással, menekülési jelekkel és menekülési útirányjelző rendszerrel történő ellátását az OTSZ vonatkozó rendelkezései szerint kell megoldani.

2.4.5. A menekülési útvonalon beépített nyílászárók

Az 50 főnél nagyobb befogadóképességű helyiség menekülésre számításba vett ajtóit, valamint az ilyen helyiségek menekülési útvonalán beépített ajtó:

- a kiürítés irányába nyíljon vagy a nyitásiránytól függetlenül menekülési útvonalon beépíthető legyen,
- a kinyithatóság szempontjából menekülési útvonalon beépíthető legyen és
- nyílásába legfeljebb 15 mm magas küszöb építhető be.

A menekülésre számításba vett, vezérléssel működő ajtók esetében a kézi erővel történő nyitást minden esetben biztosítani kell.

A menekülési útvonalon beépített ajtónál függöny, szélfogó csak úgy helyezhető el, hogy az széthúzáskor a kijáratot ne szűkítse. A függöny a padló síkját nem érheti el, belső széleit eltérő színű csíkkal kell megjelölni.

A tömegtartózkodásra szolgáló helyiség menekülésre számításba vett ajtóit és a tömegtartózkodású helyiség menekülési útvonalán beépített ajtókat egy mozdulattal nyithatóan kell kialakítani.

Az ipari, mezőgazdasági és tárolási célú építményeknél a menekülési útvonalon megengedett toló, billenő és emelkedő zsalus kapuk alkalmazása, ha azok mindkét oldalról és kézi úton 20 másodpercen belül megfelelő szélességben és magasságban biztonságosan nyithatók és az érintett helyiségben tartózkodó személyek száma 20 m²-enként az egy főt nem haladja meg.

A lakások, lakóépületek bejáratát, a lakásokhoz vezető közlekedőn beépített ajtókat abban az esetben lehet bezárni, ha valamennyi érintett személy részére biztosítják a nyitás lehetőségét.

Menekülésre szolgáló, üzemszerűen kulcsra zárt ajtó nyithatósága biztosítható kulcsdoboz elhelyezésével, ha:

- az ajtón egyetlen zárat helyeznek el, amelynek kulcsát a kulcsdoboz tartalmazza,
- a kulcsdobozt a menekülő személy számára elérhető helyen, az ajtótól legfeljebb 0,5 m távolságra helyezik el és
- az ajtón keresztül menekülő személyek száma legfeljebb 50 fő,
- az adott helyen egyetlen, menekülésre szolgáló ajtó van beépítve.

A menekülést akadályozó beléptető rendszer alkalmazása esetén biztosítani kell:

- a menekülő személy részére a beléptetési ponton az áthaladás késedelem nélküli biztosítását, az ehhez szükséges vezérlést, eszközöket és használhatóságukat,
- a beléptetési ponton a szabadrá váló útvonal szükséges szélességét, átbocsátóképességét,
- az áthaladást gátló szerkezet menekülést nem akadályozó helyzetbe
 - állását automatikusan vagy
 - állíthatóságát kézzel, legfeljebb 220 N erőigénnyel.

Az elektromos energiával működő, menekülést akadályozó beléptető rendszer az energiaellátás megszűnése esetén automatikusan álljon menekülést nem akadályozó helyzetbe.

2.4.6. A menekülésre szolgáló lépcsőház, lépcső követelményei

A menekülési útvonal függőleges szakaszát lépcsőházban, épületen kívüli szabadlépcsőn vagy menekülési útvonalnak minősülő átriumban elhelyezett és legfeljebb 48 méter hosszúságú menekülési útvonalat képező lépcsőn kell vezetni.

A menekülésre szolgáló lépcsőházat:

- abban az esetben, ha a lépcsőházból kivezető kijárat szint és az attól legtávolabbi, a lépcsőházba vezető bejárat szint között a szintmagasság legfeljebb 14 méter, hő- és füstelvezetéssel rendelkező lépcsőházként,

- más szintmagasság esetén NAK, AK, KK mértékadó kockázati osztályú épületben, önálló épületrészben, füstmentes lépcsőházként,
- MK osztályú kockázati egység menekülési útvonalát képező lépcsőház esetén természetes szellőzésű füstmentes vagy előteres túlnyomásos füstmentes lépcsőházként,
- speciális építményben az OTSZ vonatkozó fejezete⁹⁷ szerint kell kialakítani.

A szabadlépcsőt úgy kell elhelyezni, hogy a lépcső szerkezetét és a lépcső használóit a tűz (láng, hőszugárzás, füst) ne veszélyeztesse.

A tömegtartózkodásra szolgáló épület menekülési útvonalát képező, 4 méternél szélesebb lépcsőkarokat korláttal kell kettéválasztani, olyan módon, hogy a lépcsőkar egymástól elválasztott részeinek szabad szélessége 2,00-2,50 méter legyen.

Íves húzott karú vagy csigalépcső, menekülésre csak az OTSZ – ben külön meghatározott feltételekkel⁹⁸ alkalmazható.

A menekülési útvonalat képező füstmentes lépcsőházat úgy kell kialakítani, hogy a lépcsőházból

- közvetlenül,
- tűzgátló építményszerkezetekkel határolt közlekedőn keresztül vagy
- két, egymástól független menekülési útvonallal rendelkező tűzszakaszon keresztül biztonságos térbe lehessen jutni.

2.4.7. Helyiség, épületrész kiürítésének további követelményei

Kényszertartózkodásra szolgáló épület kiürítési és beavatkozási feltételeit az illetékes tűzvédelmi szakhatóság az őrzésvédelmi követelményekkel egyeztetett módon állásfoglalásban határozza meg.

Tömegtartózkodásra szolgáló helyiségek kialakítása esetén

- a tömegtartózkodásra szolgáló helyiség menekülési útvonalának a padlóburkolatból 15 mm -nél magasabb kiálló küszöb, valamint a menekülési útvonalon beépített ajtók nyílásába lépcső nem építhető be,
- tömegtartózkodásra szolgáló helyiségekből legalább két, ellentétes irányú kijáraton kell biztosítani a kiürítést.

Az OTSZ részletes követelményeket határoz meg a nézőterek, előadótermek, rendezvénytermek kialakítása során biztosítandó kiürítési, menekülési lehetőségekre, valamint az ülőhelyek kialakítási lehetőségeire.

2.4.8. A kiüríthetőség bizonyítása és igazolása

A kiürítési számítás során a vonatkozó TvMI⁹⁹ – ben meghatározott megoldásokkal az OTSZ vonatkozó követelményei és táblázata¹⁰⁰ szerinti kiürítési normaidők teljesülését kell igazolni.

Számítógépes szimuláció alkalmazása esetén ellenőrizni és igazolni kell, hogy a menekülő személyek a vizsgált épületet, épületrészt:

- a kiürítés megengedett időtartamán belül vagy
- a füstterjedés figyelembevételével biztonságosan el tudják-e hagyni.

2.5. A tűzoltó egységek beavatkozását biztosító követelmények

A tűzoltóegységek beavatkozásával kapcsolatos követelményeket az OTSZ határozza meg. A követelmények megvalósítási lehetőségeire a vonatkozó TvMI¹⁰¹ tartalmaz megoldási lehetőségeket.

⁹⁷ OTSZ XII. fejezet

⁹⁸ OTSZ 60§ (5)

⁹⁹ TvMI 1.1. 2015. 03. 05. Kiürítés

¹⁰⁰ OTSZ 7. melléklet 4. táblázata

¹⁰¹ TvMI 4.1. 2015. 03. 30. Tűzoltó egységek beavatkozását biztosító követelmények

2.5.1. Általános követelmények

A tűzoltói beavatkozás hatékonysága céljából biztosítani kell:

- az építmény akadálytalan megközelítését tűzoltó gépjárművel,
- az építmény környezetében és az építményen belül a rendeltetésnek megfelelő oltóanyag-ellátást,
- a veszélyforrások felismerésének lehetőségét,
- a tűzoltói beavatkozást segítő berendezéseket, eszközöket és azok tűzoltóság általi kezelhetőségét, továbbá
- a kockázattól függően:
 - a tűzoltóság késedelem nélküli riasztását, a megfelelően részletes tájékoztatást a tűz helyszínéről és a beavatkozást befolyásoló körülményekről,
 - az építmény környezetében a tűzoltó gépjárművek, technikai eszközök működéséhez, működtetéséhez szükséges és igénybe vehető területet és
 - a károkozás nélküli bejutást az építménybe.

2.5.2. A tűzoltási felvonulási út – és terület

A tűzoltási felvonulási út, a tűzoltási felvonulási terület megközelítésére szolgáló, megfelelő teherbírású, szilárd burkolatú, a tűzoltógépjárművek közlekedésére alkalmas út.

A tűzoltási felvonulási terület, az OTSZ - ben meghatározott, az építmények tűzoltására, mentésre szolgáló, a homlokzat előtt létesített, megfelelő teherbírású, szilárd burkolatú terület, amely a beavatkozáshoz szükséges tűzoltás technikai eszközök és a tűzoltóegységek rendeltetésszerű működésének feltételeit biztosítja.

A tűzoltó egységek vonulása és működése érdekében tűzoltási felvonulási területet és útvonalat kell biztosítani:

- 14 m szintmagasság feletti legfelső építményszintű épületek,
- a 3.000 m² – szintenkénti összesített – alapterületet meghaladó kereskedelmi, vegyes rendeltetésű épületek,
- az 5.000 fő vagy azt meghaladó befogadóképességű sportlétesítmények,
- a 300 fő összes befogadóképességet meghaladó kiskorúak oktatási intézményei vagy
- a 300 fő összes befogadóképességet meghaladó kórházak, menekülésben korlátozott személyeket ellátó intézmények esetében.

A tűzoltási felvonulási terület és útvonal kialakítását a tűzvédelmi szakhatóság a helyi adottságoknak megfelelően – saját és segítségnyújtó egységek emelőinek, gépjárműfecskeendőinek paraméterei alapján – a szakhatósági állásfoglalásában határozza meg az építési engedélyezési eljárás keretében.

A tűzoltási felvonulási terület és út lezárásának módját a tűzvédelmi hatósággal kell egyeztetni.

A tűzoltó gépjárművek közlekedésére alkalmas, a létesítmény két külön oldalhatárán álló bejáratot kell létesíteni a 30.000 m²-nél nagyobb alapterületű létesítményeknél.

A tűzoltási felvonulási terület főbb paramétereit, kialakítási követelményeit, valamint a homlokzati mentési pontok kialakítását az OTSZ¹⁰² részletesen meghatározza.

A tűzoltási felvonulási területen, valamint a tűzoltói vízszerezési helyeken gépjárműparkolót kialakítani nem lehet. Ezekben a helyeken a parkolási tilalmat táblával és a tűzvédelmi szakhatóság előírása esetén útburkolati jellel kell jelölni.

A tűzoltáshoz szükséges vízellátási követelmények szempontjából az épület tűzoltási felvonulási területétől az általános érvényű előírásokon túl legalább 1 tűzcsapnak a megközelítési útvonalon mérten legfeljebb 50 méterre kell lennie és az 50 méternél hosszabb tűzoltási felvonulási terület esetén a tűzcsapok legfeljebb 50 m-ként helyezhetők el.

¹⁰² OTSZ 66§ - 67§, és a 8. melléklet 3. táblázat

Az OTSZ¹⁰³ meghatározza azokat a helyzeteket, amelyek esetén a tűzoltási felvonulási terület nem tekinthető biztosítottnak és meghatározza az ilyen helyzetekre vonatkozó követelményeket.

2.5.3. A tűzoltáshoz szükséges oltóanyag biztosítása

2.5.3.1. A tűzoltáshoz szükséges oltóvíz mennyisége

Tűzoltás céljára a szükséges oltóvíz-intenzitást a mértékadó tűzszakasz alapterülete alapján az OTSZ táblázata¹⁰⁴ szerint kell meghatározni.

Az 1.200 m²-nél nagyobb alapterületű állattartásra szolgáló épületeknél a szükséges oltóvíz-intenzitás 1800 liter/perc.

Az oltóvizet folyamatosan – a létesítmény mértékadó tűzszakaszára – a mértékadó tűzszakaszt befogadó kockázati egység kockázati osztálya függvényében

- NAK osztály esetén legalább fél órán keresztül,
- AK osztály esetén legalább egy órán keresztül,
- KK osztály esetén legalább másfél órán keresztül,
- MK osztály esetén legalább két órán keresztül kell biztosítani.

Külön határozza meg az OTSZ a 10 MVA - nál nagyobb beépített névleges összteljesítmény feletti transzformátor állomásoknál, a kommunális hulladéklerakó szabadtéri tároló területére, valamint a mértékadó tűzszakasz teljes területére kiépített vízzel oltó berendezés esetén szükséges oltóvíz mennyiséget

A tűzoltó vízforrások, fali tűzcsapok telepítési helyét a tűzvédelmi szakhatósággal egyeztetni kell.

2.5.3.2. Az oltóvíz biztosításának módjai

A mértékadó tűzszakasz területére meghatározott vízmennyiséget vízvezetékről vagy – ha az másképp nem oldható meg – oltóvíz tározóból kell biztosítani. Oltóvízként számításba vehetők – a tűzvédelmi hatóság engedélyével – azok a nem időszakos természetes felszíni vizek (folyók, patakok, tavak) is, amelyek a védendő építménytől – a megközelítési útvonalon mérve - 200 méternél nincsenek nagyobb távolságra.

Az oltóvíz szomszédos létesítményeknél – a tűzvédelmi hatóság engedélyével – közösen is biztosítható.

Minden vízszerezési helyet úgy kell kialakítani, hogy az tűzoltó gépjárművel mindenkor megközelíthető, az előírt oltóvíz mennyiség akadálytalanul kivehető legyen az időjárástól és természetes felszíni vizek esetén a vízállástól függetlenül. A kábel- és közműalagútnál, valamint a közműfolyosóknál tűzszakaszonként két helyen kell biztosítani az oltóanyagok bejuttatásának lehetőségét.

2.5.3.3. Az oltóvíz hálózat kialakítása

Az oltóvizet biztosító vízvezeték-hálózat belső átmérőjét az oltóvíz-intenzitás és a kifolyási nyomásigény alapján, valamint a közműrendszer kialakítását figyelembe véve kell méretezni. Egyirányú táplálás esetén a vezeték legalább NA 100, körvezeték esetén pedig legalább NA 80.

A tűzvédelmi hatóság engedélyével az oltóvizet biztosító vízvezeték-hálózat a fentiekől eltérően méretezhető az 1.000 főnél kevesebb állandó lakosú településen, az OTSZ által meghatározott kitételekkel.

2.5.3.4. A tűzcsapok kialakítása

Vezetékes vízellátás létesítése esetén az oltóvizet föld feletti tűzcsapokkal kell biztosítani. Az oltóvizet biztosító vízvezeték-hálózat felújítása, átalakítása során érintett meglévő föld alatti tűzcsapokat föld feletti tűzcsapokra kell kicserélni.

¹⁰³ OTSZ 68§ -70§.

¹⁰⁴ OTSZ 8. melléklet 1. táblázat

Az oltóvizet szállító vízvezeték-hálózatban a vízkivétel szempontjából legkedvezőtlenebb tűzcsapnál, - közterületi tűzcsapok kivételével - fali tűzcsapnál 200 mm²-es kiáramlási keresztmetszetnél legalább 200 kPa (2 bar) kifolyási nyomást kell biztosítani. Ettől eltérően a 30 m szintmagasság feletti legfelső építményszintű épületek esetén a vízkivétel szempontjából legkedvezőtlenebb fali tűzcsapnál 200 mm²-es kiáramlási keresztmetszetnél 600 kPa (6 bar) kifolyási nyomást kell biztosítani. Ilyen épületekben a tűzcsapnál biztosítani kell a tűzoltó egységek számára külön egy 52-C méretű csatlakozási lehetőséget.

Az éghető folyadékot feldolgozó létesítményeknél, valamint az I. – II. tűzvesélyességi fokozatba tartozó éghető folyadékot 1.000 m³-nél nagyobb tárolási egységekben tároló tartálytelepeken, valamint azon gáztároló esetében, ahol a nyomás alatti vagy mélyhűtött robbanásveszélyes osztályba tartozó gáztároló tartály befogadóképessége meghaladja a 200 tonnát, olyan oltóvízvezeték-hálózatot kell létesíteni, amely a vízkivétel szempontjából legkedvezőtlenebb tűzcsapnál legalább 1.200 kPa (12 bar) kifolyási nyomást biztosít.

A tűzcsapok a védendő szabadtéri éghetőanyag-tároló területétől, építménytől a megközelítési útvonalon mérten 100 m-nél távolabb és – a tűzcsapcsoportok kivételével – egymáshoz 5 m-nél közelebb nem helyezhetők el. A tűzcsapok kialakításának módját és telepítési helyét a tűzvédelmi hatósággal egyeztetni kell.

A létesítményben nem szükséges tűzcsapokat kiépíteni, ha a közterület tűzcsapjai az oltáshoz szükséges vízmennyiséget biztosítják és a fenti távolság követelmények is teljesülnek.

A tűzcsapoknál a tűzoltó gépjárművek részére úgy kell felállási helyet biztosítani, hogy azok mellett legalább 2,75 m közlekedési út szabadon maradjon.

Az OTSZ követelményeket határozza meg a tűzcsap biztonsági házzal, a kupak kapocccsal, a kifolyó csomagtároló megoldásaival, a tűzcsapok további szerelvényeivel valamint a földalatti tűzcsap használhatóságával kapcsolatosan.

2.5.3.5. A fali tűzcsapok kialakítása

Vezetékes vízellátás esetén – a legfeljebb 14 méter legfelső padlószint magasságú lakóépületek kivételével – fali tűzcsapot is kell létesíteni:

- ahol azt jogszabály előírja
- egynél több szintes gépjármű tárolók esetében vagy
- a MK osztályba tartozó 200 m²-nél, a KK osztályba tartozó 500 m²-nél, és az AK osztályba tartozó 1.000 m²-nél nagyobb alapterületű kockázati egységekben.

Nem kell fali tűzcsapot létesíteni a nyitott vagy részben nyitott építményekben, a hűtőházak hűtött tereiben, az állattartásra szolgáló épületekben, valamint az ömlesztett terménytároló épületek tároló részein.

Nem létesíthető fali tűzcsap azokban a tűzszakaszokban, ahol a víz használata életveszélyt, tüzet, robbanást okozhat vagy a tűz terjedését elősegítheti.

A fenti helyeken, továbbá ahol a víz nem alkalmas az építményben keletkező tűz oltására, a fali tűzcsap helyett az ott lévő anyag oltására alkalmas – a tűzvédelmi hatósággal egyeztetett – tűzoltó berendezést, eszközt, készüléket, felszerelést és anyagot kell a helyszínen készenlétben tartani.

Füstmentes lépcsőházakban és előtérükben fali tűzcsap nem helyezhető el

A fali tűzcsap - hálózatot az OTSZ vonatkozó táblázata¹⁰⁵ szerint kell kialakítani, méretezni.

A fali tűzcsapokat úgy kell elhelyezni, hogy azok a legtávolabbi hely oltását is tudják biztosítani (a megközelítési utat tömlőfektetési nyomvonalon kell figyelembe venni), valamint a fali tűzcsapok lefedjék a tűzszakasz teljes területét. Egy helyiségen belül 5 m vízszögletű figyelembe vehető, ha azt építményszerkezet vagy beépített bútor, berendezés nem akadályozza. A fali tűzcsapok elhelyezésénél figyelembe kell venni, hogy a fali tűzcsap csak az adott tűzszakasz védelmét biztosíthatja, másik tűzszakasz védelmére nem tervezhető be.

¹⁰⁵ OTSZ 8. melléklet 2. táblázat

A fali tűzcsapok létesítésekor a kifolyási nyomás szempontjából legkedvezőtlenebb helyen az ellenőrzésre szolgáló nyomásmérőt kell elhelyezni. A fali tűzcsapok használatbavétele előtt a kivitelező köteles nyomáspróbát és teljesítménymérést – az egyidejűség figyelembevételével – végezni vagy végeztetni és annak eredményét a tűzvédelmi szakhatóság részére igazolni.

Az OTSZ hatálybalépése előtt létesített száraz felszálló tűzivíz vezetékét időszakosan továbbra is felül kell vizsgáltatni, azt elbontani csak akkor lehet, ha helyette nedves fali tűzcsap hálózat épül ki. A meglévő száraz felszálló tűzivíz vezeték a tűzvédelmi hatóság engedélyével átalakítható, az OTSZ – ben meghatározott szempontok szerint.

2.5.3.6. Az oltóvíz tározók

Az oltóvíz biztosítására – ha az más módon nem oldható meg – **önálló víztárolót** (medencét, tartályt) kell létesíteni. A víztároló befogadóképessége nem lehet kisebb 30 m³-nél, alsó szintje pedig legfeljebb 7 m-rel lehet mélyebben a talajszintnél.

A víztároló és a védeni kívánt építmény, szabadterület közötti távolság – a megközelítési úton mérve - nem haladhatja meg a 200 métert.

Oltóvízként figyelembe vehető:

- a **hűtőtorony vízmedencéjének** vagy az egyéb, **technológiai víznek** – a tűzoltásra való felhasználás miatt – a technológiai berendezésben veszélyt nem előidéző vagy
- a **település közüzemi vízműve víztárolójának** tűzoltási célra biztosított vízmennyisége is, ha azokon a tűzoltóság járműveinek csatlakozására megfelelő vízkivételi lehetőség van kiépítve.

A tűzoltási célra figyelembe vehető víztározót az OTSZ – ben meghatározott számú és kialakítású szívócsővezetékkel kell ellátni.

A vízszerszési helyet úgy kell kiépíteni, hogy az tűzoltó gépjárművel mindenkor megközelíthető és az oltóvíz – a vízállástól függetlenül – mindig akadálytalanul kiemelhető legyen.

2.5.4. A tűzoltósági kulcsszéf

A tűzoltósági kulcsszéf, a beépített tűzjelző berendezés részegysége, amely biztosítja a tűzoltósági beavatkozás során az épületbe és annak helyiségeibe történő akadálytalan bejutást.

Ha az épület területén beépített tűzjelző berendezés létesül, kulcsszéfeket kell telepíteni:

- a 10.000 m²-nél nagyobb alapterületű ipari, mezőgazdasági, termelő, tároló és feldolgozó létesítmények esetében,
- bármely rendeltetésű, 30 méter feletti szintmagasságú épületben,
- a 6.000 m²-nél nagyobb alapterületű közösségi épületekben,
- a 10.000 m²-nél nagyobb alapterületű kereskedelmi épületekben, logisztikai központokban,
- a 10.000 m²-nél nagyobb alapterületű műemlék és nemzeti értékek elhelyezésére szolgáló épületekben, valamint
- ott, ahol a tűzvédelmi szakhatóság előírja a roncsolás mentes bejutás érdekében,

2.5.5. A tűzoltósági beavatkozási központ

A tűzoltósági beavatkozási központ, olyan helyiség, amelyből a tűzoltói beavatkozáshoz szükséges és azt elősegítő tűzvédelmi berendezések vezérelhetők, az épület-felületei rendszereken keresztül a tűzvédelmi berendezések üzemállapota figyelemmel kísérhető.

A tűzvédelmi szakhatóság által meghatározott létesítményekben tűzoltósági beavatkozási központot kell kialakítani.

2.5.6. A tűzoltósági rádióerősítő

A KK és az MK kockázati osztályba tartozó épületek használatbavételi eljárása során vizsgálni kell a kárelhárítás során együttműködő szervek rádióforgalmazási feltételeinek megfelelőségét. A létesítmény rádiós ellátottságát, annak megfelelőségét – a létesítmény használatba vételét megelőzően – az illetékes katasztrófavédelmi szerv a rádió távközlési rendszer szolgáltatójával együtt ellenőrzi. A KK és az MK kockázati osztályba tartozó épületekben a hivatásos tűzoltó egységek által használt mindenkori rádió távközlési rendszer vonatkozásában a beltéri kézi rádiós

ellátottságot, azaz a kézi rádió berendezés számára az üzemszerű állapotot biztosító berendezés kiépítését a beruházónak, a folyamatos működtetéshez szükséges feltételeket az üzemeltetőnek kell biztosítania.

2.5.7. A tűzoltó felvonó

A tűzoltó felvonó, tűz esetén kizárólag a tűzoltóság által használható biztonsági felvonó.

Tűzoltó felvonót kell létesíteni

- magas épületben,
- 3-nál több pinceszinttel rendelkező épületben vagy
- ahol a tűzvédelmi szakhatóság előírja a tűzoltói beavatkozás biztosítása érdekében.

A tűzoltó felvonó elhelyezését egyeztetni kell a tűzvédelmi szakhatósággal.

2.5.8. A tűzoltók, napelemek veszélyei elleni védelme

A napelemtábla közvetlen közelében elektromos távkioldású és kézi lekapcsolási lehetőséget kell kialakítani. A távkioldó egység kapcsolóját az építmény elektromos főkapcsolója közvetlen közelében kell elhelyezni. A kapcsoló felett „napelem áramtalanítás” feliratot kell elhelyezni. Abban az esetben, ha az épület homlokzatán helyezik el a napelemet, az épületre vonatkozó homlokzati tűzterjedési határértéket kell teljesíteni. Napelemes tetőcserép esetén a héjalásokra vonatkozó tűzvédelmi követelményeket kell teljesíteni.

2.6. A hő és füst elleni védelem

A hő és füst elleni védelem a tűz esetén fejlődő hő és füst terjedését korlátozó, az elvezetését és a füstmentesítést biztosító megoldások összessége. **A hő- és füstelvezetés** a védett helyiségbe jutó vagy ott keletkező hő és füst szabadba vezetését biztosító megoldások összessége. **A hő- és füstelvezető szerkezet** olyan szerkezet, amely tűz esetén nyitott állapotában lehetővé teszi a hő és füst természetes úton történő kiáramlását a szabadba. **A hő- és füstelvezető berendezés** olyan berendezés, amely tűz esetén a hő és füst szabadba áramlását gépi úton, kényszeráramoltatással biztosítja. **A füstmentesítés** a védett helyiségbe a füst veszélyes mértékű bejutását meggátló megoldások összessége,

Az OTSZ **alapkövetelményként** határozza meg, hogy a tűz során fejlődő hő és füst káros hatásai miatt hő és füst elleni védelemmel biztosítani kell:

- a menekülő személyek védelmét,
- a tartószerkezetekre ható hőterhelés csökkentését,
- a tűzfészek észlelhetőségét és legalább egy irányból való megközelíthetőségét és
- a beruházó döntése, kockázatvállalása függvényében az értéktárgyak védelmét.

A hő – és füst elleni védelem megvalósítási lehetőségeire a vonatkozó TvMI¹⁰⁶ tartalmaz megoldási lehetőségeket.

2.6.1. Általános követelmények

Hő- és füstelvezetést kell létesíteni:

- 1.200 m²-nél nagyobb alapterületű helyiségben,
- tömegtartózkodásra szolgáló helyiségben,
- menekülési útvonalon (a füstmentes lépcsőház, a füstmentes lépcsőházi előtér és a tűzgátló előtér kivételével),
- 100 m²-nél nagyobb alapterületű pinceszinti helyiségekben,
- fedett átriumokban,
- ott, ahol a rendeltetés alapján az OTSZ előírja,
- speciális építmény esetén a XII. fejezet alapján vagy
- ott, ahol a rendeltetés és a füstfejlődés jellemzői alapján, a kiürítés és a tűzoltó beavatkozás feltételeinek biztosítása céljából a tűzvédelmi szakhatóság előírja.

¹⁰⁶ TvMI 3.1. 2015. 03. 05. Hő – és füst elleni védelem

Az OTSZ tételesen felsorolja, hogy a fentiekől eltérően, hol nem kötelező hő- és füstelvezetést létesíteni.

Füstmentesítést kell létesíteni:

- a több pinceszintet kiszolgáló lépcsőházban,
- ahol a tűzvédelmi szakhatóság a rendeltetés és a füstfejlődés jellemzői alapján, a kiürítés és a tűzoltó beavatkozás feltételeinek biztosítása céljából előírja vagy
- ahol az OTSZ a rendeltetés alapján vagy a kiürítés biztosítása céljából előírja.

2.6.2. A hő – és füstelleni védelem működtetése, vezérlése

A hő- és füstelvezetés és a füstmentesítés kézi működtetését biztosítani kell

- lépcsőház esetében a lépcsőházba nyíló, a menekülésre szolgáló ajtók külső oldala mellett, a menekülés valamennyi irányából észlelhető helyen és a lépcsőház kijárat szintjén a lépcsőházból kivezető, menekülésre szolgáló ajtó külső vagy belső oldala mellett, továbbá
- egyéb esetben a tűzvédelmi szakhatósággal egyeztetetten úgy, hogy a menekülés irányából észlelhető helyen.

A tűzvédelmi szakhatóság a kiürítés és a tűzoltói beavatkozás feltételeinek biztosítása céljából előírhatja:

- a kézi nyitást, távnyitást követő visszazárás és újranyitás kiépítését és
- tűzoltósági vezérlőpanel kialakítását.

Beépített tűzjelző berendezéssel védett helyiség hő és füst elleni védelmének eszközeit a beépített tűzjelző berendezésnek vezérelnie kell. A vezérlés nem aktiválódhat kézi jelzésadó jelére abban az esetben, ha a kézi jelzésadó jele nem szolgáltat egyértelmű, a hő és füst elleni védelem megfelelő működéséhez szükséges információt. Beépített tűzoltó berendezéssel ellátott helyiségben a beépített tűzjelző berendezés általi vezérlést a tűzoltó berendezés hatékony működését nem korlátozó módon kell biztosítani.

2.6.3. A hő- és füstelvezetés biztosítása

A hő- és füstelvezetés biztosítható

- Természetes (gravitációs) úton hő- és füstelvezető szerkezettel,
- gépi úton hő- és füstelvezető berendezéssel vagy
- a természetes és a gépi megoldás kombinációjával.

A szellőző berendezés hő- és füstelvezetés céljára történő alkalmazására az OTSZ kritériumokat határoz meg.

A hő- és füstelvezetés megfelelőségét az OTSZ – ben meghatározott esetekben számítással kell alátámasztani.

Természetes hő- és füstelvezetés legkisebb mértékét az OTSZ vonatkozó táblázata¹⁰⁷ szerint vagy számítással kell megállapítani. Az OTSZ részletesen meghatározza, hogy a számítás esetén milyen paraméterek teljesülését kell igazolni.

Gépi hő- és füstelvezetés esetén a szükséges elszívási teljesítmény $2 \text{ m}^3/\text{s}$ a gravitációs füstelvezetéshez tartozó hatásos nyílásfelület minden m^2 -ére számítva.

2.6.4. A hő- és füstelvezető szerkezet követelményei

Az OTSZ követelményeket határoz meg a hő- és füstelvezető szerkezet anyagának tűzvédelmi osztályára, a nyitás megbízhatóságára, szélterelőire, a külső szívóhatással és hővel szembeni ellenállásra, égve csepegési tulajdonságokra. A nyithatóság tekintetében követelmények vannak hó terhelés és alacsony belső hőmérséklet esetére is.

A hő- és füstelvezető szerkezet átfolyási tényezőjét vizsgálattal kell megállapítani. Meglévő épület, épületrész füstelvezetésének létesítésénél, átalakításánál, felújításánál alkalmazható az OTSZ táblázata¹⁰⁸, de a tűzvédelmi szakhatósággal egyeztetni kell.

¹⁰⁷ OTSZ 9. melléklet 1. táblázat

A hő- és füstelvezető berendezés követelményei

A füstelszívó ventilátor és a füstelvezető légszűrő követelményét az OTSZ vonatkozó táblázata¹⁰⁹ tartalmazza. A füstelvezető légszűrő és függesztő-tartószerkezetei a tűz esetén fellépő hőtágulás felvételére alkalmasak legyenek. Az egyes füstelvezető ventilátorok elszívó teljesítményét az építmény sajátosságai figyelembe véve kell méretezni. A hő- és füstelvezetést légszűrővel biztosító kialakítás esetén alkalmazni kell a füstelvezetés és a légpótlás követelményeit.

2.6.5. A füstszakaszolás követelményei

A hő- és füstelvezetéssel érintett helyiségben füstszakaszokat kell létesíteni, ha

- közlekedő, folyosó esetén a menekülésre számításba vett útvonal legnagyobb hosszúsága meghaladja a 40 métert vagy
- egyéb helyiség esetén annak alapterülete meghaladja az 1.600 m²-t vagy hosszúsága a 80 m-t.

A menekülésre számításba vett útvonal a menekülés során a füstszakaszba lépés helyétől a füstszakaszból kilépés helyéig tart.

Az OTSZ elhatárolás, méret, tűzállóság és más műszaki követelményeket¹¹⁰ határoz meg a füstszakaszokra vonatkozóan.

A füstszakasz füstgyűjtő terébe anyag-, terméktárolás akkor tervezhető, létesíthető, ha

- a füstgyűjtő tér maradék térfogata és a füstelvezetés teljesítménye számítással igazolt módon biztosítja a hő és a füst elvezetését és
- a füstgyűjtő tér hőmérséklete számítással igazolt módon nem emelkedik 150 C° fölé vagy a helyiség teljes területe ESFR sprinkler berendezéssel védett.

A füstszakasz határon alkalmazható ajtóra az OTSZ minősítési követelményeket állapít meg.

2.6.6. A légpótlás követelményei

A gravitációs légpótlás mértéke megegyezik a gravitációs füstelvezetés táblázatában¹¹¹ előírt mértékkel. A gépi légpótlás mértéke a gépi füstelvezetés előírt legkisebb mértékének 90-100 %-a. Az OTSZ követelményeket állapít meg a légpótlás méretezésére, a légpótlást biztosító ventilátorra, a légszűrőre, gépi szellőzés esetén a levegő belépési sebességére, valamint a légpótló szerkezet esetén annak átfolyási tényezőjének meghatározására.

2.6.7. A beépítési hely követelményei

A füst szabadba vezetésének helyét úgy kell megválasztani, hogy a kijutó füst:

- ne veszélyeztesse
 - a menekülési útvonalakat,
 - a hő- és füstelvezetéshez szükséges légpótlást,
 - a füstmentesítés légellátását,
 - a tűzoltó beavatkozást,
 - a szomszédos épületekben, tűzszakaszban tartózkodókat és
- ne idézzen elő másodlagos gyújtási veszélyt.

A füstmentesítés és a légpótlás légbevezetésének helyét úgy kell megválasztani, hogy ezeken a helyeken keresztül a füst nem kerülhet vissza az épületbe vagy visszakerülése, visszaszívása elkerülhető legyen.

Az OTSZ követelményeket határoz meg a hő – és füstelvezető szerkezetek és a légpótlás beépítésére vonatkozóan.

¹⁰⁸ OTSZ 9. melléklet 2. táblázata

¹⁰⁹ OTSZ 9. melléklet 3. táblázat

¹¹⁰ OTSZ 93§.

¹¹¹ OTSZ 9. melléklet 1. táblázat

2.6.8. A füstmentesítés követelményei

A lépcsőház füstmentesítését természetes átszellőzéssel vagy gépészet útján a lépcsőházba juttatott levegő túlnyomásával kell biztosítani.

A természetes szellőzésű füstmentes lépcsőház légtere tűz esetén a lépcsőház talajszint feletti valamennyi szintjén:

- a lépcsőházi alapterület legalább 20%-át elérő, de minimum 4 m² összefüggő nyitott felülettel vagy
- a fentiek szerinti felülettel kialakított, nyitott füstmentes előtéren át kapcsolódik a külső szabad légtérhez.

Az ilyen lépcsőház közlekedő felőli nyílásától mért 3 méteres távolságon belül homlokzati nyílászáró nem lehet.

A túlnyomásos füstmentes lépcsőház gépészetének:

- valamennyi lépcsőházi nyílászáró csukott állapota esetén 50±10 % Pa relatív túlnyomást,
- egy nyitott lépcsőházi ajtó esetén 10 Pa túlnyomást,
- a lépcsőház méretezése során meghatározott darabszámú menekülésre szolgáló lépcsőházi nyílászáró nyitott állapota esetén a nyitott nyílászárók keresztmetszetében legalább 1 m/s sebességű légáramlást kell biztosítani.

Előteres túlnyomásos füstmentes lépcsőház esetén a relatív túlnyomás mértéke a lépcsőházban az előtérhez viszonyítva 50±10% Pa, az előtérben 10-15 Pa.

A lépcsőházi gépészet megengedett reakcióideje az előírt jellemzők biztosítására a bekapcsolásnál, majd a működés során bekövetkező nyomásesés vagy nyomásemelkedés esetén legfeljebb 3 másodperc lehet.

2.6.9. A füstmentes lépcsőházi helyiségkapcsolatok, nyílászárók követelményei

A füstmentes lépcsőházban kizárólag kézi vagy automatikus tűzeseti vezérléssel ellátott felvonót lehet elhelyezni. A füstmentes lépcsőházhoz és előtéréhez akkor csatlakozhat felvonó aknája, ha más helyiségbe nem nyílik aknaajtó.

A természetes szellőzésű füstmentes lépcsőház legfeljebb egy pinceszintet szolgálhat ki. Több pinceszintet kiszolgáló lépcsőház és a pinceszinti helyiségek között túlnyomásos füstmentes előteret kell kialakítani, amelyben tűz esetén 20-25 Pa túlnyomást kell biztosítani.

A füstmentes lépcsőházhoz és a füstmentes előtérhez az OTSZ táblázatában¹¹² foglalt helyiségek nyílhatnak, az ott meghatározott nyílászárókkal.

A túlnyomásos füstmentes lépcsőház és a túlnyomásos füstmentes előtér ajtónak nem minősülő nyílászáróját úgy kell kialakítani, hogy az

- tűz esetén automatikusan csukódjon vagy
- állandóan zárt állapotú legyen és csak segédeszközzel legyen nyitható.

A túlnyomásos füstmentes lépcsőház és a túlnyomásos füstmentes előtér menekülésre szolgáló nyílászáróinak használatát a kialakuló túlnyomás nem akadályozhatja, a nyitáshoz szükséges erő kifejtés nem haladhatja meg a 100 N-t.

2.7. A villamos és villámvédelmi berendezések általános tűzvédelmi követelményei

A villamos, a villámvédelmi és elektrosztatikus feltöltődés elleni védelem tűzvédelmi követelményeit az OTSZ határozza meg. A követelmények teljesítésére alkalmas megoldásokat a vonatkozó TvMI¹¹³ tartalmaz.

¹¹² OTSZ 9. melléklet 5. táblázat

¹¹³ TvMI 7.1. 2015.03. 05. Villamos berendezések villámvédelem és elektrosztatikus feltöltődés elleni védelem

2.7.1. A kiefeszültségű erősáramú villamos berendezések tűzvédelmi létesítési követelményei

A villamos berendezések létesítésére vonatkozó villamos szakmai műszaki követelményeken túl az OTSZ XIII. fejezete foglalkozik a kiefeszültségű¹¹⁴ erősáramú villamos berendezésekre vonatkozó **tűzvédelmi létesítési követelményekkel**.

Az OTSZ rendelkezései szerint az építmény minden, központi normál és biztonsági tápforrásról táplált villamos berendezését, valamint a központi szünetmentes energiaforrásokat úgy kell kialakítani, hogy az építmény egésze egy helyről lekapcsolható legyen. Az építményrészek külön lekapcsolásának szükségességét és kialakítását a tűzvédelmi szakhatósággal egyeztetni kell.

A tűzeseti lekapcsolást úgy kell kialakítani, hogy a tűzeseti beavatkozás során a tűzeseti fogyasztók csoportjai külön legyenek lekapcsolhatóak, működtetésük az egyéb áramkörök lekapcsolása esetén is biztosítható legyen.

A több tűzszakaszon áthaladó vezetékrendszert úgy kell kialakítani, hogy a tűzeseti lekapcsolással érintett tűzszakaszban beavatkozó tűzoltót áramütés ne veszélyeztesse.

A csoportosan elhelyezett villamos kapcsolók, főkapcsolók és túláramvédelmi készülékek rendeltetését, továbbá a kapcsolók ki- és bekapcsolt helyzetét jelölni kell.

Az OTSZ külön szempontrendszert tartalmaz arra az esetre, ha, a KK és az MK osztályba tartozó épület villamosenergia-ellátását középvezültségű rendszer – az épületben több szinten áthaladó középvezültségű kábel és több szinten elhelyezett transzformátor – biztosítja.

2.7.1.1. A tűzeseti fogyasztók működőképessége

A tűzeseti fogyasztók létesítése, beépítése, kialakítása során biztosítani kell, hogy azok tűz esetén a működőképességüket az OTSZ táblázatában¹¹⁵ meghatározott időtartam és a teherhordó falra vonatkozó tűzállósági teljesítmény-követelmény időtartama közül a kisebb időtartamig megtartsák.

A működőképesség-megtartás megvalósulására az OTSZ többféle szempont érvényesítését határozza meg.

Biztonsági tápforrást kell alkalmazni

- MK mértékadó kockázati osztályú építmények, önálló épületrészek tűzeseti fogyasztóinak ellátására,
- létfontosságú rendszerelemek,
- fekvőbeteg-ellátásra szolgáló intézmény és
- előkészítés nélkül menthető személyek lakóotthona, oktatási intézménye esetén.

A normál és a biztonsági tápforrás közötti átállás megengedett időtartama:

- biztonsági világítás és menekülési jelzések esetén 1 másodperc,
- egyéb tűzeseti fogyasztók esetén 90 másodperc.

Tűzeseti fogyasztó biztonsági tápellátására gázmotor nem alkalmazható.

2.7.2. A villámvédelem követelményei

Az építmények villámcsapások hatásaival szembeni védelmét a rendeltetés figyelembevételével az emberi élet elvesztésének, a közszolgáltatás kiesésének és a kulturális örökség elvesztésének kockázata szempontjából kell biztosítani.

Az új építmény, valamint a meglévő építmény rendeltetésének megváltozása során, vagy annak az eredeti alapterület 40%-át meghaladó mértékű bővítése esetén a villámvédelmet norma szerinti¹¹⁶ villámvédelemmel (jelölése: NV) kell biztosítani.

A meglévő, nem norma szerinti¹¹⁷ villámvédelem megfelelő karbantartás és felülvizsgálat mellett továbbra is alkalmazható, esetleges bővítésének meg kell felelnie a villámvédelem létesítésekor

¹¹⁴ váltakozó áram esetén 1000 V-nál, egyenáram esetén 1500 V- nál nem nagyobb feszültségű

¹¹⁵ OTSZ 11. melléklet 1. táblázat

¹¹⁶ MSZ EN 62305

¹¹⁷ MSZ 274 , illetve a vonatkozó korábbi OTSZ előírások

vagy az utolsó felülvizsgálatakor érvényes műszaki követelménynek. Ha viszont a meglévő építmény eredetileg nem norma szerinti villámvédelmét norma szerintivé alakítják át, akkor arra a NV követelményeket kell alkalmazni.

A villámcsapások hatásával szembeni védelmet megfelelőnek kell tekinteni, ha:

- ha az OTSZ – ben meghatározottnál kisebbek a villámvédelmi kockázatelemzéssel meghatározott, egy évre vetített kockázatok,
- ha az OTSZ vonatkozó mellékletében¹¹⁸ foglalt építmények villámvédelme megfelel az ott leírtaknak, és
- ha az ideiglenes építmény villámvédelmi intézkedései az OTSZ vonatkozó követelményeinek megfelelnek.

Kötelező villámvédelmi berendezést létesíteni az OTSZ vonatkozó mellékletében¹¹⁹ megjelölt építmények esetében, az ott meghatározott védelmi szint biztosításával, továbbá abban az építményben, ahol a villámcsapások hatásaival szembeni védelem csak így biztosítható. Amennyiben az OTSZ táblázatában szereplő védelmi szinthez képest a vonatkozó műszaki követelmény szigorúbb védelmi szintet állapít meg, akkor a szigorúbb követelményt kell alkalmazni.

Nem kötelező villámvédelmi berendezést létesíteni a 10 m-nél nem nagyobb gerincmagasságú,

- egy lakóegységet vagy csak egymás mellett elhelyezett lakóegységeket tartalmazó lakóépületben,
- legfeljebb 400 m² alapterületű, egymás felett elhelyezett lakóegységeket tartalmazó lakóépületben, ha a tető anyaga A1 - A2 tűzvédelmi osztályba tartozik, vagy
- a legfeljebb 200 m² alapterületű- az OTSZ kötelezésre vonatkozó táblázatában nem szereplő - közösségi épületen.

Kötelező villámvédelmet kialakítani az ideiglenes építményeknél, felvonulási és építési területek építményeinél, - alacsonyabb kockázati elvárásokkal - amelyeknél az építmény fennállási ideje április 1. és október 31. közötti időszak bármely napjára esik. Az ideiglenes építmények villámvédelmének biztosítására üzemeltetési, használati vagy munkautasítást kell készíteni.

A villámvédelem létesítési követelményeinek kielégítéséhez a vonatkozó TvMI¹²⁰ megoldási lehetőségeket tartalmaz.

2.7.3. Az elektrosztatikus feltöltődés elleni védelem

Azokon a területeken, szabadtereken, robbanásveszélyes zónákban, ahol robbanásveszélyes osztályba tartozó anyagokat állítanak elő, dolgoznak fel, használnak, tárolnak vagy forgalomba hoznak és az elektrosztatikus feltöltődés tüzet vagy robbanást okozhat, elektrosztatikus feltöltődés elleni védelmet kell biztosítani. A tervezés és kivitelezés során az elektrosztatikus gyújtás megakadályozása érdekében dokumentált védelmi intézkedéseket kell végrehajtani és meg kell határozni az elektrosztatikai kockázatot.

A villamos tervezés és kivitelezés során biztosítani kell az elektrosztatikai földelések megfelelő biztonságú és minőségű kialakítását. Antisztatikus burkolatokat kell kialakítani az elektrosztatikai célú potenciálkiegyenlítések számára minden olyan helyen, ahol az elektrosztatikus kisülés nem engedhető meg.

Az elektrosztatikus feltöltődés elleni védelem akkor megfelelő, ha a tervezést, létesítést, üzemeltetést, és karbantartást a vonatkozó műszaki követelmény¹²¹ szerint vagy azzal legalább egyenértékű biztonságot nyújtó módon végzik és az elektrosztatikus feltöltődés elleni védelmet a felülvizsgáló megfelelőnek minősíti.

¹¹⁸ 12. melléklet

¹¹⁹ 12. melléklet

¹²⁰ TvMI 7.1. 2015.03. 05. Villamos berendezések villámvédelem és elektrosztatikus feltöltődés elleni védelem

¹²¹ MSZ EN 61340

2.7.4. Biztonsági világítás, biztonsági jelzések és menekülési útirányt jelző rendszer

2.7.4.1. Biztonsági világítási és jelölési követelmények

Biztonsági világítást kell létesíteni:

- KK és MK osztályú épület menekülési útvonalán,
- óvoda, iskola, gyermekjóléti, gyermekfoglalkoztató, kényszertartózkodásra szolgáló intézmény menekülési útvonalán,
- átmeneti védett térben és a tűzoltó egységek részére a helyiség megközelítésére használt útvonalon,
- biztonsági felvonó előterében,
- tűzoltósági beavatkozási központban,
- tűzeseti leválasztó főkapcsolót tartalmazó helyiségben,
- tűzjelző központ helyiségében,
- beépített tűzoltó berendezés elzáró szerelvényét tartalmazó helyiségben és megközelítési útvonalán,
- 300 fő feletti befogadóképességű helyiségben,
- ahol az OTSZ előírja és
- ahol a tűzvédelmi szakhatóság a menekülés biztosítása érdekében előírja.

Kívülről vagy belülről megvilágított **magasan, vagy** ha nem lehetséges, **középmagasan elhelyezett menekülési jeleket kell** létesíteni:

- az AK, KK és MK osztályú épület menekülési útvonalán vagy
- a 100 fő feletti befogadóképességű helyiségben.

Alacsonyan telepített menekülési jeleket kell létesíteni – a füstmentes lépcsőházak kivételével – a magasan telepített biztonsági jelek kiegészítéseként:

- az 1.000 fő feletti befogadóképességű helyiség menekülési útvonalán vagy
- ahol azt az OTSZ előírja.

A menekülési jelek megvilágításának a használat időtartama alatt folyamatos üzeműnek kell lennie abban az épületrészben, ahol a menekülő személyek nem rendelkeznek helyismerettel.

Pánik elleni világítást kell létesíteni:

- tömegtartózkodásra szolgáló helyiségben és
- a nem menthető vagy előkészítéssel menthető személyek elhelyezésére szolgáló helyiségekben.

Menekülési útirányt jelző rendszert kell létesíteni

- 3.000 fő feletti befogadóképességű helyiség menekülési útvonalán és
- ott, ahol a tűzvédelmi szakhatóság a menekülés biztosítása, a füstfejlődés jellemzői alapján előírja.

A biztonsági jel lehet kívülről vagy belülről megvilágított vagy utánvilágító jel, amely legalább a vonatkozó műszaki követelményben meghatározott ideig alkalmas a céljának megfelelő fény kibocsátására.

Kívülről vagy belülről megvilágított vagy **utánvilágító tűzvédelmi jelekkel kell** megjelölni:

- az elhelyezett tűzoltó készülékeket,
- fali tűzcsapokat, tűzcsapszerelvény-szekrényeket, a száraz oltóvízvezeték betáplálási és vízkivételi pontjait,
- bármely tartózkodási helyről nem látható tűzjelző kézi jelzésadókat,
- kézi indítású tűzoltó-technikai termékek kezelő szerkezeteit és
- beépített tűzoltó berendezés oltóközpontjainak bejáratát.

A helyiség bejáratánál, a helyiségben vagy az érintett szabadtéren kívülről vagy belülről megvilágított vagy **utánvilágító tiltó jellel kell** jelölni:

- a gyújtóforrás alkalmazásnak és az adott területre vitelének tilalmát,
- a dohányzás tilalmát és
- a vízzel oltás tilalmát.

A robbanásveszélyre figyelmeztető, valamint a fenti figyelmeztető és tiltó rendelkezéseket tartalmazó biztonsági jeleket a 20 m²-nél kisebb helyiségben elegendő csak azok bejáratánál elhelyezni.

Megfelelő biztonsági jellel kell figyelmeztetni

- a 20 liternél/kilogrammnál több robbanásveszélyes anyag jelenlétére,
- a radioaktív anyag jelenlétére és
- az épület főbejárata mellett kívülről a napelem jelenlétére.

A közművek főelzáró szerelvényeinek helyét az építmény főbejáratánál jelezni kell.

Az építményekben a biztonsági jeleket azok használatbavételi eljárásáig ki kell alakítani.

Az OTSZ meghatározza a jelölések elhelyezésére és kialakítására vonatkozó részletes követelményeket a tűzvédelmi eszközökre, az épület szintszámának jelölésére, a tűzgátló ajtók, füstgátló ajtók jelölésére, a vészkijáratú ajtók jelölésére, a felvonók jelölésére, **a feliratok idegen nyelven történő elhelyezésére.**

A menekülési jelek telepítésénél minden esetben figyelembe kell venni a helyiség belmagasságát, valamint az ott található anyagok füstfejlesztő képességét.

Fontos követelmény, hogy az épület átalakítása, felújítása, átépítése, kijáratú útvonalak időleges vagy tartós használaton kívül kerülése esetén **a téves jelzést adó menekülési jelek** működését szünteteltetni kell. Amennyiben a biztonsági jel kikapcsolt állapotában is hordoz információt, az ne legyen látható.

2.8. A beépített tűzjelző és tűzoltó berendezések létesítési szabályai

2.8.1. A beépített tűzjelző és tűzoltó berendezések létesítésének közös szabályai

Beépített tűzjelző berendezést, illetve beépített tűzoltó berendezést kell létesíteni:

- az OTSZ *mellékletében*¹²² meghatározott esetekben, vagy
- ahol azt a fennálló veszélyhelyzetre, az építmény nemzetgazdasági, műemlékvédelmi vagy adatvédelmi jellegére, az építményben tartózkodók biztonságára, a tűzoltóság vonulási távolságára, valamint a létfontosságú rendszerelem védelmére tekintettel a tűzvédelmi hatóság előírja.

A beépített tűzvédelmi berendezés létesítéséhez, használatbavételéhez, meglévő berendezés bővítéséhez, átalakításához, megszüntetéséhez főszabály szerint **a tűzvédelmi hatóság engedélyét kell kérni, kivéve, ha** a meglévő berendezés átalakítása, bővítése, megszüntetése esetén a tűzvédelmi hatóság az engedély **szükségtelenségéről írásban nyilatkozik.** Az üzembe helyezési eljárást ilyen esetben is le kell folytatni. Az engedélyezési eljárás szabályait BM rendelet¹²³ határozza meg.

A berendezés gyártója, a gyártó meghatalmazott képviselője, az importőr vagy a forgalmazó köteles a berendezés használatához, ellenőrzéséhez, felülvizsgálatához, karbantartásához szükséges információkat, teljesítménynyilatkozatokat és iratokat a megrendelő vagy képviselője részére biztosítani.

Az OTSZ meghatározza **a tűz- és hibaátjelzés** kötelező eseteit, miszerint az állandó felügyelet biztosítása mellett, a tűzjelzést automatikus átjelzéssel kell továbbítani az első fokú tűzvédelmi hatóság által meghatározott helyre az alábbi esetekben:

- 30 méter feletti legfelső használati szintű épületből,

¹²² OTSZ 14. melléklet

¹²³ 73/2015. (XII. 21.) BM rendelet a beépített tűzjelző, illetve tűzoltó berendezések létesítésének, használatbavételének és megszüntetésének engedélyezésére irányuló hatósági eljárás részletes szabályairól,

- fekvőbeteg ellátásra szolgáló intézményből,
- felszín alatti vasútvonal alagútjából és állomásából.

A tűzvédelmi hatóság olyan távfelügyeleti szolgáltatóhoz történő tűzátjelzést fogad el, amelyik képes a tűzátjelzéseket a **katasztrófavédelem központi tűzátjelzést fogadó központjába** továbbítani és arra megállapodással rendelkezik. Az országos tűzátjelzést fogadó rendszer üzemeltetéséhez kapcsolódó szabályokat BM OKF főigazgatói intézkedés¹²⁴ határozza meg.

A beépített tűzjelző berendezés, beépített tűzoltó **berendezés kezelését** megfelelő jogosultsággal rendelkező, képesített személy végezheti. Az üzemeltetést végző személy szükség szerinti oktatásának megtörténtét rögzíteni kell a berendezés üzemeltetési naplójában, vagy arról jegyzőkönyvet kell felvenni.

A berendezés üzembe helyezésére csak az **üzembe helyező mérnök jogosult, aki** az üzembe helyezés megtörténtéről, annak körülményeiről, megállapításairól **üzembe helyezői nyilatkozatot állít ki.**

A tűzjelző berendezések üzemi próbájának és a tűzoltó berendezések működési próbáinak, nyomáspróbájának és szivattyúpróbájának részletes követelményeit az OTSZ tételesen meghatározza.

A használatbavételkor a berendezésnek üzemkész és ellenőrzött állapotban kell lennie.

Tételesen felsorolja az OTSZ, hogy használatbavételkor milyen dokumentációk álljanak rendelkezésre, a kivitelezőnek használatbavételkor az elkészült berendezésről, a megvalósulási tervhez milyen hiteles igazolásokkal kell rendelkezni, amely iratok, dokumentációk egy példányát a használatbavételi engedélyezési eljárás során a tűzvédelmi hatóság részére át kell adni.

A berendezés üzembe helyezéséről jegyzőkönyvet kell készíteni, az OTSZ – ben meghatározott tartalommal. A használatba vett és már üzemelő berendezések üzemeltetői ellenőrzésének, felülvizsgálatának és karbantartásának követelményeit az OTSZ külön fejezetben¹²⁵ szabályozza, amelyhez a vonatkozó TvMI¹²⁶ módszereket, eljárásokat, feltételeket határoz meg.

2.8.2. A beépített tűzjelző berendezés létesítési követelményei

A beépített tűzjelző berendezés az építményben vagy szabadtéren elhelyezett, helyhez kötött, a tűz kifejlődésének korai szakaszában észlelést, jelzést és megfelelő tűzvédelmi intézkedést önműködően végző berendezés.

A berendezés létesítési követelményeit az OTSZ határozza meg. A követelmények kielégítésére vonatkozó megoldásokat a vonatkozó TvMI¹²⁷ tartalmazza.

A beépített **tűzjelző berendezés részegységeinek elhelyezését és jelölését** a gyártói utasításban foglaltak szerint kell elvégezni.

A beépített tűzjelző berendezést úgy kell megtervezni, hogy **a vezetékek vagy csatlakozások** egyszeres és kétszeres hibáinak hatása korlátozott legyen. **A vezetérendszer nyomvonala, kialakítása** tegye lehetővé fizikai sérülés, az elektromágneses zavarok és a tűz működést befolyásoló hatásainak korlátozását. Az OTSZ –ben tételesen felsorolt – **alpműködés biztosító - vezetékeknek 30 percig ellen kell állniuk a tűznek** vagy ilyen időtartamú védettséget kell számukra biztosítani. A vezérlések vezetékeire az OTSZ meghatározott feltételek esetén enyhébb követelményeket is megenged.

A beépített tűzjelző berendezés **tűzjelzéseinek – állandó felügyeleti helyen történő beazonosítása érdekében** – az érzékelők, kézi jelzésadók helyét szövegesen tartalmazó **zóna-kimutatást kell készíteni** és az állandó felügyeleti helyen kell elhelyezni, a távfelügyeleti központ kivételével. A berendezés **riasztást megjelenítő részegységeit** (hangjelző, fényjelző, hangbemondás) a védett területen **tartózkodók számára jól beazonosíthatóan kell elhelyezni**

¹²⁴ 29/2015. BM OKF főig. intézkedés, az országos tűzjelzést fogadó rendszer üzemeltetéséhez kapcsolódó feladatok rendjéről

¹²⁵ OTSZ XX. Fejezet és a 18. sz melléklet.

¹²⁶ TvMI 12.1:2016.07.15. Felülvizsgálat, karbantartás

¹²⁷ TvMI 5.1. 2015. 03. 05. Beépített tűzjelző berendezés tervezése, telepítése

úgy, hogy más jelzésektől elkülöníthetően jelezzék a tűzriasztást. Az OTSZ – ben meghatározott esetekben a **helyszín beazonosíthatóságáról** grafikus megjelenítéssel is kell gondoskodni

A beépített tűzjelző berendezés tervezésénél fontos kiindulási alapok a **védelmi jelleg és a védelmi szint**.

Védelmi jelleg szerint a védelem lehet **életvédelmi és értékvédelmi és kombinált jellegű**.

- Az **életvédelmi jellegű védelem** az építményben, tűzszakaszban tartózkodók biztonsága érdekében, a tűz korai jelzésével, a kiürítés megfelelő feltételeinek biztosítására létesített beépített tűzjelző berendezés által nyújtott védelem.
- Az **értékvédelmi jellegű védelem** az építmény, tűzszakasz, szabadterületen elhelyezett anyagi javak védelme érdekében, a tűz korai jelzésével, a hatékony tűzoltás feltételeinek biztosítására létesített beépített tűzjelző, tűzoltó berendezés által nyújtott védelem.
- A **kombinált jellegű védelem** az életvédelem és értékvédelem együttes alkalmazása beépített tűzvédelmi berendezésnél.

A **védelmi szint** a beépített tűzjelző, valamint a beépített tűzoltó berendezés kiépítettségétől, a tűzjelző berendezés által felügyelt, valamint az oltóberendezés által oltással érintett térrészek kiterjedésétől függő kategória, amely lehet:

- **Berendezés védelem**, amely a berendezésekben keletkező tüzek korai észlelése és jelzése érdekében a berendezésen belül felszerelt, automatikus érzékelővel biztosított védelem,
- **Helyi (részleges) védelem** amely a beépített tűzjelző berendezés által védett építmény, épület, tűzszakasz, szabadterület egyes tűzvédelmi szempontból kockázatos részeinek automatikus érzékelővel való lefedettségét jelenti.
- **Teljes körű védelem**, amely olyan védelem, amely során a beépített tűzjelző berendezés által védett építmény, épület, tűzszakasz, szabadterület valamennyi részének automatikus érzékelővel való lefedettsége biztosított, kivéve a védelemből kihagyható tereket. A lefedett területek határait a tűzszakaszok határai képezik.

A berendezés szükség szerint megvalósulhat menekülési útvonal – védelemként is. A **menekülési útvonal-védelem** a beépített tűzjelző berendezés által védett építmény, épület, tűzszakasz menekülési útvonalainak és a közvetlenül csatlakozó helyiségek automatikus érzékelővel való lefedettsége, kivéve a védelemből kihagyható tereket.

A beépített tűzjelző berendezést a rendeltetéshez kapcsolódó **védelmi jelleg**, valamint az OTSZ – ben előírt **védelmi szint** szerint kell megtervezni.

Életvédelmi és kombinált védelmi jelleg esetén, - ha a teljes körű védelmet jogszabály, vagy a tűzvédelmi hatóság nem írja elő, - legalább a menekülési útvonal védelmét kell biztosítani.

Teljes körű védelmet kell biztosítani

- a közösségi rendeltetés esetén új épületekben,
- a meglévő közösségi épületben és
- ahol azt
 - az építményben tartózkodók biztonságának érdekében,
 - a tűzoltóság vonulási távolságára tekintettel vagy
 - a létfontosságú rendszerek és létesítmények védelmében a tűzvédelmi hatóság előírja.

Az OTSZ meghatározza azokat az eseteket, ahol a beépített tűzjelző berendezésnél **címezhető érzékelőket** kell alkalmazni.

2.8.3. A beépített tűzoltó berendezés létesítési követelményei

A **beépített tűzoltó berendezés** az építményben vagy szabadterületen elhelyezett, helyhez kötött, a tűz oltására, a beavatkozás könnyítésére, a tűz terjedésének megakadályozására, a tűzkár

csökkentésére alkalmazott, tűzoltó vízforrásnak nem minősülő, önműködő vagy kézi indítású vagy mindkét módon indítható berendezés.

A berendezés létesítési követelményeit az OTSZ határozza meg. A követelmények kielégítésére alkalmas megoldásokat a vonatkozó TvMI¹²⁸ tartalmazza.

Ha a beépített tűzoltó berendezés alkalmazhatóságát harmonizált műszaki előírás, nemzeti műszaki értékelés vagy műszaki követelmény nem szabályozza, akkor az alkalmasságát tűztesztel kell igazolni.

A beépített tűzoltó berendezéssel védett helyiségben vagy annak közelében – sprinkler- és vízköddel oltó berendezések kivételével – az OTSZ – ben meghatározott **feliratokat**¹²⁹ **kell elhelyezni.**

Az ismert egészségkárosító hatást elérő vagy meghaladó oltó-, hajtóanyag-koncentrációt alkalmazó, **a teljes légtér elárasztására tervezett beépített tűzoltó berendezéseknek** emberek által bejárható helyiségbe, térbe történő beépítése esetén:

- olyan riasztóberendezést kell létesíteni, amely az oltóberendezés működésbe lépése előtt – kiürítési időt is számításba véve – figyelmeztető jelzést ad, kivéve, ha a belépés csak kikapcsolt oltóberendezés mellett lehetséges és
- az oltóanyag kiáramlásának megakadályozása alkalmas blokkoló szerkezetet vagy kapcsolót kell beépíteni.

A fenti biztonsági megoldásokat kell akkor is alkalmazni, ha az egészségkárosító hatás határértékét jelentő koncentráció nincs meghatározva.

2.9. Az éghető folyadékok és gázok tárolására, kimérésére vonatkozó létesítési követelmények

Az éghető folyadékok és olvadékok tűzveszélyességi csoportosítását a vonatkozó műszaki követelmények¹³⁰ szerint kell elvégezni. Ha különböző tűzveszélyességi fokozatú folyadékokat együtt tárolnak és a kevésbé tűzveszélyes folyadék tárolási területére a veszélyesebb anyag gőzei bejuthatnak, akkor a biztonsági szerelvényezést a veszélyesebb anyagnak megfelelő módon kell kialakítani.

Az OTSZ követelményeket határoz meg az éghető folyadéktároló tartályok elhelyezési – és védőtávolságaira, az üzemanyagtöltő állomás létesítésére, valamint a PB –gáz cseretelep telepítési távolságaira.

A PB –gáz cseretelepeket a tárolható PB-gáz mennyisége alapján 1-4 kategóriába és kategórián felüli csoportba sorolja az OTSZ. A cseretelep kategóriákat a *3. számú táblázat* tartalmazza.

A szabadtéri és épületben történő cseretelep kialakítás tűzvédelmi követelményeit az OTSZ¹³¹ határozza meg.

3. A használat tűzvédelmi szabályai

A létesítési szabályok mellett a használatra vonatkozó előírások betartása is elengedhetetlen. Az építmények megfelelő szintű tűzbiztonságát csak a kettő együtt tudja biztosítani. A használat tűzvédelmi szabályait az épület használatba vételétől kezdve az üzemeltetés és a technológiák alkalmazása során folyamatosan érvényesíteni kell. A hatályos OTSZ használati szabályait a már meglévő, üzemelő létesítmények és tevékenységek során is érvényesíteni kell.

3.1. A használat általános követelményei

Az általános követelmények körében az OTSZ olyan tűzvédelmi használati, üzemeltetési, műszaki és magatartási szabályokat határoz meg, amelyek érvényesítése az anyagok használata, technológiák alkalmazása során általában, mindenhol kötelező. Az általános követelményeken túl

¹²⁸ TvMI 6.2. 2016. 02. 15. Beépített tűzoltó berendezések

¹²⁹ OTSZ 166§.

¹³⁰ MSZ 9790

¹³¹ OTSZ 175§

az alkalmazott tűzvédelem során természetesen a konkrét építményekre, létesítményekre, tevékenységekre további speciális tűzvédelmi követelményeket is érvényesíteni kell, amit a vonatkozó műszaki követelmények határoznak meg.

3.1.1. Az OTSZ általános használati követelményei

3.1.1.1. A tűzvédelmi szabályoknak megfelelő használat

Általános követelmény, hogy az épületek használata során a **Tűzvédelmi Műszaki Megfelelőségi Kézikönyvet** az üzemeltetőnek vagy társasház esetén a közös képviselőnek az adott létesítmény, épület területén kell tartania. A tűzvédelmi műszaki megfelelőségi kézikönyv olyan tűzvédelmi dokumentáció, amely az építmény építését, átalakítását, bővítését követően a megvalósult tűzvédelmi adatokat, továbbá azokat a használati feltételeket tartalmazza, amelyekkel az építmény tűzvédelmi szempontból biztonságosan üzemeltethető. A tűzvédelmi műszaki megfelelőségi kézikönyv készítését és tartalmi követelményeit az OTSZ vonatkozó fejezete¹³² szabályozza. A készítésére és alkalmazására a vonatkozó TvMI¹³³ tartalmaz megoldási lehetőségeket.

Az építményt, szabadteret csak a használatbavételi, üzemeltetési, működési és telephelyengedélyben megállapított **rendeltetéshez tartozó tűzvédelmi követelményeknek megfelelően** szabad használni. Bármilyen tevékenységet csak a **tűzvédelmi követelményeknek megfelelő szabadtéren, helyiségben, tűzszakaszban, rendeltetési egységben, építményben** szabad folytatni.

3.1.1.2. A területen tárolható anyagok, eszközök

Minden helyiségben, építményben és szabadtéren csak az **ott folytatott folyamatos tevékenységhez szükséges anyag és eszköz tartható**. Az építmények, szabadterek **tűztávolságán belüli területen** tárolási tevékenység nem végezhető. Ezt a területeket a hulladékoktól, száraz aljnövényzettől mentesen kell tartani.

3.1.1.3. A hulladékok eltávolítása, munkahelyi rend

A helyiségből, a szabadtérből, a gépről, a berendezésről, az eszközről, a készülékről a tevékenység során keletkezett robbanásveszélyes és tűzveszélyes osztályba tartozó anyagot, **hulladékot folyamatosan, de legalább műszakonként, valamint a tevékenység befejezése után el kell távolítani**. Az I-II. tűzveszélyességi fokozatú **folyadékkal, zsírral szennyezett hulladékot jól záró fedővel ellátott**, nem tűzveszélyes anyagú edényben kell gyűjteni, majd erre a célra kijelölt helyen kell tárolni.

Csőrendszernél és tárolóedénynél, továbbá minden gépnél, berendezésnél és készüléknél **az I-II. tűzveszélyességi fokozatú folyadék csepegését, elfolyását vagy a gáz szivárgását meg kell akadályozni**. A szétfolyt, kiszivárgott anyagot **haladéktalanul fel kell itatni, a helyiséget ki kell szellőztetni**, és a felitatott anyagot erre a célra kijelölt helyen kell tárolni. Az **üzemszerűen csepegő I-II. tűzveszélyességi fokozatú folyadékot nem tűzveszélyes osztályba tartozó anyagú edénybe kell felfogni**. A felfogó edényt szükség szerint, de legalább a műszak befejezésével ki kell üríteni, és az erre a célra kijelölt helyen kell tárolni.

Az **I-II. tűzveszélyességi fokozatú folyadékot alkalmasszerűen** csak szabadban vagy hatékonyan szellőztetett helyiségben szabad használni, ahol egyidejűleg gyűjtőforrás nincs.

A munkahelyeken a **tevékenység közben és annak befejezése után a munkát végzőnek ellenőrizni** kell a tűzvédelmi használati szabályok megtartását, és a szabálytalanságokat meg kell szüntetni.

3.1.1.4. Biztonsági jelölések

A helyiség – szükség szerint az építmény, létesítmény – bejáratánál és a helyiségben jól látható helyen a **tűz- vagy robbanásveszélyre, valamint a vonatkozó előírásokra figyelmeztető és tiltó rendelkezéseket tartalmazó biztonsági jelet** kell elhelyezni. A **közmű nyitó- és**

¹³² OTSZ XXI. FEJEZET

¹³³ TvMI 9.1. 2015. 03. 05. Tűzvédelmi műszaki megfelelőségi kézikönyv

zárószerkezetét, valamint annak nyitott és zárt állapotát jól láthatóan meg kell **jelölni**. A **tűzoltó vízforrásokat** a vonatkozó műszaki követelmény szerinti jelzőtáblával kell **jelölni**. A **mentésre szolgáló nyílászárók helyét** – a lakóépületek kivételével – a homlokzaton és az épületen belül a mentésre szolgáló nyílászárót tartalmazó helyiség, helyiségcsoport bejáratánál jól látható és maradandó módon kell **jelölni**.

3.1.1.5. A megközelítés biztosítása

A **tűzoltó vízforrások, fali tűzcsapok** akadálytalan megközelíthetőségét, valamint az építményen kialakított **homlokzati mentési pontok megközelíthetőségét** az adott szinten és tűzszakaszban tartózkodók részére biztosítani kell.

3.1.1.6. Ruha, lábbeli, eszköz korlátok

Ha **robbanásveszélyes osztályba tartozó anyag robbanásveszélyes állapotban** fordul elő a helyiségben, olyan ruha, lábbeli és eszköz nem használható, amely gyújtási veszélyt jelenthet.

Olajos, zsíros munkaruha, védőruha – ruhatár-rendszerű öltöző kivételével – csak fémszekerényben helyezhető el.

3.1.1.7. Az ajtók biztonságos használata

Ahol jogszabály önműködő csukó szerkezet alkalmazását írja elő, ott **az ajtót csukva kell tartani**. Ha ez üzemeltetési okokból nem lehetséges, vagy a robbanásveszélyes osztályba tartozó anyag robbanásveszélyes állapotban fordul elő, akkor a nyitva tartás ideje alatt állandó helyszíni felügyeletről kell gondoskodni, vagy biztosítani kell, hogy az ajtó tűzjelző jelére csukódjon.

A munkahelyek, közösségi épületek üzemelés alatt álló, személyek tartózkodására szolgáló helyiségeinek **kiürítésre számításba vett ajtóit lezárni nem szabad**. Ha a tevékenység jellege az ajtók zárva tartását szükségessé teszi – veszély esetére – az ajtók külső nyithatóságát a tűzvédelmi szakhatóság által meghatározott módon biztosítani kell. A belső nyithatóságtól csak akkor lehet eltekinteni, ha azt a rendeltetés kizárja.

3.1.1.8. Speciális építmények használati szabályai

Az OTSZ általános használati követelményeket határoz meg az alábbi speciális építményekre vonatkozóan:

- a felszín alatti vasútvonalak és meglévő állomásainak használatára,
- a ponyvaszerkezetű építményekre,
- állvány jellegű építményekre.

3.1.2. A tűzveszélyes tevékenység végzésének általános követelményei

Tűzveszélyes tevékenységnek nevezzük azt a tevékenységet, amely a környezetében lévő éghető anyag gyulladási hőmérsékletét, lobbanáspontját meghaladó hőmérséklettel, vagy nyílt lánggal, továbbá gyújtóforrásként számításba vehető izzással, parázslással, szikrázással jár.

Tűzveszélyes tevékenységet tilos olyan helyen végezni, ahol az, tüzet vagy robbanást okozhat.

Állandó jellegű tűzveszélyes tevékenység csak a tűzvédelmi követelményeknek megfelelő, erre a célra alkalmas helyen végezhető pl. megfelelően kialakított – és használt hegesztőműhely.

Alkalomszerű tűzveszélyes tevékenységet – főszabályként - **előzetesen írásban**, a helyszín adottságainak ismeretében **meghatározott feltételek** alapján szabad végezni.

3.1.2.1. Az írásos feltételek meghatározása és ellenőrzése

A feltételek megállapítása **a munkavégzésre közvetlenül utasítást adó**, a munkát végző személyek **tevékenységét közvetlenül irányító személy feladata**, ha nincs ilyen személy, akkor a munkát végző kötelezettsége. A munkát közvetlenül **irányító személy köteles ellenőrizni a munkát végző személyek tűzvédelmi szakvizsga-bizonyítványának meglétét, érvényességét**, ha az a tevékenység végzéséhez szükséges feltétel. Érvényes szakvizsga bizonyítvány hiánya esetén a munkavégzésre való utasítás nem adható ki.

A **külső szervezet vagy személy által végzett tűzveszélyes tevékenység** feltételeit a tevékenység helye szerinti létesítmény vezetőjével vagy megbízottjával egyeztetni kell, aki ezt szükség szerint – a helyi sajátosságnak megfelelő – tűzvédelmi előírásokkal egészíti ki.

Az alkalmoszerű tűzveszélyes tevékenységre vonatkozó **feltételeknek tartalmazniuk kell** a tevékenység időpontját, helyét, leírását, a munkavégző nevét és – tűzvédelmi szakvizsgához kötött munkakör esetében – a bizonyítvány számát, valamint a vonatkozó tűzvédelmi szabályokat és előírásokat.

Ha az alkalmoszerű tűzveszélyes **tevékenységet végző magánszemély azt saját tulajdonában** lévő létesítményben, épületben, szabadtéren folytatja, úgy a feltételek írásbeli meghatározása nem szükséges, de tűzoltó készülékről a munkát végző köteles gondoskodni.

3.1.2.2. A tűzveszélyes tevékenység biztonságos végzése

Jogszabályban¹³⁴ meghatározott szakvizsgához kötött tűzveszélyes tevékenységet **csak érvényes tűzvédelmi szakvizsgával** rendelkező, egyéb tűzveszélyes tevékenységet a tűzvédelmi szabályokra, **előírásokra kioktatott személy** végezhet.

A tűzveszélyes környezetben végzett tűzveszélyes tevékenységhez a munka kezdetétől annak befejezéséig, a munkavégzésre közvetlenül utasítást adó, a munkát végző személyek tevékenységét közvetlenül irányító személy, ha nincs ilyen személy, akkor a munkát végző – **szükség esetén műszeres – felügyeletet** köteles biztosítani.

A tűzveszélyes tevékenységhez a munkavégzésre közvetlenül utasítást adó, a munkát végző személyek tevékenységét közvetlenül irányító személy, ha nincs ilyen személy, akkor a munkát végző, **az ott keletkező tűz oltására alkalmas tűzoltó felszerelést, készüléket** köteles biztosítani.

A **tűzveszélyes tevékenység befejezése után** a munkát végző személyek a helyszínt és annak környezetét tűzvédelmi szempontból kötelesek **átvizsgálni** és minden olyan körülményt megszüntetni, ami tüzet okozhat. A munkavégzésre közvetlenül utasítást adó, a munkát végző személyek tevékenységét közvetlenül irányító személynek, ha nincs ilyen személy, akkor a munkát végzőnek **a munkavégzés helyszínét át kell adni tevékenység helye szerinti létesítmény vezetőjének** vagy megbízottjának. Az átadás-átvétel időpontját az **engedélyen fel kell tüntetni és aláírással igazolni kell.**

3.1.2.3. A dohányzás tűzvédelmi szabályai

Égő dohányneműt, gyufát és egyéb gyújtóforrást tilos olyan helyre tenni vagy ott eldobni, ahol az tüzet vagy robbanást okozhat. **Dohányozni nem szabad** olyan helyiségben, szabadtéren, ahol **robbanásveszélyes osztályba** tartozó anyagot előállítanak, tárolnak, feldolgoznak. **A dohányzási tilalmat** biztonsági jellel kell **jelölni**. **Robbanásveszélyes osztályba** tartozó anyag gyártására, feldolgozására, tárolására szolgáló helyiségbe vagy szabadtérbe, **gyújtóeszközt, gyújtóforrást bevinni** csak az alkalmoszerű tűzveszélyes tevékenységre jogosító, írásban meghatározott feltételek alapján szabad.

3.1.3. A szállítás általános tűzvédelmi szabályai

Veszélyes áruk szállítása esetén az OTSZ előírásait csak abban az esetben kell alkalmazni, ha a veszélyes áruk szállításáról szóló nemzetközi egyezmények (ADR, RID, ADN, stb.) tűzvédelmi előírásai másként nem rendelkeznek.

¹³⁴ 45/2011. (XII. 7.) BM rendelet a tűzvédelmi szakvizsgára kötelezett foglalkozási ágakról, munkakörökről, a tűzvédelmi szakvizsgával összefüggő oktatásszervezésről és a tűzvédelmi szakvizsga részletes szabályairól

Ahol a robbanásveszélyes osztályú anyag robbanásveszélyes állapotban fordul elő, ott csak robbanásveszélyes terekre **minősített járművek** használhatók, amelyeknél a biztonsági előírások megtartása és rendeltetésszerű használata esetén tűz- vagy robbanásveszély nem következhet be.

A robbanásveszélyes osztályba tartozó anyagot szállító járművön, valamint a tűzveszélyes osztályba tartozó anyagot szállító jármű rakodóterén dohányozni, nyílt lángot használni nem szabad.

A járművek robbanásveszélyes és tűzveszélyes osztályba tartozó **rakományát** a veszélyes mértékű felmelegedéstől, valamint az egyéb, tüzet vagy robbanást előidézhető veszélyektől **védeni kell**. A robbanásveszélyes és tűzveszélyes osztályba tartozó anyagot szállító járművön a járművezetőn és a járműkísérőn kívül más személy nem tartózkodhat.

3.1.3.1. Tűzvédelmi szempontból veszélyes folyadékok és gázok szállítása

Az I-II. tűzveszélyességi fokozatú folyadékot, a robbanásveszélyes és tűzveszélyes osztályba tartozó gázt, égést tápláló gázt csak a nemzetközi vagy egyéb tűzvédelmi előírásnak **megfelelő, hibátlan állapotban levő, tömören zárható vagy zárt edényben**, valamint konténerben, tartályban, tartányban és erre a célra engedélyezett típusú tartálykocsikon szabad szállítani. Az I-II. tűzveszélyességi fokozatú folyadékot tartalmazó **zárt edényt a járművön kiöntőnyílásával felfelé fordítva** úgy kell elhelyezni és **rögzíteni**, hogy az a szállítás közben ne mozduljon el és ne sérüljön meg.

Az I-II. tűzveszélyességi fokozatú folyadékot, a robbanásveszélyes és tűzveszélyes osztályba tartozó gázt, valamint égést tápláló gázt szállító tartálykocsi, tehergépjármű mindkét oldalán és hátsó részén **jól láthatóan a veszélyre utaló feliratot vagy biztonsági jelet kell elhelyezni**. A veszélyes áruk szállítására vonatkozó nemzetközi megállapodás, műszaki követelmények hatálya alá tartozó anyagokat szállító járművek, vontatmányok esetében e felirat vagy biztonsági jel mellőzhető. (Ezeknél a bárcák, veszélyt jelző táblák alkalmazása kötelező!)

A **25 liternél nem nagyobb névleges űrtartalmú**, robbanásveszélyes és tűzveszélyes osztályba tartozó folyadékot tartalmazó **zárt edényeket** – megfelelő sorrelválasztással, **egymás felett több sorban** – járművön legfeljebb a rakfelület oldalfalának magasságáig elhelyezve vagy zárt konténerben szabad szállítani. A **25 liternél nagyobb** névleges űrtartalmú, I-II. tűzveszélyességi fokozatú folyadékot tartalmazó zárt edények **csak egy sorban** helyezhetők el.

3.1.4. A tárolás általános tűzvédelmi szabályai

Helyiségben, építményben és szabadterén **csak az ott folytatott folyamatos tevékenységhez szükséges robbanásveszélyes vagy tűzveszélyes osztályba tartozó anyag tárolható**. Az építményben **tárolt anyag, termék mennyisége** nem haladhatja meg a tervezéskor alapul vett anyagmennyiséget. **Tűzgátló előtérben**, füstmentes lépcsőházban és előtérben mindennemű tárolás **tilos**.

A **robbanásveszélyes** osztályba tartozó **anyagot** – ha azt nem nyomástartó edényzetben hozták forgalomba – a tűzveszélyes osztályba tartozó anyagra vonatkozó követelmények szerint **csak zárt csomagolásban lehet tárolni**.

Öngyulladásra hajlamos anyagot egyéb robbanásveszélyes és tűzveszélyes osztályba tartozó anyaggal, továbbá olyan anyagokat, amelyek egymásra való hatása hőt fejleszthet, tüzet vagy robbanást okozhat, egy egységben **nem szabad** tárolni. Az öngyulladásra hajlamos anyag **hőmérsékletét** naponta vagy – ha azt az anyag tulajdonságai szükségessé teszik – folyamatosan **ellenőrizni** kell, és a veszélyes felmelegedést meg kell akadályozni.

A tárolás **területét éghető hulladéktól, száraz növényzettől mentesen** kell tartani.

Ipari, mezőgazdasági, tároló létesítményben való raktározás, tárolás esetén

- 200 m² feletti tároló helyiség **födém- vagy tetőszerkezete, valamint a tárolt anyag között legalább 1 méter** távolságot kell biztosítani,
- a helyiségben tárolt anyag **tárolási magassága nem haladhatja meg a füstkötény alsó síkjának** vonalát, kivéve, ha már létesítéskor ettől eltérő tárolás engedélyezése történt vagy számítással igazolható az eltérő tárolás,
- a tárolt **anyag és a füstkötény függőleges síkja között 1 méter** távolságot kell tartani.

3.1.4.1. A robbanásveszélyes osztályba tartozó anyagok tárolási előírásai

Robbanásveszélyes osztályba tartozó anyag nem tárolható tetőtérben, pincszinti helyiségben, továbbá 300 liter vagy 300 kg mennyiség felett egyéb, nem tárolásra tervezett helyiségben.

A robbanásveszélyes osztályba tartozó anyagot, I-II. tűzveszélyességi fokozatú folyadékot **kiszerezni, csomagolni** csak jogszabályban meghatározottak szerint, ennek hiányában szabadterén vagy olyan helyen szabad, **ahol nincs gyújtóforrás és a hatékony szellőzést** biztosították.

A robbanásveszélyes osztályba tartozó anyagot, valamint az I-III. tűzveszélyességi fokozatú folyadékot:

- **csak zárt csomagolásban, edényben szabad tárolni**, szállítani és forgalomba hozni,
- **egyedi és gyűjtőcsomagolásán** – ha jogszabály ettől eltérően nem rendelkezik – az anyag robbanásra vagy heves égésre való hajlamát a gyártó vagy a csomagoló, a kiszerező vagy a forgalomba hozó, illetve az I. - II. fokozat esetén felhasználó szervezet is köteles **szövegesen vagy piktogrammal kell jelölni**,
- **padlástéren tilos tárolni.**

Padlástérben egyéb szilárd anyag csak olyan módon és mennyiségben helyezhető el, hogy azok a tetőszerkezet, valamint a kémény megközelítését ne akadályozzák, szükség esetén eltávolíthatók legyenek a tetőszerkezet éghető anyagú elemeitől, és a kéménytől legalább 1 méter távolságra helyezkedjenek el.

Gázpalackot tilos tárolni huzamos tartózkodásra szolgáló helyiségekben és a gépjárműtárolókban Többszintes lakóépületben – az egy lakóegységet tartalmazó lakóépületek kivételével – lakóegységenként nem használható vagy tárolható egynél több propán-bután gázpalack. Gázpalack használata és tárolása tilos olyan földszintesnél magasabb építményben, ahol az esetleges gázrobbanás a tartószerkezet összeomlását idézheti elő.

Kereskedelmi rendeltetésű épületek, önálló rendeltetési egységek

- talajszint feletti eladótereiben propán-bután gázpalackot maximum 20 kg mennyiségben lehet forgalmazni,
- eladótereiben 300 liter vagy 300 kg mennyiség felett csak abban az esetben lehet robbanásveszélyes osztályba tartozó anyagokat tárolni, ha ott beépített automatikus tűzjelző és oltóberendezés üzemel.

3.1.5. A tűzoltó készülékek, felszerelések biztosítása

Tűzoltó készüléket kell készenlétben tartani az OTSZ melléklete¹³⁵ szerint

- az önálló rendeltetési egységekben legalább szintenként,
- ahol az OTSZ előírja és
- jogszabályban meghatározott esetekben

Ha jogszabály másként nem rendelkezik, **nem kell tűzoltó készüléket elhelyezni a lakás vagy nem kereskedelmi szálláshelyként működő üdülő** céljára szolgáló építményekben, tűzszakaszokban és a hozzájuk tartozó szabad területeken, **kivéve** a lakóépületekben kialakított **egyéb rendeltetésű helyiségeket**, amelyek tekintetében – gazdálkodó vagy rendeltetési egységenként – az alábbi szabályok szerint kell a tűzoltó készülékeket biztosítani.

Tűzoltó készülékek esetében **az oltásteljesítményekhez tartozó oltóanyagegység-mennyiségeket és az oltóanyagegység követelményeket** OTSZ határozza meg és jelen jegyzet 4. számú táblázata tartalmazza.

Abban az esetben, ha egy önálló rendeltetési egységben **A és B osztályú tüzek** is előfordulhatnak és a készenlétben tartott tűzoltó készülék olyan A és B osztályú tűz oltására alkalmas, melyekhez **különböző oltóanyag-egységek tartoznak, akkor a kisebb oltóanyag-egységet kell figyelembe**

¹³⁵ OTSZ 16. melléklet 2. táblázat

venni. A legalább 2 kg töltetű, vízalapú tűzoltó készülékek esetén legalább 2 1 töltetűfogató tűzoltó készüléket kell készenlétben tartani.

A **tűzvédelmi hatóság** az OTSZ – ben meghatározottakon túl **további tűzoltó készülékek, eszközök, felszerelések és anyagok elhelyezését is előírhatja.**

A közúti járműveken kötelezően elhelyezendő tűzoltó készülékekre külön jogszabály¹³⁶ határoz meg követelményeket.

A **tűzoltó-technikai terméket jól láthatóan, könnyen hozzáférhetően,** úgy kell elhelyezni, hogy a tűzoltó készülék **a legkedvezőtlenebb helyen keletkező tűz oltására a legrövidebb idő alatt felhasználható legyen, és állandóan használható, üzemképes állapotban kell tartani.**

3.1.6. Az OTSZ részletesen határoz meg általános használati követelményeket¹³⁷

- a tűzoltási út, terület és egyéb utak használatára,
- a tüzelő-, fűtőberendezések biztonságos használatára,
- a szellőztetés általános tűzvédelmi követelményeire,
- a hő- és füstelvezetés használati követelményeire,
- a csatornahálózat használatára,
- villamos berendezés tűzvédelmi használati követelményeire,
- a gépi berendezések tűzvédelmi használati követelményeire,
- a beépített tűzjelző és beépített tűzoltó berendezések használatára, üzemeltetésére,
- a lakó- és szállásépületek használati követelményeire,
- a járművek általános használati követelményeire
- a közösségi létesítmények, kiállítás, vásár használati követelményeire,
- a mezőgazdasági tevékenységek tűzvédelmi használati követelményeire,

Külön fejezetben szabályozza az OTSZ¹³⁸ a tűzvédelmi szempontból fontos **eszközök, berendezések, felszerelések ellenőrzésének, karbantartásának és felülvizsgálatának szabályait.** A felülvizsgálatok, karbantartások módszereire, eljárásaira **TvMI¹³⁹ tartalmaz iránymutatást.**

3.2. A szabadtéri rendezvények tűzvédelmi követelményei

Az OTSZ alkalmazása szempontjából szabadtéri rendezvénynek az 1.000 főt vagy az 5.000 m² területet meghaladó, épületen kívüli területen megtartott szervezett eseményt nevezzük, - ide nem értve a létesítmény működési engedélyével összefüggő rendezvényeket-. A szabadtéri rendezvény területének a természetes vagy mesterséges módon, a mozgást korlátozva körülhatárolt rendezvény esetén a körülhatárolással közrezárt területet, a nem körülhatárolt terület esetén a rendezvény szervezője által felelősen kijelölt területet kell tekinteni. A szabadtéri rendezvények biztonsági követelményeire **TVMI¹⁴⁰ tartalmaz megoldásokat.**

A menekülés biztosítása

Szabadtéri rendezvény veszélyeztetett területéről a gyors és biztonságos menekülés, menekítés érdekében menekülési lehetőséget kell biztosítani. A rendezvény területén a menekülés irányát – a napnyugta utáni időszakban is látogatható rendezvény esetén – világító menekülési biztonsági jelekkel kell jelölni. A jelölések láthatóságát oly módon kell biztosítani, hogy a résztvevők számára a szabadtéri rendezvény területének bármely pontjáról, annak teljes időtartama alatt legalább egy jelölés látható és felismerhető legyen. A jelölések, biztonsági jelek legkisebb mérete 1.200 x 600 mm lehet.

A napnyugta utáni időszakban is látogatható rendezvény területén a közlekedési útvonalak megvilágítását biztosítani kell.

¹³⁶ 6/1990. (IV. 12.) KöHÉM rendelet a közúti járművek forgalomba helyezésének és forgalomban tartásának műszaki feltételeiről 107§.

¹³⁷ OTSZ 193§ - 230§

¹³⁸ OTSZ XX. FEJEZET és a 18. melléklet

¹³⁹ TvMI 12.1:2016.07.15. Felülvizsgálat, karbantartás

¹⁴⁰ TVMI 10.1:2015.07.15. Szabadtéri rendezvények

A szabadtéri rendezvény területének minden pontjáról biztosítani kell a kiüríthetőséget – a várható legnagyobb létszámot alapul véve – oly módon, hogy az adott pont 40 méteres körzetét az ott tartózkodók 4 percen belül maradéktalanul el tudják hagyni.

Az egymás mellett elhelyezkedő szabadtéri rendezvények kiüríthetőségét a rendezvények együttes vizsgálatával kell meghatározni, egymásra hatásuk figyelembevételével.

Menekülésre nem vehető figyelembe 25%-nál meredekebb lejtő, emelkedő és olyan terület, amelynek esetében a gyalogos közlekedés lehetősége korlátozott. A menekülésre figyelembe vett útvonal szabad szélessége legalább 2,5 méter kell, hogy legyen. A menekülésre figyelembe vett útvonalon nyílt lánggal járó megvilágítás nem alkalmazható.

A rendezvényen a menekülés, menekítés lehetőségét a menekülésben korlátozott személyek számára biztosítani kell.

Biztonsági személyzet

A szabadtéri rendezvény alatt a rendezvény és a helyszín jellegzetességeihez, a résztvevők menekülési képességeihez, valamint a helyszín befogadóképességéhez igazodó számú biztonsági személyzetet, de legalább minden megkezdett 200 fő résztvevőre 1 főt kell biztosítani, melynek meglétéért a rendezvény szervezője felel.

Ha a rendezvényen jellemzően menekülésben korlátozott személyek jelenléte várható, akkor a rendezvény alatt minden megkezdett 100 fő résztvevőre legalább 1 fő biztonsági személyzetet kell biztosítani.

Tájékoztatás, kommunikáció

Ha a szabadtéri rendezvény területén telepítenek legalább 2 méter képátlóval rendelkező kivetítőt, azon a rendezvény területének menekülésre figyelembe vett útvonalait, biztonsági tájékoztató pontjait be kell mutatni legalább a rendezvény, koncert megkezdése előtt, szünetében és a végén.

Ha kivetítőt nem telepítenek a rendezvény területén, akkor hangosító rendszeren, berendezésen eszközön keresztül kell megtenni a tájékoztatást, kiegészítve a tűz- vagy káresemény bekövetkezésekor szükséges teendők ismertetésével. Ha hangosító rendszer nem kerül kiépítésre, vagy annak tartalék energiaforrása nem biztosított, akkor villamos hálózattól független hangosító eszközt kell készenlétben tartani. A hangosító rendszert és a villamos hálózattól független hangosító eszközöket a pánikhelyzet kialakulásának megakadályozására, a menekülők informálására, mozgásuk irányítására késedelem nélkül alkalmazni kell.

Szabadtéri rendezvény hangosítását úgy kell megoldani, hogy a tervezett – a rendezvényen résztvevők számára kialakított – terület bármely pontján hallható legyen a rendezvény alatt.

A terület megközelítése

A szabadtéri rendezvény megközelítésére és annak területén a tűzvédelmi hatósággal egyeztetett, a tűzoltó gépjárművek közlekedésére alkalmas utat kell biztosítani. A helyszín és a tervezett létszám ismeretében az illetékes első fokú tűzvédelmi hatóság a rendezvényen résztvevők biztonsága érdekében megfelelő számú tűzoltó gépjármű és hozzá tartozó személyzet felügyeletét írhatja elő, melynek költségét a rendezvény szervezője viseli.

Tűzoltó eszközök, készülékek

Szabadtéri rendezvényen

- a) a színpad védelmére minden megkezdett 50 m² után 1 db 34A teljesítményű,
- b) az öltözők, raktárak védelmére minden megkezdett 50 m² után 1 db 34A teljesítményű,
- c) a vendéglátó és kereskedelmi egységek védelmére minden megkezdett 100 m² után 1 db 34A, 183B C teljesítményű tűzoltó készüléket kell készenlétben tartani.

A színpad

A szabadtéri rendezvény ülőhelyekkel tervezett nézőterén – a padok kivételével – csak a padlóhoz, a talajhoz vagy egy-egy soron belül egymáshoz rögzített ülőhelyekkel alakítható ki. Az ülőhelyeket úgy kell elrendezni és a menekülésre tervezett útvonalakat úgy kell kialakítani, hogy az útvonalak hossza ne haladja meg

- a) a széksorok között haladva a 15 métert,

- b) lépcsőn, lépcsőzetes felátón fölfelé haladva a 15 métert,
- c) lépcsőn, lépcsőzetes felátón lefelé haladva a 30 métert és
- d) sík emelkedőn és lejtőn, valamint vízszintesen haladva a 45 métert.

Az ülőhelyek esetében alkalmazott lépcsők, közlekedők legkisebb szabad szélessége 1,10 méter, a szektorokat elválasztó lépcsők, közlekedők esetében 2,10 méter. Ha a rendezvény asztalokkal és azok körül elhelyezett ülőhelyekkel kerül megrendezésre, akkor azok elhelyezésekor a menekülés követelményeit ki kell elégíteni.

A színpad alatt tárolni, raktározni tilos, ott csak a funkció ellátásához legszükségesebb eszközök, berendezések lehetnek, melyek elhelyezésének módjával biztosítani kell a tűzoltó készülékkel történő, késedelem nélküli beavatkozás lehetőségét.

Felvonulások, versenyek

A felvonulás- vagy verseny jellegű szabadtéri rendezvények esetén a szabadtéri rendezvényekre vonatkozó tűzvédelmi szabályok csak a gyülekezési pontok esetében alkalmazandók.

Zenés, táncos rendezvények

A szabadtéri rendezvényekre a vonatkozó tűzvédelmi előírásokat, biztonsági intézkedéseket – a zenés, táncos rendezvények működésének biztonságosabbá tételéről szóló kormányrendelet¹⁴¹ szerinti zenés, táncos rendezvények kivételével – a rendezvény szervezője köteles írásban meghatározni és a rendezvény kezdetének időpontja előtt tíz nappal azt tájékoztatás céljából az illetékes első fokú tűzvédelmi hatóságnak eljuttatni. Adott helyszínen rendszeresen megtartott szabadtéri rendezvény esetében a tűzvédelmi előírásokat, biztonsági intézkedéseket csak az első alkalom esetén kell kidolgozni. A későbbiekben csak a tűzvédelmi szempontot érintő változást kell bejelenteni.

Kiemelt szabadtéri zenés, táncos rendezvények

Kiemelt szabadtéri zenés, táncos rendezvénynek a 10 000 főt, vagy a 20 000 m²-nél nagyobb területet meghaladó, épületen kívüli területen megtartott, a zenés, táncos rendezvények működésének biztonságosabbá tételéről szóló kormányrendelet hatálya alá tartozó zenés, táncos rendezvényt kell tekinteni, amelyekre a szabadtéri rendezvényekre vonatkozó szabályokat az alábbi eltérésekkel kell megfelelően alkalmazni:

A tűzvédelmi előírásokat, biztonsági intézkedéseket tartalmazó dokumentáció kiürítésre, menekítésre vonatkozó nyilvánosságra hozható kivonatát a rendezvény szervezője tájékoztatásként a rendezvény megjelenítésére használt honlapon elektronikusan letölthető formában közzéteszi.

A helyszínen a menekülés biztosítását szolgáló – rendezvény miatt telepített – villamos táplálású berendezések tartalék energiaellátását a szabadtéri rendezvény területének kiürítéséhez szükséges ideig, de legalább 30 percen át biztosítani kell.

A szabadtéri rendezvények műsorszámáival érintett területén legalább 2 méter képátlóval rendelkező kivetítőket kell telepíteni elsődlegesen a rendezvény résztvevőinek biztonsági tájékoztatása céljából, arra alkalmas helyeken.

A résztvevők biztonsága érdekében léptékhelyes alaprajzokat kell elhelyezni a rendezvény területén a menekülésre figyelembe vett útvonalak közelében és azokon a helyeken, ahol a résztvevők koncentrációja várható. Az alaprajzokon a menekülést és eligazodást segítő rajzi elemeket, menekülésre figyelembe vett útvonalat fel kell tüntetni.

A rendezvény szervezőjének irányítási pontot kell létrehozni, ahol legalább a rendezvény szervezője, a rendezvény biztonsági vezetője, a rendezvény tűzvédelmi felelőse és esetleges káreset során a rendőrség, a mentők, valamint a katasztrófavédelem intézkedésre jogosult képviselői végeznek irányítói feladatokat. Az irányítási ponton keresztül a rendezvény szervezője biztosítja a kommunikációs és tömegtájékoztatási lehetőséget.

Az irányítási ponton 2 db 55A, 233B,C teljesítményű tűzoltó készüléket kell készenlétben tartani, melyeket nem szükséges az OTSZ – ben meghatározottak szerint biztonsági jellel megjelölni.

¹⁴¹ 23/2011. (III. 8.) Korm. r.

Az irányítási ponton a tűzvédelmi előírásokat, biztonsági intézkedéseket tartalmazó dokumentáció egy példányát el kell helyezni.

A rendezvény időtartama alatt a szükséges oltóvizet és annak kivehetőségét a rendezvény szervezőjének kell biztosítani.

3.3. Az éghető folyadékok és gázok használati szabályai

3.3.1. Éghető folyadékok tárolása és szállítása

3.3.1.1. A tárolás és szállítás edényei

Kisebb mennyiségű éghető folyadékok tároló, szállító edénye lehet fiola, palack vagy flakon, folyadéküveg, üveggallon, doboz vagy kanna, valamint hordó. Nagyobb mennyiségű tárolásra, álló hengeres, fekvő hengeres, vagy más alakos tartályokat, szállításra pedig főképp vasúti, vagy közúti tartályos járműveket, konténer tartályokat, esetleg tartályhajókat alkalmaznak.

Éghető folyadékok csak a folyadék hatásának ellenálló, a folyadékra gyújtási veszélyt nem jelentő, jól zárható edényekben tárolhatók, szállíthatók. A sérülékeny edények gyújtócsomagolásának vagy védőburkolásának sérülés (törés, felszakadás) ellen védelmet kell nyújtania. Az edények csak kiöntönyílásukkal felfelé, lezárt állapotban tárolhatók és szállíthatók. Kiürített, de ki nem tisztított edények tárolására és szállítására a megtöltöttekre vonatkozó előírások irányadók. Az OTSZ – ben meghatározott tárolható anyagmennyiség a tárolóedények űrtartalmának összesített értékét jelenti.

3.3.1.2. Épületen belüli „kis mennyiségű” szállítóedényes tárolás, szállítás

Tilalmak, korlátozások

Főszabály, hogy az I-II. tűzveszélyességi fokozatú folyadékok maximum 20 liter űrtartalmú tárolóeszközben tárolhatók.

Robbanásveszélyes osztályú aeroszol és I-II. tűzveszélyességi fokozatú folyadék pinceszinten, padlástérben, menekülési útvonalon nem tárolható. Személyszállító felvonó éghető folyadék szállítására legfeljebb 20 liter mennyiségig és legfeljebb 1 személy kíséretében használható.

A lakóépületeket kivéve a I-III. tűzveszélyességi fokozatú folyadékot és a robbanásveszélyes osztályú aeroszolt nem éghető anyagú polcon vagy védőszekrényben kell tárolni. Éghető folyadék tárolás céljára védőszekrényként alkalmazhatók fémszekrény, robbanásgátló szekrény, és folyadéktárolásra alkalmas tűzálló szekrény, továbbá amit a vonatkozó műszaki követelmény¹⁴² erre a célra megenged.

Felítató anyagok és szóró eszközök biztosítása

20 litert meghaladó mennyiségű I-II. tűzveszélyességi fokozatú folyadék egy helyiségen belüli tárolása esetén legalább 1 db szóró eszközt, továbbá

- legfeljebb 1 liter űrtartalmú tárolóedény alkalmazásánál legalább 0,02 m³ mennyiségű felítató anyagot,
- 1 litert meghaladó űrtartalmú tárolóedény alkalmazásánál legalább 0,05 m³ mennyiségű felítató anyagot kell a tárolás helyétől legfeljebb 15 méter távolságra tartani.

A 4-nél több parkoló állásos gépkocsi tároló helyiségében legalább 1 db szóró eszközt és legalább 0,05 m³ mennyiségű felítató anyagot kell hozzáférhető helyen tartani.

Tárolás lakásban - és garázsban

Többlakásos épületben lévő lakásban legfeljebb 10 liter I-II. tűzveszélyességi fokozatú folyadék, valamint robbanásveszélyes osztályú aeroszol és legfeljebb 30 liter III. tűzveszélyességi fokozatú folyadék tárolható.

Önálló, egylakásos lakóépületben legfeljebb 20 liter I-II. tűzveszélyességi fokozatú folyadék valamint robbanásveszélyes osztályú aeroszol és legfeljebb 60 liter III. tűzveszélyességi fokozatú folyadék tárolható.

¹⁴² MSZ 9904

Lakóépülethez, lakórendeltetésű épületrészhez tartozó gépkocsitároló-helyiségben a gépkocsikba épített üzemanyagtartályon kívül

- parkoló állásonként és
- tároló helyiségenként

legfeljebb 5 liter, a gépkocsi vagy más robbanómotoros gép üzemeltetéséhez és a háztartásban használatos éghető folyadék tárolható.

Tárolás és forgalmazás kereskedelmi rendeltetés esetén

Kereskedelmi rendeltetésű helyiségben az OTSZ – ben¹⁴³ - a helyiség alapterületétől, a helyiséget határoló építményszerkezetek jellegétől és a kereskedelmi egységet befogadó tűzszakasz területének beépített oltóberendezéssel történő védelmétől függően - meghatározott mennyiségű, bontatlan csomagolású I-II. tűzveszélyességi fokozatú folyadék és robbanásveszélyes osztályú aeroszol tárolható, forgalmazható.

A vas-, barkács-, festék- és építőanyagot, háztartási cikket forgalmazó kereskedelmi egység, helyiségében az I-II. tűzveszélyességi fokozatú folyadék és robbanásveszélyes osztályú aeroszol legnagyobb megengedett mennyisége az OTSZ táblázat szerinti mennyiség háromszorosa, ha a kereskedelmi egységet a szomszédos helyiségektől tűzgátló építményszerkezetek választják el.

Pinceszinti kereskedelmi rendeltetésű helyiségben I-II. tűzveszélyességi fokozatú folyadék és robbanásveszélyes osztályú aeroszol nem tárolható és nem forgalmazható.

Tárolás egyéb közösségi rendeltetés esetén

Kereskedelminek nem minősülő közösségi rendeltetés esetén csak a rendeltetésnek megfelelő tevékenységhez szükséges, legfeljebb az OTSZ mellékletében¹⁴⁴. meghatározott mennyiségű I-III. tűzveszélyességi fokozatú folyadék és robbanásveszélyes osztályú aeroszol tárolható.

Az így tárolt anyagok maximális tárolási mennyisége

- fémszekrényben 20 liter,
- robbanásgátló szekrényben 50 liter,
- folyadéktárolásra alkalmas tűzálló szekrényben 60 liter.

A fenti szekrényeken kívül legfeljebb 5 liter anyagmennyiség tárolható helyiségenként.

Szállítás

Az éghető folyadék szállítására vonatkozó előírásokat műszaki követelmények¹⁴⁵ határozzák meg. Tömegközlekedésre használatos járművön éghető folyadékot tartalmazó edények nem szállíthatók, kivéve éghető folyadék összetevőt tartalmazó élelmiszereket, háztartási cikkeket, lakkokat, festékanyagokat, valamint ezek oldószereit, személyenként legfeljebb 5 liter mennyiségben. Szállítás közben az éghető folyadékot tartalmazó edényeket úgy kell elhelyezni, hogy azok ne borulhassanak fel vagy sérülhessenek meg.

Éghető folyadékot tartalmazó üvegedények és az ezeket tartalmazó göngyölegek egymásra helyezve nem szállíthatók. Kézi erővel legfeljebb 20 liter éghető folyadék szállítható.

3.3.1.3. Éghető folyadékok és olvadékok tárolása fekvő, hengeres acéltartályokban

Az éghető folyadékok nagymennyiségű tárolása *tároló létesítményben történik. A tároló létesítmény lehet:* tároló telep, tárolótér és egyedi építmény, berendezés.

Az egyedi építmény, berendezés lehet: fekvő hengeres tartály, álló hengeres tartály, alakos tartály, szállítóedény, vasúti, illetve közúti töltő- és/vagy lefejtő berendezés, szivattyútér, szivattyúház, stb.

A tárolókra és a tárolásra műszaki követelmények¹⁴⁶ rendelkeznek. Többkamrás tartályok használatakor azok rekeszeiben nem tárolhatók olyan folyadékok, amelyek egymással veszélyes reakcióba léphetnek.

A tartályok közelében hordozható tűzoltó készüléket kell készenlétben tartani. A tűzoltó készülékek mennyiségének meghatározása a mértékadó tűzfelület alapján történik. A tűzoltó

¹⁴³ OTSZ 17. melléklet 1. táblázat

¹⁴⁴ OTSZ 17. melléklet 2. táblázat

¹⁴⁵ MSZ 9904, MSZ 9941

¹⁴⁶ MSZ 9790, MSZ 9901. MSZ 9909, MSZ 9910 MSZ 15633

készülék föld alatti tartályok esetén legalább 34A és 144B vizsgálati egységtűz oltására, föld feletti tartályok esetén pedig legalább 55A és 233B vizsgálati egységtűz oltására legyen alkalmas.

Az esetleg szabadba kikerült és szétfolyt folyadékot haladéktalanul fel kell itatni. Erre a célra a tárolóterén tartálycsoportonként 0,1 m³ száraz homok vagy 0,05 m³ száraz, nem éghető abszorbens felítató anyagot kell tartani.

3.3.1.4. Éghető folyadékok tárolása kamrában

Az éghető folyadék tároló kamra létesítési és üzemeltetési szabályait a vonatkozó műszaki követelmény¹⁴⁷ határozza meg. A kamrában az elcsepegett folyadék felítatására alkalmas eszközt, felítató anyagot vagy 0,5 m³ száraz homokot és 1 db szórólapátot kell készenlétben tartani. Ha a kamrában I-II. tűzveszélyességi fokozatú folyadékok kimérését végzik, akkor ott 1 db, legalább 2 m² nagyságú tűzoltó takarót kell elhelyezni.

A kamra bejárata közelében – a kamrán kívül – 2 db, egymás mellé épített kamrák esetén a további kamrákhoz 1-1 db, legalább 55A és 233B jelű vizsgálati egységtűz oltására alkalmas tűzoltó készüléket kell elhelyezni. A kamra ajtajának külső felületén 1 db, a tűz- vagy robbanásveszélyre figyelmeztető piktogramot kell maradandó módon elhelyezni.

3.3.1.5. Az üzemanyag-töltő állomás előírásai

Az üzemanyag-töltő állomás létesítési és üzemeltetési szabályait műszaki követelmény¹⁴⁸ határozza meg. Az OTSZ rendelkezései szerint kenőanyag és egyéb éghető folyadék kezelőépületen kívül csak A1-A2 tűzvédelmi osztályú, legfeljebb 500 liter űrtartalmú szekrényben, kirakatszekrényben vagy konténerben tárolható zárt edényben, kombinált csomagolásban. Ezekben robbanásveszélyes és tűzveszélyes osztályú anyagok együtt is tárolhatók. A szekrényeknek és a konténereknek zárhatóknak kell lenniük.

A tároló szekrényből, konténerből kútoszloponként legfeljebb 2 db helyezhető el, de az üzemanyag-töltő állomás területén az árusított anyagok mennyisége legfeljebb 5 m³ lehet. A konténerekben fűtőberendezés nem lehet.

Éghető folyadék tárolása, szállítása üzemanyag-töltő állomás kezelőépületén belül

A tároló edények kiöntőnyílásukkal felfelé, légmentesen lezárt állapotban tárolhatók. Egy helyiségben robbanásveszélyes és tűzveszélyes osztályú anyagok együtt is tárolhatók. A sérülékeny tároló edények gyűjtőcsomagolásának vagy védőburkolásának sérülés, így törés, felszakadás ellen védelmet kell nyújtania.

A folyadék hatásának ellenálló, jól zárható palackban vagy flakonban legfeljebb 500 l tárolható. A palack és a flakon űrtartalma nem haladhatja meg a 2 l-t.

Jól zárható üzemanyagkannában, egyéb dobozban vagy kannában a I-II. tűzveszélyességi fokozatú folyadékokból legfeljebb 100 l, a III. tűzveszélyességi fokozatú folyadékokból pedig legfeljebb 3.000 l tárolható. A doboz vagy kanna űrtartalma nem haladhatja meg a 20 l-t.

Hordós tárolás esetén az I-II. tűzveszélyességi fokozatú folyadék fémhordóban tárolható, műanyag hordóban csak III.- IV. tűzveszélyességi fokozatú folyadékokat szabad tárolni.

Üzemanyag-töltő állomáson belül az éghető folyadékot tartalmazó edények csak a megfelelő szállítóeszközzel vagy kézi erővel szállíthatók. Szállítás közben az éghető folyadékot tartalmazó edényeket úgy kell elhelyezni, hogy azok ne borulhassanak fel, ne sérülhessenek meg. Éghető folyadékot tartalmazó üvegedények és az ezeket tartalmazó göngyölegek egymásra rakva nem szállíthatók.

¹⁴⁷ MSZ 9942

¹⁴⁸ MSZ 9943

Tűzoltó készülékek az üzemanyagtöltő állomáson

Az OTSZ részletesen meghatározza¹⁴⁹ az üzemanyagtöltő állomáson elhelyezendő tűzoltó készülékek követelményeit.

Az üzemanyagtöltő állomásokon minden megkezdett 3 kútoszlop után és a töltőaknánál legalább 100 liter folyékony szénhidrogén felítására alkalmas anyagot vagy 0,05 m³ nem éghető száraz felitató anyagot (kovaföld-zeolit tartalmú örleményt vagy egyéb szorbens anyagot) kell készenlétben tartani 1-1 db hosszú nyelű szórólappal.

A kezelőépületben jól hozzáférhetően 1 db, legalább 2 m² nagyságú tűzoltó takarót kell elhelyezni a személyek mentésére.

Éghető folyadékok töltése a töltőállomáson

Az üzemanyag kizárólag álló motorú és rögzített helyzetű jármű tartályába vagy megfelelő antisztatikus edénybe vagy fém kannába, hordóba tölthető. Töltőállomásokon üzemanyag kiszolgálásakor, töltésekor nem kell antisztatikus ruházatot viselni.

Üzemanyag, acélból készült, tömören zárható, töltési szint - korlátozóval nem rendelkező edényekbe az edények űrtartalmának 97%-ig, korlátozás nélkül tölthető. Az 5 liter feletti térfogatú edénybe benzin csak akkor szolgálható ki, ha az a kiszolgált folyadék tárolására biztonságosan alkalmas, elektrosztatikus feltöltődés ellen védett.

3.3.2. PB-gáz cseretelep üzemeltetési előírásai

Az „1”-„2” kategóriájú cseretelepek kivételével a palackok kiadása és bevételezése csak testhezálló, az üzemeltető által beszerzett védőruhában, fedett fövel és szikrát nem okozó, antisztatikus lábbeliben végezhető. Műszárból készült alsó- és felső ruházat nem viselhető.

Az „1” kategóriájú cseretelepek 5 m-es körzetén belül – konyhakerti és dísznövény, valamint szőlő, gyep és élőfa kivételével – növényzet nem lehet. Egyéb kategóriájú cseretelepeken növényzet élőfa, gyep kivételével nem lehet.

A „2”-„4” kategóriájú cseretelepeket szükségvilágítás céljára el kell látni legalább 1 db, a „kategórián felülit” legalább 2 db robbanásbiztos védettséggű hordozható kézilámpával.

Azokon a cseretelepeken, ahol acél palackok tárolása és forgalmazása is történik, a robbanásveszélyes övezetekben csak szikrát nem okozó szerszámokkal lehet dolgozni, acél szerszámok használata tilos. A PB-gáz cseretelepen csak a külön jogszabályoknak megfelelően PB-gáz palacktöltő üzemben töltött és ellenőrzött – kivéve a turista használatú palackot –, az engedélyes gázforgalmazótól értékesítésre átvett PB-gázpalack tárolható és értékesíthető.

A cseretelep kezelése, palackok visszavétele, kiadása tűzvédelmi szakvizsgálással nem rendelkező személyre nem ruházható át.

Palackból a PB-gáz átfajtása csak a legfeljebb 5 kg töltettségű turista használatú palackba, a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező hatóság engedélyének birtokában végezhető. Egyéb esetekben palackból a PB-gáz nem fejthető át. PB-gáz cseretelepeken palacktöltés nem végezhető. (Minden olyan tevékenység, amely során a PB-gázpalack szelepén keresztül, a gázpalackba pébégáz kerül – a legfeljebb 5 kg töltettségű turista használatú palackba történő átfajtás kivételével –, palacktöltésnek minősül.)

A gázpalack mechanikai igénybevételnek, különösen ütésnek vagy dobásnak nem tehető ki. A padozathoz lefagyott gázpalack legfeljebb 40 C^o-os vízzel lazítható fel, majd gondoskodni kell a padozat víztelenítéséről.

Az „1” – nél magasabb kategóriába tartozó cseretelepen a PB-gázpalackokon és a forgalmazáshoz előírt felszerelésen kívül egyéb anyag nem helyezhető el.

A cseretelepeket a OTSZ mellékletében¹⁵⁰ meghatározott tűzoltó készülékkel kell ellátni.

A cseretelepen a tűzoltóság telefonszámát jól látható helyen és időtálló kivitelben el kell helyezni.

¹⁴⁹ OTSZ 242§

¹⁵⁰ OTSZ 17. melléklet 3. táblázata

A cseretelepeken keletkező tűz eloltására, a tűz közelében levő palackok védelmére vonatkozóan az üzemeltető írásban – ha kötelezett tűzvédelmi szabályzat készítésére, akkor annak mellékleteként – intézkedik és szükség esetén az ebben foglaltak szerint jár el.

A gázpalackot sérültnek kell tekinteni és továbbiakban nem használható, ha:

- legalább 1 m magasságból kemény talajra esett,
- égésnyomok látszanak rajta,
- éles bemetszésű sérülése vagy horpadása van,
- a szállítójárművet közlekedési baleset érte vagy
- átalakítás nyomai észlelhetők rajta.

Az üzemeltetés során keletkezett sérülésről az illetékes töltővállalatot, cseretelepet tájékoztatni kell.

Az üzemanyag-töltő állomás területén elhelyezett PB-gáz cseretelep előírásai

Az üzemanyag-töltő állomás területén létesített PB-gáz cseretelep üzemeltetése a cseretelepre vonatkozó fenti előírások figyelembevételével történhet. A töltött és a kiürült PB-gázpalackok egy PB - gázpalack-tárolón belül együtt is tárolhatók úgy, hogy a kiürült PB-gázpalackokat meg kell jelölni.

Ajánlott irodalom

- 259/2011. (XII. 7.) Korm. rendelet a tűzvédelmi hatósági feladatokat ellátó szervezetekről, a tűzvédelmi bírságról és a tűzvédelemmel foglalkozók kötelező élet- és balesetbiztosításáról
- 253/1997. (XII. 20.) Kormányrendelet az országos településrendezési és építési követelményekről
- 2015. évi CCXI. törvény a kéményseprő-ipari tevékenységről
- 22/2009. (VII. 23.) ÖM. rendelet a tűzvédelmi megfelelőségi tanúsítvány beszerzésére vonatkozó szabályokról
- 15/2010. (V. 12.) ÖM rendelet a tűzoltási, műszaki mentési tevékenységhez kapcsolódó tűzvédelmi technika alkalmazhatóságáról
- 54/2014. (XII. 5.) BM rendelet az Országos Tűzvédelmi Szabályzatról
- 312/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet az építésügyi és építésfelügyeleti hatósági eljárásokról és ellenőrzésekről, valamint az építésügyi hatósági szolgáltatásról.
- 305/2011/EU rendelet az építési termékek forgalmazására vonatkozó harmonizált feltételek megállapításáról és a 89/106/EGK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, az Európai Parlament és a Tanács (2011. március 9.) bevezetéséhez és a hozzá kapcsolódó feladatok (CPR)
- 275/2013. (VII. 16.) Korm. rendelet az építési termék építménybe történő betervezésének és beépítésének, ennek során a teljesítmény igazolásának részletes szabályairól
- 1/2016. (I.5.) NGM rendelet A veszélyes folyadékok, vagy olvadékok tárolótartályainak, tároló létesítményeinek műszaki biztonsági követelményeiről, hatósági felügyeletéről

III. SZOLGÁLATI ISMERETEK

A fejezet célja és tartalma

A vizsgázó információt szerezhet az alapvető szolgálati ismeretekről, a katasztrófavédelmi hivatásos állományúak jogairól, kötelességeiről, a tűzoltósági – és más katasztrófavédelmi gyakorlatok rendjéről, a katasztrófavédelem ügyeleti rendszeréről, a tűzoltást, műszaki mentést segítő tervekről, a tűzoltás, műszaki mentés megszervezéséről, valamint a tűzoltás alapvető szakmai szabályairól.

1. A katasztrófavédelem hivatásos állományú tagja kötelezettségére, szolgálatellátására, magatartására vonatkozó általános szabályok

A katasztrófavédelem hivatásos állományú tagjaira vonatkozó alapvető jogokat és kötelezettségeket a Szolgálati törvény¹⁵¹, valamint a hivatásos katasztrófavédelmi szervek állományának Szolgálati Szabályzata¹⁵² határozza meg.

1.1. A katasztrófavédelmi hivatásos állományú köteleességei

- feladatát a katasztrófavédelem szervezetében meghatározott függelmi viszonyok rendszerében teljesíteni,
- gondoskodni a rábízott felszerelések, eszközök rendeltetésszerű használatáról, karbantartásáról, védelméről, közvetlen környezete rendjéről, tisztaságáról,
- fokozott gondossággal és ésszerű takarékosággal bánni a rábízott és a szolgálati tevékenységhez kapcsolódó anyagi javakkal, minden törvényes eszközzel megakadályozni annak károsodását, pazarlását,
- tiszteletben tartani munkatársai és beosztottjai emberi méltóságát,
- szolgálati, munkaköri, szakmai feladatait beosztásának megfelelően, a legjobb tudása szerint ellátni,
- az esküjében, fogadalmában vállalt, jogszabályokban, munkaköri leírásában előírt, valamint az előjárói által meghatározott utasítást teljesíteni,
- a szolgálati feladatok végrehajtására vonatkozó tényeket és körülményeket a valóságnak megfelelően jelenteni,
- a szolgálat ellátásához, az esküjében, fogadalmában vállalt kötelezettségének teljesítéséhez szükséges szakmai képzettséget, általános műveltséget és fizikai erőnlétet megszerezni és fenntartani, melyhez a munkáltató segítséget nyújt,
- a hivatásos katasztrófavédelmi szerv hivatásos állományára vonatkozó alaki szabályokat betartani,
- a szolgálati feladatainak ellátása során hivatali, ügyeleti, készségi, készenléti és készenléti jellegű szolgálatot teljesíteni.

1.2. A szolgálati előjáró köteleességei

A Szolgálati előjáró irányítja, vezeti, szervezi, ellenőrzi az alárendelt szervezeti egységek és alárendeltjei munkáját, megadja a feladatok ellátásához a szükséges információkat, figyelembe veszi és mérlegeli az alárendelték javaslatait, biztosítja a munkavégzés feltételeit.

A szolgálati előjáró hatáskörében:

- megismeri, beosztottjaival megismerteti, betartja és betartatja a szolgálati viszonyra, a hivatásos katasztrófavédelmi szerv tevékenységére, működésére vonatkozó jogszabályokat, egyéb előírásokat, megteszi a szükséges intézkedéseket a kiemelkedő munkát végzők elismerésére és a fegyelmetlenséget elkövetők felelősségre vonására,
- szervezi, irányítja, ellenőrzi alárendeltjei munkáját, megteremti a szolgálat ellátásának feltételeit, meghallgatja és mérlegeli alárendeltjei javaslatait,
- biztosítja a szolgálati érdek mindenkor érvényesülését,
- fellép a hivatásos katasztrófavédelmi szerv mint szervezet és mint munkahely, továbbá az alárendeltjei jogainak és jogos érdekeinek védelmében,
- megismeri és figyelemmel kíséri közvetlen alárendeltjei személyiségét, képességeinek, adottságainak, emberi tulajdonságainak változását, munkáját befolyásoló körülmények alakulását, megteszi a szükséges intézkedéseket a szolgálatellátás terén jelentkező hátráltató tényezők csökkentésére,

¹⁵¹ 2015. évi XLII. tv. a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományú tagjainak szolgálati jogviszonyairól

¹⁵² 49/2011. (XII. 20.) BM rendelet a hivatásos katasztrófavédelmi szervek állományának, valamint a polgári védelmi szervezetek Szolgálati Szabályzatáról

- személyes helytállásával pozitív példát mutat a szolgálati feladat ellátásában, a fegyelmezett magatartásban, a szakmai ismeretek elsajátításában, valamint a társadalmi elvárás szerinti erkölcsi normák betartásában,
- mindenkor tiszteletben tartja alárendeltjei személyiségi jogait és emberi méltóságát,
- előjárói tevékenysége során nyomon követi az irányítása alá tartozó szervezet létszámát, eszközeit, felszereléseit, azok állapotát, használhatóságát, és törekszik a szervezet optimális működtetésére,
- gondoskodik a vezetése alá tartozó szervezet objektumai tekintetében a szükséges felülvizsgálatok elvégzéséről, az állagmegóvásról,
- intézkedik a vezetése alá tartozó szervezeti egységek épületeinek körletrendjéről, objektumainak szükség szerinti őrzéséről, a helyiségek rendeltetésszerű használatáról és tisztán tartásáról, a hivatásos katasztrófavédelmi szerv elhelyezési objektuma környezete összképének, tisztaságának javítása érdekében végrehajtható tevékenységekről, valamint a napirend meghatározásáról,
- intézkedik a szervezet tulajdonában lévő szerek, felszerelések, eszközök védelméről, állapotuk megóvásáról, rendeltetésszerű használatukról, lehetőségei szerint gondoskodik a technika korszerűsítéséről,
- intézkedik a továbbképzés, önképzés, számonkérés folyamatos végrehajtásáról, az ezekre vonatkozó feltételek megteremtéséről,
- intézkedik a katasztrófavédelmi hivatásos állományú lakóhelyének, tartózkodási helyének, elérhetőségének nyilvántartásáról, annak naprakészen tartásáról,
- intézkedik a szolgálati okmányoknak az iratkezelési szabályok szerinti kezeléséről, elhelyezéséről úgy, hogy azok a nap 24 órájában - valamennyi szolgálati csoport okmányai vonatkozásában - ellenőrzéskor rendelkezésre álljanak és naprakészek legyenek.

A katasztrófavédelmi hivatásos állományú szolgálati feladatainak ellátásához az előjárójától tájékoztatást kérhet, annak kérdést tehet fel. Az előjáró a kért információkat biztosítja, és a szükséges felvilágosítást megadja.

1.3. Az alárendelt jelentési kötelezettsége

A katasztrófavédelmi hivatásos állományú a tüzesetekkel, műszaki mentésekkel, katasztrófavédelmi és polgári védelmi ügyekkel összefüggő intézkedéséről, megfigyeléséről és a mások által közöltekről köteles előjárójának jelentést tenni. A szóban tett jelentést az előjáró utasítására az alárendelt köteles írásba foglalni. A jelentést tevő felelősséggel tartozik a jelentés valóságtartalmáért.

Az alárendelt a közvetlen szolgálati előjárónak szóban jelenti

- a szolgálati feladat, utasítás végrehajtását, a végrehajtást gátló körülményeket,
- kitüntetését, jutalmazását, ha azt nem a közvetlen előjáró jelenlétében közölték, illetve nem tőle kapta,
- ha más előjárótól utasítást kapott vagy az általa végzett tevékenységet ellenőrizte az arra jogosult előjáró,
- a szabadságról történt bevonulását,
- balesetét, megbetegedését, felgyógyulását, amennyiben a jelentésre kötelezett személyt egészségi állapota korlátozza a jelentés megtételében, akkor meg kell tennie minden tőle elvárható intézkedést az értesítés érdekében,
- ha tartózkodási helyét nem a szolgálatellátás érdekében vagy a szolgálati előjáró utasítására vagy lakóhelyét a szolgálati időn kívül tartósan elhagyja,
- ha elháríthatatlan külső ok miatt a szolgálati vagy vezénylési helyén az előírt időben nem tud megjelenni.

Az alárendelt a közvetlen szolgálati előjárónak írásban jelenti

- családi állapotának változását,
- ha ellene büntető- vagy szabálysértési eljárás indul, továbbá annak lezárását,
- lakhelyének, elérhetőségének változását.

Az alárendelt szolgálati időben a közvetlen szolgálati előljárónak haladéktalanul, de legkésőbb szolgálatának letelte előtt, szolgálati időn kívül az eseményt követő szolgálati napon jelenti a jogszabály által előírt jelentési kötelezettség alá eső változásokat, továbbá - a változástól számított 8 hivatali munkanapon belül - írásban a személyügyi nyilvántartás adatkörébe tartozó adataiban bekövetkezett változásokat.

1.4. A jelentkezés, jelentés rendje

Az alárendelt az alábbi tisztségeket, beosztásokat betöltők felé jelentkezik és a szolgálati, szakmai előljáró által kért információkat jelenti:

- a köztársasági elnöknek,
- a miniszterelnöknek,
- a belügyminiszternek,
- a Belügyminisztérium államtitkárának,
- a BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság főigazgatójának (a továbbiakban: BM OKF főigazgatója), főigazgató-helyettesének, ügyeletes főigazgatójának, az országos tűzoltósági főfelügyelőnek, az országos polgári védelmi főfelügyelőnek, az országos iparbiztonsági főfelügyelőnek,
- a területi jogállású katasztrófavédelmi szerv igazgatójának, igazgató-helyettesének,
- az állományilletékes parancsnoknak és helyettesének,
- az előljáró által ellenőrzésre feljogosított katasztrófavédelmi hivatásos állományúnak, ha azonos vagy magasabb rendfokozatú.

Az előljárónál a szerv vezetője és annak beosztottjai jelentkezni kötelesek. Az alárendelt a szolgálati előljárónál, feljebbvalónál köteles jelentkezni és szükség esetén jelentést tenni, az előljárónak, feljebbvalónak az általa kért információt megadni. A jelentkezés alkalmával az alárendelt jelenti vezetéknevét, rendfokozatát, beosztását, és röviden azt, amit előljárója tudomására akar hozni. Ünnepi rendezvény, állománygyűlés vagy parancsnoki értekezlet kivételével jelentkezéskor, jelentéskor nem kell nevet, rendfokozatot, beosztást jelteni, ha az előljáró ismeri a jelentőt vagy a jelentkező személyt. Az előre bejelentett ellenőrzés alkalmával az ellenőrzött szerv vezetője szolgálati öltözetben fogadja az ellenőrzést végző személyt. A felettes szervtől ellenőrzés céljából érkezett beosztottnál az ellenőrzött szerv vezetője jelentkezik, ha az ellenőrző nála magasabb vagy vele azonos rendfokozatú. A felettes szervtől érkező katasztrófavédelmi hivatásos állományú jelentkezik, ha alacsonyabb beosztású és rendfokozatú, mint az ellenőrzés alá vont szerv vezetője.

Az előljárók és feljebbvalók a szolgálati érintkezés alkalmával alárendeltjeiket vagy az alacsonyabb rendfokozatúakat a név ismeretében a megszólított személy számára egyértelműen vagy vezetéknevükön és rendfokozatuk megnevezésével, férfiak esetén az „úr”, hölgyek esetében az „asszony” vagy „kisasszony” szóval, a név ismeretének hiányában rendfokozatával és az „úr”, „asszony” vagy „kisasszony” szóval szólítják meg. Ha a hölgyek családi állapotát, nevét nem ismerik, akkor az „úrhölgy” megszólítás is alkalmazható.

Az alárendeltek az előljáróikat a beosztás vagy rendfokozat és az „úr”, „asszony”, „kisasszony”, „úrhölgy” megszólítással szólítják meg. Az előljárók és feljebbvalók, valamint az alárendeltek - amennyiben nem ismerik egymást és egyértelműen nem állapítható meg legalább a rendfokozat - szolgálati érintkezés alkalmával a nem ismert információk beszerzése érdekében tisztázzák az érintett katasztrófavédelmi hivatásos állományú megszólítását. A kezdeményező fél bemutatkozása (név, rendfokozat, beosztás) után a megszólított személy mutatkozik be. További szolgálati érintkezés az előljárói, feljebbvalói viszonyoknak megfelelően történik.

A távollévő előljárót, feljebbvalót vagy alárendeltet vezetéknevével és rendfokozatával, ennek ismerete nélkül a vezetéknevével és az „úr”, „asszony”, „kisasszony”, „úrhölgy” megszólítással kell mások előtt megnevezni.

Távbeszélőn történő érintkezés alkalmával először a hívást fogadó, majd a hívó fél köteles a nevét és rendfokozatát közölni, ezt követően amennyiben jelentkezési kötelezettség áll fenn, úgy azt az arra kötelezettnek kell teljesíteni.

Az ügyeleti, kapuügyeleti szolgálatot ellátó katasztrófavédelmi hivatásos állományú vagy a szolgálati csoport parancsnoka az érkező előljárónak - amennyiben az aznapi szolgálat kezdete óta először találkoznak - jelenti a napi eseményeket, továbbá az előljáró által kért információkat. A híradó szolgálatot ellátó katasztrófavédelmi hivatásos állományú jelentkezés céljából nem hagyhatja el a híradóhelyiséget. Az ügyeleti szolgálatot ellátó katasztrófavédelmi hivatásos állományú a kívülről érkező hívások fogadásánál szolgálati helyének megnevezését, napszaknak megfelelő köszöntést, előjárói, feljebbvalói viszony esetén jelentkezést köteles végrehajtani. A nem készenléti szolgálati gépjármű használatát, állomáshelyének elhagyását, beérkezését a gépkocsivezető katasztrófavédelmi hivatásos állományú haladéktalanul jelenti a szolgálati előljárónak.

1.5. A katasztrófavédelem hivatásos állományú tagjának magatartása szolgálatban és szolgálaton kívül

A katasztrófavédelem hivatásos állományú tagja (a továbbiakban: hivatásos állományú) a szolgálatellátásra a meghatározott időben, pihenten, az előírásoknak megfelelő tiszta öltözetben, ápoltan köteles megjelenni. A hivatásos állományú - beosztására való tekintet nélkül - köteles másokkal szemben a társadalmi együttélési és udvariassági szabályokat betartani.

A hivatásos állományú hivatali, ügyeleti, készenléti, készenléti jellegű és készségi szolgálati ideje alatt, tudatállapot-módosító szert (különösen alkoholt, bódító szert), nem fogyaszthat, azok hatása alatt szolgálatba nem léphet. A hivatásos állományút fegyelmi felelősség terheli, ha önhibájából eredő ittas vagy bódult állapota miatt nem láthatja el szolgálatát. Ha az ittas állapot, vagy gyógyszeres kezelés miatti bódult állapot a szabadidőben történt berendelés közlése előtt alakult ki, a fegyelmi felelősség nem állapítható meg. A hivatásos állományú a szolgálatellátás ilyen akadályát köteles jelenteni.

A hivatásos állományú a szolgálat ellátásához nem szükséges tárgyakat, vagyoni értéket képviselő okiratokat szolgálati helyére csak saját felelősségére viheti. Ezek használata csak a szolgálati előljáró engedélyével és az általa meghatározott időben és módon történhet. A rábízott szolgálati okmányokat köteles megőrizni és azokat az előírások szerint kezelni.

A hivatásos állományú a rendelkezésére bocsátott szolgálati rádiótelefont kizárólag szolgálati ügy intézésére használhatja azzal, hogy rendezvényen a rádiótelefon használatához az előljárója előzetes engedélyét kell kérnie.

A magántulajdonú rádiótelefon szolgálati idő alatt nem használható:

- a) a szervezetnél végrehajtott ellenőrzés során,
- b) értekezletek, hivatalos ünnepek alkalmával,
- c) szolgálatváltáskor, képzések ideje alatt,
- d) gyakorlatok, helyismereti foglalkozások során,
- e) tűzoltás, műszaki mentés, katasztrófa-elhárítási és felszámolási tevékenység, valamint riasztás, vonulás közben, kivéve, ha a rendszeresített hírközlő eszközök egyike sem használható, és az információcsere elmaradása beláthatatlan következményekkel járna,
- f) egyéb, a szolgálati előljáró által meghatározott esetekben.

A hivatásos állományú meghatározott esetekben a magántulajdonú rádiótelefonját kikapcsolt vagy néma üzemmódú állapotban - saját felelősségére - magánál tarthatja. A helyszíni műveletirányító, illetve a gyakorlat vezetője a d)-f) pontokban meghatározott esetekben eltérést engedélyezhet.

1.6. Ruházat viselésének rendje

Az egyenruha viselésére jogosult vagy kötelezett hivatásos állományú rendszeresített, a szolgálati feladataihoz igazodó egyenruházati és felszerelési cikket viselhet. A készenléti jellegű

beosztás ellátása során engedélyezett öltözetet az állományilletékes parancsnok határozza meg. A készenléti állományba tartozó egyenruhás ruhanormába sorolt hivatásos állományú - a társasági öltözet viselésének esetét kivéve - szolgálati ideje alatt ékszert nem viselhet. Társasági öltözet viselése esetén gyűrűt, továbbá nem látható helyen egyéb ékszert viselhet.

A készenléti állományba nem tartozó egyenruhás normába sorolt hivatásos állományú - a hivatali munkarendben szolgálatot teljesítő hivatásos állományú kivételével - szolgálati ideje alatt nem fedett testfelületén divat- és testékszert nem viselhet. A hivatali munkarendben szolgálatot teljesítő hivatásos állományú ékszert a munkavédelmi szabályok figyelembevételével hordhat. A hivatásos katasztrófavédelmi szervek személyi állományának öltözködési szabályzatát BM OKF intézkedés¹⁵³ határozza meg.

A vegyes vagy polgári ruhás ruhanormába sorolt hivatásos állományú vagy az engedély alapján polgári ruhát viselő egyenruhás normába sorolt hivatásos állományú öltözetének ápoltnak, kulturáltnak, a testülethez méltónak kell lennie.

A készenléti jellegű beosztást ellátó katasztrófavédelmi hivatásos állományúak elhelyezési objektumon belüli szolgálati öltözetére az alábbi előírások vonatkoznak:

- a) a szolgálati előjáró engedélyezheti eltérő cipő és zokni viselését,
- b) póló viselése az elhelyezési épületen belül engedélyezett,
- c) szabadban végrehajtásra kerülő szerelési és más gyakorlat során (amennyiben ezt az időjárási viszonyok lehetővé teszik) az öltözet: gyakorlónadrág derékszíjjal, a szolgálati előjáró által meghatározott felsőruházat, sisak, mászóöv, védőcsizma, munkavédelmi kesztyű,
- d) szabadban végrehajtásra kerülő, zárt térre irányuló, illetve légzőkészülék használatával végrehajtott szerelési gyakorlatkor a teljes védőfelszerelés használata kötelező,
- e) gyakorlatok, valamint helyismereti foglalkozás tartása esetén a gyakorlatvezető, szolgálati előjáró engedélyezheti az egyéni védőeszközök közül a bevetési ruha viselésének mellőzését abban az esetben, ha a gyakorlaton résztvevők ruházata elegendő.

Tűzesethez, káresethez történő riasztáskor rendszeresített védőöltözet alatt viselhető ruházatról a munkavédelmi, egészségügyi szempontok figyelembevételével az állományilletékes parancsnok határoz. A hivatásos állományú olyan ápoltnak haját és bajuszt viselhet, amely a védőfelszerelések és eszközök használatában nem akadályozza. Egyenruhás normába sorolt készenléti jellegű beosztást ellátó hivatásos állományú szakállt nem viselhet, kivéve, ha beosztásából adódóan, szolgálati feladatainak ellátása során nem használ légzésvédelmi felszerelést és ezt a szolgálati előjáró engedélyezi.

Vegyes ruhás ruhanormába sorolt katasztrófavédelmi hivatásos állományú részére rövid, ápoltnak szakáll viselését a szolgálati előjáró engedélyezheti, ha a katasztrófavédelmi hivatásos állományú életvédelmi felszerelések használatára szolgálati feladatainak ellátása során nem kötelezhető.

2. A katasztrófavédelem ügyeleti – és műveletirányítási rendszere

2.1. A katasztrófavédelmi ügyeleti tevékenység rendszere

Az ügyeleti szolgálat a tűz- és káresetek, egyéb rendkívüli események jelzésének fogadására és a szükséges intézkedések megtételére, az együttműködő szervekkel való állandó kapcsolattartás biztosítására, az intézkedésre jogosult és köteles szervek, személyek értesítésére, a vezetők tájékoztatására létrehozott – váltásos szolgálati időrendben – megszakítás nélkül folyamatosan működő híradó-ügyeletesi, ügyeletesi, fő-ügyeletesi szolgálat.

¹⁵³ 35/2016. BM OKF főigazgatói intézkedés számú a hivatásos katasztrófavédelmi szervek Öltözködési Szabályzatának kiadásáról

A hivatásos katasztrófavédelmi szervek ügyeleti és készenléti szolgálatainak, valamint az ügyeleti jelentőszolgálat működési rendjét BM OKF főigazgatói intézkedés¹⁵⁴ szabályozza.

A hivatásos katasztrófavédelmi szervek a napi feladatok biztosítására, az események kezelésére, a jelentési és meghatározott adatszolgáltatási rendszer működtetésére, a készenlét fokozásával kapcsolatos feladatok végrehajtására ügyeleti és készenléti szolgálatot működtetnek. A katasztrófavédelmi őrsőkön a szolgálatszervezéssel kell biztosítani a riaszthatóságot.

A hivatásos katasztrófavédelmi szervek ügyeleti rendszere

A BM OKF Központi Főügyelete (a továbbiakban: KF) a hivatásos katasztrófavédelmi szervek országos hatáskörű 24 órás ügyeleti szolgálata. A Katasztrófavédelmi Koordinációs Tárcaközi Bizottság (KKB) Nemzeti Veszélyhelyzet-kezelési Központjának (KKB NVK), valamint annak munkacsoportjainak aktivizálása esetén végrehajtja a BM OKF kijelölt állománya, valamint az ágazati kapcsolattartó pontok riasztását, továbbá tájékoztatja a működés elrendeléséről a BM OKF Gazdasági Ellátó Központ igazgatóját. A KF a BM OKF Általános Főigazgató-helyettesi Szervezet Központi Főügyeleti Főosztálya állományába tartozik.

A KF utasításait minden hivatásos katasztrófavédelmi szervnél működtetett ügyeleti – és készenléti szolgálat köteles végrehajtani.

A megyei, fővárosi főügyelet a megyei, fővárosi Főügyeleti Osztály, a Katasztrófavédelmi Oktatási Központ ügyelete az általános igazgató-helyettes közvetlen alárendeltségében működik.

24 órás ügyeleti szolgálat működik az alábbi ügyeleteken, szolgálatokon:

- a) BM OKF Központi Főügyelet, (KF)
- b) KKB NVK Ügyelet,
- c) BM OKF GEK Ügyeletes Gépjárművezetői Szolgálat (Delta szolgálat),
- d) BM OKF Információ-technológiai Ügyeleti Szolgálat,
- e) BM OKF Sajtóügyelet,
- f) megyei, fővárosi katasztrófavédelmi igazgatóság főügyelete,
- g) megyei, fővárosi katasztrófavédelmi igazgatóság műveletirányító ügyeletei,
- h) megyei, fővárosi katasztrófavédelmi igazgatóság Katasztrófavédelmi Műveleti Szolgálatai (továbbiakban: KMSZ)
- i) Fővárosi Katasztrófavédelmi Igazgatóság Katasztrófavédelmi Mobil Labor (a továbbiakban: KML),
- j) Katasztrófavédelmi Oktatási Központ ügyelete,
- k) Hivatásos Tűzoltó-parancsnokságok ügyeletei.

Heti váltású készenléti szolgálat működik az alábbi szolgálatokon:

- a) BM OKF Országos Iparbiztonsági Készenléti Szolgálat,
- b) Megyei katasztrófavédelmi igazgatóságok Katasztrófavédelmi Mobil Labor (a továbbiakban: KML).

A katasztrófavédelmi szerveknél a fentiekől eltérő rendeltetésű szolgálat a BM OKF főigazgató engedélyével hozható létre.

Együttműködő Ügyeleti Szolgálat:

Rádiós Segélyhívó és Infokommunikációs Országos Egyesület Diszpécser Szolgálat (RSOE), amely feladatait a vállalkozói szerződésben foglaltak alapján végzi.

¹⁵⁴ 18/2016. számú BM OKF főigazgatói intézkedés a hivatásos katasztrófavédelmi szervek ügyeleti és készenléti szolgálatainak működési rendjéről

A BM OKF Központi Főügyelet, a Delta szolgálat, az Országos Iparbiztonsági Készenléti Szolgálat, a BM OKF Információ-technológiai Ügyeleti Szolgálat, valamint a Sajtóügyelet szolgálatellátás rendjét a főigazgatói intézkedés mellékletei tartalmazzák.

A napi jelentések készítése

A főigazgatói intézkedés adatszolgáltatási kötelezettségeket határoz meg a katasztrófavédelmi szervek részére. Az adatszolgáltatási feladatokon túl KF és a megyei/fővárosi főügyelet Napi Jelentést köteles készíteni, melyek tartalmi, formai követelményeit a főigazgatói intézkedés melléklete tartalmazza. A BM OKF – en működő ügyeleti és készenléti szolgálatok ellátásának rendjét, valamint a napi jelentés részletes szabályait a főigazgatói intézkedés mellékletei határozzák meg részletesen.

2.2. A katasztrófavédelmi műveletirányító ügyelet működése

A katasztrófavédelmi szervek műveletirányító ügyeleti szolgálatának műveletirányítói rendjét BM OKF főigazgatói intézkedés¹⁵⁵ szabályozza.

A hivatásos katasztrófavédelmi szerv területi szerve az események kezelésére műveletirányítói ügyeleti szolgálatot (a továbbiakban: műveletirányító ügyelet) működtet. A műveletirányító ügyelet megyei és fővárosi hatáskörű, 24 órás ügyeleti szolgálat, amely az ügyeletvezető irányításával látja el szolgálati feladatait. Napi létszámát, valamint a részletes, beosztásokra lebontott feladatokat az ügyelet szolgálatellátásának körülményeit, a váltás rendjét, a napirendet, a műveletirányítók feladatait, az önképzés végrehajtását, a pihenés rendjét a műveletirányító ügyelet ügyrendjében az igazgató szabályozza. A műveletirányító ügyelet ügyrendje az általános részeken túlmenően tartalmazza a kezelendő eseményszámok előre látható vagy hirtelen növekedése esetén a műveletirányító ügyeleti szolgálat megerősítésének rendjét és a tömeges események felszámolásakor követendő eljárási rendet.

A műveletirányító ügyeleti helyiségben legalább egy fő, a szolgálat ellátására alkalmas személynek mindig tartózkodnia kell, az ügyeleti helyiség felügyelet nélkül nem maradhat.

A műveletirányító ügyelet műveletirányítástól eltérő célra nem vehető igénybe, tevékenységével kapcsolatos általános szabályokat a **műveletirányítás és riasztás rendjét** a BM OKF főigazgatói intézkedés melléklete tartalmazza.

A műveletirányító ügyelet feladatai:

- az általa felügyelt területen bekövetkezett tüzesetekről és műszaki mentésekről, rendkívüli eseményekről érkezett jelzések fogadása, ezek értékelése, a szükséges további adatok bekérése és összegzése,
- az erők, eszközök riasztásának, esetleges átcsoportosításának biztosítása, a tüzesetekkel és műszaki mentésekkel kapcsolatos hírforgalom, valamint egyéb szolgálati hírkapcsolat biztosítása,
- a kapcsolattartás és szükség szerint közös intézkedések biztosítása az együttműködő szervek ügyeleteivel a rendkívüli események, illetve a tüzesetek és műszaki mentések hatékony felszámolása érdekében, továbbá segítségnyújtás és segítség igénybevétele az érvényben lévő együttműködési megállapodások alapján,
- intézkedni a tüzeseti és műszaki mentési tevékenység, illetve szolgálatellátás érdekében a szükséges és lehetséges szer- és létszám átcsoportosításokra, 3 órát meghaladó működés vagy egyéb indokolt körülmények esetén a váltás megszervezésére,
- gondoskodni a védőital elkészítéséről, illetve helyszínre szállításáról, ha a tűz- és műszaki mentési tevékenység előre láthatóan a 3 órát meghaladja, továbbá ha a tűzoltásvezető kéri,
- a megyei-, valamint a tartalék szerek állapotváltozásait rögzíteni a PAJZS és KAP rendszerben, felügyelni a helyi szervek készenlétben tartott szereinek állapotváltozásait,

¹⁵⁵ 16/2016. BM OKF főigazgatói intézkedés a hivatásos katasztrófavédelmi szervek műveletirányításának rendjéről és a riasztás szakmai szabályairól

- a mindenkor hatályos 52-es VPN üzemeltetésének és használatának szabályairól szóló intézkedés alapján rádiópróbát tartani,
- az EDR rádiórendszeren a műveletirányító ügyelet által használt, illetve a saját egységeinek a riasztási lapon meghatározott EDR csatornák figyelése,
- minden használatban lévő műveletirányító munkaállomás egyik monitorán a Pajzs rendszert folyamatosan futtatni és megjeleníteni,
- a hivatásos katasztrófavédelmi szervek értesítése és készenlétbe helyezésének elrendelése esetén az értesítési feladatok ellátása.

Az ügyeletvezető

- a jelentési kötelezettségbe tartozó tüzeseteket és műszaki mentéseket, valamint a tett intézkedéseket a fővárosi, megyei ügyeletvezetőnek (továbbiakban egységesen: ügyeletvezető) jelenti, aki az illetékes vezetőknek és a BM OKF Központi Főügyeletének (a továbbiakban: Központi Főügyelet) jelenti tovább azokat,
- felelős a műveletirányító ügyelet részére előírt jelentési és adatszolgáltatási kötelezettség, valamint az események felvétele és kezelése előírás szerinti teljesítéséért.

A műveletirányítás és riasztás rendjéről szóló szabályzat részletes szabályokat határoz meg:

- a műveletirányító ügyelet szolgálati rendjére,
- a műveletirányító ügyeleti szolgálat megerősítésének rendjére,
- a riasztás kiadása és a szükséges erők meghatározásának alapelveire az alábbi helyzetekre:
 - a közvetlenül a műveletirányító ügyeletre érkező, vagy a Hívásfogadó Központból átkapcsolt jelzések esetén,
 - a Hívásfogadó Központból érkező Pajzs adatlap esetén,
 - automatikus tűzátjelzés esetén a TMMT-vel rendelkező létesítmények esetében,
 - automatikus tűzátjelzés esetén a TMMT-vel nem rendelkező létesítmények esetében,
 - automatikus tűzátjelzés esetén adatrögzítési, tájékoztatási kötelezettség,
 - a megkülönböztető jelzés használatának mellőzési esetei,
 - a riasztási fokozat módosítása a szerek kiérkezéséig,
 - riasztás a Pajzs rendszeren,
 - a Pajzs Mini műveletirányítást támogató rendszer használata,
 - beavatkozó önkéntes tűzoltó egyesület, elsődleges műveleti körzeten kívül eső területen mentő tűzvédelmi feladatokat vállaló létesítményi tűzoltóság riasztása,
 - eljárás hálózat kiesése, számítógépes adatkapcsolat megszakadása, illetve áramszünet, Internet, vagy IT kapcsolat megszakadása esetén,
 - vonulást nem igénylő tüzeset rögzítése,
 - nem a műveletirányító ügyeletre érkező jelzések kezelése (normál és túlterhelt működés eseteiben),
 - a visszajelzések rögzítése,
 - a riasztási fokozatokhoz rendelt erők meghatározásának alapelvei,
 - a különleges szerek riasztása (részletezetten szabályozva),
 - a különleges káresetekhez történő riasztás rendje (a legjellemzőbb esettípusokra).

2.3. A Katasztrófavédelmi Műveleti Szolgálat működése

A **Katasztrófavédelmi Műveleti Szolgálat** (továbbiakban: KMSZ) területi hatáskörrel rendelkező 24/48 órás, készenléti jellegű szolgálat, amely káresemények irányítását segítő és végrehajtó tevékenységet folytat, a káresemény helyszínén felügyeli és ellenőrzi a beavatkozó állomány tevékenységét. Káreseti tevékenységén keresztül megteremti a napi munkarendben dolgozó irányítói és koordinatív feladatokat ellátók és a készenléti jellegű szolgálatban operatív feladatokat végzők közötti, valós idejű kapcsolatot. A KMSZ tagjai munkaköri leírásukban is meghatározott kiadmányozási joggal rendelkeznek, amely jog kiterjed az olyan azonnali intézkedések meghozatalára, amelynek hiányában a késedelem elháríthatlan kárral,

vagy veszéllyel járna, illetve kiadmányozza mindazokat az iratokat, amelyek kiadmányozására az igazgató felhatalmazza.

A KMSZ részére a főigyeleti osztályvezető a megyei főfelügyelők, a hatósági osztályvezető szakterületükre vonatkozó javaslataik figyelembevételével és a megyei igazgató-helyettes jóváhagyásával, havi munkatervet készítenek.

A KMSZ jogállását és működésének szabályozását BM OKF főigazgatói intézkedés¹⁵⁶, a KMSZ Működési Szabályzatát az intézkedés melléklete tartalmazza.

2.3.1. A KMSZ feladatai

Feladata a káresemények felszámolása során:

- A káresemény során a KMSZ elsődleges feladata a tűzoltás-vezetésre jogosult vezetők irányítással összefüggő önálló tevékenységének segítése, szükség esetén a káreset irányításának átvétele.
- A KMSZ a lakosság valamint az anyagi javak veszélyeztetettsége esetén, a kialakult helyzet és a mérési eredmények alapján dönt lakosságvédelmi intézkedések bevezetéséről, gondoskodik annak végrehajtásáról.
- A szolgálati út betartásával kezdeményezi önkéntes mentőcsoportok alkalmazását, irányítja kárterületen belüli tevékenységüket.
- Nagy kiterjedésű, bonyolult nagy erőket igénylő káresek során a KMSZ részt vesz a vezetési törzs megszervezésében és irányításában.

Beavatkozók biztonsága érdekében végrehajtandó tevékenységek:

- A felügyeli és ellenőrzési káresemény helyszínén a beavatkozó állomány biztonságos beavatkozását. A beavatkozás biztonságával kapcsolatban tapasztalt hiányosság esetén azonnal intézkedik annak elhárítására.
- A KMSZ folyamatosan figyelemmel kíséri a biztonságos beavatkozáshoz szükséges személyi, tárgyi feltételek meglétét. Különös figyelmet fordít a veszélyes vegyi anyagok jelenlétében, valamint a mélyből vagy magasból történő mentéssel kapcsolatos beavatkozásokra.
- Gyűjti az adatokat az egyéni védőeszközök használatával, beválásukkal, esetleges hiányosságaikkal, sérülésükkel kapcsolatban. Tűzoltó súlyos, életveszélyes sérülése esetén a körülményeket és a tapasztalatait jelentésben rögzíti.

Beavatkozás értékelési és - elemzési feladatok:

- A KMSZ folyamatosan figyelemmel kíséri az illetékességi területén történt tűzoltói beavatkozásokat.
- Értékeli a jogszabályokban, közjogi szervezetszabályozó eszközökben, belső szabályozókban foglaltak végrehajthatóságát, az alkalmazott tűzoltási és műszaki mentési terv, tűzriadó terv, műveleti terv megfelelőségét.
- A KMSZ beavatkozásokról és ellenőrzésről készült jelentését a megyei, fővárosi főigyeleti osztályvezető havonta összefoglaló jelentés formájában a megyei, fővárosi igazgatóhelyettesnek terjeszti fel, aki gondoskodik róla, hogy a hasznosítható tapasztalatokat a rendszeres továbbképzéseken az állomány megismerhesse.

Katasztrófa felszámolás irányítása:

- Katasztrófa esetén a KMSZ helyszínre érkező állománya azonnal megkezdheti a katasztrófa felszámolásának irányítását.

¹⁵⁶59/2015. sz. BM OKF főigazgatói intézkedés a Katasztrófavédelmi Műveleti Szolgálat, a Katasztrófavédelmi Mobil Labor, valamint a Katasztrófavédelmi Sugárfelderítő Egység tevékenységének szabályozásáról

Katasztrófavédelmi műveletelemzés:

- Részt vesz a katasztrófavédelmi műveletek elemzésében, értékelést készít a KMSZ tevékenységéről, valamint azzal összefüggésben fejlesztési javaslatokat tesz.

Gyakorlatok megszervezése, tűzoltósági gyakorlatok ellenőrzése:

- Szervezi a tűzoltási, műszaki-mentési szituációs gyakorlatokat, a nem általa szervezett és nem a részvételével zajló gyakorlatok végrehajtását ellenőrzi.
- Közreműködik a vezetési törzsgyakorlatok, tűzoltási gyakorlatok, katasztrófa-felszámolási együttműködési gyakorlatok megszervezésében, lebonyolításában, koordinálásában, végrehajtásának ellenőrzésében, értékelésében.

Szolgálat ellátás ellenőrzése:

- Félévente a KMSZ működési területén található tűzoltóságok mindhárom szolgálati csoportjánál legalább egy alkalommal gyakorlat, illetve kiképzési foglalkozás ellenőrzést végez (alaki, elméleti, szerelési, tűzoltótechnika kezelői, sportfoglalkozás, stb.) és azokat értékeli.
- Hétfévégén és munkaszüneti napon ellenőrizheti a készenléti szolgálat ellátását és a váltást.
- Amennyiben káresethez vonult, de az irányítást nem vette át, a beavatkozás ellenőrzését végzi, a tett megállapításokat saját ellenőrzési naplójában rögzíti.

Tűzvédelmi hatósági és szakhatósági feladatok:

- Végzi a hivatásos katasztrófavédelmi szervek iparbiztonsági, polgári védelmi és tűzmelegelőzési hatósági és szakhatósági tevékenységével kapcsolatos főigazgatói intézkedésekben részére meghatározott hatósági eljárási cselekményeket.
- A Ket. és a vonatkozó BM rendelet előírásainak megfelelően lefolytatja a tűzvizsgálatot és kiadmányozásra előkészíti a tűzvizsgálat iratait¹⁵⁷.
- Szükség esetén – tekintet nélkül a joghatóságára, valamint a hatáskörére és az illetékességére – hivatalból köteles megtenni azt az ideiglenes intézkedést, amelynek hiányában a késedelem elháríthatatlan kárral, a személyiségi jogok elháríthatatlan sérelmével vagy elháríthatatlan veszéllyel járna. Az ideiglenes intézkedéséről szóló végzését haladéktalanul közli az ügyféllel, valamint – a területileg illetékes katasztrófavédelmi kirendeltség hatósági osztálya útján – a joghatósággal és hatáskörrel rendelkező illetékes hatósággal.
- A KMSZ információt gyűjt a káreset helyszínére vonatkozóan, hogy az szerepel-e az iparbiztonság nyilvántartásában, illetve rendelkezésre állnak-e védelmi tervek. Amennyiben szükséges, a katasztrófavédelmi igazgatóság iparbiztonsági főfelügyelőjét tájékoztatja.

Szakmai anyagok készítése, oktatás:

- Végzi a szakmai anyagok véleményezését, készítését, oktatását. Részt vesz a készenléti állomány napi képzésében, továbbképzéseken, ifjúság és lakosságfelkészítéseken, valamint előadásokat tart.

Egyéb feladatok:

- A tevékenységről a beérkezését követő 2 órán belül elvégzi az adatok rögzítését a megfelelő elektronikus adatlapok kitöltésével.
- A rádiópróbát a KMSZ kijelölt gépkocsivezetője hajtja végre a megyei/fővárosi műveletirányítással a váltás idején, de legkésőbb minden nap 09⁰⁰-ig.

2.3.2. A KMSZ felépítése, irányítása

A KMSZ szakirányítását a szakterületnek megfelelő megyei főfelügyelő (polgári védelmi, tűzoltósági, iparbiztonsági) a megyei főügyeleti osztályvezetőn keresztül látja el.

¹⁵⁷ 17/2015. BM OKF főigazgatói intézkedés 5/A melléklet 4. f.1.p.

2.3.3. A KMSZ alkalmazása

A KMSZ riasztására az alábbi esetekben kerül sor:

- minden II-es vagy annál magasabb riasztási fokozat elrendelésekor;
- ha a kárhelyszínen tűzoltó súlyosan, életveszélyesen megsérült, elhunyt;
- amennyiben a megyei/fővárosi fő-és műveletirányító ügyelet a visszajelzések alapján úgy dönt;
- amennyiben a kárhelyszínen lévő tűzoltásvezető konzultációra kéri összetett, bonyolult eseteknél (műszaki mentés, daruzás, magasból-, mélyből mentés, fakidőlés, stb.);
- összetett bonyolult káresetekhez;
- amennyiben a KMSZ-en málházott speciális felszerelésekre a helyszínen szükség van;
- tűzoltó gépjármű balesetéhez, ha a baleset személyi sérüléssel járt;
- az igazgató vagy igazgatóhelyettes utasítására;
- a tűzoltósági főfelügyelő utasítására;
- a KMSZ vezető döntése alapján, amennyiben az adott káreset felszámolását ellenőrizni kívánja vagy a visszajelzések alapján indokoltnak tartja és a megyei fő- és műveletirányítási ügyelettel a vonulás megkezdése előtt konzultált.

A KMSZ riasztástól eltérő alkalmazására az alábbi esetekben kerül sor:

- amennyiben káreseti helyszíni szemle vagy helyszíni ellenőrzés lefolytatása szükséges;
- ideiglenes intézkedésről szóló végzést kell a helyszínen kiadni;
- az igazgató vagy igazgatóhelyettes utasítására;
- a tűzoltósági főfelügyelő utasítására;
- a polgári védelmi főfelügyelő utasítására, amennyiben a kárhelyszínen lakosságvédelmi intézkedés lefolytatása szükséges.

A KMSZ tagjai a riasztást követő két percen belül kötelesek elindulni a káreset helyszínére a meghatározott felszerelésekkel. A KMSZ riasztását saját működési területére a megyei főügyelet, működési területén kívülre a BM OKF Központi Főügyelete rendelheti el. A riasztástól eltérő alkalmazás esetén a KMSZ jármű megkülönböztető jelzése nem használható. A műveletirányító ügyelet által történő riaszthatóság eseteit külön BM OKF intézkedés¹⁵⁸ határozza meg.

2.3.4. A KMSZ Működési Szabályzata meghatározza

- a KMSZ tagjaival szemben támasztott követelményeket,
- a KMSZ elhelyezésével kapcsolatos követelményeket,
- a KMSZ szolgálat váltásának és ellátásának rendjét,
- a KMSZ szolgálatszervezésének szabályait,
- a KMSZ működési területét.
- a KMSZ okmányait,
- a KMSZ tagjainak öltözetét és képzését
- a KMSZ felszereléseit.

2.4. A hivatásos tűzoltó – parancsnokságok és szerveik szolgálatszervezése

A hivatásos tűzoltó – parancsnokságok és katasztrófavédelmi őrsök készenléti szerállományára és a szolgálat szervezésére vonatkozó szabályokat jogszabályok keretei között BM OKF főigazgatói intézkedés¹⁵⁹ határozza meg.

A megyei/fővárosi igazgató felelős az illetékességi területén működő hivatásos tűzoltóegységek szolgálatszervezésének – állománytáblázat szerinti - megvalósításáért. Az intézkedés meghatározza a készenléti szerek párhuzamosításának elvi szabályait, a szerek

¹⁵⁸16/2016. BM OKF főigazgatói intézkedés a hivatásos katasztrófavédelmi szervek műveletirányításának rendjéről és a riasztás szakmai szabályairól

¹⁵⁹7/2016 BM OKF főig. intézkedés a hivatásos tűzoltó – parancsnokságok és katasztrófavédelmi őrsök készenléti szerállományáról és a szolgálat szervezésének szabályairól.

kezelői létszámára, a szerek parancsnokaira és azok helyettesítésére vonatkozó szabályokat, a szerek számától függő szolgálatszervezési elveket, az őrsök szolgálatszervezésére, valamint működési területen kívüli vanultatásának elvi követelményeit illetve a tartalékszerek üzemben tartásának és szükség szerinti átcsoportosításának szabályait.

A főigazgatói intézkedés mellékleteiben meghatározza a hivatásos tűzoltó-parancsnokságok és katasztrófavédelmi őrsök:

- szolgálatának átadás-átvételi rendjét,
- készenléti szerállománytábláját és
- szolgálati okmányait.

3. A tűzoltást és műszaki mentést segítő tervek

3.1. A túoltási és műszaki mentési terv fogalma, főbb tartalmi követelményei

A túoltási és műszaki mentési terv (a továbbiakban: TMMT) a tűzoltáshoz műszaki mentéshez szükséges tűzoltói erő, eszköz szükségletet és szervezési megoldásokat tartalmazó, tűzoltást és műszaki mentést segítő terv, mely az adott létesítmény, terület mentő-tűzvédelmi szempontból legfontosabb adatait tartalmazza, rajzzal és szöveggel kiegészített formában. A TMMT készítése kötelezettséget, a terv tartalmi formai követelményeit és alkalmazási szabályait a Tűzvédelmi törvény, a tűzoltás, műszaki mentés általános szabályait tartalmazó BM rendelet¹⁶⁰ és BM OKF főigazgatói intézkedés¹⁶¹ határozzák meg.

A tűzvédelmi szempontból kiemelt fontosságú létesítményekre, területekre, valamint – a veszélyes katonai objektumokkal kapcsolatos hatósági eljárás rendjéről szóló Korm. rendeletben meghatározott – veszélyes katonai objektumokra az emberi élet és a vagyon védelme érdekében TMMT-t kell készíteni.

Az érintett gazdálkodó szervek a TMMT készítésében kötelesek adatszolgáltatással közreműködni. A létesítmény és a hozzá tartozó terület felett a rendelkezési jogot gyakorló a tűzoltóság írásos megkeresésére a TMMT elkészítéséhez szükséges műszaki és kapcsolattartási adatokat 30 napon belül köteles a hivatásos tűzoltóság rendelkezésére bocsátani elektronikus úton, szöveges, rajzos, illetve nyomtatott formában. A hivatásos tűzoltóság a részére átadott adatokat harmadik fél részére nem adhatja át, azokat a csak Tűzoltási Műszaki Mentési Tervek készítéséhez használhatja fel.

A TMMT készítésére történő kijelölésnél a hivatásos tűzoltóságnak figyelembe kell venni:

- mélyépítési létesítmények esetén a talajszint alatti helységek számát és azok befogadó képességét,
- lakóépületek esetén az épületben életvitelszerűen élők számát,
- közösségi épületek esetén az épület nemzetgazdasági, kulturális jellegét és befogadó képességét, a benttartózkodók menekülési képességét,
- ipari épületek, területek esetén azok veszélyességi besorolását, a gyártott, felhasznált, tárolt anyagok veszélyességét és mennyiségét,
- honvédségi építmények esetén azok speciális jellegét, a honvédelem rendszerében betöltött kiemelt szerepét,
- tárolási épületek, területek esetén a tárolt anyagok veszélyességi besorolását és mennyiségét.

A TMMT-re kötelezett létesítmények, területek körét és a TMMT részletes tartalmi, formai követelményeit a BM OKF főigazgató határozza meg. A TMMT készítéséért a működési terület szerinti hivatásos tűzoltóság felelős.

Az elkészített TMMT-t a működési terület szerinti hivatásos tűzoltóság parancsnokának javaslatára az illetékességi terület szerinti katasztrófavédelmi igazgató hagyja jóvá.

¹⁶⁰ 39/2011. (XI. 15.) BM rendelet a tűzoltóság tűzoltási és műszaki mentési tevékenységének általános szabályairól

¹⁶¹ 115/2011. BM OKF főigazgatói intézkedés A tűzoltási, műszaki mentési tervre kötelezett létesítmények, területek köréről, valamint a Tűzoltási Műszaki Mentési Terv tartalmi és formai követelményeiről.

A szomszédos megye közigazgatási területére elhelyezkedő településeken található létesítményekre készített TMMT csak az érintett település szerinti katasztrófavédelmi igazgató egyetértésével hagyható jóvá.

A TMMT készítője a jóváhagyott TMMT-t, a jóváhagyást követően 8 munkanapon belül megküldi az érintett katasztrófavédelmi szerv, valamint az érintett tűzoltóságok részére. A TMMT-t érintő adatokban történt változást a létesítmény vezetője köteles 8 munkanapon belül a működési terület szerinti hivatásos tűzoltóság részére megküldeni.

A jóváhagyott TMMT alapján a működési terület szerinti hivatásos tűzoltóság egyszerűsített TMMT-t készít, melyet a parancsnok hagy jóvá. Az érintett tűzoltóság az egyszerűsített TMMT egy-egy példányát a tűzoltóság gépjárműfecskeendőin helyezi el.

3.2. A tűzoltóságok országos műveletirányító tervének készítése és alkalmazása

A Műveletirányító Terv (a továbbiakban: MT) tüzesetek eloltására, műszaki mentést igénylő események felszámolására és a katasztrófák elleni védekezésre irányuló terv. Az MT a BM OKF, annak területi és helyi szervei, az önkormányzati a létesítményi tűzoltóságok és a beavatkozó önkéntes tűzoltó egyesületek, valamint az alapszabályukban tűzoltási és műszaki mentési tevékenységet vállaló tűzoltó egyesületek, önkéntes adatszolgáltatás alapján a gazdálkodási tevékenységet folytató természetes személyek, (egyéni cég és egyéni vállalkozó) és szervezetek erői és eszközei igénybevételenek rendjét határozza meg.

Az MT készítés szabályait, az MT adatlapok, valamint MT kötet formai és tartalmi követelményeit BM OKF főigazgatói intézkedés¹⁶² határozza meg.

Az MT meghatározott településekre elkészített adatlapokból áll, amely hivatásos tűzoltó parancsnokságonként MT kötetbe kerül rendezésre.

A hivatásos tűzoltóságok (a továbbiakban: HTP) által elkészített MT kötetet a HTP-k ügyeletén, papíralapon kell elhelyezni. Amennyiben a betervezett gépjárműfecskeendőkben beépített mobil informatikai eszköz rendelkezésre áll, akkor az MT köteteket azon kell tárolni.

A Megyei és a Fővárosi Műveletirányító Terv (a továbbiakban együtt: MMT) a HTP-k MT köteteiből áll. Az MMT-nek tartalmaznia kell a HTP-k MT kötetein felül az illetékességi területtel rendelkező katasztrófavédelmi igazgatóság állományából rendelkezésre álló erőket-eszközöket. A jóváhagyott MMT kötetet nyomtatott, formában az illetékességi terület szerinti katasztrófavédelmi igazgatóság fő- és műveletirányító ügyeletén kell elhelyezni.

Az Országos Műveletirányító Terv (a továbbiakban: OMT) az egységes szerkezetbe foglalt MMT kötetekből épül fel. Az OMT-t elektronikusan a BM OKF Központi Főügyeletén kell elhelyezni.

A HTP-k kötelesek a működési területükre MT kötetet készíteni és azt az on-line KAP rendszeren naprakész állapotban tartani. A HTP-k a későbbiekben létrehozott vagy módosított MT adatlapokat haladéktalanul feltöltik az on-line KAP rendszerre. Az illetékességi terület szerinti katasztrófavédelmi igazgatóság tűzoltósági főfelügyelője a feltöltött MT adatlapokat megvizsgálja, majd 5 munkanapon belül elektronikusan jóváhagyja, vagy módosításra visszaküldi a készítő HTP-nek. A módosításra visszaküldött MT adatlapot a készítő HTP-nek 5 munkanapon belül kijavítva újra fel kell töltenie az on-line KAP rendszerre.

Az elektronikusan jóváhagyott MT adatlapok alapján a HTP elkészíti nyomtatott formában az MT kötetét.

A Fővárosi Katasztrófavédelmi Igazgatóságnak (a továbbiakban: FKI) Budapest területére a szektorok szerint kell MT adatlapot készítenie.

A HTP-k az elkészült MT kötetet két példányban, nyomtatott formában, kötelesek jóváhagyásra felterjeszteni az illetékességi terület szerinti katasztrófavédelmi igazgatónak.

¹⁶² 23 / 2014. számú BM OKF főigazgatói intézkedés, a tűzoltóságok országos műveletirányító tervéről, annak tartalmi és formai követelményeiről szóló szabályzat kiadásáról

Amennyiben a HTP működési területe átnyúlik egy másik megye közigazgatási területére, akkor az MT kötet jóváhagyásához szükséges a közigazgatási terület szerint illetékes katasztrófavédelmi igazgatóság egyetértése is. Az egyetértést a jóváhagyó katasztrófavédelmi igazgatóság köteles beszerezni.

Az MT kötetbe történő tervezésről az MT kötetet készítő HTP írásban tájékoztatja az érintett településen működő önkormányzati, létesítményi tűzoltóságokat, valamint a beavatkozó és a közreműködő tűzoltó egyesületeket, illetve azokat a hivatásos tűzoltóságok működési területén gazdálkodó tevékenységet folytató természetes személyeket, gazdálkodó szervezeteket (egyéni cég és egyéni vállalkozó), amelyektől az MT kötetet készítő hivatásos tűzoltóságok – tűzoltási vagy műszaki mentési célra – járműveket, eszközöket, felszereléseket, anyagokat terveznek igénybe venni.

Az MT kötetet készítő HTP az MT adatlap adattartalmában bekövetkező változásokat soron kívül átvezeti az on-line KAP rendszerre, amelyről az érintetteket haladéktalanul tájékoztatja.

A katasztrófavédelmi igazgatóságok KMSZ és KML gépjárműveit az MT adatlapokon a katasztrófavédelmi igazgatóság illetékességi területén tervezni kell. A műszaki mentőbázisok konténeireinek betervezése esetén, azokhoz a hordozó gépjárműveket is tervezni kell.

A HTP-k működési területükön kívülre az MT adatlapon tervezettekén túl is kötelesek vonulni, ha azt számukra a BM OKF Központi Főügyelete rendeli el. A műszaki mentő bázis különleges technikai eszközeinek riasztását - működési területén és azon túl is – a BM OKF Központi Főügyelete közvetlenül is elrendelheti.

A főfoglalkozású létesítményi tűzoltóságokat – önkéntes kötelezettségvállalás esetén – vonulási területükön kívülre az illetékességi terület szerinti katasztrófavédelmi igazgató által kijelölt területen tervezni kell, amennyiben a működési terület szerinti HTP-vel kötött együttműködési megállapodásban vállalják azt.

Azon önkormányzati tűzoltóságokat, melyek vállalják az elsődleges műveleti körzetükön kívüli vonulást, legfeljebb II-es kiemelt riasztási fokozatig az MT adatlapon tervezni kell a Döntéstámogató Térinformatikai Rendszerben (a továbbiakban: DÖMI) lévő távolságmátrix alapján. Az elsődleges műveleti körzeten kívüli vonulás vállalását a vállalt települések felsorolásával a HTP-vel kötött együttműködési megállapodásokban rögzíteni kell.

A beavatkozó önkéntes tűzoltó egyesület csak a vállalt tevékenységi területén tervezhető.

4. A hivatásos tűzoltóságok részére tartandó szakterületi gyakorlatok rendszere, szervezése

4.1. A gyakorlatok rendszere

A hivatásos tűzoltó – parancsnokságoknak (a továbbiakban: HTP-k) a mentő-tűzvédelmi feladataik biztonságos és hatékony végrehajtása, valamint az állomány szerelési készségének szinten tartása és fejlesztése érdekében BM OKF főigazgatói intézkedésben¹⁶³ meghatározott gyakorisággal gyakorlatokat kell tartaniuk.

A gyakorlatok sikeres végrehajtása érdekében a gyakorlatokról éves gyakorlattervet kell készíteni. Az éves gyakorlatterv tartalmazza a gyakorlatok helyét (létesítmény neve, címe), típusát és pontos idejét (naptári nap, óra, perc). A gyakorlatterv elkészítéséért a tűzoltóság parancsnoka a felelős és az egyes gyakorlatok részletes tervét a tűzoltóság parancsnoka hagyja jóvá. A tűzoltóság az éves gyakorlattervét minden év december 15 -ig feltölti a KAP- online rendszerre.

A gyakorlatok során a vezetői és a végrehajtó állománynak az elméletben elsajátított ismeretanyagot kell begyakorolnia. A gyakorlatokat úgy kell tervezni és végrehajtani, hogy azok során az állomány megfelelő ismeretet, jártasságot, illetőleg készséget szerezzen. A gyakorlatok tervezésénél, végrehajtásánál a tüzesetek és műszaki mentések tapasztalatait is hasznosítani kell. A veszélyes anyagok jelenlétében történő beavatkozásokra való felkészülés céljából szervezett gyakorlatokat az ellenőrző gyakorlat szintjétől lehetőség szerint a területileg illetékes Katasztrófavédelmi Mobil Labor bevonásával kell megszervezni.

¹⁶³ 85/2014. BM OKF főigazgatói intézkedés a BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság Kiképzési Szabályzatának kiadásáról.

A Tűzvédelmi törvény rendelkezései szerint a gazdálkodó szervek kötelesek a tűzoltóság részére a tűz oltására, a műszaki mentésre szolgáló felkészítés érdekében – előzetes egyeztetés alapján – a helyszíni gyakorlatok megtartását lehetővé tenni és abban közreműködni.

A gyakorlatok célja a HTP állományára vonatkozóan:

- az elméleti képzésen elsajátított ismeretek begyakorlása, kiegészítése;
- a szerelési készség fejlesztése;
- a kisgépek, speciális műszerek és védőfelszerelések, valamint a különböző járműtechnikák működtetésének, kezelésének gyakorlása;
- a működési területen nyilvántartásba vett, Tűzoltási Műszaki Mentési Tervvel rendelkező létesítmények dokumentációiban foglaltak megismerése;
- a határozott, magabiztos, magas fokon szervezett beavatkozásra való felkészítés;
- a tüzesetknél és műszaki mentéseknél előforduló rendkívüli körülmények közötti (füst, égéstermék, mérgező gőzök-gázok, hőszugárzás stb.) feladatellátás szimulálása;
- a szervező és irányító parancsnoki állomány gyakorlatszerzése a társszervekkel való együttműködés, valamint a közös beavatkozás begyakorlása a magasabb szintű irányítás különböző formáiban.

A gyakorlatok fajtái:

- vezetési gyakorlat;
- szerelési gyakorlat;
- tűzoltótechnika kezelői gyakorlat;
- helyismereti gyakorlat;
- szituációs begyakorló gyakorlat;
- ellenőrző gyakorlat;
- vezetési törzsgyakorlat;
- tűzoltási gyakorlat;
- katasztrófa-felszámolási együttműködési gyakorlat.

Azon gyakorlatok esetében, amelyeken tűzgyújtás is történik, a gyakorlattervet - a hatályos környezetvédelmi jogszabályok alapján - a környezetvédelmi hatósággal egyeztetni, illetve engedélyeztetni kell.

A gyakorlatok a létesítmény termelését, munkáját csak a szükséges mértékig és ideig akadályozhatják. A gyakorlat rádióforgalma a tűzoltás és műszaki mentés rádióforgalmát nem zavarhatja, nem befolyásolhatja. A gyakorlat befejezése után, illetve a tűzoltási gyakorlat megkezdése előtt, a vízforrások üzemképességéről és az egyéb oltóanyagok elérhetőségéről meg kell győződni.

A gyakorlatvezető, vagy a gyakorlat ellenőrzője a gyakorlatot köteles leállítani, ha:

- a végrehajtók nem a kapott utasításnak megfelelően avatkoztak be;
- a végrehajtók a gyakorlat alkalmával olyan hibát követnek el, ami a valóságos esetben élet-, tűz- vagy robbanásveszélyt okozna;
- a gyakorlat végrehajtása közben baleset történt,
- a résztvevő rajokat, KML- t, káreseményhez (tűzoltás, műszaki mentés) riasztják.

A leállított gyakorlatot maximum egy hónapon belül meg kell ismételni, amit ellenőrizni kell.

A gyakorlatokat a befejezésük után értékelni kell - a BM OKF főigazgatói intézkedésben meghatározott szempontok szerint - a helyszínen szóban a beosztásoknak megfelelő differenciálással. Írásban kell értékelni a gyakorlatot, ha annak tapasztalatai feladatok meghatározását igénylik. A gyakorlat írásos értékelését, megállapításait csatolni kell a gyakorlattervhez.

Az irányításban feladatot teljesítő vezetők munkáját is személy szerint kell értékelni.

A gyakorlat minősítése lehet: „Megfelelt”, vagy „Nem megfelelt”.

4.2.A gyakorlatok követelményei

Vezetési gyakorlat

A vezetési gyakorlat célja a gépjárművezetők vezetési készségének növelése, valamint az, hogy jártasságot szerezzenek a tűzoltó gépjárművek és speciális szerek kezelésében. A gépjárművezetők részére a területileg illetékes igazgató által meghatározott óraszámban, vezetési gyakorlatot kell tartani, melyet a vezetett kilométer nyilvántartása alapján a szolgálatparancsnok szervez. A gyakorlat összeköthető helyismereti gyakorlattal és tűzcsapellenőrzéssel vagy egyéb feladatellátással is. A gyakorlat megtartását dokumentálni kell.

Szerelési gyakorlat

A szerelési gyakorlatok célja a tűzoltás és műszaki mentés során alkalmazandó rendszeresített tűzoltó felszerelések, eszközök használatának, a végrehajtás fogásainak készség szintű elsajátítása. Az állomány részére minden szolgálati napon, naponta legalább 1 óra szerelési gyakorlatot kell tartani. A gyakorlatok szervezése és irányítása – a továbbképzési tematikában foglaltak szerint – a hivatásos és a főfoglalkozású létesítményi tűzoltóságoknál a szolgálatparancsnok, az önkormányzati és az alkalomszerűen igénybe vehető létesítményi tűzoltóságnál pedig a rajparancsnok feladata.

A gyakorlatot a Szerelési Szabályzat¹⁶⁴ rendelkezései szerint kell végrehajtani. A gyakorlat végrehajtása általában a laktanya udvarán vagy a gyakorló pályán történjen. Amennyiben itt nem áll rendelkezésre a szerelési gyakorlat végrehajtásához szükséges felszerelés, eszköz (pl. tűzcsap, kút) a gyakorlatot a megfelelő feltételekkel rendelkező létesítményben, illetve helyszínen kell tartani. A műszaki mentések (pl. villamos emelése) elemeinek begyakorlása, valamint a füstkamra gyakorlat, szerelési gyakorlatnak minősül.

Tűzoltótechnika - kezelői gyakorlat

A gyakorlat célja a kezelői képesítéssel rendelkező személyi állomány részére a rendszeresített kisgépek (hidraulikus mentőkészlet, motoros láncfűrész, motoros gyorsdaraboló, mobil szivattyúk, stb.) eszközök, felszerelések (Force balta, emelők, emelőpárnák, stb.) gépjárműfecskendők és különleges szerek kezelésének, működtetésének, használatának gyakoroltatása, lehetőség szerint a rá jellemző alkalmazási, működtetési környezet imitálásával.

A tűzoltótechnika-kezelői gyakorlat gyakoriságát, dokumentálását tekintve a szerelési gyakorlattal egyenértékű, a kisgépek és különleges szerek megszerelésére biztosított időkeret terhére tervezendő. A foglalkozásokat minden esetben előzze meg a jellemző műszaki paraméterek ismertetése mellett, a munkavédelmi előírások felfrissítése.

A szivattyúkezelői gyakorlatokat úgy kell szervezni, hogy azok az év fagymentes időszakára essenek. Gyakoriságukat a szolgálatparancsnok az igények függvényében határozza meg. A gyakorlatok hatékonyságának javítása érdekében a szivattyúkezelési gyakorlatokat össze lehet vonni – kapcsolható – szerelési gyakorlattal, ahol a sugarakat működtetni kell.

Helyismereti gyakorlat

A helyismereti gyakorlat célja, hogy az állomány ismerje meg – a tűzoltóság működési területén található létesítmények, küszöbérték alatti üzemek, veszélyes anyagokkal foglalkozó üzemek vonatkozásában – mindazon lényeges körülményt, amely a megelőző és mentő-tűzvédelemmel, továbbá a súlyos káresemények elhárítási tervben és a belső védelmi tervben meghatározott feladatokkal kapcsolatba hozható.

A helyismereti gyakorlat terjedjen ki minden olyan körülményre, ami a tűzoltóság tevékenységét, beavatkozását befolyásolhatja, különös tekintettel

- a létesítmény megközelítésére;
- az épületek, építmények elhelyezkedésére, behatolási és mentési lehetőségeire;
- a külső-belső közlekedési, mentési felvonulási útvonalakra, területekre;

¹⁶⁴ 3/2015. (VI.8.) BM OKF ut. a Tűzoltóságok Szerelési Szabályzatáról

- a közművek elzárási, kiszakaszolási lehetőségeire;
- beépített oltóberendezésekre, azok üzembe helyezési és elzárási módjára;
- a létesítményben folyó tevékenységre;
- a tárolt, feldolgozott, vagy előállított anyagokra, azok jellemzőire;
- a lehetséges beavatkozási módzatokra;
- az oltóanyag utánpótlás lehetőségeire, valamint
- minden olyan lényeges momentumra, amit a gyakorlat szervezője, vagy a lebonyolításban résztvevő szakember fontosnak tart.

Helyismereti gyakorlatot a hivatásos tűzoltóságok esetében a szerelési foglalkozásokkal megegyező időtartamban, az önkormányzati tűzoltóságok vonatkozásában legalább negyedévente 1 alkalommal kell tartani. A gyakorlatot a HTP/ÖTP szolgálatparancsnok szervezi saját állománya részére.

Helyismereti gyakorlatot kell tartani:

- szükség esetén szituációs begyakorló gyakorlat előtt;
- az ellenőrző gyakorlat végrehajtása után szükség szerint;
- a tűzoltási gyakorlatot megelőzően a beosztott állomány számára;
- vezetési törzsgyakorlat szervezésekor esetenként a feladat ismertetése előtt, szükség szerint, az annak megoldására bevontak számára;
- katasztrófa-felszámolási együttműködési gyakorlat szervezésekor a meghatározott résztvevők számára.

A helyismereti gyakorlatot szervező szolgálatparancsnok rendelkezzen olyan helyismerettel, amely az adott létesítményben bekövetkezett tüzeset és műszaki mentés felszámolásához szükséges vezetés és végrehajtás gyakoroltatását lehetővé teszi, vagy kérje helyi szakember közreműködését.

A helyismereti gyakorlatok lebonyolításába a helyi szakembereket, és/vagy a megelőző tűzvédelem képviselőit be kell vonni. Ahol létesítményi, vagy önkormányzati tűzoltóság is működik, ott az állomány részvételének lehetőséget biztosítani kell. A létesítményre vonatkozó, vagy vonatkoztatható tűzvédelemhez kapcsolódó terveket, munka- és környezetvédelmi előírásokat a gyakorlat során az állománnyal a szükséges mértékig ismertetni kell. A helyismereti gyakorlat dokumentálására az oktatási napló szolgál.

Szituációs begyakorló gyakorlat

A szituációs begyakorló gyakorlat célja az állomány taktikai bevetettségének szinten tartása, fejlesztése az országos, vagy nemzetközi tapasztalatok adaptálása – a helyi sajátosságok figyelembevételével – úgy a tűzoltási, mint a műszaki mentési tevékenység tekintetében.

A szituációs begyakorló gyakorlatot a szolgálatparancsnok szervezi és tartja, a helyi erők és eszközök bevonásával, amit a parancsnok köteles rendszeresen ellenőrizni. A gyakorlatokat – azok végrehajtását követően – a parancsnok értékelje, majd tapasztalatait rögzítse a terveken.

Szituációs begyakorló gyakorlatot negyedévente valamennyi szolgálati csoport számára legalább egy alkalommal kell tartani, lehetőleg különböző helyszíneken, azonos helyszín esetén különböző feltételezés szerint. A szituációs begyakorló gyakorlat váltakozva tűzoltási és műszaki mentési jellegű legyen. Amennyiben a gyakorlat helyszínül egy adott létesítmény szolgál, ott a gyakorlat végrehajtása előtt, vagy korábban, helyismereti gyakorlatot kell tartani.

A szituációs begyakorló gyakorlaton a végrehajtói állomány az egyéni védőfelszereléseket köteles viselni. A gyakorlat helyszínén a veszélyzónák érzékeltetésére szemléltető eszközöket kell alkalmazni.

A szituációs begyakorló gyakorlatot gyakorlattervben és taktikai rajzon kell tervezni, melyet a parancsnok hagy jóvá, a gyakorlat végrehajtását az oktatási naplóban kell dokumentálni. A gyakorlatok dokumentálását a parancsnok minden alkalommal ellenőrizze.

Ellenőrző gyakorlat

A gyakorlat célja a szerelési, helyismereti, szituációs begyakorló gyakorlatokon elsajátított ismeretek ellenőrzése, a tűzoltás, műszaki mentés vezetésének, a tűzoltásnál szervezhető beosztási feladatok gyakorlása, a kapcsolatos ismeretek ellenőrzése. Az ellenőrző gyakorlat legyen alkalmas a tűzoltóságok tűzoltásba, műszaki mentésbe bevonható személyi állománya elméleti, gyakorlati ismereteinek, a felszerelések üzembiztonságának megítélésére, a TMMT-ben, valamint a szabályzatokban meghatározott feladatok ismeretének felmérésére.

A megyei ellenőrző gyakorlat szervezését a tűzoltósági főfelügyelő végzi, a gyakorlat vezetője a megyei igazgató, vagy az általa megbízott személy. A gyakorlat tűzoltás vezetője a működési terület szerinti tűzoltó parancsnok, távolléte, illetve akadályoztatása esetén az általa megbízott tűzoltás vezetésére jogosult személy.

Az ellenőrző gyakorlatok rendje helyi szinten:

A tűzoltóságon a parancsnok vagy helyettese köteles félévenként valamennyi szolgálati csoport részére egy-egy ellenőrző gyakorlatot szervezni és tartani, amelyek közül az egyiknek nappalinak, a másiknak éjszakainak kell lennie. Az ellenőrző gyakorlatok időpontját, helyszínét a gyakorlat végrehajtására kijelölt állomány nem ismerheti. Az ellenőrző gyakorlatra történő riasztás a tűzjelzést követően „GYAKORLATRA RIASZTÁS” közléssel történjen. A rajok a vonuláskor a megkülönböztető jelzést nem használhatják.

Az ellenőrző gyakorlatok rendje az önkormányzati tűzoltóságok esetében

Az önkormányzati tűzoltóság esetén – amennyiben nem szolgálati csoportokra tagozódnak – lehetővé kell tenni, hogy évenként minden tűzoltó részt vegyen ellenőrző gyakorlaton. Az alkalomszerűen igénybe vehető létesítményi tűzoltóság nem köteles ellenőrző gyakorlatot tartani, de a hivatásos és önkormányzati tűzoltóságok által a létesítményben szervezett ellenőrző gyakorlaton kötelesek részt venni.

Az ellenőrző gyakorlatok végrehajtásának ellenőrzése

Az ellenőrző gyakorlatok végrehajtását évenként legalább egy alkalommal az Igazgató, vagy az általa kijelölt személy ellenőrizze. Az Igazgatóság évente legalább három ellenőrző gyakorlatot szervezzen és tartson. Ezen ellenőrző gyakorlatok eltérő szolgálati napra essenek, riasztási fokozatuk legalább III - as legyen.

A BM OKF által elrendelt ellenőrző gyakorlat riasztási fokozatát a gyakorlatvezető esetenként határozza meg, a gyakorlat jelzése a tűzjelzéssel azonosan, élesben is történhet, a rajok – az ellenőrző előjáró utasítására – a vonuláskor a megkülönböztető jelzést használják.

A tűzoltóság által szervezett ellenőrző gyakorlatokra a segítséget nyújtó erőket be kell tervezni, de a riasztásukat elméletben is végre lehet hajtani. A gyakorlaton a gyakorlatvezető által meghatározott oltóanyagokat kell használni, amelynek során figyelembe kell venni a létesítmény sajátosságait és a környezet jellemző paramétereit.

A gyakorlat helyszínén a veszélyzónák érzékeltetésére szemléltető eszközöket kell alkalmazni. A gyakorlat végrehajtása alatt, ha sugarak vannak bevetve, akkor 0 C° külső hőmérséklet felett a táplálás helyétől az első osztóig nyomás alá kell helyezni a tömlőket.

Az ellenőrző gyakorlatot gyakorlattervben és taktikai rajzon kell dokumentálni.

Vezetési törzsgyakorlat

A gyakorlat célja a tűzoltás vezetésére jogosultak - a rajparancsnoki beosztástól kezdődően a magasabb beosztásúak - szervező, irányító munkájának, tűzoltás-taktikai, technikai ismereteinek továbbfejlesztése, a kapcsolatos ismeretek ellenőrzése.

A gyakorlat terepasztalon, kivetítőn, rajzban, vagy egyéb módon szemléltetett, összetett feladat, amely „vezetési törzs” irányítást feltételez. Megoldása tanteremben, bármilyen segédlet (szakirodalom, szabályzat) felhasználásával történik, amelyet bármilyen riasztási fokozatnak megfelelő, a feladat egy konkrét részére, vagy egészére kiterjedő ellenőrző gyakorlat is követhet.

A vezetési törzsgyakorlat szervezése

Vezetési törzsgyakorlatot szervezhetnek a BM OKF, illetve az igazgatóságok. A gyakorlattervet és a gyakorlat tematikáját, ha a BM OKF szervezi, akkor a főigazgató-helyettes, ha az igazgatóság szervezi, az igazgató hagyja jóvá, majd a jóváhagyott gyakorlattervet és tematikát a gyakorlat lebonyolítása előtt legalább két héttel megküldi az Országos Tűzoltósági Főfelügyelőség részére. A BM OKF által szervezett gyakorlat több megye állományát is érintheti. Az igazgatóság évenként 1 alkalommal szervezzen vezetési törzsgyakorlatot.

A vezetési törzsgyakorlat a helyszín bejárásából (szükség szerint), a feladat ismertetéséből (feltevés vázlatrajzon, írásban), a megoldásból (írásban és rajzon) és a megoldások értékeléséből áll.

A tűzoltási gyakorlat

Célja a választott anyag égésének körülményeihez (erős füst, nagy hőterhelés, stb.) szoktatni az állományt és gyakoroltatni a legcélszerűbb oltási eljárás, eszköz, oltóanyag alkalmazását. A tűzoltási gyakorlat végrehajtása előtt az állománnyal a taktikai elveket, a szakszerű beavatkozás, magatartás szabályait ismertetni kell.

Tűzoltási gyakorlat szervezhető annak ellenőrzésére is, hogy az állomány kellően ismeri-e a védett területeken raktározott, feldolgozott, gyártott éghető anyagok oltásával kapcsolatos (taktikai, magatartási, stb.) szabályokat, az éghető anyagok viselkedését, veszélyeit, jellemzőit, az alkalmazható oltási eljárásokat.

A területi és a helyi szervek szükség szerint szervezzenek tűzoltási gyakorlatot. A gyakorlat a szükség szerinti erők, eszközök részvételével, kijelölt tűzoltásvezető irányításával történjen, a tűzoltó gyakorlótéren, vagy erre kijelölt más helyen, a biztonsági és a környezetvédelmi előírások megtartásával. A tűzoltási gyakorlatot gyakorlattervben és taktikai rajzon kell dokumentálni.

A katasztrófa-felszámolási együttműködési gyakorlat

Célja a társszervekkel történő együttműködés begyakorlása. A katasztrófa-felszámolási együttműködési gyakorlatokon a társszervek illetékes vezetőinek felkérésére a tűzoltóság a működési területén köteles részt venni. A területi és a helyi szervek szükség szerint szervezzenek katasztrófa-felszámolási együttműködési gyakorlatokat.

A gyakorlattervet és a gyakorlat tematikáját

- ha a BM OKF szervezi, a főigazgató-helyettes hagyja jóvá,
- ha az Igazgatóság szervezi, az igazgató hagyja jóvá, a jóváhagyott gyakorlattervet és tematikát a gyakorlat lebonyolítása előtt legalább két héttel megküldi a főigazgató-helyettes részére.

5. A tűzoltás, műszaki mentés szervezete és vezetése

5.1. A tűzoltási feladat és a műszaki mentés fogalma

A tűzoltási feladat: a veszélyeztetett személyek mentése, a tűz terjedésének megakadályozása, az anyagi javak védelme, a tűz eloltása és a szükséges biztonsági intézkedések megtétele, továbbá a tűz közvetlen veszélyének elhárítása.

A műszaki mentés: természeti csapás, baleset, káreset, rendellenes technológiai folyamat, műszaki meghibásodás, veszélyes anyag szabadba jutása vagy egyéb cselekmény által előidézett veszélyhelyzet során az emberélet, a testi épség és az anyagi javak védelme érdekében a tűzoltóság részéről - a rendelkezésére álló, illetőleg az általa igénybe vett eszközökkel - végzett elsődleges beavatkozási tevékenység.

5.2. A tűzoltást, műszaki mentést végző, közreműködő szervezetek

A hivatásos tűzoltó parancsnokság: tűzoltási és műszaki mentési, tűzmegelezési feladatok elvégzésére létrehozott, önálló működési területtel rendelkező hivatásos tűzoltóság.

A katasztrófavédelmi őrs: a hivatásos tűzoltóság elsődleges tűzoltási és műszaki mentési, tűzmegelezési feladatok elvégzésére létrehozott szervezeti egysége.

Az önkormányzati tűzoltó parancsnokság: tűzoltási és műszaki mentési feladatok elvégzésére létrehozott, elsődleges műveleti körzettel rendelkező önkéntes tűzoltóság.

A létesítményi tűzoltó parancsnokság: tűzoltási és műszaki mentési feladatok elvégzésére, gazdálkodó szervezet által létrehozott, önálló működési területtel nem rendelkező tűzoltóság.

Az önkéntes tűzoltó egyesület: a tűzmelegelőzési, valamint a tűzoltási és műszaki mentési feladatok ellátásában közreműködő vagy részt vevő olyan egyesület, amely alapszabályában ezt tevékenysége céljaként rögzítette;

A beavatkozó önkéntes tűzoltó egyesület: a vállalt tevékenységi területen a hivatásos katasztrófavédelmi szervvel kötött megállapodás alapján tűzoltási, műszaki mentési feladatokat végző egyesület.

A közreműködő önkéntes tűzoltó egyesület: a vállalt tevékenységi területen tűzoltási, műszaki mentési feladatokban közreműködő egyesület;

5.3. A tűzoltásra és műszaki mentésre jogosultak

A tűzoltás és a műszaki mentés szaktevékenység, szakszerű végzéséhez ugyanúgy szakmai követelmények ismeretére és megtartására van szükség, mint bármely más munkakör esetében. A tevékenységnek specialitását adja az a tény, hogy a tűzoltók gyakorlatilag minden tűz- és káresetnél különböző veszélyeknek vannak kitéve. Nem elég tehát az, hogy egy beavatkozást végző tűzoltó tudja, hogyan kell egy sugarat megszerelni, vagy kezelni ismerje a szakfelszereléseket, hanem határozott, pontos és tudatos munkaszervezésre van szükség. Ezt segítik, illetve határozzák meg a tűzvédelmi törvény, a kapcsolódó BM rendelet¹⁶⁵ és a BM OKF főigazgatói intézkedések, utasítások¹⁶⁶.

A tűzoltás szervezete

A tűzoltási szervezet a tűz oltásával kapcsolatos feladatok végrehajtása érdekében, a vonatkozó rendelkezések megtartásával, a tűzoltóság tagjaiból létrehozott vezetőkől és végrehajtókból áll. A tűzoltási szervezetbe – a feladatok jellegétől függően – más szervezetek és személyek is bevonhatók. A tűzoltás szervezetét a tűzoltás vezető vezeti.

A tűzoltás vezető (a továbbiakban: TV) az alábbi beosztásokat szervezheti:

- tűzoltás vezető-helyettes (a továbbiakban: TVH),
- háttérparancsnok (a továbbiakban: H),
- biztonsági tiszt (a továbbiakban: BT)
- háttérparancsnok-helyettes (a továbbiakban: HH),
- törzstiszt (a továbbiakban: TT),
- szakaszparancsnok (a továbbiakban: SZ),
- rajparancsnok (a továbbiakban: R),
- mentési csoport parancsnok (a továbbiakban: M),
- összekötő (a továbbiakban: Ö),
- eligazító (a továbbiakban: E).

A tűzoltás vezető ugyanazon beosztásokra több, illetőleg további más – általa szükségesnek ítélt – beosztásokat is szervezhet, mint a felsoroltak. Mivel - elnevezéséből is adódik- ő szervezi és irányítja a tűz oltását, ezért ő dönt a beosztásokról, arról, hogy el kell-e látni ilyen beosztásokat, ki lássa el, illetve van-e esetleg szükség ezeken felül egyéb beosztásokra.

5.4. A tűzoltás irányításának módjai

A tűzoltás vezetése alapos szakmai felkészültséget, gyors döntési – és határozott intézkedési képességet igénylő feladat. Nagyon sok körülmény határozza meg, hogy éppen az adott

¹⁶⁵ 39/2011. (XI. 15.) BM rendelet a tűzoltóság tűzoltási és műszaki mentési tevékenységének általános szabályairól

¹⁶⁶ 6/2016. (VI. 24.) BM OKF utasítása a Tűzoltás-taktikai Szabályzat és a Műszaki Mentési Szabályzat kiadásáról és a 7/2016. BM OKF főigazgatói intézkedés a hivatásos tűzoltó – parancsnokságok és katasztrófavédelmi őrök készenléti szerálmányáról és szolgálat szervezési szabályairól

szituációban mire is van szükség, amiről a tűzoltás vezető joga és kötelessége dönteni. A tűzoltás vezető a tűzoltás megszervezése érdekében többféle vezetési mód közül választhat.

A tűzoltás felszámolását végzők vezetése a következő módon történhet:

1. **alapirányítással**, ha a beavatkozó erőket a tűzoltás vezető egyedül irányítja,
2. **csoporthányítással**, ha a tűzoltást végzőket és az azok működését segítőket csak megosztva, a beavatkozás háttérének biztosításával lehet irányítani,
3. **vezetési törzsszel**, ha az esemény nagysága, bonyolultsága, a helyszín tagoltsága a beavatkozó erők létszáma, illetőleg egyéb körülmények a feladatok szélesebb körű megosztását indokolják.
4. **törzskari vezetéssel**, amelynek az a lényege, hogy azon káresemények esetén, amelyek elhárítása a katasztrófavédelem rendelkezésre álló hivatásos erőivel nem hajtható végre és az esemény Magyarország lakosságának személyi és anyagi biztonságát jelentős mértékben érinti, továbbá nagysága, időbeli lefolyása, bonyolultsága, a helyszín tagoltsága, a beavatkozó erők létszáma vagy egyéb körülmények a végrehajtandó feladatok szélesebb körű megosztását, speciális képességek igénybevételét, illetve jelentős számú civil szervezetek bevonását teszik szükségessé, valamint katasztrófaveszély nem áll fenn és veszélyhelyzet nem került kihirdetésre, **a vezetési törzs munkájának támogatására törzskart** kell létrehozni. Ez többek között lehet Magyarország területén bekövetkezett kritikus infrastruktúrát érintő támadás, földrengés, tűz, árvíz, belvíz, tömegszerencsétlenség, súlyos ipari szerencsétlenség, stb.

5.5. A tűzoltás, műszaki mentés vezetésére jogosultak köre

Természetesen a tűzoltás vezetői feladatokat nem láthatja el bárki, még a tűzoltóságok állományából is csak a külön jogszabályban meghatározott megfelelő szakmai iskolai végzettséggel, megfelelő tűzoltói gyakorlattal és érvényes foglalkozás-egészségügyi alkalmassági vizsgálatot rendelkező személy töltheti be a beosztást.

Tűzoltás vezetői feladatokat az alábbi szolgálati beosztásban szolgálatot ellátó személyek láthatnak el:

- **a beavatkozó önkéntes tűzoltóság részéről együttműködési megállapodásban meghatározott személy,**
- **a létesítményi tűzoltóság**
 - rajparancsnoka,
 - szolgálatparancsnoka,
 - tűzoltási szakterület vezetője,
 - parancsnok-helyettese,
 - parancsnoka,
- **az önkormányzati tűzoltóság**
 - rajparancsnoka,
 - parancsnok-helyettese,
 - parancsnoka,
- **a hivatásos katasztrófavédelmi szervek tekintetében a főigazgató által meghatározott szolgálati beosztást ellátó személyek,**

A hivatásos tűzoltóságoknál

- szerparancsnok;
- rajparancsnok;
- szolgálatparancsnok;
- tűzoltóparancsnok;
- a tűzoltóparancsnok által a tűzoltóság állományából megbízott olyan személy(ek), aki(k) tűzoltásvezető I. tanfolyami végzettséggel, tűzoltó szakképesítéssel, legalább szakmunkás

bizonyítvánnyal és minimum 5 éves tűzoltási, műszaki mentési gyakorlattal rendelkezik(ik)nek.

A katasztrófavédelmi kirendeltségeknél:

- Katasztrófavédelmi Kirendeltség vezetője által az állományból megbízott, személy(ek), aki(k) felsőszintű tűzoltó szakképesítéssel és minimum 5 éves tűzoltási, műszaki mentési gyakorlattal rendelkezik.
- Katasztrófavédelmi Kirendeltség vezetője.

A katasztrófavédelmi igazgatóságoknál:

- a katasztrófavédelmi műveleti szolgálat (KMSZ) szolgálatszervezés szerinti vezetője;
- a tűzoltósági főfelügyelő;
- az igazgató által az állományból megbízott, személy(ek), aki(k) felsőszintű tűzoltó szakképesítéssel és minimum 5 éves tűzoltási, műszaki mentési gyakorlattal rendelkezik.
- az igazgató.

A BM OKF-nél:

- a főigazgató által az állományból megbízott, személy(ek);
- a főigazgató.

6. A tűzoltás, műszaki mentés szakmai szabályai

6.1. A kivonulás rendje

Az I - es riasztási fokozat elrendelésekor:

- a) a szerparancsnok;
- b) a rajparancsnok vagy;
- c) a szolgálatparancsnok;

valamint az eset jellegének megfelelő, rendelkezésre álló készenléti szer köteles vonulni.

A II - es riasztási fokozat elrendelésekor az előző fokozatban felsorolt személyeken és a hozzájuk tartozó eszközökön kívül a működési terület szerinti hivatásos tűzoltóság parancsnoka, akadályoztatása esetén az ügyrendben meghatározott tűzoltás vezetésére jogosult helyettese, valamint az illetékességi terület szerinti katasztrófavédelmi igazgatóság (a továbbiakban: KI) KMSZ-e.

A III - as vagy magasabb szintű riasztási fokozat elrendelésekor az előző fokozatokban felsorolt erőkön és eszközökön kívül az illetékességi terület szerinti katasztrófavédelmi kirendeltség vezetője, akadályoztatása esetén az ügyrendben meghatározott tűzoltás vezetésére jogosult helyettese, valamint az illetékességi terület szerinti katasztrófavédelmi igazgatóság igazgatójának utasítására a megyei tűzoltósági főfelügyelő, akadályoztatása esetén az ügyrendben meghatározott, tűzoltás vezetésére jogosult helyettese.

IV- es riasztási fokozat elrendelésekor, az előző fokozatokban meghatározott személyeken felül az illetékességi terület szerinti KI megyei tűzoltósági főfelügyelője, akadályoztatása esetén az ügyrendben meghatározott tűzoltás vezetésére jogosult helyettese.

V - ös riasztási fokozat elrendelésekor, az előző fokozatokban meghatározott személyeken felül az illetékességi terület szerinti KI igazgatója, akadályoztatása esetén az ügyrendben meghatározott tűzoltás vezetésére jogosult helyettese, valamint a BM OKF személyi állományából a főigazgató utasítására az általa megbízott tűzoltás vezetésére jogosult személy köteles vonulni.

A KMSZ köteles vonulni minden közérdeklődésre számot tartó eseményhez, a riasztási fokozattól függetlenül.

6.2. A tűzoltás vezetését végzők jogai és kötelességei

A tűzoltás vezető a tűz oltásának egyszemélyi felelős vezetője, elöljárója a riasztott és a tűzoltásban részt vevő tűzoltóknak.

A tűzoltás vezetését végzők a biztonsági és a munkavédelmi szabályok alapján a tűzoltásban

résztevők baleset- és életvédelméről minden helyzetben kötelesek intézkedni, illetve annak megtartásáról és megtartatásáról gondoskodni.

A tűzoltás vezető jogai:

- a tűzoltás vezetését indokolt esetben megosztani;
- a tűzoltás szervezetében meghatározott és egyéb beosztások betöltésére a tűzoltásban résztvevők közül bárkinek parancsot adni;
- elrendelni a szükséges erők, eszközök riasztását, valamint szükség esetén további tűzoltói erők riasztását igényelni;
- a tűzoltás érdekében az esemény felszámolásához szükséges szervezetek kirendelését igényelni, azokat alkalmazni, tartalékba helyezni, számukra közvetlen vezetőjük útján utasítást adni;
- a tűzoltáshoz természetes és jogi személyek, valamint jogi személyiség nélküli szervezetek közvetlen részvételét, a rendelkezésükre álló adatok közlését, valamint azok járművei, eszközei, felszerelései, anyagai rendelkezésre bocsátását igényelni;
- a karitatív szervezetek egységeinek közreműködését kérni;
- a tüzeset helyszínét zárt területté nyilvánítani, azok helyén és környezetében minden olyan tevékenységet vagy mozgást korlátozni, megtiltani, amely a tűzoltást akadályozza vagy hátrányosan befolyásolja, továbbá elrendelni az illetéktelen vagy veszélyeztetett személyek, állatok és anyagi javak eltávolítását, a terület kiürítését;
- a tűzoltás vagy életmentés érdekében – a diplomáciai vagy nemzetközi jogon alapuló más mentesség figyelembevételével – természetes és jogi személyek, valamint jogi személyiség nélküli szervezetek tulajdonában, használatában, kezelésében álló területre, létesítménybe behatolást elrendelni;
- bontást elrendelni, különösen ha azt a felderítés, az életmentés, a robbanásveszély, a tűz megközelítése (a behatolás), a tűz terjedésének megakadályozása, a füst, gáz, gőz eltávolítása, az omlásveszély megelőzése, az utómunkálat indokolja;
- szükség szerint meghatározott felkészültségű szakember segítségét igényelni.

A tűzoltás vezető kötelességei:

- a tüzesetet értékelni és az esemény jellege alapján - indokolt esetben - meghatározni, illetőleg módosítani a riasztási fokozatot;
- a megállapított riasztási fokozat alapján meghatározza a vonulási útvonalat és a vonulási sorrendet;
- a tűzoltás érdekében intézkedni a rendelkezésre álló erők és eszközök szakszerű alkalmazására;
- meghatározni a tűzoltásban résztvevők számára a személyi és csapat védőfelszerelések körét és használatát elrendelni;
- zárt térbe történő behatolás elrendelésével egy időben intézkedik a létszám és a felszerelések ellenőrzéséről és annak nyilvántartásáról.
- azokban az esetekben, ha a keletkezett tűznek nemzetgazdasági szempontból nincs jelentősége vagy eloltása a megmentett értékkel nem jár, dönteni - a gazdasági (erő-, eszköz-, oltóanyag-felhasználás) és környezetvédelmi szempontok figyelembevételével - a tűz oltásáról vagy a teljes elégs felügyeletéről úgy, hogy a tüzesettel összefüggésben járulékos kár ne keletkezzen;
- meghatározni a tűz oltásával kapcsolatos feladatokat, s ezek végrehajtásának sorrendjét, az alkalmazandó oltóanyagot, oltási módot,
- meghatározni a lehető legbiztonságosabb és az egészséget legkevésbé veszélyeztető munkavégzés feltételeit;
- meghatározni a tűzoltás-előkészítés módozatát:
 - tartályról történő sugárszereléskor:
 - az oltáshoz szükséges sugár nemét (víz, hab, por),
 - a vízsugár formáját (kötött, szórt, porlasztott, magasnyomású),
 - a habképző anyag (nedvesítés, nehéz-, közép-, könnyűhab szerinti) alkalmazását,

- alapvezeték-szereléskor:
 - az osztó helyét,
 - a táplálás-szerelés módját,
- táplálás-szereléskor:
 - a vízforrást (vagy adjon utasítást a vízforrás felderítésére), a táplálás módját;
- a megfelelő tájékoztatás érdekében jelenteni az első visszajelzés során:
 - a kiérkezést, a tüzeset helyét, nagyságát, mi ég,
 - mit veszélyeztet a tűz (életveszély, robbanásveszély stb.),
 - az adott riasztási fokozaton felüli erők, eszközök kirendelésének szükségességét,
 - a beavatkozás módját,
- a további visszajelzések során:
 - a tűz alakulását,
 - a tűz körülhatárolását,
 - a lánggal való égés megszüntetését (lefeketítés), a tűz eloltását,
 - az utómunkálatok megkezdését, befejezését, a bevonulás megkezdését,
 - az egyéb rendkívüli eseményeket;
 - a bevonulás megkezdését;
 - társ- és közreműködő szervek helyszínre érkezését;
 - sérültek, elhunytak számát;
- meghatározni a tűzoltás vezetésének módját;
- kijelölni a vezetési pontot, és azt indokolt esetben piros színű villogó fénnel jelöltetni;
- intézkedéseinek, utasításainak végrehajtását folyamatosan számon kérni, ellenőrizni, illetőleg ellenőriztetni;
- a terület lezárását (kötél-, műanyag szalag kordonnal, a közlekedési pontokon őrkkel stb.) elvégeztetni a rendőrség, a polgári védelem, a honvédség, a létesítményi tűzvédelmi szervezet tagjai, illetőleg más szervezetek és a polgári személyek bevonásával;
- gondoskodni - ha az indokolt - a biztonsági zóna határának jelöléséről, a kiürítés végrehajtásáról, a biztonsági zónán belüli mozgásról;
- a beavatkozás során – a személyi állomány igénybevételestől függően köteles – gondoskodni a beosztottak pihentetéséről,
- a tűzoltásban közvetlenül részt vevő raj(ok) váltásáról,
- az utómunkálatot végzők vagy felügyeletet ellátók váltásáról, pihenő-, szükség esetén melegedőhely biztosításáról, védőitallal, ruházattal és étellel való ellátásról;
- intézkedést, javaslatot tenni anyagi, technikai, tűzvédelmi hatósági és szakfelügyeleti téren felmerült kérdések megoldására, valamint a tűzoltásban kiemelkedő munkát végzők munkájának elismerésére és a mulasztást elkövetők fegyelmi felelősségre vonására;
- szükség esetén tűzvizsgálót kér a helyszínrre;
- jelentést tesz a tüzeset helyszínére kiérkező eljárónak a kialakult helyzetről, a tett intézkedésekről, a várható eseményekről.

6.3. A tűzoltás és műszaki mentés irányításának átadás - átvétel szabályai

Mint az már említésre került, a tűzoltás, műszaki mentés irányítása a tűzoltás vezető feladata. Azonban egy – egy eset során bekövetkezhetnek olyan események, amelyek előre nem láthatóak, ezért nem garantált, hogy a tűzoltás vezető az első pillanattól az utolsóig képes feladatainak ellátására. Ezért meg kellett teremteni a lehetőségét annak, hogy bizonyos esetekben ez a beosztás „gazdát cseréljen”. Vannak helyzetek, amikor a kárhelyre elsőnek érkező tűzoltás vezetőtől a később érkező magasabb szakmai szintű szervezettől érkező vezető jogszabályi rendelkezés alapján köteles a tűzoltás, műszaki mentés irányítását átvenni.

A hivatásos tűzoltóság a működési területén felelős a tűzoltás vezetéséért. Amennyiben a működési terület szerinti tűzoltóság egysége nincs a helyszínen, akkor a helyszínre elsőnek érkező tűzoltás vezetésére jogosult felelős a tűzoltás vezetéséért.

Ha ezután alacsonyabb szintű szervezettől érkezik tűzoltás vezetésére jogosult személy, akkor részére a vezetést át lehet adni. Ha a tűzoltás vezetéséért felelős tűzoltóság tűzoltás vezetésre

jogosult tagja azonos vagy magasabb szintű szervezettől érkezik, akkor számára a tűzoltás vezetését át kell adni, és annak át kell vennie, illetve átveheti az alábbiak szerinti sorrendben.

A tűzoltás vezetésének átadás-átvétele a következő sorrendben történik:

1. változat:

- a nem főfoglalkozású létesítményi tűzoltóságtól a vezetést átveheti az önkormányzati tűzoltóság (a továbbiakban: ÖTP),
- az ÖTP-től a vezetést köteles átvenni a hivatásos tűzoltóság (a továbbiakban: HTP),
- a HTP-től a vezetést átveheti az illetékességi terület szerinti Katasztrófavédelmi Kirendeltség (a továbbiakban KvK),
- a KvK-tól a vezetést átveheti az illetékességi terület szerinti KI,
- a KI-tól a vezetést átveheti a BM OKF;

2. változat:

- főfoglalkozású létesítményi tűzoltóságtól a vezetést átveheti a HTP,
- a HTP-től a KvK,
- a KvK-tól az illetékességi terület szerinti KI,
- a KI-tól a BM OKF;

3. változat:

- a beavatkozó önkéntes tűzoltó egyesülettől a vezetést köteles átvenni az ÖTP,
- az ÖTP-től a vezetést köteles átvenni a HTP,
- a HTP-től a vezetést átveheti KvK,
- a KvK-tól a vezetést átveheti az illetékességi terület szerinti KI,
- a KI-tól a vezetést átveheti a BM OKF.

Az átadás-átvétel sorrendje az egyes szerveken belül a már előzőekben - a tűzoltás vezetésére jogosultak köre cím alatt felsorolt - beosztások sorrendje szerint történik.

A helyszínre érkező magasabb beosztású – vonulásra kötelezett és tűzoltás irányítására jogosult - személy a felderítés és helyzetértékelés alapján dönt a tűzoltás vezetésének átvételéről. A tűzoltás vezetője a tűzoltás vezetését, helyzetértékelése alapján az arra jogosultnak visszaadhatja.

A tűzoltás vezetését - a vonulásra kötelezettnek és a tűzoltás vezetésre jogosultnak át kell vennie, ha a tűzoltás vezető a feladatát nem tudja ellátni. Ha a tűzoltás vezetőnél magasabb beosztású tűzoltás vezetésére jogosult személy nincs a helyszínen, és a tűzoltás vezető a feladatát nem tudja ellátni, akkor a tűzoltás vezetésére jogosult alacsonyabb beosztású személynek át kell vennie a tűzoltás vezetését.

A tűzoltás vezetésére – és átvételére - jogosult, személy, a helyzetértékelést követően a tűzoltás vezetésének átvétele nélkül is felelős mindazért, ami az esemény felszámolásával kapcsolatban a helyszínen történik, kivéve a főfoglalkozású létesítményi tűzoltóság működési területén.

A tűzoltás vezetésének átvételét vagy át nem vételét - félreérthetetlen módon - a tűzoltás vezetőjének a tudomására kell hozni, és azt a műveletirányító ügyeletnek jelenteni kell, továbbá azt közölni kell a tűzoltás vezetésének szervezetébe bevontakkal.

A tűzoltás vezetésének átvétele nélkül sem az átvételre jogosult, sem más, a tűzoltás szervezetén kívüli személy parancsot vagy utasítást a tűzoltásban résztvevőknek nem adhat.

6.4. A tűzoltás és a műszaki mentés folyamata és általános szabályai

Minden tűzoltás és műszaki mentés során vannak olyan feladatok, illetve teendők, amelyeket az eset jellegétől függetlenül el kell végezni. Például lennie kell egy jelzésnek, amire a tűzoltóság reagál. Oda kell menni az esethez, illetve ott is vannak bizonyos rögzített szabályok, amelyeket mindig meg kell tartani ahhoz, hogy a munka biztonságos, mégis gyors és hatékony legyen.

A tűzjelzés

A tűzoltóság részére érkező – tűzesetre, égésre, égés gyanújára, tűzveszélyre, vonatkozó – bármilyen formájú közlés tűzjelzésnek minősül, amit írásban (káreset felvételi lapon vagy számítógépen) kell rögzíteni. A tűzjelzést a megyei igazgatóság Műveletirányító Ügyelet-köteles értékelni, és a Pajzs program és a Döntéstámogatási Térinformatikai Rendszer, valamint a Műveletirányító Terv (MT) és a Tűzoltási és Műszaki Mentési Terv (TMMT) figyelembe vételével meghatározni a riasztási fokozatot, illetőleg intézkedni egyéb, az esemény felszámolásához szükséges szervek értesítésére. Tehát egy jelzés esetén - az előzetes információk alapján - meg kell határozni, hogy kik milyen eszközökkel vonuljanak a helyszínre, amelyet az ügyelet elektronikus úton továbbít a működési terület szerinti tűzoltóság és más érintettek számára.

A riasztás

A riasztás a készenléti jellegű szolgálatba beosztott személyi állomány (erők) és az általuk kezelt gépjárművek (szerek), felszerelések, oltó- és segédanyagok (eszközök) vonulására szóló felhívása. A riasztást a riasztólámpa működtetését követően az arra rendszeresített hang- és vizuális jelek alkalmazásával kell elrendelni. Ezek hiányában a riasztást élőszóban kell végrehajtani.

Az adott szer riasztásának befejezése után a legrövidebb időn belül fel kell készülni a vonulásra. Az állandó készenléti jellegű szolgálat a riasztáskori tartózkodási helyét 2 (kettő) percen belül köteles elhagyni. A csere-felépítményes gépjárművek riasztási normaideje 6 perc.

A késleltetett riasztás során a riasztáskori tartózkodási hely elhagyására legfeljebb 6 perc áll rendelkezésre az alábbi esetekben:

- gyakorlat végrehajtása,
- sportfoglalkozás végrehajtása,
- málházasi tevékenység végzése,
- rendezvényen történő részvétel,
- szerkarbantartás végzése,
- üzemanyag és oltóanyag utánpótlása,
- a szerek rendeltetésüktől eltérő használata során.

A tűzeset felszámolásához szükséges erőket a riasztási fokozattal kell kifejezni.

A riasztási fokozatok:

- I - es a riasztási fokozat, amelyben a beavatkozáshoz legfeljebb 2 raj, amely fél rajokkal is kiadható,
- II - es a riasztási fokozat, amelyben a beavatkozáshoz 2,5–3 raj,
- III - as a riasztási fokozat, amelyben a beavatkozáshoz 3,5–4 raj,
- IV - es a riasztási fokozat, amelyben a beavatkozáshoz 4,5–6 raj,
- V - ös a riasztási fokozat, amelyben a beavatkozáshoz 6-nál több raj riasztása szükséges.

A riasztandó különleges gépjárművek fajtáját és darabszámát a riasztást elrendelő határozza meg. Ebben az esetben a riasztási fokozat megnevezése után a „KIEMELT” szót kell alkalmazni.

A vonulás

A vonulás – a káreset felvételi lap adatai alapján – a riasztott tűzoltó erők és eszközök riasztáskori tartózkodási helyének elhagyásától a jelzésben meghatározott esemény helyszínére érkezéséig tart.

A vonulást a megkülönböztető fény- és hangjelzés egyidejű használatával, a legelőnyösebb útvonalon, a lehető leggyorsabban, a közlekedésrendészeti szabályok megtartásával kell végrehajtani. Ismert, hogy a megkülönböztető fény- és hangjelzést használó gépjárműnek elsőbbsége van a többi járművel szemben. Nem szabad azonban figyelmen kívül hagyni a tény, hogy találkozhat olyan vezetővel, aki éppen nem veszi észre, ezért – az elsőbbséget szem előtt tartva – fokozott figyelemmel kell kísérni az adott forgalmi helyzetet és ha nem kapja meg az elsőbbségét, tudnia kell rá reagálni. A tűzjelzés alapján a szer parancsnoka a vonulás idejére az egyéni védőfelszerelések kötelező viselése alól – a vonulás időtartama és a tűzeset jellegének figyelembevételével – a védősikak kivételével, könnyítést engedélyezhet. Vízi jármű vonulásakor

és működésekor a Hajózási Szabályzat előírásait kell betartani. Az azonos helyről induló járműveknek az intézkedésre jogosult parancsnok által meghatározott sorrendben és útvonalon kell vonulniuk. A vonulás során a parancsnoknak a beosztottait tájékoztatni kell és fel kell készítenie a várható feladatokra.

A káreset felvételi lapot a vonuló szer parancsnoka vegye magához, amit az eseményt követően a tüzeseti és műszaki mentési adatlaphoz csatol. A vonulás megkezdésétől a bevonulás befejezéséig a vonuló egységet visszajelzési kötelezettség terheli.

A tűzoltás előkészítése

A tűzoltás előkészítésekor a helyszínre riasztott raj(ok) elsődleges feladatait kell megszervezni és végrehajtani, a tűzoltás megkezdése és a folyamatos tűzoltás biztosítása érdekében. A tűzoltás vezetőnek a tűzjelzés, az MT és a TMMT adatai, a helyismeret, a vonulás közben szerzett információk alapján döntenie kell a szükséges védőfelszerelések használatának elrendeléséről, a szer(ek) működési helyének kijelöléséről, a tűzoltás-előkészítés módozatának megválasztásáról.

A működési hely megválasztásánál a tűzoltás vezetőnek figyelembe kell vennie a tűzoltásban részt vevő erők, eszközök biztonságát, épségének megőrzését, azt, hogy a szer(ek) helyének megváltoztatására lehetőleg ne kerüljön sor, a később érkező szer(ek), felszerelés(ek) működési (felállítási) helye biztosítható legyen. Továbbá azt is, hogy hogyan oldható meg az oltóanyagpótlás módja, az oltóanyag helyét, alkalmasságát, valamint figyelembe kell venni a helyszínen lévő építmények romhatárát.

A tűzoltás előkészítésének módozatai:

- sugárszerelés (víz, hab, por) tartályról vagy gyorsbeavatkozó sugár alkalmazása,
- alapvezeték-szerelés az osztó helyének és a táplálás módjának megjelölésével,
- táplálásszerelés.

A tűzoltás előkészítésének módozatát a tűzoltás vezetőnek kell elrendelnie.

- a **sugárszerelést** tartályról, ha az életmentéshez, illetve a felderítéshez szükséges, a beavatkozással robbanásveszély vagy jelentős kárnövekedés megakadályozható, a tartályvízzel a tűz eloltható, a sugár működtethetőségének ideje alatt a folyamatos oltóanyag-ellátás biztosítható,
- az **alapvezeték-szerelést**, – az osztóhelyének és a táplálás módjának meghatározásával – ha az elsődleges információk alapján várhatóan több sugár működésére lesz szükség, amelyek helye – az osztó kivételével – pontosan nem határozható meg,
- a **táplálásszerelést**, ha az elsődleges információk az előbbi módozatok alkalmazását nem teszik lehetővé és előre látható a nagy mennyiségű, folyamatos oltóanyagigény.

A tűzoltás előkészítése akkor fejeződik be, amikor az előző pontban meghatározott szerelés(ek) megtörténtek és a folyamatos - a tűzoltáshoz szükséges - oltóanyag-ellátás biztosított.

A felderítés

A felderítés az életmentéssel és a tűzoltással kapcsolatos feladatok meghatározásához, azok biztonságos és hatékony végrehajtásához szükséges adatgyűjtés és tájékozódás, amely a tűzjelzéstől az utómunkálatok befejezéséig tart. A felderítésnek ki kell terjednie az élet-, robbanás és omlásveszély, valamint veszélyes anyag jelenlétének megállapítására, a tűz körülményeire, környezetére, az időjárási viszonyokra, valamint az egyéb befolyásoló tényezőkre.

A felderítés legyen alkalmas:

- az adott és a várható helyzet felmérésére,
- a helyes megoldás megválasztására és a szükséges feladatok meghatározására,
- a tűzoltás egyes szakaszai során felmerülő speciális feladatok megoldására,
- a beavatkozók biztonsága érdekében a szükséges óvintézkedések meghozatalára.

Helyszíni felderítés nélkül a beavatkozás megkezdésére nem adható parancs, mivel bármikor előfordulhatnak olyan veszélyes körülmények, amelyekről az előzetes információk alapján nincs tudomása a tűzoltás vezetőnek, viszont a beavatkozást jelentős mértékben befolyásolhatják (pl.: robbanásveszély, omlásveszély, olyan személyek, akik nem képesek jelezni, de életük gyors

mentés segítségével megmenthető, stb.). A tüzeset helyszínén a felderítést lehetőleg a tűzoltás vezető és legalább 1 fő tűzoltó végezze. Amennyiben a helyszín bonyolultsága, a megteendő intézkedések összetettsége indokolja, a tűzoltás vezető felderítő csoporto(ka)t jelölhet ki. A felderítő csoport minimális létszáma 2 fő. A felderítés szakszerű végrehajtása és az ennek alapján meghozott döntések felelőssége ez utóbbi esetben is a tűzoltás vezetőt terhelik.

A felderítés saját munkaterületén minden tűzoltónak kötelessége. Ennek során észlelteket a közvetlen parancsnokának jelentenie kell. A speciális vagy külön meghatározott felkészültséget, hely- és szakismeretet igénylő esetekben a felderítést lehetőleg felelős szakember vagy arra alkalmas személy bevonásával kell elvégezni. A felderítés az adott és várható helyzet figyelembevételével, a tűzoltás vezető által meghatározott módon és a meghatározott védőfelszerelések és - eszközök alkalmazásával hajtható végre.

Az életmentés

Az életveszélybe került személy(ek) mentését - mint az első és legfontosabb feladatot - akár anyagi kár okozásával is el kell végezni, mert az emberi élet megmentése minden másnál előbbre való.

Közvetlen életveszélyben lévőnek kell tekinteni mindazokat, akik olyan helyzetben, állapotban, körülmények között vannak, amelyek alkalmasak az emberi életfunkciók megszüntetésére vagy súlyos károsítására és ezekből saját erejüknel fogva nem képesek kimenekülni.

Közvetett életveszélyben lévőnek kell tekinteni azokat, akik a közvetlen életveszélyből saját erejüknel fogva képesek menekülni, továbbá mindazokat, akik az életmentés nélkül közvetlen életveszélybe kerülhetnek.

A mentési sorrendet a tűzoltás vezető dönti el. A veszélyeztetett személy mentését – annak akarata ellenére is – végre kell hajtani. A mentést, ha kényszerítő körülmény másként nem indokolja, legalább két személynek kell végrehajtania.

A tűzoltás vezető az életmentés elrendelésekor döntsön:

- a közvetlenül és (vagy) közvetetten életveszélybe kerültek mentéséről, a kiürítési és mentési útvonalak kijelöléséről, biztosításának módjáról, a mentés sorrendjéről, módjáról, eszközeiről,
- a mentést végrehajtók parancsnokának kijelöléséről.

Olyan mentési módot kell választani, ami a mentendő és a mentést végző személyekre nézve a legkisebb kockázattal jár. Mentésre, kiürítésre mindig a legbiztonságosabb, legkedvezőbb természetes útvonalat kell választani. Ennek hiányában a tűzoltóság, illetőleg más szervezet mentőeszközei használhatók. A mentési útvonalak biztonságát a mentés teljes ideje alatt biztosítani kell.

A tűzoltás

A tűzoltás során a szükséges erőket, eszközöket, oltóanyagokat tervszerűen kell alkalmazni. A tűz terjedését meg kell akadályozni, az égést meg kell szüntetni, illetőleg az égés feltételét (feltételeit) ki kell zárni. A tűzoltásban résztvevőket határozott, pontos, félreérthetetlen parancsokkal kell utasítani, mert ellenkező esetben a nem megfelelő módon kiadott parancsból származó bármilyen kárért a tűzoltás vezető felel.

Az oltási módszer(ek) közül azt (azokat) kell alkalmazni, amellyel (amelyekkel) a tűzoltás az emberéletet, a testi épséget a lehető legkisebb mértékben veszélyezteti, és a lehető legrövidebb idő alatt, a lehető legkisebb kárral, a lehető legkevesebb erővel, eszközzel, a lehető leggazdaságosabban végezhető el. A tűzoltás történhet támadással, védelemmel és a kettő együttes alkalmazásával.

A tűzoltás alapvető formája Magyarországon a támadás, amely a tűz szakszerű eloltására irányul. Védelemmel kell a tűzoltást megkezdeni akkor, amikor a helyszínen rendelkezésre álló erők, eszközök, az oltóanyag mennyisége csak a tűz terjedésének megakadályozására elegendő. A támadást és a védelmet együtt kell alkalmazni, ha az oltósugarak vonala mögött a tűz fellángolásának, terjedésének lehetősége fennáll. A bevetett sugarakat úgy kell elhelyezni, hogy azok az oltás érdekében átcsoportosíthatók és élet- vagy balesetveszély esetén visszavonhatók legyenek.

A tűzoltás főbb szakaszai a tűz körülhatárolása, lefeketítése és a tűz eloltása.

A tüzet akkor kell körülhatároltnak tekinteni, ha annak bármilyen irányú terjedési lehetősége kizárt.

A tüzet akkor kell *lefeketítettnek tekinteni*, amikor a felületen a parázsló égés a jellemző és az égett terület összefüggő fellángolásának lehetősége kizárt.

Tűzoltás akkor fejeződik be, amikor a visszagyulladás lehetősége kizárt, az égés minden látható formája - lánggal égés, izzás, parázslás - megszűnt.

Az oltóvízforrás kiválasztása

A tűzoltáshoz azt a vízforrást kell választani, amelyik a rendelkezésre álló erővel és eszközzel hatékonyan használható és a tervezett vízmennyiség a működés várható ideje alatt folyamatosan biztosítható. A tartalék gépjárműfecskendő(k) tartózkodási helyét a már működő fecskendő(k)nél vagy újabb vízforrásoknál úgy kell kijelölni, hogy zavar esetén az üzemképtelenné vált gépjárműfecskendő(k) a legkisebb időkieséssel pótolható(k) legyen(ek). A vízforrásra állított működő vagy tartalék fecskendő(k) biztonságáról, a tűz hatásaitól való védelemről gondoskodni kell.

Az égő, zárt helyiség, terület megközelítése

Az égő, zárt helyiségbe, területre a behatolást a tűzoltás vezető utasítása szerint kell végrehajtani. A behatolásra kijelöltekről (szolgálati hely, levegőnyomás belépéskor, várható kilépési idő) nyilvántartást kell vezetni. A tűzoltás vezető szükség szerint dönt a biztonsági tisztí beosztás létrehozásáról. A zárt helyiségbe, területre a behatolás elsősorban a bejáratokon keresztül történjen és törekedni kell a lehető legkisebb károkozásra. Ha a bejáratok igénybevételének akadálya van, a behatolást az egyéb nyílászárókon vagy az épületszerkezeten bontott nyílásokon is végre lehet hajtani. A behatolókat a szúróláng hatásának kivédésére fel kell készíteni, részükre a megfelelő védőeszközöket és a visszavonulás lehetőségét biztosítani kell. Veszélyt jelző feliratú, jelzésű, illetve olyan helyiségbe történő behatoláskor, amelyben veszélyhelyzet feltételezhető - ha rendelkezésre áll - a helyismerettel rendelkező szakember segítségét, közreműködését igénybe kell venni. Le- és felhatolásra elsődlegesen a természetes feljáró(kat) kell igénybe venni. A felvonók közül csak biztonsági felvonó vehető igénybe, vagy a tűz által nem érintett tűzszakaszban lévő, ha annak működését az elektromos leválasztás, illetve egyéb körülmény nem akadályozza. Az égéstermékek, valamint a felgyülemlett hő elvezetéséről gondoskodni kell.

A bontási munkálatok

Bármilyen bontási, megbontási munkálatot csak a tűzoltás vezető engedélyével, utasítására szabad végezni. A bontási, megbontási munkálatok megkezdésekor gondoskodni kell a veszélyeztetett terület kiürítéséről, lezárásáról és a feladatot végrehajtók kijelöléséről, eligazításáról. Az épület-, építmény tartószerkezetének bontása lehetőleg statikus szakember véleményének kikérésével, – a szükséges biztonsági feltételek megteremtése mellett – csak a tűzoltás vezető irányításával történhet.

Természetesen előfordulhat olyan alkalom, hogy a szakember igénybevételére már nincs idő, mód vagy lehetőség. Ekkor el lehet tekinteni tőle, de a felelősség, illetve az irányítás ilyenkor is a tűzoltás vezetőé.

Az állatok és a tárgyak mentése

Állatok, tárgyak és anyagok mentésénél emberélet és testi épség nem veszélyeztethető. Fentebb említettük, hogy az emberi élet védelme mindennél fontosabb a tűzoltás, műszaki mentés során. Ezért ezek mentése nem rendelhető el, ha az, az életet vagy a testi épséget veszélyezteti. Az állatok és tárgyak mentése csak az életmentés befejezése után végezhető, kivételt képez az olyan anyag, ami az emberekre, az oltásban résztvevőkre közvetlen életveszélyt jelent, vagy tömegszerencsétlenséget, katasztrófát idézhet elő. Az állatok, a tárgyak és az anyagok mentését csak a tűzoltás vezetője rendelheti el. A mentést szakember bevonásával, véleménye figyelembevételével, tűzoltói irányítással kell végrehajtani. A megmentett állatok, tárgyak és anyagok őrzésére a körülmények figyelembevételével – az együttműködő szervek, tulajdonosok, illetékes vezetők stb. útján – kell intézkedni. A mentési sorrendet a tűzoltás vezető dönti el, az állatok mentésénél az értékük és az állatjóléti szempontok, a tárgyak, anyagok mentésénél az értékük figyelembevételével.

Az utómunkálatok

Utómunkálat a tűz eloltása utáni tevékenység, amely a helyszínen, valamint annak közvetlen környezetében a további kárnövekedés megakadályozására, illetve baleset- és egyéb veszély elhárítására irányul. Az utómunkálatok végzésére csak a legszükségesebb erőt, eszközt lehet igénybe venni. Befejezését követően gondoskodni kell a helyszín vagyónvédelmi biztosításáról. A tulajdonos, használó, bérlő távollétében a rendőrséget vagy az önkormányzatot kell igénybe venni.

A tűzvizsgálathoz kapcsolódó feladatok

A működés teljes időtartama alatt, ha az életmentést, tűzoltást nem hátráltatja, de legkésőbb az utómunkálatok idején a tűzoltás vezető a jogszabályban meghatározottak szerint intézkedjen a tüzesettel kapcsolatos – jogszabályban meghatározott¹⁶⁷ – adatok gyűjtésére, dokumentálására, a tűzvizsgálat szükségességének megítélésére és szükség szerint a tűzvizsgáló kirendelésének kezdeményezésére. Törekedjen a tűzvizsgálatot elősegítő adatok megszerzésére, a tűz keletkezési helyét, idejét, okát alátámasztó bizonyítékok megőrzésére, lehetőség szerint a helyszín eredeti állapotának biztosításáról, megőrzéséről és a tűzvizsgálatot biztosító cselekmények elvégzéséről. Bűncselekmény gyanúja esetén a tűzvédelmi törvényben meghatározottak szerint kell eljárni az ott meghatározott különleges helyszíni intézkedési jogok megfelelő gyakorlásával.

A bevonulás, bevonulás utáni feladatok, a készenlét visszaállítása

A bevonulás megkezdése előtt intézkedni kell a felhasznált felszerelések, eszközök meglétének, állapotának, működőképességének ellenőrzésére és a víztartály – és más oltóanyag feltöltésére. Az adott szer és felszerelés végleges készenlétbe állítását az állomáshelyre érkezéskor a legrövidebb idő alatt el kell végezni. Pótolni kell az elhasznált üzem- és oltóanyagokat, át kell vizsgálni a beavatkozás során használt gépjárműveket, eszközöket, személyi felszereléseket, majd azokat meg kell tisztítani, és a szükséges karbantartást el kell végezni. Gondoskodni kell a járművek, felszerelések szükség szerinti javíttatásáról, illetve cseréjéről.

6.5. A műszaki mentés során végrehajtandó feladatok

A műszaki mentési tevékenység során az élet- és a vagyónmentés, valamint az alapvető élet- és vagyónbiztonság érdekében végrehajtott tűzoltói feladatokat kell érteni, különösen:

- az épületkároknál, építménybalesetknél,
- a közlekedési balesetknél,
- a természetes vizekben bekövetkezett balesetknél,
- a csatornáknál, kutakban és egyéb víztározókban bekövetkezett balesetknél,
- a közüzemi berendezések, közművek meghibásodásával összefüggő veszélyhelyzetknél, balesetknél,
- a magasban, mélyben, földalatti üregekben (barlangokban, szakadékokban) bekövetkezett balesetknél,
- a veszélyes anyagok szabadba jutásánál, nukleáris baleset során,
- a természeti csapások során és minden hasonló esetben.

Az elsődleges beavatkozás addig tart, amíg a közvetlen veszélyhelyzet meg nem szűnt, vagy az esemény felszámolásának irányítását az irányításra jogosult szervezet átvette. A tűzoltóság ezután a jogszabály szerinti feladatait az átvételre jogosult szervezet irányítása mellett végzi.

A műszaki mentés során végrehajtandó főbb feladatok

- az életmentés,
- a közvetett és közvetlen élet- és balesetveszély elhárítása,
- az állatok, tárgyak és anyagi javak mentése értékük, pótolhatatlanságuk, az állatjóléti szempontokra vagy funkcionális fontosságukra tekintettel,
- az esemény által okozott további környezeti károk mérséklése,

¹⁶⁷ 44/2011. (XII. 5.) BM rendelet a tüzesetek vizsgálatára vonatkozó szabályokról

- a közlekedési forgalom helyreállításának elősegítése.

A hivatásos katasztrófavédelmi szerv radiológiai, biológiai, vegyi felderítést és mentesítést végez, amennyiben az a műszaki mentésre vonatkozó jelzés, vagy a helyszíni felderítés alapján indokolt. Különös figyelemmel és körültekintéssel kell eljárni a személyek felkutatásánál, mentésénél, figyelembe kell venni az orvos, vagy a mentők véleményét. Tömeges balesetnél az egészségügyi kórhely parancsnok javaslata alapján gondoskodni kell a balesetet szenvedettek segítségnyújtási, ellátási helyének kijelöléséről.

6.5.1. A műszaki mentés vezetése és szervezete

A tűzoltóság a műszaki mentési tevékenységet végezheti:

- önállóan saját állományával és technikai eszközeivel,
- együttműködve más szervekkel, szervezetekkel mellérendeltségi viszonyban,
- együttműködve más szervekkel, szervezetekkel, tűzoltói irányítással.

A tűzoltóság önállóan hajtja végre a feladatokat a beavatkozás helyszínére történő érkezésekor, ha:

- más beavatkozó szerv még nincs a helyszínen és a késedelmes beavatkozás emberi életet veszélyeztetne,
- jelentős kárnövekedés következne be, vagy
- eszközei, személyi állománya alkalmas a feladat elvégzésére.

A tűzoltóság más szervvel, szervezettel együttműködve, de önálló feladatként, részfeladatként végzi a műszaki mentési tevékenységet, ha:

- a műszaki mentési tevékenység irányítása, vezetése más szerv, szervezet feladata, vagy
- a műszaki mentéshez további személyi és tárgyi feltételekre is szükség van.

A tűzoltóság együttműködve más szervekkel, szervezetekkel, tűzoltói irányítással végzi a feladatát, ha annak végrehajtásához más személyekre és eszközökre is szükség van, de a szakmai feladat tűzoltói irányítást igényel.

A műszaki mentés vezetője a mentésvezető, aki felelős a feladatok gyors és szakszerű végrehajtásáért, a hozzá beosztott személyi állomány és technikai eszközök balesetmentes működéséért. Ha indokolt, meg kell alakítani a vezetési törzset. A műszaki mentésnél szervezhető beosztások a mentésvezető és mentésvezető-helyettes, a többi beosztás megegyezik a tűzoltásnál szervezhető beosztásokkal. A mentésvezető az esemény jellegétől függően, vagy a beavatkozás helyszínén a feladatokkal összhangban további beosztásokat is szervezhet, vagy a részfeladatok alapján a szervezetet szükséges mértékben csökkentheti.

A helyszínen a tűzoltó egységek, valamint a tűzoltó egységekhez beosztott külső személyek közvetlen irányítását (vezetését) csak a tűzoltó egység parancsnoka végezheti.

A műszaki mentés tevékenység részletes műveleti szabályait BM OKF utasítás¹⁶⁸ határozza meg.

Ajánlott irodalom

- 1996. évi XXXI. törvény a tűz elleni védekezésről, a műszaki mentésről és a tűzoltóságról.
- 14/2016. (V. 10.) BM rendelet a belügyminiszter irányítása alá tartozó szervek egyenruha-ellátásra jogosult személyi állományának ruházati és öltözködési szabályzatáról, valamint a különleges foglalkoztatási állomány ruházati, fegyverzeti, kényszerítőeszköz- és világítástechnikai felszereléséről
- A BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgató 116/2012. számú Intézkedése a hivatásos katasztrófavédelmi szervek egyenruha-ellátásra jogosult személyi állománya részére az Öltözködési Szabályzatának kiadásáról
- A BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgató 19/2011. számú Intézkedése az egyéni riadócsomag összeállításáról és az ellátás rendjéről

¹⁶⁸6/2016. (VI. 24.) BM OKF utasítása a Tűzoltás-taktikai Szabályzat és a Műszaki Mentési Szabályzat kiadásáról

- 4/2008. (VIII. 1.) ÖM rendelet az erdők tűz elleni védelméről.
- 15/2010. (V. 12.) ÖM rendelet a tűzoltási, műszaki mentési tevékenységhez kapcsolódó tűzvédelmi technika alkalmazhatóságáról.
- 39/2011. (XI. 15.) BM rendelet a tűzoltóság tűzoltási és műszaki mentési tevékenységének általános szabályairól.
- 42/2011. (XI. 30.) BM rendelet a hivatásos tűzoltóságok által végezhető szolgáltatások köréről, valamint a hivatásos tűzoltósági célokat szolgáló ingatlanok, felszerelések kapacitás kihasználását célzó hasznosításának szabályairól.
- 48/2011. (XII. 15.) BM rendelet az önkormányzati tűzoltóság legkisebb létszámáról, létesítményei és felszerelései minimális mennyiségéről, minőségéről és a szolgálat ellátásáról.
- 49/2011. (XII. 20.) BM rendelet a hivatásos katasztrófavédelmi szervek állományának, valamint a polgári védelmi szervezetek Szolgálati Szabályzatáról
- 14/1999. (X. 22.) IM rendelet a tűzvédelem és a műszaki mentés különös szabályairól a büntetés-végrehajtási szervezetnél.
- 6/2003. (VI. 20.) MeHVM rendelet a tűzvédelem és a műszaki mentés polgári nemzetbiztonsági szolgálatokra vonatkozó különös szabályairól.
- 67/2012. (XII. 14.) BM rendelet a tűzoltóságok és a Magyar Honvédség tűzvédelmi szerveinek együttműködési rendjéről, valamint egyes tűzvédelmi tárgyú miniszteri rendeletek módosításáról.
- 18/2008. (VIII. 6.) HM rendelet a tűzvédelem és a műszaki mentés honvédelmi ágazatra vonatkozó különös szabályairól.
- 6/2016. (VI. 24.) BM OKF utasítása a Tűzoltás-taktikai Szabályzat és a Műszaki Mentési Szabályzat kiadásáról.
- 7/2016. BM OKF főigazgatói intézkedés a hivatásos tűzoltó – parancsnokságok és katasztrófavédelmi őrsök készenléti szerállományáról és szolgálat szervezési szabályairól.
-

IV. A TŰZOLTÁS ÉS A MŰSZAKI MENTÉS ESZKÖZEI

A fejezet célja és tartalma

A vizsgáló információt szerezhet a tűzoltási és műszaki mentési tevékenység műszaki hátteréről, legfontosabb eszközcsoportjairól, ezek fejlesztésének és műszaki megújulásnak szükségességéről.

1. Tűzoltásra és műszaki mentésre alkalmazott gépjárművek

A tűzoltóság járműveit több szempont szerint csoportosíthatjuk (pl. szárazföldi, vízi, légi jármű). A gépjárművek a szárazföldi járművek közé tartozó, gépi meghajtású eszközök, amelyek közutat vesznek igénybe. Csoportosításuk legfontosabb szempontja a felhasználás¹⁶⁹. Így vannak: oltó gépjárművek (gépjárműfecskendők és különleges oltó gépjárművek), magasból mentő (létrás és emelőkosaras), műszaki mentő, veszélyelhárító, betegszállító, bevetés-irányító, személyzetszállító, ellátó és egyéb különleges gépjárművek.

1.1. Oltó gépjárművek

A tűzoltási célra alkalmazott gépjárművek legfontosabb képviselője a gépjárműfecskendő, amely elsősorban vízzel oltásra, másodsorban a tűzoltók szállítására alakítottak ki. A vízzel oltás a legősibb, de ma is a legelterjedtebb oltási módszer, amelynek hatékonysága mellett igen lényeges szempontja az abszolút környezetbarát volta. Az alapjármű, melyre a tűzoltó felépítményt elhelyezik, közúti vagy fél terepjáró kivitelű lehet. A motor az európai környezetvédelmi előírásoknak megfelelő, munkagépzemmi szabályozású, a sebességváltó olyan ki- és

¹⁶⁹ MSZ EN 1846-1:2011

bekapcsolható mellékhajtással rendelkezik, amelyikkel szivattyút vagy egyéb segédberendezéseket a jármű motorja meghajthat.

A hatékony vízzel oltáshoz a víznek kellő energiát biztosító szivattyú szükséges. A gépjárműfecskenők a jármű motorjával meghajtható, beépített (örvény) szivattyúval, az első beavatkozás meggyorsítására a jármű hordképességétől függő kapacitású víztartállyal is rendelkeznek. Felhasználhatóságuk függ a közlekedési tulajdonságaiktól (gyorsulás, terepjáró képesség, stabilitás, stb.) és az oltási képességeiktől. A sokoldalúan használható gépjárműfecskenő minden táplálási módot alkalmazni tud (tartályról, felszívással, tűzcsaptáplálással, mélyszívással), és a vízadásra is többféle módon képes (normál és magas nyomású üzem, víz- és ködsugár, nagyteljesítményű víz- és habágyú, önvédelmi szórófejek). A vízzel oltás mellett habbal oltásra minden gépjárműfecskenő alkalmas, erre a beépített habképző anyag - tartály és a bekeverő(k) biztosítanak lehetőséget, de külső habképző anyag - forrásokat is igénybe vehetünk.

A habbal oltó gépjárművek szerkezetileg alig különböznek a gépjárműfecskenőktől. Egyetlen lényeges eltérés, hogy a habbal oltó gépjármű a tartályában csak habképző anyagot szállít. Az oldat előállításához szükséges vizet a beavatkozás helyszínén kell biztosítani. A tartályüzem kivételével tudja azokat az üzemmódokat, mint a gépjárműfecskenő, tehát akár szívásos, akár táplálásos módszerrel üzemelhet.

A habbal oltó gépjárműveket ott használják, ahol a fokozott tűzveszély miatt nagy oltásteljesítmény szükséges, így elsősorban éghető folyadékok tároló és feldolgozó létesítményeiben.

A porral oltó gépjárművek szerkezetileg a tűzoltó készülékek működési elvét alkalmazzák nagyobb méretekben, vagyis az oltóanyagot a hajtógáz nyomásával juttatják a tűzre. A porral oltás előnye a rendkívül gyors lángelfojtás. Hátránya, hogy teljes oltást ritkán lehet vele elérni, drága oltási módszer, és nehezen eltávolítható szennyeződés marad utána az oltás helyszínén. A porral oltó járművekben használt oltóporok általában BC típusú lángoltó porok. A hajtógáz sűrített nitrogén (egyes típusoknál CO₂ hajtógázt is használtak).

Az oltást kézi porsugár-csővekkel és a járműre épített (kiemelhető) porágyúkkal lehet végezni. Oltás során a por mozgását folyamatosan fenn kell tartani, használat után az összes vezeték, tömlőt tiszta gázzal ki kell öblíteni.

A habbal és porral oltó gépjárműveket a megbízhatatlan és gazdaságtalan üzemben tartás miatt egyre inkább kiváltják az úgynevezett por-hab oltókonténerek. Ezek a csere-felépítményes gépjárművek állnak egy hordozó gépjárműből és egy cserefelépítményből, amelyet mobil konténerként magára tud venni. A por-hab oltókonténer 2x250 kg oltóport és 4000 liter habképző anyagot képes a kárhelyre szállítani.

Az oltó gépjárművek a fő oltási képességük mellett további oltási módszerekre is alkalmassá tehetők. A kiegészítő oltóberendezések lehetnek beépítettek vagy málházott (esetleg kiskonténeres) eszközök. Az egyéb oltó járművek között meg kell említeni a repülőterek védelmét szolgáló, a speciális mentési követelményeknek megfelelő, nagy teljesítményű oltó és mentő gépjárműveket.

1.2. Magasból mentő gépjárművek

A magasból mentő gépjárművek hosszabbítható létraszerkezettel vagy csuklós, gémes, teleszkópos emelőszerkezetű kosárral vagy ezek valamilyen kombinációjával vannak ellátva. A szerkezetet az alapjármű alvázának megerősített keretén helyezik el egy teljesen körbefordítható forgózsámolyon. Az alvázba olyan kitolható tám szerkezetet is beépítenek, amely telepítés után kellő biztonságú alapja a magasban dolgozó gépegységnek.

A berendezések hidraulikus működtetésűek, ez pontos és érzékeny szabályozást tesz lehetővé. A működési tartományt elsősorban a billenésbiztonság miatt behatárolják (működési mező), de ezen kívül is nagyon sok biztonsági elemet építettek be (pl. mechanikus, elektromos, hidraulikus védelmek, túlterhelés- és ütközés gátlók). A legkorszerűbb járműveken már több számítógép felügyeli a fő elemeket, és ez garantálja a biztonságos működési feltételeket.

A létrás gépjárművek alapvetően menekülési útvonalat biztosítanak, ezért mászásra alakították ki. A létrakészlet egymásba illeszkedő, egymásból egyszerre kimozdítható tagokból áll. Az alaptagot a forgósámolyra rögzített állítókeret tartja, a mozgatható tagok száma befolyásolja az elérhető magasságot (egy újabb tag kb. 7 métert jelent). A készlet tagjait kötelek mozgatják, és egyik típusnál rögzítik is (itt kettős a kötélzet, míg egy másik típus létrafokokra illeszkedő ún. esési zárákkal rögzül).

A jelenleg használatos létrakészletekkel 30 - 37 - 44 méteres magasságok érhetők el. A mászással történő menekítés sokszor nehezen valósítható meg, ezért a létrák többségén a mentést elősegítő egyéb szerkezet is van. Egyik típuson a készleten mozgatható lift, a másikon a létracsúcsra függeszthető mentőkosár (nem azonos az emelőkosárral!) teszi lehetővé – korlátozottan – a gépi mentést.

Az emelőkosaras gépjárművek kimondottan munkavégzésre és veszélyeztetett emberek gépi mentésére készülnek. A gémszerkezet csuklós megoldású, elemei teleszkóposak lehetnek. Az emelőkosár legalább 4 fő szállítására alkalmas, és hordágyat is lehet rajta rögzíteni. A telepítésen kívüli kezelés a kosárból szintén elvégezhető.

A magasból mentő gépjárművek egyéb feladatokat is végezhetnek, melyek közül legfontosabb a tűzoltás. A tűzoltást a géphez rendszeresített sugárcsővel, rögzített vagy rögzíthető habvízágyúval lehet végezni. Nehezen megközelíthető helyek, nagyméretű objektumok, magas építmények, tetőterek tüzeinek oltására általában ez a legcélszerűbb eszköz. Az emelőkosárban több típusnál a munkavégzési lehetőségeket is megteremtik. Elektromos és hidraulikus csatlakozási pontokat alakítanak ki a kosárnál, így kisgépek, hidraulikus bontó, feszítő eszközök működtethetők a magasban. Az emelőkosarat nagyobb mentési és munkakapacitása miatt ma már korszerű létrás járműveken szintén alkalmazzák.

1.3. Műszaki mentő, veszélyelhárító gépjárművek

Ezek a gépjárművek legtöbbször praktikusán kialakított szállító járművek, amelyeken a felmálházott eszközrendszer dönti el a káresemény felszámolásának képességét. Lehetnek általános célra kialakított, és meghatározott beavatkozási körre kialakított járművek. Még változatosabb a konténeres kialakítás, ekkor a gépjármű az adott feladathoz megfelelő konténert (konténereket) tudja szállítani.

Mivel a málházott eszközök döntőek, a járművel szemben viszonylag kevés az elvárás. A szokásos közlekedési és környezetvédelmi előírásokon túl a járműtől elvárható a korlátozott terepjáró képesség (félterep kivétel), az elöl - hátul kivezethető kötélzetű gépi csörlő, esetleg bizonyos elektromos szolgáltatások (beépített generátor, fényárbock, munkaterület lámpa).

A műszaki mentés céljait szolgálják a darus gépjárművek is. A tűzoltói célra alkalmas darutól nagy teherbírást (legalább 50 t), nagy gémkinyúlást, vontatási képességet, megnövelt kötélhosszakat és több kötöző elem tárolási lehetőségét várják el. A daruzási munka könnyítését és a biztonságot a korszerű járműveknél szintén számítógépes vezérlések biztosítják.

2. A műszaki mentés eszközei

A műszaki mentés többféle feladatot jelent, ezért több eszközt is igényel. A továbbiakban a fő csoportokat foglaljuk össze. Jelenleg két kategória alakult ki: a baleseti műszaki mentőeszközök és a vegyi mentő eszközök csoportja. Ezek között számos átfedés van, és természetesen megvannak a célra orientált speciális felszerelések is. Az eszközöket a járműveken kialakított megfelelő felépítményben vagy szabványos méretű konténerekben helyezik el. Ez utóbbi esetben biztosítani kell a felszerelések hozzáférését, felrakott és leemelt állapotban egyaránt.

2.1. A baleseti műszaki mentés eszközei

Ezeket az eszközöket általában közúti, ipari vagy épületbalesetknél használják, személyek kimentésére, gépek, berendezések, épületelemek mozgatására, erőszakos behatolásra, elektromos energia szolgáltatására, instabil szerkezetek közvetlen veszélyeinek megszüntetésére. A legfontosabb felszerelések: hidraulikus feszítő- és vágóberendezések, hidraulikus és mechanikus emelők, hidraulikus munkahengerek, nagy- és kisnyomású pneumatikus emelőpárnák, motoros

ütve fűrök és bontók, motoros roncsvágók, motoros fűrészek, hordozható hegesztő-vágó készülék, kötélcsörlő, füstszívó ventilátor, hordozható (esetleg) beépített generátor, világító eszközök, robbanás biztos szivattyú, csőtömítő készlet, továbbá szikramentes eszközök, fa-, fémipari és általános szerszámok, kulcskészletek, villanszerelői szerszámok. Ezekhez számos kiegészítő tartozik: tápegységek, sűrített levegős palackok, gerendák, alátétek, görgők, összekötő tömlők, kábelek, elosztók, gyűjtő edényzet. A veszélyes munkák végzéséhez különböző védőfelszerelések, forgalomirányító eszközök állnak rendelkezésre. Felderítő eszközként meg kell említeni a gázérzékelő műszert és a hőkamerát.

2.2. A vegyi mentés eszközei

Ezek az eszközök a különböző veszélyesanyag-balesetek elhárításához bizonyos eseteknél hatékonyabban használhatók, bár a baleseti műszaki mentéshez használt eszközcsoportra itt is szükség van. Amivel több ez az eszközcsoport, a különböző tartályok, csővezetékek sérüléseinek elzárására használt anyagok és eszközök, veszélyes anyagokat felitató, közömbösítő anyagok, speciális szivattyúk (hordószivattyú), nagyméretű elasztikus tartályok veszélyes anyagok összegyűjtésére, többféle védőruha, a legnagyobb védelmet adó gázvédő ruhákig.

3. Védőfelszerelések

A tűzoltói beavatkozások során a környezet vagy a végzett munka veszélyeztetheti a tűzoltókat, de a különleges beavatkozások különleges védelmeket igényelnek. A tűzoltókat védeni kell: oxigénhiánytól, toxikus füstgázoktól, az égés bomlási termékeitől, lebegő szennyeződésektől, portól, mérgező, irritáló, radioaktív anyagoktól, hőszugárzástól, lánghatástól, lehulló anyagoktól, leeséstől, lezuhanástól, baleseti sérülésektől, zajtól, rezgésektől, biológiai ártalmaktól.

3.1. Légzőkészülékek

A légzésvédő eszközök két fő csoportba sorolhatók: szűrő típusú és környezeti levegőtől független eszközökre. A szűrő típusú eszközök a tűzvédelem területén csak korlátozottan használhatók (pl. menekítésre), a beavatkozást végzőknek a környezeti levegőtől független, hordozható kivitelű légzésvédőket kell használni.

A légzésvédő eszközök működés szempontjából lehetnek zárt és nyitott rendszerű készülékek.

A zárt rendszerű ún. oxigénes légzőkészülék alapvetően tiszta oxigént biztosít belégzésre, a kilélegzett gázelegy tisztítás (CO₂ és víz megkötése) után belégzésre ismét alkalmassá válik (az elhasznált oxigént folyamatos adagolás pótolja). A nyitott rendszerű készülékekben normál összetételű sűrített levegő van, nyomáscsökkentés után ezt lélegzi be a használó, a kilélegzett gázkeverék a szabadba távozik. Az első típus előnye, hogy a sűrített oxigén majdnem teljes mennyisége felhasználható, azonban a készülék bonyolultabb. A másik típus egyszerűbb felépítésű, de a normál összetételű levegőből a légzésfolyamat során csupán kb. 4 % oxigént köt meg a szerkezet, így a készülékben szállított teljes mennyiség 96 %-a ballaszt. Ahol hosszú idejű beavatkozásokkal kell számolni (bányamentés), a zárt ciklusú készülék előnyösebb.

A tűzoltóság jelenleg a nyitott rendszerű készülékeket használja egyszerű kezelhetősége, könnyű (akár helyszíni) tölthetősége miatt. A sűrített levegős légzőkészülék nagy nyomáson (200-300 bar) tárolja a tiszta levegőt. A működtetésnél ebből a nagy nyomásból egy reduktor állandó középnyomást (6-7 bar) állít elő. A középnyomás további redukciója a légzés ütemének megfelelő adagolást is biztosító tüdő automatikus szabályzóban (röviden tüdőautomata) történik. A tüdőautomata a környezeti nyomáshoz igazítja a belső nyomást (víz alatt is működik). A kialakítása szerint lehet normál és túlnyomásos kivitelű. Ez utóbbinál a belső tér nyomása még a legnagyobb beszíváskor is meghaladja a külső tér nyomását. Ez kizárja az ún. alászívást (külső szennyeződés bejutását a tömítetlenségeken).

A tűzoltóság legnagyobb számban használt Dräger típusú légzőkészülékei belső túlnyomásos készülékek. Védelmi képességük kiváló, védelmi idejük korlátozott (használótól, terheléstől függ, kb. 30-40 perc). Viselésükre könnyített elemeket (kompozit palackok) is kifejlesztettek.

3.2. Védőruhák

A hővédő ruhák alapvető feladata a tűzoltók védelme sugárzó hő ellen. Az embernél $0,1-0,2 \text{ W/cm}^2$ sugárzás forróságérzetet okoz, nagyobb intenzitásnál már égési sérülésekkel kell számolni. A sugárzó energia elnyelésének csökkentése olyan (fémezett felületű) ruházattal lehetséges, mely nagy hő visszaverő képességgel rendelkezik. A felület alatti szigeteléssel a bejutott hőenergia terjedése lassítható. Könnyű kivitelű hővédő ruhák használójának szigetelő tulajdonságú és nedvszívó (kötött) alsó ruházat szükséges. A közepes (tűzmegközelítő) és nehéz (tűzbelépő) hővédő ruhák többrétegű belső szigetelésével a védelmi képesség annyira növelhető, hogy a legnagyobb védelmi képességű ruhák rövid időre közvetlen láng hatás ellen is védenek (légzésvédelem szükséges!).

A veszélyes vegyi anyagok ellen védőruhák az egészséget valamilyen módon károsító (ingerlő, maró, mérgező, akár bőrön keresztül is felszívódó) anyagok ellen nyújtanak védelmet. Ismert veszélyességű anyagoknál elegendő lehet a fröccsenő anyagok ellen védő, egyszerűbb (általában PVC anyagú) fedőruházat. A tűzoltói beavatkozásoknál sokszor nem lehet tudni a káresetnél lévő anyagok veszélyeit, ezért a tűzoltóknak a legrosszabb esetre számítva, a legnagyobb védelmet biztosító gázvédő ruhákat kell használni. A gázvédő ruhák anyaga többrétegű, nyílászárói gáztömörök, külső felületük anyaga szintetikus (Viton, butilgumi, PVC). Védelmi idejük a károsító anyagtól függ, ezt a gyártó ún. rezisztencia táblázatban adja meg.

A gázvédő ruhák csak légzésvédő eszközzel használhatók. A viselés komfortjához a ruhát a légzőkészülék levegőjével szellőztetni lehet. A belső enyhe túlnyomás a ruha biztonságát is fokozza. A ruhákat használat után szakszerűen mentesíteni kell. A használatot, a megterhelést nyilván kell tartani. A biztonság csak szakszerű tárolással, rendszeres ellenőrzéssel és bevizsgálással garantálható.

4. Híradó eszközök

Az információk megszerzése és továbbítása, a káresemények felszámolásának szervezése és irányítása, az érintett szervezetek együttműködése csak megfelelő hírforgalmi eszközök segítségével lehetséges. Az eszközöket több szempont szerint is csoportosíthatjuk. Általában vezetékes eszközök szolgálnak a lakossági tűzjelzések fogadására, a tűzoltó járművek állomáshelyükről történő riasztására, a szolgálati kapcsolattartásra szervezeten belül és más szervekkel, továbbá az adatbázisok kezelésére. A vezeték nélküli hírforgalom lehetővé teszi a kapcsolattartást a mozgásban lévő, kárhelyre, gyakorlatra, stb. kirendelt járművek személyzetével, illetve a kárhelyen a beavatkozást végző tűzoltókkal.

A vezetékes hírforgalom nagy része telefonvonalakon zajlik. A lakossági tűzjelzések a 105-ös telefonszámon érkehetnek a katasztrófavédelmi igazgatóságok műveletirányító ügyeletére, vagy a tűzoltóságra, illetve a 112-es telefonszámon a hívásfogadó központba. Az adatok felvétele után a műveletirányító ügyeleték számítógépes rendszer (PAJZS) segítségével riasztják az elhárító egységeket. A tűzjelzések automatikus tűzjelző rendszerekről is érkehetnek, a rendszerek átjelzői segítségével. A beérkező jelzéseket (tűz- vagy hibajelzés) fogadóegység jeleníti meg. A tűzátjelzést fogadó távfelügyelet a jelzéseket az országos tűzátjelzést fogadó rendszer felé továbbítja.

A szolgálati hírforgalom közvetlen telefonos összeköttetéseken, ún. diszpécser vonalakon zajlik. A belső rendszeren kívül külső diszpécser kapcsolatok is vannak azokkal a szervekkel, amelyekkel fontos az együttműködés (pl. önkormányzat, rendőrség, mentők, közművek, nagy közlekedési vállalatok).

A műveletirányító ügyeleték munkáját különböző eszközök segítik. Ilyen a szerállapotjelző, amelyen az összes jármű aktuális helyzetét megjelenítik (riasztható, tüzesetnél van, szertáron kívül van, létszáma nincs, üzemképtelen), az adatrögzítő berendezés, amely a fontos szolgálati információkat rögzíti (tűzjelzés, riasztás, telefon- és rádióforgalom). Az adatrögzítés szerepet játszhat a tüzesetek utólagos elemzésénél, de büntetőjogi vagy polgári peres eljárások bizonyítékeként is. Fontosak az adatbázisok: utcanévjegyzék, térképek, korlátozások, veszélyinformációk, tűzoltási tervek. Ezeknek folyamatos karbantartása nagy feladat, és csak

számítógépes eszközökkel eredményes, így viszont megteremti annak lehetőségét is, hogy az automatikus riasztási rendszer azokat felhasználja. A műveletirányító ügyeleteken a számítógépes riasztási rendszer és a Döntéstámogató Térinformatikai Rendszer a kifejlesztett szoftver segítségével segíti műveletirányítási döntéseket és azok megfelelő dokumentálását. Segíti a műveletirányítási kommunikációt a Pajzs Mini műveletirányítást támogató rendszer.

A tűzoltóságok ügyeletén hasznosak az ipari kamerák pl. a szertárkapuk automatikus működtetéséhez.

Az Egységes Digitális Rádió-távközlő rendszer (EDR)

Az EDR egy országosan mobil lefedettséget biztosító trónkölt digitális rádiórendszer. A lefedettség megvalósításához országosan megfelelő számú bázisállomást és repeartert telepítettek le. A trónkölés biztosítja, hogy a felhasználóknak ne kelljen azzal foglalkoznia, hogy az adott frekvencia foglalt-e vagy sem, a rendszer a rendelkezésre álló szabad frekvenciák segítségével teremti meg az összeköttetést a logikailag összetartozó (egy csoportban lévő) terminálok között (az eltérő bázisállomások körzetében lévő rádiók más-más frekvencián üzemelhetnek a rendelkezésre álló erőforrások függvényében).

Az EDR rendszeren belül az egyes kárhelyszíni forgalmazások egymástól történő elszeparálását a különböző csoportokban történő forgalmazás biztosítja, mert a fizikai távolságtól függetlenül (természetesen a rendszer által lefedett területen belül) az azonos csoportba tartozó készülékek „hallják” egymást. Az analóg rendszerhez hasonlóan az EDR-en belül is létrehoztak olyan csoport, amely a társszervekkel történő együttműködést hivatott biztosítani. Az EDR rendszer üzemeltetésének és használatának részletes szabályait BM OKF főigazgatói intézkedés¹⁷⁰ szabályozza.

Ajánlott irodalom

12/2007. (III.13.) IRM rendelet a megkülönböztető és figyelmeztető jelzést adó készülékek felszerelésének és használatának szabályairól

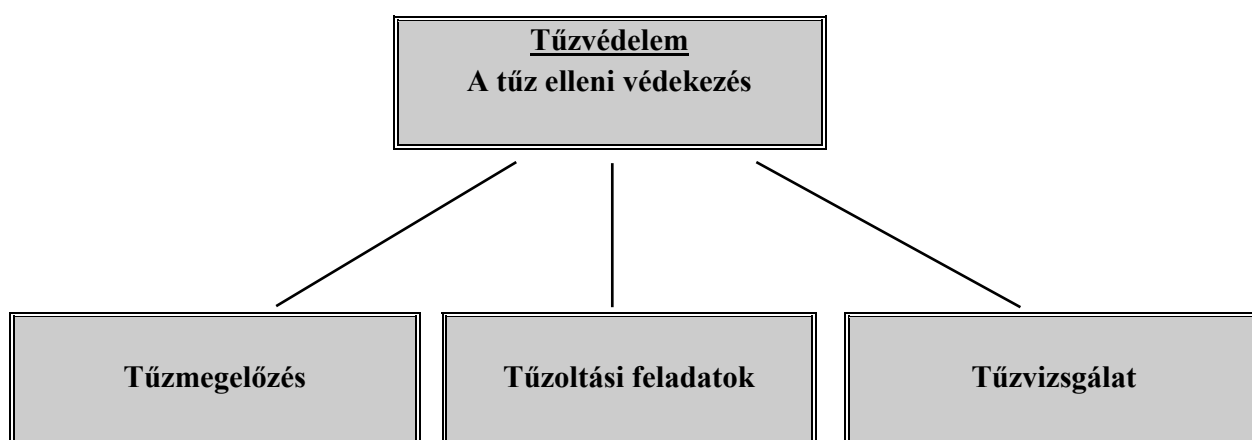
53/2015. BM OKF főigazgatói intézkedés a BM OKF mint RDR VPN gazda szervezetnek az EDR 52 – es virtuális magánhálózat üzemeltetésének és használatának általános VPN szabályairól.

¹⁷⁰ 53/2015. BM OKF főigazgatói intézkedés a BM OKF mint RDR VPN gazda szervezetnek az EDR 52 – es virtuális magánhálózat üzemeltetésének és használatának általános VPN szabályairól.

ÁBRÁK ÉS TÁBLÁZATOK

1. számú ábra

A TŰZ ELLENI VÉDEKEZÉS FELADATRENDSZERE

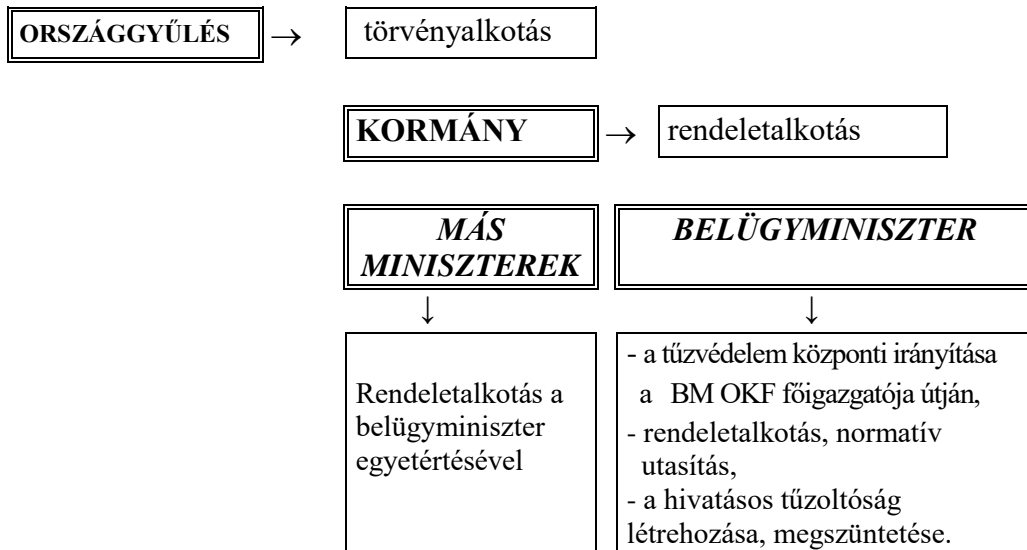
- a tüzek keletkezésének megelőzésére, tovaterjedésének megakadályozására, illetőleg a tűzoltás alapvető feltételeinek biztosítására vonatkozó,
- a létesítés és a használat során megtartandó tűzvédelmi jogszabályok, szabványok, hatósági előírások rendszere és
- az azok érvényesítésére irányuló tevékenység.

- a veszélyeztetett személyek mentése,
- a tűz terjedésének megakadályozása,
- az anyagi javak védelme,
- a tűz eloltása és a szükséges biztonsági intézkedések megtétele,
- továbbá a tűz közvetlen veszélyének elhárítása.

- a tűz keletkezési idejének, helyének és okának felderítésére irányuló hatósági tevékenység,
- amelynek célja olyan tűzmegeelőzési, tűzoltási, beavatkozási tapasztalatok megszerzése, következtetések levonása, amelyek alkalmasak a tűzmegeelőzési ismeretek bővítésére és a mentési, beavatkozási feltételek javítására.

2. számú ábra

A TŰZ ELLENI VÉDEKEZÉSRE KÖTELEZETTEK FŐ FELADATAI

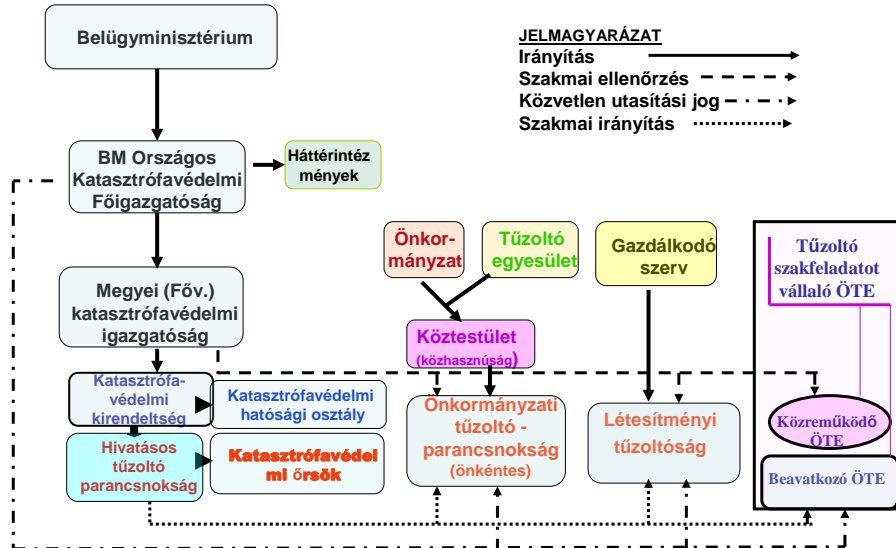
TELEPÜLÉSI ÖNKORMÁNYZATOK
Önkormányzati tűzoltóság létrehozása, fenntartása, hozzájárulás más tűzoltóságok és az ÖTE működéséhez.
Településrendezéssel kapcsolatos tűzvédelmi feladatok, oltóvíz biztosítása, tűzjelzés feltételei.
A lakosság felvilágosítása, tájékoztatása.
Intézményeik és vagyonuk védelméről történő gondoskodás.

MAGÁNSZEMÉLYEK
lakás, jármű, berendezés tűzmelegelőzési szabályainak megismerése, megtartása, gondozására bízott személyek védelme,
tűzvédelmi felülvizsgálatok biztosítása, tűzvédelmi ellenőrzés tűrése,
tűzjelzésre, tűzoltásra vonatkozó kötelességek megismerése, megtartása.

A GAZDÁLKODÓ TEVÉKENYSÉGET FOLYTATÓ MAGÁNSZEMÉLYEK ÉS SZERVEZETEK (VÁLLALKOZÁS, INTÉZMÉNY, GAZDASÁGI TÁRSASÁG, STB.)	
a tűzvédelmi követelmények megtartása,	a törvényben meghatározott esetekben tűzvédelmi szervezet, tűzvédelmi szakember, vagy szolgáltatás,
veszélyhelyzet megelőzése és elhárítása, személyi és tárgyi feltételeinek biztosítása,	létesítményi tűzoltóság létrehozása, fenntartása (ha kötelezett), új tűz- vagy robb. veszélyes technológia vizsgálata
a tűzvédelem helyi szabályozása,	bejelentési kötelezettségek teljesítése,
tűzjelzési lehetőség biztosítása,	oltóvíz, oltóanyag biztosítása,
a munkavállalók tűzvédelmi oktatása,	parlagterületek tűzvédelmének biztosítása,
tűzvédelmi szakvizsgával kapcsolatos feladatok,	hatósági ellenőrzés- és gyakorlatok tűrése.

3. számú ábra

A TŰZOLTÓSÁG SZERVEZETI ÉS IRÁNYÍTÁSI RENDSZERE

1. számú táblázat

TŰZVÉDELMI SZAKÉRTŐI SZAKTERÜLETEK

Igazságügyi szakértői szakterületek a 9/2006. (II. 27.) IM rendelet szerint	Kapcsolódó tűzvédelmi szakértői szakterületek
1. Építmények tűzvédelme	a) Építész tűzvédelmi szakértő
	b) Elektromos tűzvédelmi szakértő
	c) Gépész tűzvédelmi szakértő
2. Tűzoltó technikai eszközök	a) Tűzoltó készülék szakértő
	b) Beépített tűzjelző berendezés szakértő
	c) Beépített tűzoltó berendezés szakértő
3. Ipari tűzvédelem	a) Olajipari tűzvédelmi szakértő
	b) Gázipari tűzvédelmi szakértő
	c) Vegyész tűzvédelmi szakértő
4. Tűzvizsgálat	a) Tűzvizsgálati szakértő

2. számú táblázat

**FOLYADÉKOK ÉS OLVADÉKOK TŰZVESZÉLYESSÉGI FOKOZATBA
SOROLÁSA AZ MSZ 9790 SZABVÁNY ALAPJÁN**

Tűzveszélyességi fokozat ↓	Anyagi jellemző, állandó →	Zárttéri és nyílttéri lobbánáspont	Nyílttéri lobbánáspont és üzemi hőmérséklet
I.		$T_{lpzt} < 21\text{ °C}$	$T_{ü} \geq T_{lpnyt}$ és $T_{ü} > 35\text{ °C}$
II.		$T_{lpzt} \geq 21\text{ °C}$ $T_{lpnyt} \leq 55\text{ °C}$	$T_{lpnyt} > T_{ü} > T_{lpnyt} - 20\text{ °C}$ és $T_{ü} > 35\text{ °C}$
III.		$T_{lpnyt} > 55\text{ °C}$ $T_{lpnyt} \leq 150\text{ °C}$ a legalább 50 °C nyílttéri lobbánáspontú gázolajok, tüzelőolajok, a világításra használatos petróleum	$T_{lpnyt} - 20\text{ °C} \geq T_{ü} \geq T_{lpnyt} - 50\text{ °C}$ és $T_{ü} > 35\text{ °C}$
IV.		$T_{lpnyt} > 150\text{ °C}$	$T_{ü} < T_{lpnyt} - 50\text{ °C}$ és $T_{ü} > 35\text{ °C}$

3. számú táblázat

A PÉBÉGÁZ CSERETELEPEK KATEGÓRIA SZERINTI CSOPORTOSÍTÁSA

	Kategória	Tárolt, kezelt mennyiséghatárok
1	„1” kategória	legfeljebb 1150 kg PB-gáz ¹
2	„2” kategória	1151-3000 kg PB-gáz
3	„3” kategória	3001-8000 kg PB-gáz
4	„4” kategória	8001-50 000 kg PB-gáz
5	„kategórián felüli”	50 000 kg fölött PB-gáz

¹ az üzemanyag-töltő állomás területén létesített cseretelep kivételével.

4. számú táblázat

A TŰZOLTÓ KÉSZÜLÉK SZÜKSÉGLET MEGHATÁROZÁSA**AZ OLTÓANYAGEGYSÉGEK MEGHATÁROZÁSA**

Oltóanyag- egység [OE]	MSZ EN 3-7 szabvány szerinti tűzosztály		MSZ EN 1866 szabvány szerinti tűzosztály
	A	B	
1	5A	21B	
2	8A	34B	
3		55B	
4	13A	70B	
5		89B	
6	21A	113B	
9	27A	144B	
10	34A		
12	43A	183B	
15	55A	233B	
16			I B
17			II B
18			III B
19			IV B

AZ OLTÓANYAGEGYSÉG KÖVETELMÉNEK MEGHATÁROZÁSA

Önálló rendeltetési egység vagy szabadtér alapterületig m ²	Általános esetben	Robbanásveszélyes anyag tárolása
50	2	6
100	3	9
200	4	12
300	5	15
400	6	18
500	7	21
600	8	24
700	9	27
800	10	30
900	11	33
1.000	12	36
minden további 250	+2	+6